

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Evaluatie Archeologie 2021

Uitvoering archeologieregelgeving

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

COLOFON

TITEL

Evaluatie Archeologie 2021
Uitvoering archeologieregelgeving

REEKS

Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed nr. 220

AUTEURS

Vera Ameels en Jonas Geuens

JAAR VAN UITGAVE

2022

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed Wetenschappelijke
instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Omgeving
Published by the Flanders Heritage Agency Scientific Institution of the
Flemish Government, policy area Environment

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Gonda Callaert

OMSLAGILLUSTRATIE

Proefsleuven in de Burgemeester Maenhautstraat te Lemberge,
maart 2014
Copyright Onroerend Erfgoed, foto: Kris Vandevorst

agentschap Onroerend Erfgoed
Havenlaan 88 bus 5
1000 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroenderfgoed.be
www.onroenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Modellicentie Gratis Hergebruik v1.0.
This work is licensed under the Free Open Data Licence v.1.0.

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding
4.0 Internationaal-licentie. Bezoek
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van
de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution
4.0 International License. To view a copy of this license, visit
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

<https://doi.org/10.55465/PKZS5284>
ISSN 1371-4678
D/2022/3241/220

//////////

EVALUATIE ARCHEOLOGIE 2021

Uitvoering archeologieregelgeving

//////////

VERA AMEELS EN JONAS GEUENS

INHOUD

SAMENVATTING.....	6
1 DOEL EN AANPAK VAN DE EVALUATIE 2021.....	8
1.1 WAARVOOR DE EVALUATIE DIENT.....	8
1.2 HOE DE EVALUATIE TOT STAND KWAM.....	8
2 PRO MEMORIE: HET ARCHEOLOGISCH PROCES.....	10
2.1 INLEIDING.....	10
2.2 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK BIJ VERGUNNINGSP LICHTIGE INGREPEN IN DE BODEM.....	10
2.3 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK MET HET OOG OP WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN.....	12
2.4 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NA TOEVALSVONDSTEN.....	12
2.5 TOELATINGSPLICHTEN VOOR DE ERKENDE ARCHEOLOOG.....	12
3 WIJZIGINGEN REGELGEVING SINDS VORIGE EVALUATIE.....	12
4 CONTEXT: INVENTARIS, BESCHERMINGEN, ACTOREN.....	13
4.1 INLEIDING.....	13
4.2 VASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONES.....	14
4.3 BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE SITES.....	14
4.4 KAART MET GEBIEDEN WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED TE VERWACHTEN VALT (GGA).....	14
4.5 ERKENDE ARCHEOLOGEN.....	15
4.6 ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN.....	15
4.7 ERKENDE INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENSTEN.....	15
4.8 ERKENDE ONROERENDERFGOEDDEPOTS.....	15
4.9 ERKENDE METAALDECTORISTEN.....	16
5 HET ARCHEOLOGISCH TRAJECT IN CIJFERS.....	16
5.1 INLEIDING.....	16
5.2 TOELATINGEN VOOR VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM.....	16
5.3 ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S.....	17
5.4 ARCHEOLOGIERAPPORTEN.....	18
5.5 EINDVERSLAGEN.....	19
5.6 TOELATINGEN ONDERZOEK VANUIT WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN.....	19
5.7 TOEVALSVONDSTEN.....	20
6 EFFECTEN OP ACTOREN.....	20
6.1 INLEIDING.....	20
6.2 EFFECTEN OP ERKENDE ARCHEOLOGEN.....	21
6.2.1 MARKTOMVANG EN ACTIVITEITSGRAAD.....	21
6.2.2 TOEZICHT EN KWALITEITSCONTROLE.....	23
6.3 EFFECTEN OP ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN EN INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENSTEN.....	24
6.4 EFFECTEN OP ERKENDE METAALDECTORISTEN.....	26
6.5 EFFECTEN OP ERKENDE ONROERENDERFGOEDDEPOTS.....	27
7 EFFECTEN OP VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES.....	27
7.1 INLEIDING.....	27
7.2 EFFECTEN VAN TOEVALSVONDSTEN OP LOPENDE BOUWWERVEN.....	27
7.3 EFFECTEN VAN VOORONDERZOEK OP HET VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES.....	28
7.3.1 VERGUNNINGSTRAJECTEN MET ARCHEOLOGIENOTA: HOEVEEL, WAAR, WAT, WIE?.....	28

7.3.2	ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S: WELK SOORT ONDERZOEK IS NODIG?	29
7.3.3	ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S: WELKE MAATREGELEN?	30
7.3.4	ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S: HOELANG DUURT HET?	33
7.4	EFFECTEN VAN OPGRAVINGEN OP VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES	35
7.5	ARCHEOLOGIETRAJECT EN RUIMTELIJK PROCES: DE FLOW	36
8	FINANCIËLE EFFECTEN	37
8.1	INLEIDING	37
8.2	FINANCIËLE EFFECTEN VAN TOEVALSVONDSTEN	37
8.3	PREMIE VOOR VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	38
8.4	PREMIE VOOR BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN	38
8.5	SOLIDARITEITSFONDSEN	38
8.6	PROJECTSUBSIDIES SYNTHESE-ONDERZOEK	39
8.7	ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S	39
8.8	OPGRAVINGEN	41
8.9	TOTALE FINANCIËLE EFFECTEN	41

SAMENVATTING

Het evaluatierapport 2021

Naar jaarlijkse traditie geeft het agentschap Onroerend Erfgoed een stand van zaken over de effecten van de archeologieregelgeving. Het rapport "Evaluatie archeologie 2021. Uitvoering regelgeving" schetst een objectief beeld van de effecten op actoren, het vergunnings- en bouwtraject en het financiële aspect. We bieden ook informatie over de kostprijs van opgravingen. Het aspect kenniswinst komt uitgebreid aan bod in het zusterrapport "Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregelgeving".

De belangrijkste vaststellingen over de uitvoering van de regelgeving:

- We krijgen meer en meer zicht op volledige archeologietrajecten, van vooronderzoek tot en met opgraving. De opgravingen komen beter in beeld, zowel wat betreft kosten als kenniswinst.
- Het gros van de tendensen consolideert. 2021 bevestigt op veel vlakken het beeld dat de voorgaande jaren tot stand kwam.
- Het aantal vastgestelde archeologische zones wijzigt niet en er komen geen beschermde archeologische sites bij. Wel worden drie sites voorlopig beschermd.
- De kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, beslaat intussen 2,31% van het Vlaamse grondgebied.
- Eind 2021 tellen we in totaal 306 erkende archeologen. Van deze 306 zijn er 273 natuurlijke personen en 33 rechtspersonen.
- In 2021 was er geen erkenningsronde voor onroerenderfgoedgemeenten. Hun aantal blijft daarmee op 22 staan, goed voor 7,3% van de Vlaamse gemeenten. Zij behandelen in 2021 8,1% van de archeologiedossiers, wat een iets groter aandeel is dan in 2020 (6,6%). Jaar na jaar zien we daarmee een lichte verschuiving van dossierbehandeling richting de erkende onroerenderfgoedgemeenten. Qua aktename ligt de beoordeling door het agentschap en de erkende gemeenten in dezelfde lijn. Wel zien we bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten in 2021 iets minder aktename met voorwaarden.
- In elke provincie is sinds 1 juli 2021 minstens 1 erkend erfgoeddepot gevestigd.
- Archeologen geven aan dat ze de ensembles van opgravingen in bijna de helft van de gevallen (45,6%) bij (erkende en niet-erkende) onroerenderfgoeddepots onderbrengen en in een derde van de gevallen bij de initiatiefnemer.
- Het aantal erkende metaaldetectoristen stijgt met 1.352 vrijetijdsmetectoristen die een erkenning krijgen. Er zijn intussen 6.755 erkende detectoramateurs. Daarvan deden er 231 in totaal 1.557 meldingen van metaaldetectievondsten.
- Het aantal nieuw gestarte archeologietrajecten stijgt licht (van 2.244 naar 2.453).
- Ook bij het uitgestelde vooronderzoek is er een beperkte toename (van 869 naar 941 stuks). Die is het gevolg van archeologienota's uit eerdere jaren die deze maatregel bevatten.
- Bij 2.453 archeologienota's (87%) en 941 nota's (90%) volgde na beoordeling door het agentschap of de erkende onroerenderfgoedgemeente een aktename, al dan niet onder voorwaarden. Bijna negen op de tien gemelde archeologienota's en nota's verkreeg dus een aktename, net als in 2020. Dat gebeurt voornamelijk bij de eerste indiening (8 tot 9 van de 10 gevallen).
- De beperkte samenstelling is van toepassing bij 7,5% van de archeologienota's.

- Onroerend Erfgoed beoordeelt sinds 2019 niet meer elk individueel dossier en zet meer in op coaching. Het agentschap behandelt 58,6% van de ontvangen (archeologie)nota's.
- De erkende archeologen type 2 namen 3,3% van de archeologienota's voor hun rekening.
- Het aantal ontvangen archeologierapporten stabiliseert op 274, waarvan er 201 volgen op een verplichte opgraving bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- De 182 eindverslagen die kaderen in een ontwikkelingsproject betekenen een toename met 24,7% ten opzichte van 2020. In 2020 zagen we hier nog een stijging van 70%.
- 8,6% van de bouwvergunningen voor nieuwbouw (vergunningen exclusief renovatie) kreeg te maken met een archeologienota. Inclusief renovatie, dus alle bouwvergunningen in Vlaanderen samen, is dat 4,6%. Dat ligt in lijn met de vorige jaren.
- 89,7% van de archeologienota's met aktenaam beperkt zich tot een bureauonderzoek. In één op de tien gevallen gebeurt nog landschappelijk bodemonderzoek of proefsleuvenonderzoek voorafgaand aan de vergunningsaanvraag.
- 35% van het uitgestelde vooronderzoek beperkt zich tot de aanleg van proefsleuven en 11% tot landschappelijk bodemonderzoek. Een combinatie van beide gebeurt in 25% van de gevallen. Archeologisch booronderzoek komt in bijna 18% van de nota's voor.
- De maatregelen in archeologienota's en nota's lopen gelijk met het voorgaande jaar. Archeologienota's kiezen voornamelijk voor uitgesteld vooronderzoek (58,5%) of geen verdere maatregelen (36,8%). Nota's eindigen vooral zonder verdere maatregelen (78,9%) of stromen door naar een opgraving (16,6%). Behoud in situ blijkt nauwelijks mogelijk.
- 230 opgravingen bij ruimtelijke ontwikkelingen nemen een start in 2021 en van 201 opgravingen werd het veldwerk afgerond.
- Drie kwart van de opgravingen was wat betreft hun veldwerk afgerond binnen de 25 werkdagen. Het gros van de opgravingen heeft daarmee een relatief beperkte impact op het tijdsverloop van het bouwproces.
- De kostprijs voor archeologisch vooronderzoek en de opmaak van archeologienota's en nota's bedraagt in 2021 in totaal 13,3 miljoen euro. Daarvan staat ongeveer 6,63 miljoen euro op het conto van archeologienota's en ging 6,67 miljoen euro naar nota's.
- De opgravingen met eindverslag in 2021 kosten samen 6,7 miljoen euro.
- De toevalsvondsten en gelijkaardige onderzoeken vergen 863.045 euro van de Vlaamse Overheid. Dat betekent een daling met 623.955 euro ten opzichte van het voorgaande jaar.
- 47 bouwheren krijgen een premie voor vooronderzoek met ingreep in de bodem, voor in totaal 217.319 euro. Daarnaast ontvangen vijftien initiatiefnemers een premie voor buitensporige opgravingskosten, samen goed voor bijna 332.946 euro.
- In het kader van de projectsubsidies voor archeologisch syntheseonderzoek kunnen zeven projecten rekenen op een betoelaging, met een totaalbedrag van 940.000 euro.
- De totale gekende directe uitgaven voor de uitvoering van de archeologieregelgeving bedragen 21,8 miljoen euro in 2021, waarvan de initiatiefnemers 20 miljoen euro voor hun rekening nemen en de Vlaamse Overheid 1,8 miljoen euro bijdraagt.
- De eenheidsprijzen van de meeste frequente onderzoeksmethoden, zoals proefsleuvenonderzoek en archeologisch booronderzoek stijgen licht (3 à 5%) terwijl de prijzen voor het bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek verder dalen. Deze wijzigingen hebben amper impact op de mediaanprijzen voor archeologienota's en nota's, die blijven respectievelijk 2000 en 5000 euro. Bij de nota's is er wel een grotere variatie in kost. Driekwart van de nota's situeert zich onder 7000 euro terwijl dit in 2020 nog 7500 euro was.
- Met een kostprijs van maximaal 53.500 euro vatten we drie kwart van alle opgravingen.

1 DOEL EN AANPAK VAN DE EVALUATIE 2021

1.1 WAARVOOR DE EVALUATIE DIENT

Artikel 5.6.1. van het Onroerendergoeddecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering jaarlijks de effectiviteit van het archeologiehoofdstuk evalueert. Die evaluatie moet een beschrijving en beoordeling bevatten van de sterktes en te verbeteren punten, de kansen en de moeilijkheden bij archeologisch onderzoek en de financiering ervan. De Vlaamse Regering legt deze evaluatie voor aan het Vlaams Parlement.

Ter voorbereiding van deze evaluatie bezorgt het agentschap Onroerend Erfgoed jaarlijks een rapport aan de Vlaamse Regering. In dit rapport komen ten minste de volgende elementen aan bod:

- een overzicht van het aantal vooronderzoeken en opgravingen, alsook de duur ervan;
- een overzicht van de resultaten van die onderzoeken;
- een overzicht van de voorgestelde en goedgekeurde maatregelen uit de archeologienota;
- de financiële implicaties van het archeologisch onderzoek en de werking van het archeologisch solidariteitsfonds.

Het rapport “Evaluatie archeologie 2021: uitvoering archeologieregelgeving” biedt de inzichten die de basis vormen voor de jaarlijkse evaluatie. Het is een objectieve weergave van de actuele situatie met betrekking tot de uitvoering van de archeologiebepalingen van het Onroerendergoeddecreet en -besluit.

1.2 HOE DE EVALUATIE TOT STAND KWAM

Het agentschap Onroerend Erfgoed ontwikkelde een indicatorenset om de noodzakelijke gegevens aan te reiken voor de evaluatie van de archeologieregelgeving. De meting in functie van dit rapport handelt over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2021. Naast de indicatoren nemen we ook extra gegevens mee die binnen het agentschap of daarbuiten beschikbaar zijn. Op basis van al deze data maken we bijkomende analyses die bepaalde aspecten verder uitdiepen.

Het beschikken over correcte basisdata vormt het belangrijkste uitgangspunt bij een dergelijke evaluatie. Vooraleer basisgegevens te gebruiken, gebeurde daarom eerst een doorlichting van de kwaliteit ervan. Sterk afwijkende cijfers blijven buiten beschouwing in de analyses. Op die manier waken we erover dat de verzamelde gegevens voldoende representatief en betrouwbaar zijn.

Het evaluatierapport vertrekt zo veel mogelijk vanuit effecten en resultaten, en niet vanuit de achterliggende processen. Het beperkt zich tot feiten, duidingen en waar mogelijk interpretaties. Het bevat geen waardeoordeel of aanbevelingen over een optimalisering van het beleid of de uitvoering daarvan. Die horen thuis in afzonderlijke beleidsaanbevelingen, gericht aan de minister en de Vlaamse Regering.

De evaluatie archeologie 2021 volgt zo veel mogelijk de opbouw en inhoud van de rapporten over de voorgaande werkjaren. De inhoud kreeg uiteraard een update maar de opbouw en de vorm van het

verslag bleven globaal dezelfde. Op die manier is een eenvoudige vergelijking mogelijk. Voor sommige aspecten waren geen gegevens meer beschikbaar en die komen dan ook niet meer voor. De meerjareneffecten komen in deze editie niet aan bod. De evolutie van een aantal cijfers en het detecteren van relevante tendensen worden voor de periode 2016-2021 opgenomen in de evaluatie ten gronde, die tegen het einde van 2022 verwacht wordt.

Alle aspecten met betrekking tot kenniswinst zijn gebundeld in het zusterrapport “Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregelgeving”¹.

Het rapport omvat acht hoofdstukken.

De inleidende hoofdstukken gaan in op het doel en de aanpak van de evaluatie (hoofdstuk 1), het archeologisch proces (hoofdstuk 2), de wijzigingen aan de regelgeving die in werking traden sinds de vorige evaluatie (hoofdstuk 3) en de context waarbinnen de archeologiebepalingen zich situeren (hoofdstuk 4).

De eigenlijke gegevensanalyse en -interpretatie omvat cijfermatige basisgegevens over het archeologisch traject (hoofdstuk 5) en vervolgens een beschrijving van de waargenomen effecten. Daarbij komen achtereenvolgens de effecten op actoren (hoofdstuk 6), de effecten op het vergunnings- en bouwproces (hoofdstuk 7) en de financiële effecten (hoofdstuk 8) aan bod.

Bij het rapport horen volgende bijlagen:

- Bijlage 1 “Indicatoren” bevat de indicatorenfiches die de basis vormen van het rapport. Elk daarvan bevat een omschrijving van de indicator, een grafische voorstelling van de cijfers en een toelichting.
- Bijlage 2 “Analyses” verzamelt de resultaten van de verdere uitwerking van de indicatoren en bijkomende data en geeft ze grafisch weer.

In het rapport zelf staan geen afbeeldingen, tabellen of grafieken: de teksten hebben de bedoeling op zichzelf verstaanbaar te zijn. Wel verwijst elk tekstdeel telkens naar de indicatoren of analyses waar het op voortbouwt. Op die manier kan de lezer zelf bepalen welke basisdata hij wil raadplegen of wanneer hij een grafische voorstelling wil zien. Elke indicator en analyse heeft een eigen nummer en is in oplopende volgorde opgenomen in de desbetreffende bijlagen². Wanneer de tekst verwijst naar “monitor” of “evarch”, gevolgd door een cijfer, dan zijn deze terug te vinden in de bijlage “indicatoren” (bijlage 1). Hetzelfde geldt voor de verwijzing “analyse”. Die zijn terug te vinden in de bijlage “analyses” (bijlage 2).

---

¹ A. Eryvncx, K. Haneca, R. Annaert, I. Jansen, M. Martens, E. Meylemans, A. Lentacker (2022) Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregelgeving. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed.

² De nummers van de indicatoren en analyses vormen niet noodzakelijkerwijs een doorlopende reeks. Sommige nummers verdwenen uit de reeks omdat de indicator of analyse niet meer uitgevoerd is in het kader van deze evaluatie. Omwille van vergelijkbaarheid met voorgaande evaluaties is ervoor gekozen de bestaande nummering aan te houden. Nieuwe analyses of indicatoren worden achteraan de reeks toegevoegd.

Het rapport vormt een tweeluik met het rapport “Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregelgeving”. Daarin komen de baten van het archeologische traject aan bod, met name de nieuwe inzichten en toegenomen kennis over het menselijke verleden in Vlaanderen³.

2 PRO MEMORIE: HET ARCHEOLOGISCH PROCES

2.1 INLEIDING

In het archeologisch proces staat onderzoek centraal. Het Onroerenderfgoeddecreet onderscheidt drie trajecten die dit onderzoek kan volgen. Ofwel is het onderzoek als een verplichting gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkelingen, ofwel is het van wetenschappelijke aard, ofwel vindt het plaats naar aanleiding van een toevalsvondst.

Het archeologisch onderzoek omvat zowel archeologisch vooronderzoek (zonder of met ingreep in de bodem) als archeologische opgravingen. Voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en archeologische opgravingen is steeds een vorm van toelating vereist. Bovendien gelden er per traject specifieke rapporteringsverplichtingen via de archeologienota, de nota, het archeologierapport of het eindverslag.

De initiatiefnemers, de erkende archeologen, de vergunningverlenende overheden, het agentschap Onroerend Erfgoed, de erkende onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, de erkende onroerenderfgoeddepots en de afdeling Handhaving van het departement Omgeving zijn de belangrijkste spelers in het archeologisch proces. Hun rol of opdracht wisselt naargelang het traject dat wordt gevolgd.

2.2 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK BIJ VERGUNNINGSPLICHTIGE INGREPEN IN DE BODEM

Het Onroerenderfgoeddecreet bevat specifieke verplichtingen voor de aanvrager van vergunningsplichtige ingrepen in de bodem, de initiatiefnemer. Zo is die in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan zijn omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden.

De verplichting om een archeologienota te laten opmaken, hangt af van een aantal drempelcriteria die in artikel 5.4.1 (stedenbouwkundige handelingen) en artikel 5.4.2 (verkavelen van gronden) van het Onroerenderfgoeddecreet bepaald zijn. Die maken een onderscheid op basis van onder meer de perceelsoppervlakte, de ruimtelijke bestemming van de grond en het statuut van de aanvrager. Ook de ligging van het terrein is bepalend: voor percelen in beschermde archeologische sites gelden bijvoorbeeld strengere criteria dan voor percelen die binnen een vastgestelde archeologische zone liggen. En daar gelden opnieuw strengere criteria dan voor percelen die zich erbuiten bevinden. Anderzijds worden er ook gebieden vastgesteld waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Als een vergunningsaanvraag volledig betrekking heeft op zo’n gebied, geldt voor de aanvrager in alle situaties een vrijstelling en is een archeologienota niet nodig.

---

³ A. Erynck, K. Haneca, R. Annaert, M. Martens, E. Meylemans, A. Lentacker (2021) Evaluatie Archeologie 2020. Kenniswinst archeologieregelgeving. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed.

Die archeologienota is het resultaat van een archeologisch vooronderzoek. Dat maakt een inschatting of er op het terrein archeologisch erfgoed aanwezig is, wat daar dan de waarde van is, en bepaalt welke maatregelen nodig zijn om daar bij de bouw- of verkavelingswerken op een gepaste manier mee om te gaan. En daarbij geldt het verstoordersprincipe uit het Verdrag van Valletta. De initiatiefnemers van ingrepen met bodemimpact moeten de kosten dragen van het noodzakelijk geachte archeologisch onderzoek.

De uitvoering van het archeologisch vooronderzoek ligt in handen van een erkende archeoloog. Het is zijn taak om het archeologisch potentieel van het terrein en de effecten van de geplande werken daarop zo nauwkeurig mogelijk in te schatten. De archeologienota is daar de schriftelijke weerslag van: ze bevat een verslag over de resultaten van het vooronderzoek, een voorstel over de noodzakelijke maatregelen en een aanpak daarvoor.

Het vooronderzoek start altijd met een bureauonderzoek van bestaande bronnen. De erkende archeoloog bestudeert hiertoe de inplantings- en bouwplannen, gaat na of er op het terrein of in de omgeving al archeologische vindplaatsen bekend zijn, of er historische aanwijzingen bestaan en onderzoekt de landschappelijke ligging van het terrein. Daarna weegt de erkende archeoloog af of er nog bijkomend vooronderzoek op het terrein nodig is, zoals een landschappelijk bodemonderzoek. En soms zal er na dat vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ook nog een vooronderzoek met ingreep in de bodem nodig zijn met bv. proefsleuven. De aanpak van een vooronderzoek is dus afhankelijk van een groot aantal factoren. Voor het ene project volstaat een bureauonderzoek of een landschappelijk bodemonderzoek terwijl in een ander geval wel degelijk proefsleuven aan de orde zijn. Dit is in grote mate het gevolg van het archeologisch potentieel van de ondergrond, dat per geografische locatie sterk kan variëren. De erkende archeoloog meldt de archeologienota ter beoordeling bij het agentschap Onroerend Erfgoed of de erkende onroerende erfgoedgemeente. Voldoet ze, dan volgt een aktename. In het andere geval volgt er geen aktename of gebeurt de aktename onder voorwaarden. Valt er binnen de voorziene termijn van 15 dagen geen expliciete beslissing, dan gebeurt een stilzwijgende aktename van de archeologienota.

Als vooronderzoek met ingreep in de bodem nodig is, gaat de regelgeving er in principe van uit dat dit voorafgaand aan de vergunningsaanvraag gebeurt. Op die manier is het voor de initiatiefnemer al bij indiening van zijn vergunningsaanvraag duidelijk of er nog verdere vervolgstappen noodzakelijk zijn, zoals een opgraving of maatregelen voor behoud in situ. Ook de kosten en benodigde tijd zijn dan al gekend. Is het echter onmogelijk of onwenselijk om het vooronderzoek volledig te laten uitvoeren voorafgaand aan de vergunningsaanvraag, kan de erkende archeoloog een deel van het vooronderzoek uitstellen. De uitvoering volgt dan pas nadat de vergunning is aangevraagd of verleend. Over de resultaten van het uitgestelde vooronderzoek rapporteert de erkende archeoloog in een nota. Die is erg vergelijkbaar met de archeologienota en de procedure met melding en aktename verloopt identiek.

Moet er op het vooronderzoek ook een archeologische opgraving volgen, dan gebeurt de uitvoering daarvan opnieuw door een erkende archeoloog. Dat gebeurt na het verlenen van de omgevingsvergunning. De archeoloog rapporteert over de resultaten van de opgraving in een tussentijds archeologierapport en een volledig eindverslag, en dit binnen respectievelijk twee maanden en twee jaar na het beëindigen van het veldwerk.

2.3 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK MET HET OOG OP WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN

Het archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen omvat een brede waaier aan onderzoeken. Het kan gaan om academisch onderzoek op niet-bedreigde sites of waarderend onderzoek om na te gaan of een site al dan niet beschermingswaardig is. Of om onderzoek dat een initiatiefnemer van bouwwerken proactief laat uitvoeren in een ander kader dan de verplichtingen die volgen uit artikels 5.4.1 en 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet. Ook bij bepaalde handelingen aan beschermd erfgoed, zoals een kerk met monumentenstatuut, verloopt het archeologisch onderzoek via deze procedure. Dat is het geval wanneer de werken niet gevat zijn door de decretale drempelcriteria, maar de noodzaak tot archeologisch onderzoek wel volgt uit de bescherming. Dergelijk archeologisch onderzoek kan enkel gebeuren door een erkende archeoloog (type 1) en is gebonden aan een individuele toelating vanwege Onroerend Erfgoed.

2.4 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NA TOEVALSVONDSTEN

Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of vermoedt dat het archeologische erfgoedwaarde heeft, is verplicht daarvan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. Hij moet de vondst en de vindplaats ook beschermen gedurende tien dagen. In de praktijk komt dit voor wanneer de bouwheer of aannemer tijdens graafwerken, waaraan geen archeologisch onderzoek diende vooraf te gaan, onverwacht een archeologische vondst of bodemsporen aantreft. Het agentschap voert het nodige onderzoek uit, waartoe het de initiële termijn van tien dagen kan verlengen of inkorten, en het draagt ook de kosten ervan. Er ontstaat een recht op schadevergoeding als het onderzoek langer dan 30 kalenderdagen duurt.

2.5 TOELATINGSPLICHTEN VOOR DE ERKENDE ARCHEOLOOG

De erkende archeoloog moet voorafgaand aan elk onderzoek dat ingrijpt in de bodem zijn onderzoeksintenties verduidelijken. Hij is dus verplicht om de noodzaak van het onderzoek te motiveren en de manier waarop hij dat wenst uit te voeren. Voor een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, zoals archiefonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek of veldkartering, is geen toelating nodig. Dat brengt immers geen vernietiging van of schade aan archeologisch erfgoed met zich mee. Vooronderzoek met ingreep in de bodem is wel gebonden aan een toelating vanwege Onroerend Erfgoed of de erkende onroerenderfgoedgemeente. Volstaat de voorgestelde aanpak niet, dan is een weigering mogelijk of kunnen er voorwaarden verbonden worden aan de toelating.

Wanneer in het kader van een vergunningsplichtig bouwwerk een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem of een opgraving noodzakelijk is, vormt de archeologienota of nota daar de toelating voor. Bij opgravingen geldt de randvoorwaarde dat de omgevingsvergunning al verleend moet zijn en dat de vergunde werken overeenstemmen met de werken omschreven in de (archeologie)nota. Aangezien de toelating geen beperking kent in geldigheidstermijn, moet de erkende archeoloog het agentschap of de erkende onroerenderfgoedgemeente op de hoogte brengen wanneer hij het veldwerk van zijn onderzoek start. Dat gebeurt via de melding van aanvang.

3 WIJZIGINGEN REGELGEVING SINDS VORIGE EVALUATIE

2021 was een jaar zonder wijzigingen aan het Onroerendergoeddecreet en -besluit op het vlak van archeologie. De bestaande regels voor de erkenning van archeologen, de verplichting tot archeologisch onderzoek, de procedures voor toelatingen en aktenames en de mogelijkheden voor financiële ondersteuning bleven onveranderd. Ook de *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren* (“Code van Goede Praktijk”) wijzigde niet. Versie 4.0, vastgesteld door de minister in 2019, bleef ook afgelopen jaar gelden. Deze code is de kwaliteitsnorm voor het archeologisch onderzoek in Vlaanderen.

Deze stabiliteit in het regelgevende kader maakt dat de cijfers voor 2021 solide zijn. Er is geen vertekening door regels of procedures die in de loop van het jaar wijzigden.

De toepassing van regelgeving vergt soms interpretaties of keuzes in de administratieve praktijk. Die kunnen wijziging of een impact hebben op de uitvoering.

In 2021 gebeurde een bijsturing van de criteria voor het selecteren van de te behandelen (archeologie)nota’s. Het aandeel beoordeelde dossiers blijft hetzelfde, maar de klemtoon ligt meer op een willekeurige selectie (in plaats van een selectie op basis van ligging en oppervlakte) en op een selectie in functie van de opvolging van de erkenning (bijvoorbeeld van nieuwe erkende archeologen). Twee criteria worden niet langer gebruikt: de ligging in een vastgestelde archeologische zone en de omvang van het projectgebied (>5ha). Archeologienota's en nota's in beschermd erfgoed en nieuwe versies van geweigerde dossiers blijven opgevolgd.

Sinds 1 juli 2021 ging het agentschap van start met het invoeren van zijn feedback op het onderzoek door erkende archeologen in de digitale feedbacktool: “Mijn Erkenning”. Erfgoedconsulenten en onderzoekers kunnen zo hun feedback op basis van (archeologie)nota’s, archeologierapporten, eindverslagen, terreinbezoek en bezoek aan de opslaginfrastructuur op een doeltreffende en gestructureerde manier communiceren aan de erkende archeologen. Ook verslagen van feedbackgesprekken komen er terecht. De uitbouw van de gebruikerskant is voorzien voor 2022. Met de uitbouw van deze digitale tool wil het agentschap de archeologen sneller en gericht van feedback voorzien.

4 CONTEXT: INVENTARIS, BESCHERMINGEN, ACTOREN

4.1 INLEIDING

Artikels 5.4.1 en 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet leggen vast wanneer de initiatiefnemer een archeologienota bij een vergunningsaanvraag moet voegen. De criteria gaan onder meer uit van de ligging binnen of buiten een beschermde archeologische site, een vastgestelde archeologische zone, of een gebied op de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt (GGA-kaart). Daardoor hebben deze instrumenten een impact op het aantal archeologienota’s en nota’s dat opgemaakt moet worden. Hoe meer vastgestelde archeologische zones en beschermde archeologische sites en hoe groter deze zijn, hoe meer archeologienota’s en nota’s. Uiteraard betekent dit ook: hoe meer kenniswinst het archeologisch onderzoek zal opleveren. Maar ook omgekeerd: hoe meer gebieden op de GGA-kaart en hoe groter deze zijn, hoe minder archeologienota’s en nota’s. Daarom bespreken we in dit hoofdstuk het aantal en de oppervlakte van deze verschillende gebieden

met een specifiek statuut, inclusief de evolutie ten opzichte van 2020. Dit biedt een achtergrond bij de latere bespreking van de effecten van de regelgeving.

Ook de actoren vormen een deel van wat we kunnen omschrijven als de context van het archeologische traject. Het aantal erkende archeologen is belangrijk voor de marktcapaciteit, het aantal erkende onroerenderfgoedgemeenten en hun ligging spelen een rol in de procedures, en erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten zeggen iets over de ontwikkeling en uitvoering van lokaal erfgoedbeleid. Het aantal onroerenderfgoeddepots (en hun capaciteit) bepaalt dan weer in welke mate eigenaars hun archeologische ensembles er kunnen deponeren.

4.2 VASTGESTELDE ARCHEOLOGISCHE ZONES

In 2021 stelde de minister **geen nieuwe archeologische zones** vast en schrapte hij geen bestaande. Daarmee blijft het aantal archeologische zones in de vastgestelde inventaris sinds 2018 stabiel op 70 exemplaren (evarch61). Die zijn goed voor een totale oppervlakte van 9.535 hectare (evarch62), wat gelijk staat met 0,7% van het Vlaams Gewest. Voor een overzicht van de ligging en de aard van de vastgestelde archeologische zones verwijzen we naar het Geoportaal van Onroerend Erfgoed⁴.

4.3 BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE SITES

In 2021 tekenen we drie voorlopige beschermingen op (indicator monitor 15): de middeleeuwse burcht in Ninove⁵, de verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede⁶ en de verdwenen middeleeuwse zwinhaven Hoeke⁷.

Afgelopen jaar werden geen archeologische sites definitief beschermd. (indicator monitor16d). Er vonden ook geen wijzigingen of opheffingen plaats. Daarmee klokt het totale aantal definitief beschermde archeologische sites eind 2021 af op 44. De **totale oppervlakte aan definitief beschermde archeologische sites** is 1.185,5 hectare (evarch63). Dit staat voor **0,1% van het Vlaamse grondgebied**. De sites zelf kan men terugvinden op het Geoportaal van Onroerend Erfgoed⁸.

4.4 KAART MET GEBIEDEN WAAR GEEN ARCHEOLOGISCH ERFGOED TE VERWACHTEN VALT (GGA)

De vaststelling van de GGA-kaart gebeurt door de administrateur-generaal van het agentschap Onroerend Erfgoed. Afgelopen jaar vond een dergelijke vaststelling eenmaal plaats. Het aantal nieuwe gebieden op de kaart **nam toe met 514 stuks**. Deze aanvullingen omvatten in hoofdzaak terreinen waar een archeologienota of nota concludeerde dat er geen archeologisch erfgoed aanwezig was of waar archeologierapporten en eindverslagen aangaven dat het erfgoed intussen opgegraven werd. Daarnaast waren er gebieden waar de opname volgde uit onderzoek dat nog volgens het Archeologiedecreet verliep en gebieden waarvoor andere instanties (o.a. lokale overheden en onroerenderfgoeddiensten) de nodige onderbouwing aanleverden. In oppervlakte betekent dit een toename met 736 hectare, wat het totaal op 31.567 hectare brengt. Dat staat gelijk met **2,31% van het**

⁴ <https://geo.onroerenderfgoed.be>, selecteer bij lagen “vastgestelde inventarissen” en bij legende “archeologische zones”.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/127720>

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/15010>

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/127731>

⁸ <https://geo.onroerenderfgoed.be>, selecteer bij lagen “beschermd onroerend erfgoed” en bij legende “archeologische sites”.

Vlaamse territorium (indicator evarch23). Ook hier verwijzen we voor de geografische spreiding naar het Geoportaal⁹. De mogelijkheid voor erkende onroerenderfgoedgemeenten om zelf gebieden vrij te stellen, ingevoerd in 2019, kende ook in 2021 nog geen toepassing.

4.5 ERKENDE ARCHEOLOGEN

In 2021 verkregen 50 archeologen een erkenning (indicator evarch01). Bij 37 van hen ging het om natuurlijke personen die een erkenning type 1 kregen. Daarnaast bekwamen vier rechtspersonen dit erkenningstype. Tot slot vroegen acht natuurlijke personen en één rechtspersoon succesvol de erkenning type 2 aan. Deze nieuwe erkenningen brengen het **totale aantal erkende archeologen eind 2021 op 306**. Daarvan zijn er 243 archeologen natuurlijk persoon type 1, 31 archeologen rechtspersoon type 1, 30 archeologen natuurlijk persoon type 2 en twee archeologen rechtspersoon type 2. Twee van de erkende rechtspersonen zijn van rechtswege aangeduid: het agentschap Onroerend Erfgoed en de UGent. Eén natuurlijk persoon maakte de beweging van type 2 naar type 1. Er waren geen erkende archeologen die de omgekeerde beweging maakten. Een overzicht van alle erkende archeologen is te vinden via de online erkenningendatabank op de website van Onroerend Erfgoed¹⁰.

4.6 ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN

In 2021 was er geen erkenningsronde voor onroerenderfgoedgemeenten. Er werden ook geen opvolgingstrajecten opgestart en bijgevolg geen erkenningen geschorst of ingetrokken. **Hun aantal blijft daarmee op 22 staan**, goed voor 7,3% van de Vlaamse gemeenten. 19 van deze erkende onroerenderfgoedgemeenten maken deel uit van een erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst, terwijl drie gemeenten hun werking zelfstandig uitbouwen. Een overzicht van de erkende onroerenderfgoedgemeenten, inclusief kaart, is terug te vinden op de website van Onroerend Erfgoed¹¹.

4.7 ERKENDE INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENSTEN

2021 kende geen toename van het aantal erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED). **In totaal zijn er 30 erkende diensten** (indicator monitor67). Van één erkende dienst wijzigde het werkingsgebied. In 2021 trad Zwijnaarde toe tot IOED Erfpunt. Samen ondersteunen de IOED's sindsdien het lokale onroerenderfgoedbeleid van 209 Vlaamse gemeenten. Daarmee is iets meer dan twee derde van de Vlaamse steden en gemeenten lid van een IOED. Het overzicht van de erkende diensten is terug te vinden op de website van Onroerend Erfgoed¹².

4.8 ERKENDE ONROERENDERFGOEDDEPOTS

In 2021 werd GAZO (Sint-Truiden) erkend als onroerenderfgoeddepot. Dit was meteen de eerste erkenning voor een depot in Limburg. Dit maakt dat er **nu in elke provincie minstens 1 erkend**

---

⁹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>, selecteer bij lagen "Gebieden geen archeologie".

¹⁰ <https://erkenningen.onroerenderfgoed.be>

¹¹ <https://www.onroerenderfgoed.be/overzicht-van-de-erkende-onroerenderfgoedgemeenten>

¹² <https://www.onroerenderfgoed.be/overzicht-van-de-erkende-ioeds>

erfgoeddepot gevestigd is¹³. Er zijn nu in totaal 16 erkende erfgoeddepots (indicator monitor68). Op één na hebben deze depots allemaal een publiekrechtelijk statuut. Een overzicht met links en meer informatie over de depots in kwestie is online te vinden op de website van Onroerend Erfgoed en via de Depotwijzer¹⁴.

4.9 ERKENDE METAALDETECTORISTEN

Ook in 2021 kende het aantal erkende metaaldetectoristen een groei (indicator evarch03). **1.402 nieuwe erkenningen** werden verleend, waarvan 50 van rechtswege aan erkende archeologen en 1.352 aan andere detectoristen. Die laatsten zijn voornamelijk liefhebbers die als vrijetijdsbesteding met de metaaldetector op pad gaan. Op 31 december 2021 zijn **6.755 natuurlijke personen als metaaldetectorist erkend**. De 306 erkende archeologen zijn van rechtswege erkend als metaaldetectorist.

5 HET ARCHEOLOGISCH TRAJECT IN CIJFERS

5.1 INLEIDING

In hoofdstuk 2 staat het archeologisch traject beschreven. De verschillende stappen in dit traject leiden tot acties en producten: archeologienota's, toelatingen, meldingen, aktenames en dergelijke meer. In dit hoofdstuk bieden we daar de basisgegevens over. Die zijn noodzakelijk om verder in het rapport de effecten van het archeologisch traject op verschillende domeinen te kunnen schetsen. De nadruk ligt op aantallen en grote lijnen, en het vertrekpunt zijn individuele indicatoren zoals die in bijlage 1 zijn opgenomen.

5.2 TOELATINGEN VOOR VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

In 2021 vroegen erkende archeologen 69 toelatingen aan voor vooronderzoek met ingreep in de bodem in het kader van vergunningsplichtige ingrepen (evarch27, evarch28, evarch29). Daarmee **daalde het aantal aanvragen** van toelatingen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem lichtjes ten opzichte van de 72 stuks uit het voorgaande jaar (-4%). 62 toelatingsaanvragen gebeurden bij Onroerend Erfgoed en zeven bij erkende onroenderfgoedgemeenten.

Zeven toelatingsaanvragen voldeden niet, wat leidde tot **62 verleende toelatingen**. Dat impliceert een goedkeuringsgraad van 89,9%, waar dat in 2020 87,5% was.

Het aantal vooronderzoeken met ingreep in de bodem dat gebeurt voorafgaand aan de omgevingsvergunning blijft ook in 2021 beperkt.

---

¹³ [Dit betekent evenwel niet dat betekent echter niet dat het grondgebied van Vlaanderen nu vlakdekkend bediend wordt.](#)

¹⁴ <https://www.onroenderfgoed.be/overzicht-van-de-erkende-onroenderfgoeddepots> en <https://www.depotwijzer.be>

5.3 ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

In 2021 namen het agentschap Onroerend Erfgoed en de erkende onroerenderfgoedgemeenten akte van 2.453 archeologienota's en 941 nota's (evarch17). In 2020 waren dat er respectievelijk 2.244 en 869.

Daarmee stijgt het aantal archeologienota's in vergelijking met 2020 (+9,3%). Deze stijging houdt gelijke tred met de stijging bij de vergunningsaanvragen voor nieuwbouw (zie verder 7.3.1).

Ook het aantal nota's met aktename uit 2021 ligt 10,8% hoger dan in 2020. De aangroei van het aantal nota's met aktename gaat wel minder snel dan het voorgaande werkjaar, toen bedroeg de aangroei van het aantal nota's met aktename 19,7%. Het aantal nota's neemt dus nog steeds toe maar de aangroei is beduidend minder dan in 2020. Deze aangroei is enerzijds te wijten aan het vertragingseffect: er verloopt een geruime tijd tussen de archeologienota die het uitgestelde vooronderzoek aankondigt en de effectieve uitvoering daarvan (zie ook verder). Die "achtergebleven" nota's duiken nu ook op in de cijfers. Anderzijds houdt een stelselmatige verschuiving naar uitgesteld vooronderzoek en minder vooronderzoek voorafgaand aan de omgevingsvergunning aan. Ook dat leidt tot een toename aan nota's.

Uit voorgaande evaluaties weten we dat het tijdsverloop tussen een archeologienota met maatregel "uitgesteld vooronderzoek" en de daadwerkelijke uitvoering daarvan lang kan zijn. We zien daarvoor diverse redenen: vergunningsaanvragen waarvan de indiening op zich laat wachten, lange proceduretermijnen voor de behandeling van vergunningsaanvragen en eventuele beroepen, en de tijd die verloopt tussen het verlenen van de vergunning en de effectieve start van de werken (waarmee de start van het verdere vooronderzoek samenhangt). Die redenen staan los van het archeologische traject en hangen samen met het vergunnings- en bouwproces. De termijn tussen de aktename van de archeologienota en die van de daaropvolgende nota blijft ook in 2021 stabiel. Gemiddeld bedraagt die ruim een jaar, en in een kwart van de gevallen loopt die nog op tot een jaar en tien maanden (analyse18).

In totaal hadden de archeologienota's en nota's met aktename betrekking op 9.616 hectare (evarch21). 1.856 hectare daarvan vormde het onderwerp van een nota, en is daarmee een herneming van oppervlaktes die al deel uitmaakten van een eerdere archeologienota. Dit maakt dat **7.760 hectare "nieuw" terrein voorwerp was van vooronderzoek in 2021**. Dat is een toename van 1.139 hectare voor de archeologienota's (+17%) en van 510 hectare bij de nota's (+37,9%).

10,5 hectare van de archeologienota's lag in beschermde archeologische sites (0,1%) en 126,1 hectare in een vastgestelde archeologische zone (1,6%). Dat is voor wat betreft de beschermde sites eenzelfde aandeel als het voorgaande jaar. Bij de vastgestelde zones zien we een zeer lichte toename van 1% naar 1,6%. Het grootste oppervlak (7623,6 hectare of 98,2%) lag volledig buiten een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone. Voor de geografische spreiding van de archeologienota's en nota's met aktename verwijzen we naar het Geoportaal van Onroerend Erfgoed¹⁵ en figuur 6.2 van het rapport "Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregeling". Uitgedrukt in aantallen lagen 23 van de archeologienota's met aktename (0,8%) binnen een beschermde archeologische site en 314 stuks (11,3%) binnen een vastgestelde archeologische zone (evarch19). Ook deze verhouding is vergelijkbaar met de voorgaande jaren. Het contrast bij de vastgestelde archeologische zones tussen het aandeel in onderzocht oppervlak en dat in aantal (1,6%

¹⁵ <https://geo.onroerenderfgoed.be>, laag "archeologienota's en nota's"

versus 11,3%) komt doordat de oppervlaktecriteria voor de verplichte opmaak van een archeologienota in deze zones lager liggen.

Niet alleen de aktename is van belang bij de archeologienota's en nota's, maar ook de gevallen waarin geen aktename gebeurde of de aktename gebeurde onder voorwaarden. Daarom vertrekken we vanuit het aantal gemelde archeologienota's en nota's en gaan we nader in op de beslissingen daarover.

In 2021 meldden de erkende archeologen respectievelijk 2.813 archeologienota's en 1054 nota's (evarch17). Bij **2.453 archeologienota's** (87%) en **941 nota's** (90%) volgde na beoordeling door het agentschap of de erkende onroerenderfgoedgemeente een aktename, al dan niet onder voorwaarden. Het aanvaardingspercentage bij zowel archeologienota's als nota's ligt daarmee in dezelfde lijn als dit van het voorgaande jaar (in 2020 respectievelijk 86,4% en 89,4%). **Het globale percentage dat geen aktename verkreeg, ligt daarmee op 13,0% voor de archeologienota's en 10% voor de nota's.** Bijna negen op de tien gemelde archeologienota's en nota's verkreeg dus een aktename, net als in 2020.

Het agentschap beoordeelt sinds 2019 niet meer elke individuele archeologienota of nota. **Globaal genomen behandelde het agentschap Onroerend Erfgoed in 2021 ongeveer 58,6% van de archeologienota's en nota's die het ontving.** Het voorgaande jaar was dat 56,7%. De andere dossiers vielen niet binnen de prioriteringscriteria die het agentschap hanteert, en verkregen daarmee een stilzwijgende aktename. Het voorgaande geldt enkel voor het agentschap. De erkende onroerenderfgoedgemeenten behandelen 68,3% van de bij hen gemelde (archeologie)nota's. De werkwijze verschilt van gemeente tot gemeente.

Het aktenamepercentage op het niveau van de erkende archeologen en het onderscheid tussen het agentschap en de erkende onroerenderfgoedgemeenten komen nader aan bod in hoofdstukken 6 en 7.

In bepaalde gevallen verbinden het agentschap Onroerend Erfgoed of de erkende onroerenderfgoedgemeente voorwaarden aan de aktename. Dat gebeurde in 2021 bij 2,7% van de aktenames van archeologienota's en in 1,8% van de nota's. In vergelijking met het voorgaande jaar daalt het aandeel aktenames onder voorwaarden bij de archeologienota's lichtjes (3,7% in 2020) en blijft het bij de nota's quasi gelijk (1,8% in 2020).

Het aantal archeologienota's met **bepaalde samenstelling** klokte in 2021 af op 185 stuks van de 2.453 archeologienota's met aktename. Dat is **7,5%** wat een zeer lichte stijging is ten opzichte van de 7,3% uit het voorgaande jaar (evarch59). Het percentage archeologienota's met bepaalde samenstelling dat resulteerde in een aktename bedroeg 95%. Dit aktenamepercentage is overigens merkbaar hoger dan bij de archeologienota's als gehele groep (87%).

5.4 ARCHEOLOGIERAPPORTEN

Na een opgraving of na een vooronderzoek met ingreep in de bodem vanuit wetenschappelijke vraagstellingen stelt de erkende archeoloog een archeologierapport op. Dat dient hij in bij Onroerend Erfgoed. Een dergelijk archeologierapport is een eerste voorlopig verslag over het uitgevoerde veldwerk. In 2021 ontving het agentschap 274 van deze documenten (evarch32). **201 daarvan volgden uit opgravingen in het kader van vergunningsplichtige ingrepen**, 73 uit vooronderzoek met ingreep

in de bodem en opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. 18 daarvan volgen uit onderzoek na een toevalsvondst.

De cijfers voor 2021 zijn quasi gelijk aan die van 2020 toen 279 rapporten werden ingediend (-1,8%).

In totaal hadden deze archeologierapporten betrekking op een onderzocht oppervlak van 197,72 hectare (evarch33). 71,6 hectare daarvan betrof onderzoek vanuit wetenschappelijke vraagstellingen. Het merendeel, **126 hectare (63,8%)**, kaderde in een verplicht uit te voeren opgraving bij **vergunningsplichtige handelingen. In 2021 lag de totale oppervlakte areaal bij opgravingen 100 hectare lager dan in 2020.** Dit is in hoofdzaak te wijten aan 2 grote terreinen die in 2020 onderzocht werden. Deze doen het totaaloppervlak dat jaar boven de 200 hectare uitstijgen.

63 van de 274 archeologierapporten, wat staat voor **23%, werden buiten de termijn** van 60 dagen ingediend.

5.5 EINDVERSLAGEN

Na de verwerking van het opgegraven materiaal en de opgemaakte onderzoeksdocumenten, stelt de erkende archeoloog een eindverslag op. Daarin staat de volledige verslaggeving over het archeologisch onderzoek en de beantwoording van de onderzoeksvragen. De maximale termijn voor het indienen daarvan, bedraagt twee jaar na het beëindigen van de opgraving. In 2021 ontving het agentschap **237 eindverslagen** (evarch35). 182 daarvan (76,8%) volgden op een opgraving in het kader van vergunningsplichtige ingrepen. Dat zijn er **12,5% meer** dan het voorgaande jaar. Voor vooronderzoeken en opgravingen in het kader van wetenschappelijke vraagstellingen dienden de erkende archeologen 41 eindverslagen in, voor toevalsvondsten 14. 216 eindverslagen zijn ingediend in 2021 na het beëindigen van een opgraving in 2019, in 2020 of in 2021. Bij 21 eindverslagen situeerde de einddatum van de opgraving zich voor 1 januari 2019. Deze laattijdige verslagen maken 8,9% van de eindverslagen uit.

Het aantal eindverslagen zegt evenwel niets over het aantal opgravingen dat in uitvoering was in 2021: de erkende archeoloog heeft immers twee jaar om het eindverslag in te dienen, dus doet zich ook hier nog steeds een vertragingseffect voor. De geografische spreiding van de eindverslagen is beschikbaar via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed¹⁶.

5.6 TOELATINGEN ONDERZOEK VANUIT WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN

Voor vooronderzoek met ingreep in de bodem en opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen is een toelating vanwege Onroerend Erfgoed nodig. In 2021 vroegen erkende archeologen 97 van dergelijke toelatingen aan (evarch37, evarch38). 15 van de aanvragen voldeden niet, **82 kregen een positief antwoord.** Deze cijfers liggen in lijn met de voorgaande jaren. Van de verleende toelatingen dienden 20 voor vooronderzoek met ingreep in de bodem en 77 voor een

---

¹⁶ <https://geo.onroerenderfgoed.be>, laag "eindverslagen archeologie"

opgraving, waarvan 22 voor onderzoek door het agentschap Onroerend Erfgoed na een toevalsvondst¹⁷.

5.7 TOEVALSVONDSTEN

Wanneer iemand buiten de context van een archeologisch onderzoek per toeval archeologische artefacten of een archeologische site vindt, moet hij dit melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Dit gebeurde 120 maal in 2021 (monitor40)¹⁸. **22 meldingen (18,3%) leidden tot een opgraving** (evarch12). Voorgaand jaar waren dat er 19.

Het zwaartepunt bij de geografische spreiding van de opgravingen naar aanleiding van een toevalsvondst lag met 14 van de 22 ingrepen opnieuw in de provincie West-Vlaanderen. Bijna de totaliteit van de projecten was oorlog gerelateerd, vooral WO I maar ook WO II. In de provincie Antwerpen werden vier ingrepen uitgevoerd, in Limburg twee en in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant telkens 1.

Bij 12 van de 22 opgravingen werd het agentschap ondersteund door een via het raamakkoord ingehuurd, archeologisch bureau. Drie andere opgravingen voerde het agentschap uit ondersteund door een IOED (CO7) en een ingehuurd archeologisch bureau. Vier andere ingrepen werden ondersteund door een stadsarcheologische dienst. Drie opgravingen voerde het agentschap volledig zelf uit.

6 EFFECTEN OP ACTOREN

6.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de archeologieregelgeving op de diverse betrokken actoren. Meer bepaald gaat het over erkende archeologen, erkende onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED), erkende metaaldetectoristen en erkende onroerenderfgoeddepots. Het agentschap Onroerend Erfgoed komt niet afzonderlijk aan bod: de evaluatie van de regelgeving is geen werklasmeting van het agentschap. De analyses in dit deel gaan over werklasm, activiteitsgraad, efficiëntie van procedures uit de regelgeving en de manier waarop actoren met die procedures omgaan.

---

¹⁷ Artikel 5.5.4 van het Onroerenderfgoedbesluit bepaalt dat voor onderzoek na een toevalsvondst een onmiddellijke toelating met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen geldt, zonder de aanvraagprocedure daarvoor te moeten doorlopen. Toevalsvondsten zijn dus een deel van het traject voor wetenschappelijke vraagstellingen en krijgen ook een toelating. Ze leiden ook tot een archeologierapport en eindverslag.

¹⁸ Dit omvat alle meldingen in het toevalsvondstenloket.

6.2 EFFECTEN OP ERKENDE ARCHEOLOGEN

6.2.1 Marktomvang en activiteitsgraad

Zoals vermeld in hoofdstuk 4 steeg het aantal erkende archeologen (natuurlijk persoon) ook in 2021. Eind 2021 waren dat er 306. Het totale aantal archeologienota's en nota's met aktename nam toe van 3.113 naar 3.394 (+12,29%). **Daarmee zien we dat zowel het werkvolume voor de opmaak van archeologienota's en nota's in 2021 toenam net zoals het aantal erkende archeologen.** Bij de opgravingen komen we op ongeveer 258 effectief gestarte opgravingen, exclusief toevalsvondsten (evarch44). Dit houdt een daling in van bijna 2%. Een daling van het aantal opgravingen betekent evenwel niet noodzakelijk ook een daling van het werkvolume.

Tegelijk is de uitvoering van de vroegere regelgeving, het Archeologiedecreet, stilgevallen. Het aantal vergunde prospecties met ingreep in de bodem was in 2020 al gedaald tot het erg lage peil van drie. Dat aantal bleef onveranderd in 2021. Ook dit jaar werden slechts drie vergunningen afgeleverd (indicator monitor24). Ook bij de vergunde opgravingen die nog verlopen volgens het Archeologiedecreet is het einde in zicht. In 2021 kregen, net als in 2020, nog drie opgravingen een dergelijke vergunning (indicator monitor25). **De impact van het Archeologiedecreet op de werklast voor erkende archeologen is daarmee zo goed als verdwenen.**

De activiteitsgraad op de archeologische markt kent grote variaties binnen de groep van erkende archeologen. In de eerste plaats kijken we naar de fase van het vooronderzoek (analyse19, analyse20). Een eerste vaststelling is dat in 2021 **141 van de 273 erkende archeologen (natuurlijk persoon) archeologienota's en nota's meldde (51,6%)**. Dat betekent dat bijna de helft (48,4%) van de erkende archeologen niet zichtbaar actief is. In 2020 was dit 44%. Daaruit mag men echter niet afleiden dat de andere erkende archeologen niet betrokken zijn bij het opstellen van archeologienota's: de telling gebeurt op het niveau van de melding daarvan. De regelgeving zegt namelijk dat de erkende archeoloog de archeologienota meldt. Daarmee neemt de erkende archeoloog dus de verantwoordelijkheid voor de inhoud en kwaliteit van het gemelde document en het onderzoek dat eraan voorafging. Uiteraard zijn er veel meer personen betrokken bij het opstellen van die documenten: assistent-archeologen, (assistent-)aardkundigen, historici, specialisten, maar ook erkende archeologen die op dat moment de rol van veldwerkleider op zich nemen. Deze rollen zijn nader beschreven in de Code van Goede Praktijk. Deze cijfers bevestigen dat er **ruimschoots voldoende erkende archeologen voorhanden** zijn maar dat die in praktijk niet allemaal deze rol opnemen, wat ook geen verplichting of noodzaak is.

Uit de analyse blijkt dat een groot deel van de 141 actieve erkende archeologen, namelijk 69 personen of 48,9%, instaat voor een relatief beperkt aantal (archeologie)nota's: tussen één en tien stuks per persoon (analyse19). Een volgende groep van 22 personen (15,6%) is goed voor 11 tot 20 documenten. In het midden van het spectrum bevinden zich 44 erkende archeologen (31,2% van degenen die meldingen deden) die tussen 21 en 100 documenten met aktename realiseerden. Tot slot is er een kleine groep van zes personen (4,3%) die goed is voor meer dan 100 archeologienota's en nota's met aktename per jaar. In vergelijking met het voorgaande werkjaar zien we dat het **aandeel van de archeologen die goed was voor één tot tien (archeologie)nota's met aktename daalt met 7,1%**. Vooral het aandeel van de archeologen die instaan voor meldingen tussen 11 en 20 (+2,2%) en tussen 21 en 100 documenten (+5,1%) met aktename gaat in stijgende lijn. Ten opzichte van 2020 neemt er dus een kleiner aantal erkende archeologen een actieve rol op wat, in combinatie met een stijgend

aantal archeologienota's en nota's, lijkt te resulteren in het aangroeiend aantal ingediende documenten per actieve erkende archeoloog.

Het hoogste aantal documenten met aktename op naam van één erkende archeoloog bedraagt iets meer dan 200 stuks. Daarachter volgen twee personen die de verantwoordelijkheid namen voor meer dan 150 archeologienota's en nota's. **Daarmee zijn deze drie personen verantwoordelijk voor een zesde van de uitgevoerde vooronderzoeken. Hun impact op de globale kwaliteit van het archeologisch vooronderzoek in Vlaanderen is dan ook aanzienlijk.** 20 individuele archeologen, 14% van de groep die meldde of 7,3% van alle erkende natuurlijke personen, is verantwoordelijk voor meer dan de helft van alle archeologienota en nota's met aktename. Dit wijst op een concentratie van verantwoordelijkheid en impact bij een relatief kleine groep.

De natuurlijke personen melden namens zichzelf, bijvoorbeeld als zelfstandige of als gemeentelijk archeoloog, of namens een rechtspersoon, meestal een archeologisch bedrijf. Zoals vermeld in hoofdstuk 4 zijn er 31 van dergelijke rechtspersonen erkend (het agentschap Onroerend Erfgoed en de UGent die geen archeologienota's opstellen niet meegerekend). **84,6% van de archeologienota's en nota's met aktename werd in 2021 gemeld namens een rechtspersoon** (analyse20). Dit is quasi hetzelfde aandeel als in het voorgaande jaar (85,5%). **24 van de 31 erkende archeologen-rechtspersonen melden (archeologie)nota's**, wat betekent dat zeven erkende rechtspersonen (exclusief Onroerend Erfgoed en UGent) niet actief waren in 2021. In praktijk gaat het vooral om bureaus die een dochter- of zusterbedrijf hebben, en dan via die rechtspersoon melden. Dit was ook de vorige jaren zo. Zeven rechtspersonen waren goed voor één tot 50 documenten met aktename, vier voor 51 tot 100 stuks. Zes rechtspersonen namen 100 tot 150 aktenames voor hun rekening en vier waren goed voor 151 tot 250 aktenames. De top drie, tot slot, haalde tussen de 300 en 350 aktenames van archeologienota's en nota's. Ruim een kwart van de totale markt voor archeologienota's en nota's ligt daarmee bij deze drie erkende rechtspersonen. De verhouding tussen de verschillende groepen ligt in de lijn van het voorgaande jaar. Wel zien we dat de top 3 vlot boven de 300 stuks stijgt terwijl het maximum het voorgaande jaar 280 aktenames was.

Daarnaast merken we dat de erkende archeologen **type 2**, die enkel archeologienota's opmaken op basis van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, **3,3% van de archeologienota's** voor hun rekening nemen. Dat aandeel is lichtjes hoger dan voorgaand werkjaar toen erkende archeologen type 2 instonden voor 2,9% van de archeologienota's. Iets meer dan de helft van deze archeologienota's werden gemeld namens een rechtspersoon type 1, hoewel de natuurlijke persoon in kwestie een erkenning type 2 heeft. In 2020 was dat nog het geval bij drie kwart van de meldingen.

Voor de opgravingen kunnen we aan de hand van de archeologierapporten nagaan hoe de marktactiviteit daar verdeeld is. In 2021 dienden 81 verschillende erkende archeologen – natuurlijk persoon een archeologierapport in (analyse30). Dat zijn er acht meer dan het voorgaande werkjaar. Bijna een derde van hen beperkte zich tot één enkel archeologierapport. Ruim de helft diende twee tot vijf documenten in en 11% stond voor zes tot tien stuks. Slechts 1 erkende archeoloog diende meer dan tien archeologierapporten in. Deze situatie is vrij gelijkend aan deze van het voorgaande jaar. **Net als het voorgaande jaar zijn meer dan negen op de tien archeologierapporten ingediend door een rechtspersoon (91,6%).**

Van de erkende rechtspersonen waren er 23 die archeologierapporten indienden en dus het veldwerk van een opgraving kort voordien afronden (analyse31). Ongeveer de helft van de rechtspersonen maakte één tot tien archeologierapporten. Zes rechtspersonen (26,1%) stonden voor 11 tot 20

documenten, drie rechtspersonen (13%) namen meer dan 20 archeologierapporten voor hun rekening en 1 rechtspersoon diende 31 archeologierapporten in. In vergelijking met het voorgaande werkjaar neemt het aantal archeologierapporten per rechtspersoon toe.

6.2.2 Toezicht en kwaliteitscontrole

De kwaliteitscontrole op het archeologisch onderzoek gebeurt op twee manieren. Enerzijds door het beoordelen van toelatingsaanvragen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem en de aktename van archeologienota's en nota's. Anderzijds door monitoring van en toezicht op de erkenning van de archeoloog. Het eerste is een preventieve kwaliteitscontrole op individuele dossiers: nagaan of de voorgestelde handelingen conform zijn aan de regelgeving en de Code van Goede Praktijk. Het tweede is een curatieve actie op de globale werking: verifiëren of de uitgevoerde handelingen correct en kwalitatief verlopen zijn. Dat laatste gebeurt door terreinbezoeken, opvolgen van de erkenningsvoorwaarden, nalezen van documenten zoals archeologierapporten en eindverslagen, enz.

Als er tekortkomingen blijken op het vlak van kwaliteit, volgt in de eerste situatie een weigering of gebeurt er geen aktename. In de tweede situatie zijn er formele processen voorhanden, maar ook informele procedures. Op formeel vlak kan een evaluatie van de erkenning gebeuren, indien nodig gevolgd door een schorsing en mogelijk zelfs een intrekking van de erkenning. Andere instrumenten zijn de raadgeving en de aanmaning. Dat zijn vormen van zogenaamde "zachte handhaving". Een raadgeving is een bericht aan de erkende archeoloog dat hij dreigt een inbreuk te plegen als hij bepaalde handelingen zou uitvoeren en waarschuwt de betrokkene daarvoor. Een aanmaning kan gebeuren nadat een handeling heeft plaatsgevonden die een misdrijf is volgens de regelgeving. Een dergelijke aanmaning wijst de betrokkene op het gebeurde misdrijf en verzoekt om de handeling stop te zetten, te herstellen of in de toekomst niet meer te herhalen. Dit is evenwel niet te verwarren met een proces-verbaal. Tot slot zijn er ook ingebrekestellingen, een instrument dat vergelijkbaar is met een aanmaning. Het agentschap Onroerend Erfgoed zet in eerste instantie bij voorkeur in op de informele procedures. Dat krijgt vorm in coaching, feedbackgesprekken en de nieuwe digitale tool Mijn Erkenning. Op die manier krijgt de erkende archeoloog feedback over zijn werking en kwaliteit met enerzijds aandachtspunten die verbetering vergen en anderzijds sterke punten. De erkende archeoloog bepaalt dan zelf welke aspecten hij ter harte neemt en hoe hij die integreert in zijn werking. Deze manier van werken is vooral bedoeld om de erkende archeoloog te voorzien van alle informatie die hij nodig heeft om zelf de kwaliteitsborging binnen zijn organisatie vorm te geven en te garanderen.

In 2021 lag het **weigeringspercentage van toelatingsaanvragen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem op 10,1%**. Dat is 2,4% lager dan het jaar voordien. Bij de **archeologienota's bedroeg dit 13,6% en bij de nota's 10%**. Dat is vrij gelijklopend aan het voorgaande werkjaar (-0,6%). Omgekeerd geformuleerd nam de aanvaardingsgraad van archeologienota's en nota's heel lichtjes toe tot respectievelijk 87% en 90%.

Driekwart van de archeologen heeft een slaagpercentage van 70% of meer (analyse 21). Bij de erkende rechtspersonen zien we dat geen enkele rechtspersoon bij minder dan 70% van zijn gemelde (archeologie)nota's een aktename verkreeg.

In 2021 startte het agentschap een formele evaluatie op van twee erkende archeologen (rechtspersoon type 1). Deze evaluaties leidden in 2021 niet tot schorsingen of intrekkingen (evarch10, evarch11). In het kader van zachte handhaving verstuurde het agentschap vijf aanmaningen en één ingebrekestelling. Het ging onder meer om het niet melden van de aanvang, het niet naleven van de

Code van Goede Praktijk en het niet correct uitvoeren van het programma van maatregelen uit de archeologienota. Op het vlak van harde handhaving stelde de afdeling Handhaving een aantal processen-verbaal op voor misdrijven tegen de archeologieregelgeving. Dat ging voornamelijk om initiatiefnemers die de archeologievoorwaarde uit de omgevingsvergunning niet naleefden en personen die zonder erkenning met een metaaldetector aan de slag waren¹⁹.

In 2021 voerde het agentschap feedbackgesprekken met twee erkende archeologen, beide rechtspersonen. De focus in 2021 lag vooral bij de ontwikkeling van Mijn Erkenning. Ook de feedback bij terreinbezoeken werd hier vanaf 1 juli geregistreerd. Deze terreinbezoeken dienen in hoofdzaak voor coaching en ondersteuning van erkende archeologen. In de tweede jaarhelft werd via de tool 96 keer feedback gegeven naar aanleiding van terreinbezoek.

Een laatste aspect met betrekking tot toezicht en kwaliteitscontrole is het aantal pogingen dat een erkende archeoloog moet ondernemen om een aktename te bekomen (analyse16). Wanneer een gemelde archeologienota geen aktename krijgt, dan past de erkende archeoloog veelal de archeologienota aan en meldt hij deze opnieuw. Soms gebeurt het dat ook deze aangepaste versie niet voldoet en volgt opnieuw geen aktename, waardoor de erkende archeoloog een derde versie meldt. Op die manier zijn er twee of meer archeologienota's voor eenzelfde onderwerp of project. Dit heeft een effect op het aktenamepercentage van de desbetreffende erkende archeoloog: herhaalde beslissingen om geen akte te nemen, leiden immers tot een lager percentage. Dit biedt een verdere nuancering van de eerdere cijfers hierover.

Bij de archeologienota's kregen 2024 (82,5%) gemelde documenten direct een aktename. Dat is sterk gelijklopend met de 82,7% van het voorgaande jaar. 313 archeologienota's (12,8%) kregen pas aktename na een hernieuwde en dus tweede melding. **In vergelijking met 2020 blijft het percentage archeologienota's dat direct een aktename krijgt gelijk.** Ook in 2021 kregen dus meer dan 95% van de gemelde archeologienota's, net als in 2020, direct een aktename of na hoogstens één hernieuwde melding. 78 (3,2%) archeologienota's verkregen pas na twee negatieve beslissingen een aktename en bij 1,5% (38 stuks) waren er zelfs drie of vier en uitzonderlijk vijf negatieve beslissingen, net als het voorgaande jaar.

Bij de nota's zien we een gelijkaardige trend. **Bij 833 (87,9%) nota's volgde namelijk direct een aktename op de melding. Voor 90 nota's (9,5%) gebeurde dat na de tweede melding.** Daarmee verkreeg 97,4% van de nota's een aktename na de eerste of tweede melding. Dat is gelijkaardig aan 2020. 15 nota's verkregen aktename na twee negatieve beoordelingen (1,6%) en tien stuks pas na drie of vier negatieve beslissingen (1%).

6.3 EFFECTEN OP ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN EN INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENSTEN

De erkende onroerendergoedgemeenten krijgen in het Onroerendergoeddecreet een aantal bevoegdheden toegewezen. Wat betreft archeologisch erfgoed gaat het onder meer om het behandelen van toelatingsaanvragen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem, archeologienota's en nota's. Van de 69 toelatingsaanvragen voor vooronderzoek kwamen er zeven bij de erkende onroerendergoedgemeenten terecht (evarch27). Dat is 10,1%, wat een duidelijke stijging ten opzichte

¹⁹ Gelet op lopende procedures geven we hier geen verdere details over exacte aantallen of inhoud van de dossiers.

van het voorgaande jaar inhoudt (2020: 2,8%). Bij de archeologienota's gaat het om 224 stuks op 2.813 (8%) en bij de nota's om 88 van de 1054 (8,3%) (evarch17). In absolute aantallen betekent dit een **toename van het behandelde dossiervolume bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten** ten opzichte van 2020. **In totaal behandelden de erkende gemeenten dus 319 archeologie-gerelateerde dossiers (in 2020: 239)²⁰. Dat is 8,1% van het totaal, wat een iets groter aandeel is dan in 2020 (6,6%).** Jaar na jaar zien we daarmee een lichte verschuiving van dossierbehandeling richting de erkende onroerenderfgoedgemeenten.

Binnen de groep van de erkende onroerenderfgoedgemeenten bestaan er grote verschillen in het aantal te behandelen archeologienota's en nota's (analyse22). Die komen door een andere ruimtelijke dynamiek in de verschillende gemeenten en door het verschil in omvang van de gemeenten. Wat betreft behandeling van archeologienota's en nota's is de **stad Leuven net als de vorige jaren koploper met 46 dossiers**. Dit is bijna een verdubbeling van het aantal dossiers ten opzichte van 2020 (29 dossiers). Roeselare volgt met 37 stuks, ook een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2020 (22 stuks). Koksijde, Kontich en Turnhout behandelden respectievelijk 26, 25 en 23 documenten. Koksijde en Kontich behandelen daarmee negen meldingen meer dan in 2020, Turnhout behandelt quasi evenveel meldingen als het voorbije jaar. Het merendeel van de erkende onroerenderfgoedgemeenten behandelt in 2021 tien t.e.m. 15 stuks (Rotselaar, Oud-Turnhout, Haacht, Beerse, Beernem, Riemst, Kasterlee, Brecht, Zonnebeke en Rijkevorsel). Bij Rotselaar, Brecht en Kasterlee betekent dit een afname van het aantal te behandelen documenten. Zonnebeke, Oud-Turnhout, Haacht, Beernem, Riemst en Rijkevorsel behandelen meer dossiers dan het voorbije jaar, Beerse evenveel. De andere erkende onroerenderfgoedgemeenten behandelden één tot negen archeologienota's en nota's. Baarle-Hertog en Keerbergen kregen met respectievelijk vier en negen meldingen meer meldingen dan het voorbije jaar toen zij geen meldingen ontvingen. Globaal genomen betekent dit 14 dossiers per erkende onroerenderfgoedgemeente hetgeen een lichte stijging betekent ten opzichte van de globaal bijna 11 dossiers per gemeente in 2020.

19 van de 22 erkende onroerenderfgoedgemeenten laten zich ondersteunen door een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst. In 2021 deden zeven verschillende diensten op die manier de voorbereiding van beoordelingen van (archeologie)nota's voor het college van burgemeester en schepenen. **Erfgoed Noorderkempen²¹ bereidde de beslissing voor over 80 archeologienota's en nota's**, goed voor 25% van alle documenten waarover een erkende onroerenderfgoedgemeente een beslissing nam. **WinAr²² stond in voor 49 dossiers**, wat 15,3% inhoudt. IOED Midwest neemt de derde plaats in met 37 dossiers, 11,6%. Zuidrand volgt met 25 dossiers (7,8%). De andere IOED's kennen een aanzienlijk lager volume.

In hoofdstuk 5 kwam de aard van de genomen beslissingen al in hoofdlijnen aan bod (aktename, aktename met voorwaarden, geen aktename). Daarbinnen bestaat er een variatie tussen de beslissingen die een erkende onroerenderfgoedgemeente neemt en die van het agentschap Onroerend Erfgoed (analyse22). Het globale percentage dat geen aktename verkreeg over 2021 bedroeg 12% voor de archeologienota's en nota's samen (evarch17). Bij het agentschap lag dit op 12% en bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten samen op 11%. In vergelijking met het voorgaande

---

²⁰ Daarnaast hebben de erkende onroerenderfgoedgemeenten onder meer nog bevoegdheden in het behandelen van toelatingsaanvragen voor handelingen aan beschermd erfgoed. Deze vallen buiten het onderwerp van dit rapport.

²¹ Erfgoed Noorderkempen ondersteunt de erkende onroerenderfgoedgemeenten Baarle-Hertog, Beerse, Kasterlee, Oud-Turnhout, Rijkevorsel, Turnhout en Vosselaar.

²² WinAr ondersteunt de erkende onroerenderfgoedgemeenten Bekkevoort, Haacht, Holsbeek en Rotselaar.

jaar daalt het percentage zonder aktename bij het agentschap licht (-0,9%), terwijl dat bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten ietwat toeneemt (+0,5%). Gelet op de beperkte absolute aantallen bij de erkende gemeenten, is deze toename niet noodzakelijk betekenisvol. Een andere beoordeling bij een beperkt aantal dossiers leidt namelijk al direct tot een verschuiving in de percentages.

Bij de aktename zien we verder dat Onroerend Erfgoed in 3,1% van de gevallen voorwaarden verbond aan de aktename. Dat is iets meer dan het voorgaande werkjaar (+0,5%). Bij de onroerenderfgoedgemeenten daalde het aandeel aktename onder voorwaarden tot 1% (2020: 4,6%). **Qua aktename ligt de beoordeling door het agentschap en de erkende gemeenten in dezelfde lijn. Wel zien we bij de erkende onroerenderfgoedgemeenten in 2021 iets minder aktename met voorwaarden.**

Ook op het vlak van inventarisatie kunnen de erkende onroerenderfgoedgemeenten initiatieven ondernemen. In 2021 vonden geen nieuwe vaststellingen plaats van de inventaris van archeologische zones (zie hoofdstuk 4.2). Dat betekent niet dat erkende onroerenderfgoedgemeenten en erkende IOED's intussen geen initiatieven nemen om archeologische zones verder in kaart te brengen. Dat geldt evenzeer voor de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Daarnaast zijn erkende onroerenderfgoedgemeenten en IOED's vaak erg actief op het vlak van publiekswerking en draagvlakverbreding.

6.4 EFFECTEN OP ERKENDE METAALDETECTORISTEN

In 2021 deden de erkende metaaldetectoristen 1.554 meldingen (evarch05). In 2020 waren er dat 1.659. Dit betekent een lichte daling terwijl het aantal detectoristen opnieuw steeg. Daarmee blijft het aantal meldingen ten opzichte van het aantal erkende metaaldetectoristen aanzienlijk lager liggen dan wat men zou verwachten. **De discrepantie tussen het aantal erkende detectoristen en het aantal meldingen van detectievondsten nam in 2021 verder toe.**

Men moet daarbij wel in het achterhoofd houden dat één enkele melding meerdere vondsten kan omvatten. Daarnaast opereren een aantal detectoristen, als vrijwilliger of op zelfstandige basis, bij archeologisch onderzoek in het kader van vergunningsplichtige werken of wetenschappelijke vraagstelling en opgravingen bij toevalsvondsten. Deze vondsten worden niet gemeld via de meldingstool voor detectievondsten maar worden in de archeologienota, nota, archeologierapporten en eindverslagen opgenomen.

Concreet waren de 1.557 meldingen afkomstig van **231 individuele detectoristen** (analyse39). Dat betekent dat 6.524 erkende metaaldetectoristen geen enkele melding deden in 2021. Sommigen zijn, al dan niet tijdelijk, niet (meer) actief of troffen geen meldingsplichtige vondsten, anderen lieten na om te melden. Met andere woorden: **3,4% van de erkende detectoristen staan in voor alle meldingen.** Bij degenen die plichtsgetrouw hun vondsten meldden, lag de mediaan van het aantal meldingen op twee en twee derde van hen deed een tot vijf meldingen. Vier personen meldden meer dan 50 keer, waarvan de koploper maar liefst 189 maal.

Het overgrote deel van de detectievondsten is afkomstig van akkers (76,0%). In mindere mate leverden ook weilanden vondsten op (10,3%). Waterbodems (magneetvissen), stranden, tuinen en bossen zijn minder gefrequenteerd of leveren minder vondsten op. De maanden mei, juni en juli leveren het minst aantal meldingen op. Niet geheel verwonderlijk gezien dit net de maanden zijn waarin de akkers het minst toegankelijk zijn.

Wat betreft opvolging voerde het agentschap een formele evaluatie uit bij de erkenning van één metaaldetectorist. Die leidde tot een tijdelijke schorsing (evarch08). Na het nemen van afdoende remediërende maatregelen door de betrokkene hief het agentschap de schorsing weer op (evarch10).

6.5 EFFECTEN OP ERKENDE ONROERENDERFGOEDDEPOTS

De bewaarplaats van het archeologisch ensemble zoals erkende archeologen die opgeven in het archeologieportaal werd bekeken (analyse38). De bewaring bij erkende archeologen daalt lichtjes (van 26,5% naar 21,4%). Het aandeel dat naar de initiatiefnemer gaat voor langdurige bewaring stijgt en bedraagt 33% (28,6% in 2020). Het aandeel bewaring bij erkende depots stijgt eveneens tot 39% (33,3% in 2020). Niet-erkende depots (bv. musea) kwamen in 2021 op 6,6% uit.

Al bij al kunnen we stellen dat archeologen in 2021 aangeven dat ze de ensembles van opgravingen in bijna de helft van de gevallen (45,6%) bij (erkende en niet-erkende) onroerendergoeddepots onderbrengen en in een derde van de gevallen bij de initiatiefnemer. Bij de meeste uitvoerders is het beeld gemengd, maar her en der zijn er uitzonderingen die de ensembles quasi systematisch in een erkend onroerendergoeddepot (willen) onderbrengen of juist in eigen beheer houden. Uiteraard gaat het hier om de bewaarplaats zoals de archeoloog die registreert in het archeologieportaal. Er is geen garantie dat het ensemble daar ook effectief terecht komt of niet nadien alsnog verhuist.

7 EFFECTEN OP VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES

7.1 INLEIDING

In dit luik komen de effecten van het archeologisch traject op het vergunnings- en bouwproces aan bod. Met vergunningsproces bedoelen we: de handelingen die plaatsvinden om een omgevingsvergunning voor bouwen of verkavelen te bekomen. Het bouwproces is dan de realisatie van het project, eens de vergunning verleend is. De focus ligt op de effecten op initiatiefnemers en aannemers. Onderwerpen zijn onder meer het effect van toevalsvondsten op de uitvoering van bouwwerven, het effect van archeologienota's op de termijn (indiening) van vergunningsaanvragen, het aantal betrokken vergunningsdossiers, de effecten van het uitstellen van vooronderzoek op termijnen en dergelijke meer. We gaan na hoeveel projecten betrokken zijn bij het archeologisch proces, wie de initiatiefnemers zijn, welk soort vooronderzoek nodig is, welke maatregelen uit het vooronderzoek voortkomen, enz. Tot slot schetsen we hoe het archeologisch traject zich verhoudt tot het verlenen van omgevingsvergunningen in Vlaanderen.

7.2 EFFECTEN VAN TOEVALSVONDSTEN OP LOPENDE BOUWWERVEN

Wanneer de initiatiefnemer tijdens de uitvoering van een bouwwerf geen archeologische maatregelen moest treffen en er toch archeologische sporen of vondsten aan het licht komen, is er sprake van een toevalsvondst. De aannemer moet dan de werken stopzetten en Onroerend Erfgoed informeren over de vondst. Het agentschap voert vervolgens, indien nodig, een opgraving uit van de aangetroffen resten. Tijdens die periode ligt de bouwwerf geheel of gedeeltelijk stil.

Van de 22 opgravingen die het agentschap in 2021 uitvoerde na een toevalsvondst, duurden er 16 minder dan tien dagen (evarch13). Deze termijn is het aantal kalenderdagen dat verstrijkt tussen de melding van de vondst en het einde van het onderzoek, en daarmee dus de volledige heropstart van

de bouwwerf. In zes gevallen duurde het onderzoek langer, maar bleef het beperkt tot minder dan 30 dagen. Geen enkele opgraving duurde langer dan 30 dagen. In vergelijking met voorgaande jaar is het aantal langdurige opgravingen na een toevalsvondst afgenomen. Globaal gesteld **ondervinden bouwerven in Vlaanderen slechts in uitzonderlijke gevallen hinder van toevallig aangetroffen archeologische resten** en blijft die hinder beperkt in de tijd.

7.3 EFFECTEN VAN VOORONDERZOEK OP HET VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES

7.3.1 Vergunningstrajecten met archeologienota: hoeveel, waar, wat, wie?

In 2021 namen Onroerend Erfgoed en de erkende onroerenderfgoedgemeenten akte van 2.453 **archeologienota's** (evarch17). Dat is tevens het maximale aantal vergunningstrajecten dat te maken kreeg met een verplichting tot archeologisch vooronderzoek²³. Het aantal verleende vergunningen voor nieuwbouw in Vlaanderen bedroeg in datzelfde jaar 28.605 (in 2020: 26.741)²⁴. **Dit betekent dat maximaal 8,6% van de vergunningen voor nieuwbouw in Vlaanderen in aanraking kwam met archeologie.** Gezien binnen de hele groep omgevingsvergunningen, dus **nieuwbouw en renovatie samen, is dat 4,6%**. In 2020 was dit respectievelijk 8,4% en 4,7%. Deze cijfers zijn dus **quasi gelijk aan het voorgaande werkjaar**.

De geografische spreiding van de archeologienota's vertoont hetzelfde patroon als de voorgaande werkjaren. Bijna overal in Vlaanderen komen vergunningsaanvragen voor die te maken krijgen met archeologisch onderzoek²⁵. Concentraties zien we vooral in en rond de steden (bv. Antwerpen, Gent, Brugge), terwijl gebieden met lage densiteit overeenkomen met eerder landelijke regio's (bv. kustpolders). **Dit patroon weerspiegelt de ruimtelijke dynamiek en ruimtelijke structuur van Vlaanderen.**

Een verdere analyse van de vergunningstrajecten die met archeologie te maken krijgen, leert dat **83,4% van die trajecten gebeurt in opdracht van een private bouwheer** (vastgoedprofessional, particulier, onderneming, ...) (evarch25). De andere 16,6% gebeurt in opdracht van een publieke initiatiefnemer, met de nadruk op lokale besturen (gemeentebestuur: 9,3%, provinciebestuur: 1,6%, Vlaamse Overheid: 5,7%). Deze verhoudingen variëren licht van jaar tot jaar, maar blijven steeds in dezelfde grootteorde. De vorige evaluaties concludeerden al dat publieke initiatiefnemers in verhouding met hun bouwactiviteit vaker te maken krijgen met een archeologisch traject bij hun projecten. Dat beeld verandert niet. Een deel van de verklaring ligt in de criteria uit artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet die meer vrijstellingen voorzien voor projecten van private initiatiefnemers.

Uit de verdeling van de oppervlakte van de onderzochte gebieden blijkt dat de grootste groep daarvan groter is dan een hectare (45,3% van de archeologienota's). 25,7% heeft een oppervlak tussen een

---

²³ Dit aantal ligt eigenlijk nog iets lager aangezien enkele archeologienota's, ondanks aktename, nogmaals gemeld worden en opnieuw een aktename verkregen omwille van gewijzigde plannen of aanvulling met bijkomende informatie door de erkende archeoloog. Deze archeologienota's met aktename komen dan meerdere keren voor, ook al horen zij maar bij één project.

²⁴ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bouwen-wonen/bouwvergunningen>

²⁵ Voor een kaart met de locaties waar archeologisch vooronderzoek gebeurde, zie figuur 6.2 in A. Eryvynck, K. Haneca, R. Annaert, M. Martens, E. Meylemans, A. Lentacker (2022) Evaluatie Archeologie 2021. Kenniswinst archeologieregelgeving. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed.

halve hectare en één hectare en 18% gaat over een onderzoeksgebied tussen 3.000 en 5.000 m². 10,5% beslaat 300 tot 3.000m² en amper 0,5% is kleiner dan 300m² (analyse23). **Zeven op de tien archeologienota's gaan dus over een projectgebied groter dan 5.000m².** Dit beeld blijft gelijkaardig over de jaren heen, met kleine verschuivingen van ca. één procent. Het onderzochte oppervlak van de nota's is kleiner. Dat is logisch: archeologienota's hebben een bureauonderzoek als basis en dat gaat over het volledige projectgebied van de geplande werken. Nota's daarentegen zijn meestal gebaseerd op proefsleuvenonderzoek en dat gebeurt vaker maar op een deel van het totale projectgebied.

Hoewel we voor deze onderverdeling in klassen gebruik maken van de oppervlaktecriteria uit het Onroerenderfgoeddecreet, is er geen strikte één-op-één verhouding. Bij het afbakenen van de onderzoekszone in het archeologieportaal beperken de archeologen zich tot het plangebied dat daadwerkelijk onderwerp vormde van het vooronderzoek. Dat beslaat vaak maar een deel van de betrokken percelen, terwijl het totale oppervlak daarvan bepaalt of een archeologienota nodig is.

7.3.2 Archeologienota's en nota's: welk soort onderzoek is nodig?

Voor het opmaken van een archeologienota of nota kan de erkende archeoloog gebruik maken van verschillende onderzoeksmethodes. Bureauonderzoek is steeds het verplichte vertrekpunt. Afhankelijk van de resultaten daarvan kunnen andere methodes nodig blijken, zoals landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuvenonderzoek of archeologisch booronderzoek. In dit stuk gaan we verder in op de onderzoeksmethodes die de erkende archeologen in 2021 aanwendden voor het opmaken van de archeologienota's en nota's.

89,7% van de archeologienota's met aktename beperkte zich tot een bureauonderzoek²⁶ (analyse36). Dat is **0,9% minder** dan vorig jaar. In 7,5% van de gevallen volgde op het bureauonderzoek nog een landschappelijk bodemonderzoek vooraleer de archeologienota op te maken. Dat is een stijging met 0,7% ten aanzien van 2020. In amper 0,9% van de archeologienota's vond na het bureauonderzoek een proefsleuven- of proefputtenonderzoek plaats (22 gevallen) en in slechts 0,9% van de situaties werden die twee methodes aangevuld met een landschappelijk bodemonderzoek (21 situaties). Dit is quasi eenzelfde aandeel als het voorgaande jaar. Alle andere combinaties van onderzoeksmethodes staan samen voor maar 0,9%. Globaal kunnen we in vergelijking met 2020 stellen dat de verhouding tussen de verschillende methodes van vooronderzoek quasi gelijk blijft. De variaties schommelen tussen maximum 0,9% en 0,1%.

Bij de archeologienota's waar enkel bureauonderzoek gebeurde, bestaat de mogelijkheid om een archeologienota met beperkte samenstelling op te maken. Een dergelijke archeologienota beperkt zich tot bureauonderzoek en ze is mogelijk wanneer de erkende archeoloog op basis van een beperkt aantal doorslaggevende argumenten kan aantonen dat geen verdere maatregelen aan de orde zijn. Deze vorm van archeologienota heeft de bedoeling sneller en goedkoper te zijn dan een archeologienota met volledige samenstelling. Van alle archeologienota's met aktename uit 2021 kenden er 154 of **6,3% een beperkte samenstelling** (evarch59). Een aandeel dat **iets lager** ligt als in het voorgaande werkjaar (7,3%). De situaties waarin dergelijke archeologienota mogelijk is, staan omschreven in de regelgeving. In 2021 gaf de erkende archeoloog het vaakst (32,3%) het ontbreken van potentieel op kenniswinst aan (evarch60). In 29,9% van de gevallen is er door de geplande werken geen impact op het erfgoed en in 29,3% van de situaties motiveert de erkende archeoloog dat er geen archeologisch erfgoed

---

²⁶ Dit betekent niet dat deze archeologische trajecten eindigen na dit bureauonderzoek. Afhankelijk van de voorziene maatregel gebeurt in een aanzienlijk deel nog een andere vorm van vooronderzoek, maar dan in uitgesteld traject (zie 7.3.3).

aanwezig is op het terrein. In 20,4% gaat het om een combinatie van redenen. In vergelijking met het voorgaande jaar zijn er meer situaties waar de archeoloog geen erfgoed of impact op het erfgoed verwacht (respectievelijk +3,5% en +7,2%). **Het ontbreken van kennispotentieel weegt nog steeds het zwaarste door maar ook de andere motiveringen winnen aan belang.**

Bij de nota's liggen de verhoudingen qua onderzoeksmethodes volledig anders (analyse36). Daar baseert 38,7% zich enkel op proefsleuvenonderzoek dat dan in uitgesteld traject is uitgevoerd. Dat is een daling met 1,8% ten aanzien van het voorgaande jaar. Het aandeel nota's dat proefsleuvenonderzoek combineert met landschappelijk bodemonderzoek stijgt van 27,7% naar 29% (+ 1,3%). De situaties die daar ook nog eens verkennend archeologisch booronderzoek aan toevoegen, komen op 8,5% (-2,1%). Landschappelijk bodemonderzoek als zelfstandige methode komt voor bij 15% van de nota's. Ook dit is een stijging (+5,3%). Andere combinaties van onderzoeksmethodes zijn verkennend archeologisch booronderzoek met proefsleuven (1,6%), landschappelijk bodemonderzoek met verkennend archeologisch booronderzoek (1,5%) en een combinatie van alle mogelijke onderzoeksmethodes (0,6%). De andere combinaties van onderzoeksmethoden staan voor 4,4%. Dit is een diverse groep.

Als we dan de onderzoeksmethodes bekijken voor archeologienota's en nota's samen, dan gebeurde in 24,2% van de gevallen een proefsleuvenonderzoek, al dan niet in combinatie met andere methodes. In absolute cijfers zijn dat 822 onderzoeken (-1,3%). Voor de landschappelijke bodemonderzoeken klokt het totaal af op 22,2% of 754 gevallen (+1,8%). De verkennende en waarderende archeologische booronderzoeken, tot slot, komen, net als in 2020, voor in 5,5% van de archeologienota's en nota's. In absolute cijfers zijn dat 188 booronderzoeken. Andere methodes, zoals geofysisch onderzoek of veldkartering, komen nog steeds erg weinig voor. We zien in 2021 wel 15 keer proefputten i.f.v. prehistorische artefactensites, 12 maal geofysisch onderzoek en acht veldkarteringen verschijnen, waar dit de voorgaande jaren beduidend minder was.

In 2020 zagen we een toename van landschappelijk bodemonderzoek en archeologisch booronderzoek. Ook in 2021 zien we een verdere stijging bij het landschappelijk bodemonderzoek, zij het in veel minder uitgesproken mate (+1,8%). Het aandeel booronderzoeken blijft gelijk. Door het bijna systematische uitstellen van alles wat verder gaat dan bureauonderzoek, vertalen de booronderzoeken zich met enige vertraging in de nota's. Ook de lichte toename van proefputten i.f.v. prehistorische artefactensites in het arsenaal aan onderzoeksmethodes komt hieruit voort.

7.3.3 Archeologienota's en nota's: welke maatregelen?

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de maatregelen waartoe de erkende archeologen concluderen in de archeologienota's en nota's die ze opstellen (evarch51). Bij de archeologienota's uit 2021 stelt 36,8% dat geen verdere maatregelen nodig zijn. 4,2% bevat een opgraving als maatregel en 0,3% stelt een behoud in situ voor. 0,1% geeft aanleiding tot verdere verwerking. De meerderheid, **namelijk 58,5%, concludeert dat een uitgesteld vooronderzoek aan de orde is. In vergelijking met het voorgaande jaar is er een zeer lichte stijging (+1,3%) bij de archeologienota's die stellen dat geen maatregelen nodig zijn. Dit resulteert ondermeer in een zeer lichte daling (-0,8%) van het aantal archeologienota's waarbij uitgesteld vooronderzoek aan de orde is.**

Bij de nota's liggen de verhoudingen anders. Daar neemt **78,9% in 2021 de beslissing dat geen verdere maatregelen** nodig zijn, besluit 16,6% tot opgraving en stelt 1,8% een behoud in situ voor. "Verdere verwerking" komt op 2,0%. Het aandeel opgraving daalt enigszins (- 1,6%) en ook het aandeel behoud

in situ daalt licht (-0,5%). Het aandeel geen verdere maatregelen nodig stijgt met 1%, verdere verwerking met 0,4%. De maatregel "uitgesteld vooronderzoek" is niet mogelijk bij nota's.

Nemen we de 3.394 archeologienota's en nota's met aktename uit 2021 samen, dan blijkt dat 48,6% concludeert dat geen verdere maatregelen nodig zijn. Dit aandeel ligt 1,3% hoger dan het voorgaande jaar.

In het vorige hoofdstuk gingen we in op de gehanteerde onderzoeksmethodes, en daar zagen we dat het aandeel archeologienota's dat zich beperkt tot bureauonderzoek 89,7% bedraagt (in 2020: 90,6%) Hoewel dit getal op het eerste gezicht lijkt aan te geven dat de initiatiefnemer in die gevallen minder inspanningen moet leveren (enkel bureauonderzoek), is dat niet het geval. In 60,2% van de situaties luidt de voorgestelde maatregel bij bureauonderzoek namelijk "uitgesteld vooronderzoek" (2020: 61,1%, analyse36). In dergelijke gevallen heeft de initiatiefnemer voorafgaand aan de vergunningsaanvraag geen zekerheid over het te volgen traject en de impact daarvan op zijn planning en financiering. De definitieve maatregel is namelijk nog niet gekend. De uiteindelijke impact wordt pas later duidelijk, tijdens of na het verlenen van de vergunning. **Het hoge aandeel "uitgesteld vooronderzoek" betekent dus een grotere mate van onzekerheid aan de kant van de initiatiefnemer, al stuurt die vaak zelf aan op het uitstellen.** Het aandeel "geen maatregelen" op basis van bureauonderzoek stijgt lichtjes tot 36,4% (+1,8%). Bij archeologienota's waar landschappelijk bodemonderzoek volgde op het bureauonderzoek, zien we een ander fenomeen: daar daalt het aandeel "geen maatregelen" van 42,1% naar 40% en stijgt het aandeel "uitgesteld vooronderzoek" omgekeerd van 53,3% naar 55,1%. Het aantal proefsleuvenonderzoeken dat plaatsvindt voorafgaand aan de vergunningsaanvraag blijft zo laag dat geen zinnige uitspraken te doen zijn over de aard van de maatregelen. Het valt op dat de verhoudingen tussen de maatregelen bij de archeologienota's redelijk stabiel bleven.

Volgens het Onroerenderfgoeddecreet kan men vooronderzoek met ingreep in de bodem uitstellen wanneer het onmogelijk is om het uit te voeren voorafgaand aan de vergunningsaanvraag (bv. omdat het terrein nog bebouwd is), of als dit juridisch (bv. onteigening), economisch of maatschappelijk onwenselijk is. **47,7% van de aangehaalde redenen voor uitstel betreft de onmogelijkheid om het vooronderzoek al uit te voeren** (2020: 50%, evarch26). Vaak gehoorde redenen zijn sloop- of kapvergunningen die de initiatiefnemer eerst moet verkrijgen, gewassen die de grondgebruiker nog moet oogsten, en terreinen die nog niet in eigendom of toegankelijk zijn. Ook blijken verkavelingsprojecten door professionele ontwikkelaars regelmatig te gebeuren via een grondaankoop onder opschortende voorwaarde. In 26,3% van de gevallen geven initiatiefnemers aan dat ze willen wachten met de uitvoering van het verdere vooronderzoek tot ze zekerheid hebben over het verkrijgen van de vergunning. Dat valt onder de noemer economische onwenselijkheid (2020: 33%) en speelt dus samen met de voorgaande situatie. Een kleinere groep, namelijk 23,5%, verwijst naar juridische onwenselijkheid (2020: 15,4%). De concrete redenen sluiten vaak aan bij de "onmogelijkheid": geen eigenaar zijn van het terrein of nog moeten wachten op bepaalde vergunningen. Een kleine minderheid, namelijk 2,4%, geeft maatschappelijke onwenselijkheid op, bijvoorbeeld verkeershinder bij vooronderzoek in het kader van wegenaanslag (2020: 1%). **In vergelijking met de voorgaande werkjaren lijkt de juridische onwenselijkheid terrein te winnen op de economische onwenselijkheid. Ook maatschappelijke onwenselijkheid stijgt lichtjes.**

Eerder gaven we al de verhoudingen van de verschillende maatregelen die de erkende archeoloog voorstelt in de nota, na afloop van het uitgestelde vooronderzoek. Nu kijken we in meer detail naar de onderzoeksmethodes die daartoe leiden. Daar zien we dat bij nota's die louter landschappelijk bodemonderzoek omvatten 92,9% tot de conclusie kwam dat geen verdere maatregelen nodig zijn.

Dat is 2,3% minder dan de voorgaande jaren. Als deze onderzoeken uitgevoerd waren voorafgaand aan de vergunningsaanvraag, had het aantal nota's bijna 15% lager gelegen, had de initiatiefnemer duidelijkheid gekregen over de noodzakelijke maatregelen nog voor zijn vergunningsaanvraag, en had bijna 93% van deze gevallen een einde gekend na de archeologienota. Dit illustreert de nadelige effecten van het uitstellen van vooronderzoek.

Bij landschappelijke bodemonderzoeken in combinatie met proefsleuven resulteert 78,5% in "geen maatregelen" en 17,1% in een opgraving. Bij de proefsleuvenonderzoeken neemt het aandeel opgravingen af met 5,4%. In de situaties waar een combinatie bestaat van landschappelijk bodemonderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek en proefsleuven, ligt het aandeel "geen maatregelen" op 80,3% en komen de opgravingen op 16%. De andere combinaties komen onvoldoende voor om zinnige uitspraken te doen over de voorgestelde maatregelen. **De verdeling van de maatregelen naargelang de gebruikte onderzoeksmethodes fluctueert van jaar tot jaar maar toont ook dit jaar geen drastische verschuivingen.**

Zoals eerder besproken heeft de maatregel "uitgesteld vooronderzoek" een sterk vertekenend effect op de cijfers. Op het einde van de rit is het doel van het archeologische voortraject om aan een initiatiefnemer duidelijkheid te bieden of hij maatregelen moet treffen voor een gedegen omgang met het archeologisch erfgoed. En zo ja, of dat dan een opgraving dan wel een behoud in situ is. Het uitgestelde vooronderzoek als maatregel is slechts een tijdelijke tussenstap (of tussenstop) in dat traject. Het is uiteindelijk het resultaat van dat uitgestelde vooronderzoek dat van belang is.

Tot slot kijken we voor de maatregelen uit de archeologienota's en nota's nog naar de relatie met het oppervlak van het onderzoeksgebied en naar het statuut van de initiatiefnemer. Die eerste toont alvast weinig significant verband (analyse17). Anders gezegd: **de verhouding tussen de verschillende maatregelen verandert nauwelijks naarmate de onderzochte oppervlakte toeneemt of afneemt.**

De analyse van het statuut van de initiatiefnemer (publiek of privaat) versus de voorgestelde maatregelen toont dat **vooral bij ontwikkelingen van private initiatiefnemers een uitgesteld vooronderzoek voorkomt** (analyse5). Bij de publieke bouwheren concluderen de archeologienota's in 59% van de gevallen dat er geen maatregelen nodig zijn, in bijna 31% dat een uitgesteld vooronderzoek aangewezen is en in ruim 8% dat een opgraving moet plaatsvinden. Bij de private initiatiefnemers ligt de nadruk juist op het uitgestelde vooronderzoek met 64% van de archeologienota's die daarvoor opteren. Het aandeel "geen maatregelen" ligt bij hen op 32% en de maatregel opgravingen komt nauwelijks voor (3%). Bij de nota's daarentegen ligt het aandeel "geen maatregelen" lager bij de publieke bouwheren (75%) dan bij de private (79%). Bij "opgraving" is het contrast minder groot: 20,8% bij de publieke initiatiefnemers versus 16,2% bij de private. **Doordat publieke bouwheren het vooronderzoek minder uitstellen, hebben zij bij het aanvragen van de vergunning meer zekerheid over de definitieve maatregelen. Daardoor liggen de aandelen "opgraving" en "geen maatregelen" bij hun archeologienota's hoger dan die van de private ontwikkelaars.** In vergelijking met 2020 zien we wel dat het statuut van de initiatiefnemer minder bepalend wordt. Bij publieke bouwheren stijgt het aandeel geen maatregelen en uitgesteld vooronderzoek, het aandeel opgravingen daalt aanzienlijk (van 14 naar 8%). Bij private initiatiefnemers zien we een lichte daling van het uitgestelde vooronderzoek, het aandeel geen maatregelen blijft constant en de maatregel opgraving komt voor in 3% van de gevallen.

7.3.4 Archeologienota's en nota's: hoelang duurt het?

Wanneer een initiatiefnemer een archeologienota bij zijn vergunningsaanvraag moet voegen, heeft dit invloed op de timing van zijn ontwerp- en vergunningstraject. Daarom kijken we in dit luik naar de tijdsinvestering voor het opmaken van een (archeologie)nota en de aktename daarvan.

Eerder kwam al aan bod hoeveel meldingen de erkende archeoloog gemiddeld moet ondernemen om een aktename te bekomen (analyse16, zie hoofdstuk 6). Daar bleek dat de grote meerderheid al bij de eerste poging zonder problemen een aktename krijgt. Als er toch geen aktename gebeurt, lukt dit bij het grootste deel van deze archeologienota's na een hernieuwde melding. Net als in 2020 krijgt meer dan 95% **van de archeologienota's en nota's een aktename bij de eerste of tweede melding**. De tijdsimpact van de aktenameprocedure op het vergunningsproces is dus beperkt. Het valt op dat de beroepsprocedure tegen de beslissing om geen akte te nemen slechts beperkt toepassing kent (evarch31). In 2021 stelden erkende archeologen en initiatiefnemers in zes gevallen beroep in tegen een beslissing over een (archeologie)nota. Viermaal tegen het besluit om geen akte te nemen, en tweemaal tegen een aktename. In alle zes de gevallen volgde na een nieuwe indiening een aktename waardoor de beroepen zonder gevolg werden. De reden voor het lage aantal beroepen is deels te zoeken in de proceduretermijn. Die bedraagt tot 60 kalenderdagen, terwijl de termijn voor de aktenameprocedure 15 kalenderdagen is. Erkende archeologen opteren dus eerder om een aangepaste versie te melden dan om beroep aan te tekenen. **In die zin hebben noch de negatieve beslissingen bij de aktenameprocedure, noch de beroepsprocedure een grote impact op de doorlooptijd van de meeste vergunningsprocessen.**

De erkende archeologen geven bij het melden van de (archeologie)nota aan hoeveel werkdagen zij besteed hebben aan de opmaak ervan, in de vorm van onderzoek en rapportering (analyse1, evarch46). Werkdagen mag men daarbij niet verwarren met kalenderdagen of mensdagen. Zo is het perfect mogelijk dat de erkende archeoloog drie werkdagen heeft gepresteerd, verspreid over twee weken. De werkdagen hoeven niet aaneen te sluiten en komen dus niet noodzakelijk overeen met kalenderdagen. Het aantal werkdagen zegt ook niets over het aantal uren dat gepresteerd is. Wanneer men alleen werkt aan een archeologienota gedurende vijf werkdagen of men werkt er met twee aan, dan is het aantal werkdagen gelijk, maar het aantal mensdagen dubbel zo groot.

Bij de archeologienota's met aktename ligt de mediaan op vijf werkdagen. Dat is evenveel als de voorgaande jaren. In de densiteitsgrafiek (analyse1) is een duidelijke piek zichtbaar op vijf werkdagen. Het aantal archeologienota's dat langer dan tien werkdagen vergt, is erg beperkt. **Bij de nota's met aktename ligt de mediaan op zes werkdagen, net zoals het voorgaande werkjaar.** Hier zien we pieken op vijf en tien werkdagen. **Vooraf het aantal nota's dat vijf werkdagen in beslag neemt is groot.**

Deze patronen vertonen variaties naargelang de benutte onderzoeksmethoden (analyse1). Archeologienota's gebaseerd op louter **bureauonderzoek** vertonen hetzelfde patroon als de globale groep archeologienota's. Dat is niet verbazend, aangezien die de grote meerderheid van de archeologienota's uitmaken (89,7%) en daarmee bepalend zijn voor het algemene beeld. Bekijken we de groep archeologienota's waar na het bureauonderzoek een **landschappelijk bodemonderzoek** volgde, dan verschuift de mediaan naar **zes werkdagen, twee dagen minder dan vorig jaar**. De andere onderzoeksmethodes komen onvoldoende frequent voor om solide conclusies te trekken.

De archeologienota's met **beperkte samenstelling** nemen, zoals bedoeld, minder tijd in beslag dan de standaardversie. Hier zien we een mediaan van **drie werkdagen** (analyse3), net als vorig jaar.

Bij de **nota's op basis van uitgesteld proefsleuvenonderzoek** (de bulk van de nota's) ligt de mediaan op **vijf werkdagen, net als in 2020**. De spreiding loopt hoofdzakelijk tussen vier tot negen werkdagen. Komt een proefsleuvenonderzoek voor in combinatie met **landschappelijk bodemonderzoek**, dan neemt de mediaanduur toe met twee werkdagen. De langstdurende uitgestelde vooronderzoeken bevinden zich in de groep "overige combinaties". De mediaan ligt daar op 13 werkdagen. Dat komt doordat in deze groep vaak meer dan twee methodes gecombineerd voorkomen, bv. landschappelijk bodemonderzoek met archeologisch booronderzoek en proefsleuven. De spreiding binnen deze groep is ruimer dan bij de andere. De tijdsinvestering in dergelijk booronderzoek is immers sterk afhankelijk van het aantal boringen en het volume opgeboord sediment.

Uit de vorige evaluaties bleek al dat het uitstellen van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een effect heeft op de tijdsduur voor de opmaak van een archeologienota. Door het quasi ontbreken van voorafgaande proefsleuvenonderzoeken, kunnen we dit effect enkel nog meten voor landschappelijk bodemonderzoek (analyse4). Bij de archeologienota's staat dit voor een mediaanduur van twee werkdagen, bovenop het bureauonderzoek van vier werkdagen. Nota's op basis van landschappelijk bodemonderzoek kennen een mediaanduur van vijf werkdagen, bovenop de vier werkdagen van het bureauonderzoek uit de archeologienota. Voorafgaand uitvoeren kost dus zes werkdagen, uitgestelde uitvoering negen. Het uitstellen zorgt dus voor een toename met drie werkdagen. Die zijn onder meer te verklaren vanuit de bijkomende (afzonderlijke) rapportering in de nota. Dit effect blijkt onvoldoende door te wegen om initiatiefnemers aan te zetten om het vooronderzoek maximaal in een vroeg stadium te laten uitvoeren.

Tot slot onderzochten we voor de nota's uit 2021 wat het jaar was waarin de voorafgaande archeologienota gemeld werd. Dat is dan de tijd die verstreken is tussen het melden van een archeologienota met maatregel "uitgesteld vooronderzoek" en het melden van de nota die resulteert uit dat uitgestelde vooronderzoek (analyse18). Of anders gezegd: hoeveel tijd verstrijkt er zoal tussen een archeologienota en de nota die daar in 2021 uit volgde? De spreiding varieert hier alvast enorm. Van minder dan een maand tot meer dan vijf jaar, wat betekent dat in 2021 nog steeds nota's binnenlopen die volgen op archeologienota's uit de begindagen van de vernieuwde regelgeving (2016). De mediaan ligt op 396 dagen (een jaar en een maand), het gemiddelde op 488 dagen (drie maanden meer). Dit ligt in lijn met het voorgaande jaar.

Kijken we meer in detail naar het jaar waarin het archeologietraject startte, dan blijkt dat van alle nota's die in 2021 aktename verkregen 1,2% nog voortvloeide uit een archeologienota van 2016. 4,2% was het gevolg van een archeologienota uit 2017, 8,8% volgde op een archeologienota uit 2018 en 21,9% volgde op een archeologienota uit 2019. Het gros, 42,9% of 403 exemplaren volgde op een archeologienota uit 2020. In 21%, tot slot, gebeurden archeologienota en nota in hetzelfde jaar. Dit is 5% meer dan in 2020. Als conclusie kunnen we dus stellen dat er **globaal genomen een goed jaar verstrijkt tussen een archeologienota en de daaruit volgende nota. In 2021 vergroot het aandeel archeologienota's dat nog in hetzelfde jaar gevolgd wordt door een nota licht**. Ook zien we dat vijf jaar na het opstellen van de archeologienota's er, weliswaar zeer beperkt, toch nog nota's volgen. Dit tijdsverloop is niet het gevolg van het archeologische proces, maar hangt samen met het vergunnings- en bouwtraject.

7.4 EFFECTEN VAN OPGRAVINGEN OP VERGUNNINGSTRAJECT EN BOUWPROCES

In 261 van de 3.394 archeologienota's en nota's die in 2021 aktename kregen, stelde de erkende archeoloog een opgraving voor als maatregel (evarch51). Dat is 7,7%. In zowat 60% van die gevallen volgt de opgraving uit een nota, in de resterende 40% direct uit de archeologienota. Deze verhouding is gelijk aan die van het voorgaande jaar. Dit betekent automatisch dat 7,7% van de vergunningstrajecten waarvoor erkende archeologen in 2021 definitieve maatregelen bepaalden mogelijk met een opgraving te maken zal krijgen. Dit is een lichte daling ten opzichte van de 8,5% in 2020. De maatregel "opgraven" in een archeologienota of nota is echter maar een intentie. Het is immers perfect mogelijk dat de werken nooit vergund geraken of dat ze nooit gerealiseerd worden²⁷.

Daarnaast weten we ook hoeveel opgravingen er in 2021 effectief van start gingen. De erkende archeoloog meldt namelijk de start van het veldwerk aan Onroerend Erfgoed. Afgelopen jaar ontving het agentschap net als in 2020 306 meldingen van aanvang voor opgravingen (evarch44). Daar zaten echter een reeks dubbele meldingen bij voor eenzelfde opgraving, bv. door uitstel van de initieel voorziene startdatum. De meest relevante in dit kader zijn de opgravingen bij vergunningsplichtige ingrepen. Daarvan startten er 230, wat een toename met vier betekent ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit impliceert dat **bij 230 bouwwerven in 2021 het veldwerk van een opgraving volgens het archeologische traject bij vergunningsplichtige ingrepen aanving**. De stijging is beperkter (+1,8%) dan het voorgaande jaar (+7,5%). Een toename aan gestarte opgravingen betekent niet dat er ook een toename is in het aandeel archeologienota's of nota's dat besluit tot de maatregel "opgraven". Dat daalde zelf licht, zoals we eerder al aangaven. Dat er meer opgravingen starten, is wel het gevolg van het gefaseerde verloop van het archeologische traject en de inbedding in het vergunningenproces. De opgraving volgt namelijk pas nadat de vergunning verleend is, eventueel uitgesteld vooronderzoek is afgerond, vervolgens een uitvoerder is aangesteld voor de opgraving, enz. Dit zorgt voor een zeker tijdsverloop tussen het voorstellen van de maatregel en het uitvoeren ervan.

In 2021 ontving Onroerend Erfgoed **201 archeologierapporten die resulteren uit opgravingen bij vergunningsplichtige ingrepen** (evarch32). Dat is 6,1% minder dan in 2020. De archeologierapporten vormen een indicator voor het aantal opgravingen waarvan het veldwerk afgerond is. Na een sterke toename in 2019, zien we dat het tempo van de stijging daalde in 2020 en er in 2021 een afname is tot **op het niveau van 2019**. Dat is een indicatie dat de opgravingen, toch wat betreft veldwerk, op kruissnelheid zijn.

Op basis van de archeologierapporten en eindverslagen kunnen we uitspraken doen over de tijdsduur van het veldwerk (evarch48) en de onderzochte oppervlakte (evarch33, evarch34).

Globaal kunnen we stellen dat de **opgravingen** waarvan het veldwerk eindigde in 2021 betrekking hadden op **126 hectare aan vergunningsplichtige ingrepen** (evarch33, evarch34). Dat oppervlak kunnen we niet afzetten tegen het totale oppervlak aan verleende omgevingsvergunningen, aangezien dit laatste niet gekend is.

---

²⁷ Niet elke archeologienota met de maatregel "opgraving" hoeft effectief uit te monden in een opgraving. Indien de initiatiefnemer nooit een vergunning aanvraagt (omdat hij in planningsfase afziet van het project), de vergunningsaanvraag op een weigering stuit, of de initiatiefnemer na vergunning het project alsnog afblaast, dan zal de voorgestelde opgraving niet gebeuren. De maatregelen in een archeologienota gaan immers uit van het verlenen én realiseren van de vergunning.

Als we kijken naar de oppervlakte van de individuele opgravingen zoals de archeologen die aangeven bij het indienen van hun archeologierapport, dan blijkt een kwart kleiner te zijn dan 971m² (analyse32). De helft is kleiner dan 2.669m² (mediaan). Met een oppervlak tot 6.941m² vatten we al drie kwart van de opgravingen. Het laatste kwart is groter. Deze waarden liggen lager dan die van voorgaand jaar. Hoewel we door de ruime spreiding in oppervlaktes niet kunnen spreken van de “doorsnee” opgraving, zouden we hier drie groepen kunnen onderscheiden. “Kleine” opgravingen tot 1.000m², “gewone” opgravingen tussen 1.000 en 7.000m² en “grote” opgravingen met een oppervlak boven die waarde.

De tijdsduur van de opgravingen drukken we uit in werkdagen (evarch48). Dat gaat dus om het aantal dagen waarop de archeoloog aan de slag was bij het veldwerk van de opgraving. Deze dagen hoeven niet noodzakelijkerwijs aaneensluitend te gebeuren, en zeggen ook niets over de arbeidsinspanning. Deze termijn geeft in grote lijnen aan hoeveel werkdagen de opdrachtgever moet incalculeren in zijn bouwplanning voor de uitvoering van het veldwerk. **De mediaantermijn van het veldwerk van de opgravingen bedroeg 11 werkdagen, wat ruim twee weken is. Drie kwart van de opgravingen was wat betreft hun veldwerk afgerond binnen de 25 werkdagen.** De langste opgraving duurde 180 dagen, wat neerkomt op negen maand. Uit deze spreiding blijkt dat het **gros van de opgravingen een relatief beperkte impact heeft op het tijdsverloop van het bouwproces.**

Na het veldwerk van de opgraving volgt nog een fase van **verwerking** waarin de archeoloog de onderzoeksdocumenten, vondsten en stalen bestudeert en zijn bevindingen omzet in een eindverslag. De tijdsduur tussen het einde van het veldwerk en het indienen van het eindverslag heeft **geen effect op het bouwproces.** Dat gaat immers van start zodra het veldwerk klaar is.

7.5 ARCHEOLOGIETRAJECT EN RUIMTELIJK PROCES: DE FLOW

De grootste impact van het archeologietraject op het bouwproces ligt bij de opgravingen. Die nemen immers het meeste tijd in beslag, kosten meer geld en zorgen voor een tijdsverloop tussen de afgifte van de vergunning en de start van de realisatie. Vooraleer het zo ver komt, vindt er een heel traject plaats. Hieronder vatten we dit archeologisch traject samen in het perspectief van de ruimtelijke ontwikkeling.

Van **alle omgevingsvergunningen** in Vlaanderen in 2021 kregen er 2.453 of **4,6% te maken met een archeologisch traject.** Van deze trajecten eindigden er 32,7% (801 stuks) direct na het bureauonderzoek in de conclusie dat geen verdere maatregelen nodig waren. Na andere vormen van vooronderzoek, uitgevoerd voor de vergunningsaanvraag, stijgt dat tot 902 projecten. **36,8% van de vergunningen die in 2020 een archeologisch traject doorliepen, weet op het moment van vergunningsaanvraag al dat er geen verdere maatregelen met betrekking tot archeologie nodig zijn. In 3,8% van de gevallen is al zekerheid dat een opgraving aan de orde is of dat initiatief nodig is voor behoud in situ. 58,5% van de vergunningstrajecten kiest voor een uitgesteld vooronderzoek** (1.436 stuks). In vergelijking met 2020 is er een lichte stijging van het aantal projecten dat al op het moment van de vergunningsaanvraag weet dat geen verdere maatregelen nodig zijn (+ 1,3%). Deze stijging is voornamelijk te wijten aan het inzetten van bijkomende onderzoeksmethodes aansluitend op het bureauonderzoek.

Van 86 archeologienota's (3,5% van de 2.453 trajecten) is al geweten dat een opgraving moet plaatsvinden. Dat ligt 1,2% lager dan in 2020. Daarnaast zal nog een bijkomend aantal opgravingen

volgen uit de uitgestelde vooronderzoeken. Bij de nota's uit 2021 was dat in 12,5% van de gevallen zo (118 stuks). Bij 230 bouwwerven startte in 2020 ook het veldwerk van een archeologische opgraving.

Uit de resultaten blijkt ook dat in slechts een **zeer beperkt aantal ontwikkelingsprojecten** een mogelijkheid tot **behoud in situ** bestaat (0,6% van de archeologienota's en nota's in 2021). Deze aanhoudende tendens geeft aan dat behoud in situ niet evident is in de vergunningsfase, bij gebrek aan alternatieven. In de fase van de ruimtelijke planning, wanneer alternatieven voor bestemmingen en inrichting worden afgewogen, zijn er meer mogelijkheden voor deze vorm van archeologische erfgoedzorg. Dit staat in contrast met de intenties van het Verdrag van Valletta en daarmee het Onroerenderfgoeddecreet, die behoud in situ als voorkeursoptie beschouwen. De regelgeving voorziet echter niet in een volwaardige archeologische afweging in het kader van ruimtelijke planning, zoals RUP- of MER-procedures. Waar dit wel gebeurt, blijken in praktijk weinig realistische alternatieven voorhanden in dicht bebouwd Vlaanderen.

8 FINANCIËLE EFFECTEN

8.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de financiële effecten van het archeologische proces. Deze effecten hebben betrekking op de initiatiefnemers, maar evenzeer op de overheid. De centrale vraag is: wat kost archeologie? Niet alleen de totale kostprijs komt aan bod, maar ook deelaspecten zoals de relatie tussen gehanteerde onderzoeksmethodes en kostprijs, het effect van de beperkte samenstelling op de factuur voor een archeologienota, de kostprijs van onderzoek na toevalsvondsten, de kostprijs van archeologische opgravingen enz.

8.2 FINANCIËLE EFFECTEN VAN TOEVALSVONDSTEN

Het onderzoek na melding van een toevalsvondst gebeurt door Onroerend Erfgoed. Naast inzet van eigen personeel en middelen besteedt het agentschap via raamcontracten ook een aantal taken uit aan de archeologische markt. Vooral bij meer grootschalige opgravingen huurt Onroerend Erfgoed langs die weg archeologen en logistieke ondersteuning in om de eigen archeologen bij te staan. **In 2021 bedroeg de totale kostprijs voor het onderzoek na toevalsvondsten 863.045 euro** (evarch55). Dat betekent een **daling met 623.955 euro** ten opzichte van het voorgaande jaar. De kosten betreffen voornamelijk de uitbesteding aan archeologische bureaus (723.647 euro) en de eigen personeelskost (139.398 euro).

De kost voor de uitbesteding is licht gedaald ten opzichte van 2020 (723.647 euro in 2021 t.o.v. 840.516 in 2020) omdat er zich in 2021 geen grote projecten aandienden. Vooral de eigen personeelskost daalde drastisch. Het merendeel van de toevalsvondsten werd uitbesteed en eigen personeel en middelen focusten in 2021 vooral op rapportage van een aantal grote projecten uit het verleden (Ieper Sint-Jan, Sint-Gillis-Waas en Nieuwpoort).

Als een bouwwerk langer dan 30 dagen stilligt door de opgraving na melding van een toevalsvondst, kunnen de betrokkenen aanspraak maken op een schadevergoeding. Het gaat hier in de eerste plaats om de bouwheer. Geen enkele opgraving duurde in 2021 langer dan 30 dagen. De kostprijs ervoor bedraagt dan ook nul euro, net als de voorgaande jaren (evarch56).

8.3 PREMIE VOOR VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Sinds april 2019 bestaat er een premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem. Die is bestemd voor particulieren, kleinschalige ondernemingen en kleinschalige verenigingen die met dergelijk onderzoek te maken krijgen. Sommige ontwikkelingen zijn uitgesloten: verkavelingen, projecten bestemd voor verkoop, projecten van professionele ontwikkelaars, enz.

De berekening van de premie gebeurt op forfaitaire wijze aan de hand van een formule, en de kosten voor het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem blijven voor rekening van de initiatiefnemer. Die kan de premie aanvragen zodra er een aktenaam is van de archeologienota of nota die het vooronderzoek met ingreep in de bodem afsluit. De premie bedraagt 80% van de forfaitair berekende kostprijs van het vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Het agentschap keurde 47 premie-aanvragen goed, met een uitgekeerd totaalbedrag van 217.319 euro (evarch64, evarch65). Het aantal uitgekeerde premies stijgt daarmee lichtjes (van 43 naar 47). Het totaal uitgekeerde bedrag daarentegen daalt lichtjes (van 224.000 euro naar 217.319 euro).

8.4 PREMIE VOOR BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN

Voor archeologische opgravingen bestaat al langer een premie: de premie voor buitensporige opgravingskosten. Deze heeft dezelfde doelgroep als de premie voor archeologisch vooronderzoek en dezelfde werken of types projecten zijn uitgesloten van premie. Ook hier gebeurt de berekening van de premie op forfaitaire basis en blijft een vast startbedrag voor rekening van de initiatiefnemer als franchise. Het vroegst mogelijke moment om de premie aan te vragen, is bij de indiening van het archeologierapport, dus maximaal twee maanden na het einde van het veldwerk.

In 2021 keurde het agentschap Onroerend Erfgoed aanvragen goed van 15 initiatiefnemers (2020: acht), die samen een totaalbedrag van 332.945,8 euro uitgekeerd kregen (evarch53). We zien dat in 2021 dus bijna twee maal zoveel initiatiefnemers een premie voor buitensporige opgravingskost toegekend krijgen. Gezien het stijgend aantal opgravingen is het ook niet verwonderlijk dat meer mensen in aanmerking komen voor deze premie. Het totaal uitgekeerde bedrag stijgt van 263.000 naar 332.945 euro. **De verdubbeling van het aantal premienemers leidt duidelijk niet tot een verdubbeling van het uitgekeerde totaalbedrag.**

8.5 SOLIDARITEITSFONDSEN

Naast de premies voor vooronderzoek en voor buitensporige opgravingskosten, voorziet de onroerenderfgoedregelgeving in de mogelijkheid om archeologische solidariteitsfondsen op te richten, te erkennen en te subsidiëren. Een dergelijk fonds vraagt een bijdrage van zijn leden, bijvoorbeeld in verhouding tot het aantal gerealiseerde projecten, ook voor projecten waar geen archeologische opgraving noodzakelijk bleek. Met die middelen keert het fonds een tussenkomst uit aan leden die te maken krijgen met een opgraving. De concrete modaliteiten voor lidmaatschap, inning en uitkering zijn onderwerp van een overeenkomst tussen het fonds en de minister. Die kan een subsidiëring geven voor de werking van het erkende fonds. Ook in 2021 **zag geen enkel archeologisch solidariteitsfonds het levenslicht** (evarch57), waardoor de teller op nul blijft staan. Er was dan ook **geen sprake van subsidies** (evarch58).

8.6 PROJECTSUBSIDIES SYNTHESE-ONDERZOEK

De initiatiefnemers van ontwikkelingsprojecten zijn verantwoordelijk voor de kosten van het archeologisch onderzoek dat noodzakelijk is bij hun projecten. Maar dat onderzoek is beperkt tot de onderzochte site en de interpretatie daarvan. Diepgaander onderzoek, bijvoorbeeld syntheses over sites heen of een diepgaande uitwerking van een exemplarische site, kunnen niet verhaald worden op de initiatiefnemer. Juist om dit kennispotentieel vanuit de verplichte onderzoeken toch te exploiteren en te laten terugvloeien naar de maatschappij, is de projectsubsidie voor archeologisch syntheseonderzoek in het leven geroepen. In die zin is de kost ervan rechtstreeks verbonden aan het archeologische traject. Jaarlijks is hiervoor een bedrag van maximaal één miljoen euro vooropgesteld.

In 2021 kende de minister bevoegd voor onroerend erfgoed aan **zeven projecten** een subsidie voor syntheseonderzoek toe²⁸ (monitor48). De verleende subsidies bedroegen in totaliteit **940.000 euro** (monitor49). Deze financiële ondersteuning is een stimulans voor de kenniswinst die voortvloeit uit het verplichte archeologische onderzoek in Vlaanderen.

8.7 ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

Met betrekking tot de kost voor het archeologisch vooronderzoek, in de praktijk de archeologienota's en nota's, gaan de analyses zowel over het totaalbeeld als de relatie tussen kostprijs en diverse factoren. De analyses in dit luik zijn gebaseerd op de kostengegevens zoals de erkende archeologen die ingeven in het archeologieportaal bij melding van de archeologienota of nota. De bedragen zijn in principe exclusief btw en betreffen enkel de kosten die direct verbonden zijn aan het archeologisch onderzoek. Als de erkende archeologen inaccuraten gegevens invoeren, kan dit een vertekening van de resultaten geven. Om dit effect te beperken, houden de analyses geen rekening met sterk afwijkende waarden (bv. archeologienota's waarvoor een kostprijs van één euro is ingegeven).

De totale gerapporteerde kostprijs voor de opmaak van de 2.453 **archeologienota's** met aktename bedroeg **6.625.291 euro** (evarch52). Voor de 941 **nota's** met aktename na uitgesteld vooronderzoek was dat **6.669.635. Samen is dat 13.294.926 euro**.

Wat betreft archeologienota's ligt de totale kost 649.209 euro hoger dan het voorgaande jaar. Dat is een stijging met 10,9%. Deze stijging ligt in lijn met de stijging van het aantal archeologienota's (+9,4%).

Bij de nota's komt de kost 138.547 euro hoger uit dan het vorige werkjaar. Dat is een stijging met 2,1%. In aantal nam het aantal nota's toe met 8,3%.

Samengeteld bedraagt de **stijging** van de totale kostprijs voor archeologienota's en nota's ten opzichte van het voorgaande werkjaar **787.756 euro (+6,3%)**.

De mediaanprijs van **archeologienota's bedraagt 2.000 euro, net als in 2020** (analyse8). De spreiding in kostprijs is klein, wat vooral komt doordat de archeologienota's in hoofdzaak gebaseerd zijn op bureauonderzoek. Daarvan weten we dat de karakteristieken van het project, zoals oppervlak, weinig invloed hebben op de kostprijs.

---

²⁸ Een overzicht en inhoudelijke beschrijving van deze projecten is te vinden op: <https://www.onroenderfgoed.be/projecten-2020>

Bij de **nota's** is de variatie groter. Daar ligt de mediaanprijs op **5.000 euro**, wat evenveel is als voorgaand jaar. Het gemiddelde ligt met 7.168 euro wat hoger, wat erop wijst dat een beperkt aantal duurdere nota's het gemiddelde opdrijven. **Drie kwart van de nota's kost minder dan 7.000 euro** (in 2020: 7.500 euro). Dat de spreiding in de prijzen groter is dan bij de archeologienota's komt doordat uitgestelde vooronderzoeken meer variatie kennen in de toegepaste methodes.

Zoals ook de voorbije jaren aangehaald, bestaat er een **duidelijke relatie tussen de kostprijs van een archeologienota en nota en de onderzoeksmethodes** die nodig waren voor de opmaak ervan (analyse11). Wanneer enkel **bureauonderzoek** volstond om tot een archeologienota te komen, dan bedraagt de mediaanprijs **1.900 euro**. Dat is 100 euro lager dan het voorgaande jaar en 350 euro minder dan het jaar daarvoor. De spreiding in de kostprijzen is er klein. Binnen de groep archeologienota's op basis van bureauonderzoek, bevinden zich ook de archeologienota's met beperkte samenstelling. Die blijken, zoals de bedoeling is, goedkoper dan de versie met volledige samenstelling (analyse10). De mediaankost ligt er 26,7% lager (1.500 euro) en de gemiddelde kost 27,9% lager (1594 euro). Komt er bovenop het bureauonderzoek ook nog **landschappelijk bodemonderzoek**, dan verschuift de prijsvork. De mediaan bedraagt er **3.000 euro, wat 500 euro lager is als in 2020**. Het landschappelijk bodemonderzoek zorgt daarmee voor een toename van ongeveer 1.100 euro in de kostprijs ten opzichte van enkel bureauonderzoek. Conclusies over archeologienota's waar **proefsleuvenonderzoek** volgt op het bureauonderzoek zijn niet mogelijk door het kleine absolute aantal.

Bij de nota's zijn proefsleuven de meest frequente onderzoeksmethode. De mediaanprijs daarvoor ligt op **4.750 euro**. Een jaar eerder was dat 250 euro minder. Bij nota's op basis van **landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek** komt de mediaanprijs op **5.000 euro (2020: 5.000 euro)**. Daarmee zorgt het landschappelijke luik voor een stijging met 250 euro tegenover nota's waar enkel proefsleuvenonderzoek gebeurde. Beperkt de nota zich tot landschappelijk bodemonderzoek, dan is de mediaanprijs 2.471 euro. Dat was afgelopen werkjaar nog 3.035 euro.

Bij de overige groep nota's is zowat overal verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek een van de aangewende methodes. Die komt dan voor in combinatie met landschappelijke boringen, proefsleuvenonderzoek of nog andere methoden, in wisselende combinaties. **De mediaanprijs van vooronderzoeken waar archeologisch booronderzoek deel van uitmaakte, bedroeg 8.242 euro. Dat is ca. 250 euro meer dan voorgaand jaar (2020: 8000 euro)**. Hoewel een één-op-één vergelijking niet mogelijk is door de veelheid aan combinatie-opties, blijkt dat de archeologische boringen zorgen voor een toename in de mediaanprijs in een grootteorde van 3.000 tot 4.000 euro.

De eenheidsprijzen van de meeste frequente onderzoeksmethoden, zoals proefsleuvenonderzoek en archeologisch booronderzoek stijgen licht (3 à 5%) terwijl de prijzen voor het bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek verder dalen. Deze wijzigingen hebben amper impact op de mediaanprijzen voor archeologienota's en nota's, die blijven respectievelijk 2.000 en 5.000 euro. Bij de nota's zien we wel dat driekwart zich onder 7.000 euro situeren terwijl dit in 2020 nog 7.500 euro was.

Bij de relatie tussen het statuut van de initiatiefnemer en de kostprijs zien we vooral het verschil in uitstelgedrag gereflecteerd (analyse13). Bij de archeologienota's valt namelijk op dat de private bouwheren zich vooral concentreren rond een piek op ongeveer 2.000 euro. Bij de publieke bouwheren is die piek op 2.000 euro minder uitgesproken en ligt het aandeel duurdere

Het is niet mogelijk om ze af te zetten tegen de totale realisatiekost van ontwikkelingsprojecten in Vlaanderen, bij gebrek aan cijfers daarover. Naast de kost die initiatiefnemers betaalden voor vooronderzoek en opgravingen, besteedde het agentschap Onroerend Erfgoed **863.045 euro aan het onderzoek na toevalsvondsten en verwante dossiers. Dat brengt de totale gekende kost voor archeologisch onderzoek bij ontwikkelingsprojecten in 2021 op 20.898.617euro (20,9 miljoen).**

Dat is ongeveer 1,4 miljoen euro meer dan het voorgaande werkjaar. De stijging van de totaalkost komt voornamelijk op het conto van de opgravingen. **Verder namen de kosten voor archeologienota's en nota's in beperktere mate toe en daalden de uitgaven voor de toevalsvondsten.** De stijging bij de archeologienota's en nota's volgt uit een hoger totaalaantal. Bij de toevalsvondsten is de verklaring voor de daling te zoeken in de afwezigheid van omvangrijkere projecten.

Bij deze totaalkost kunnen we ook nog de 940.000 euro voor de toegekende projectsubsidies voor archeologisch syntheseonderzoek rekenen. De 217.329 euro van de premie voor archeologisch vooronderzoek en de 332.945 euro voor de premie voor buitensporige opgravingskosten mogen we niet zomaar bovenop de eerder vermelde kosten tellen. Deze premies zijn immers te rekenen als een tegemoetkoming vanwege de overheid in het aandeel kosten dat de initiatiefnemers moeten dragen. De totale investering blijft hetzelfde, maar er is een verschuiving van initiatiefnemers naar overheid. Dit alles brengt het totaal van de kosten op 21.838.617 euro.

Daarnaast investeren ook andere actoren als erkende onroerenderfgoedgemeenten, gemeenten die deel uitmaken van een IOED, provincies, verenigingen en anderen financieel in de Vlaamse archeologische erfgoedzorg. Op dit moment is er echter geen structureel zicht op de omvang van deze bedragen en de doelen waarvoor die aangewend worden.

EVALUATIE ARCHEOLOGIE 2021

Bijlage 1 / Indicatoren

INHOUD

MONITOR 16D: BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE SITES	4
MONITOR 24: PROSPECTIES MET INGREEP IN DE BODEM (ARCHEOLOGIEDECREET).....	6
MONITOR 25: VERGUNDE ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN (ARCHEOLOGIEDECREET)	8
MONITOR 40: AANTAL TOEVALSVONDSTEN.....	10
MONITOR 66: ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN	12
MONITOR 67: ERKENDE INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDERFGOEDDIENSTEN.....	14
MONITOR 68: ERKENDE ONROERENDERFGOEDDEPOTS.....	16
EVARCH 01 – 02: ERKENDE ARCHEOLOGEN.....	18
EVARCH 03 – 04: ERKENDE METAALDETECTORISTEN.....	20
EVARCH 05: MELDINGEN DOOR METAALDETECTORISTEN.....	22
EVARCH 08 – 09: EVALUATIE ERKENNINGEN	23
EVARCH 10 – 11: SCHORSING VAN ERKENNINGEN.....	25
EVARCH 12: TOEVALSVONDSTEN DIE LEIDEN TOT ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK	27
EVARCH 13: TERMIJN TUSSEN DE MELDING VAN TOEVALSVONDSTEN EN HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK.....	29
EVARCH 16: VOORNEMEN OM EEN ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE BUITEN VLAANDEREN TE VERPLAATSEN	31
EVARCH 17: GEMELDE ARCHEOLOGIE NOTA'S EN NOTA'S	32
EVARCH 19: ARCHEOLOGIE NOTA'S OF NOTA'S BINNEN EEN ARCHEOLOGISCHE ZONE OF SITE	34
EVARCH 21: OPPERVLAKTE ARCHEOLOGIE NOTA'S EN NOTA'S BINNEN EEN ARCHEOLOGISCHE ZONE OF SITE	36
EVARCH 23: OPPERVLAKTE GGA	38
EVARCH 25: STATUUT INITIATIEFNER ARCHEOLOGISCH TRAJECT	40
EVARCH 26: REDENEN VOOR UITGESTELD TRAJECT	41
EVARCH 27 – 28 – 29: TOELATINGEN ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	43
EVARCH 30 – 31 – 39: BEROEPEN	45
EVARCH 32: ARCHEOLOGIERAPPORTEN	47
EVARCH 33 -34: OPPERVLAKTE OPGEGRAVEN GEBIEDEN.....	49
EVARCH 35 – 36: EINDVERSLAGEN	50
EVARCH 37 – 38: TOELATINGEN ONDERZOEK MET HET OOG OP WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN.....	52
EVARCH 43: OPGESTARTE VOORONDERZOEKEN MET INGREEP IN DE BODEM.....	54
EVARCH 44: OPGESTARTE OPGRAVINGEN.....	56
EVARCH 46: WERKDAGEN VOOR BEKOMEN (ARCHEOLOGIE)NOTA	58

//

EVARCH 48: WERKDAGEN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVING	60
EVARCH 51: GOEDGEKEURDE MAATREGELEN VOORONDERZOEK	61
EVARCH 52: FINANCIËLE IMPLICATIES ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK.....	63
EVARCH 53: BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN	66
EVARCH 54: BEDRAG BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN.....	67
EVARCH 55: KOSTPRIJS ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NA TOEVALSVONDST	69
EVARCH 56: BEDRAG SCHADEVERGOEDINGSPLICHT TOEVALSVONDSTEN.....	71
EVARCH 57: ARCHEOLOGISCHE SOLIDARITEITSFONDSEN	73
EVARCH 58: BEDRAG VOOR SUBSIDIËRING ARCHEOLOGISCHE SOLIDARITEITSFONDSEN.....	74
EVARCH 59: ARCHEOLOGIENOTA'S BEPERKTE SAMENSTELLING	75
EVARCH 60: REDENEN BEPERKTE SAMENSTELLING	77
EVARCH 61: VASTGESTELDE INVENTARIS ARCHEOLOGISCHE ZONES	79
EVARCH 62: OPPERVLAKTE VASTGESTELDE INVENTARIS ARCHEOLOGISCHE ZONES	81
EVARCH 63: OPPERVLAKTE ARCHEOLOGISCHE SITES	82
EVARCH 64: AANTAL PREMIES TOEGEKEND VOOR ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	83
EVARCH 65: BEDRAG VASTGELEGD VOOR PREMIES ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	84

MONITOR 16D: BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE SITES

Indicator	Aantal definitief beschermde archeologische sites per jaar
Indicatornummer	monitor 16d
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal definitieve beschermingen
Meetmethode	Query op de beschermingsdatabank

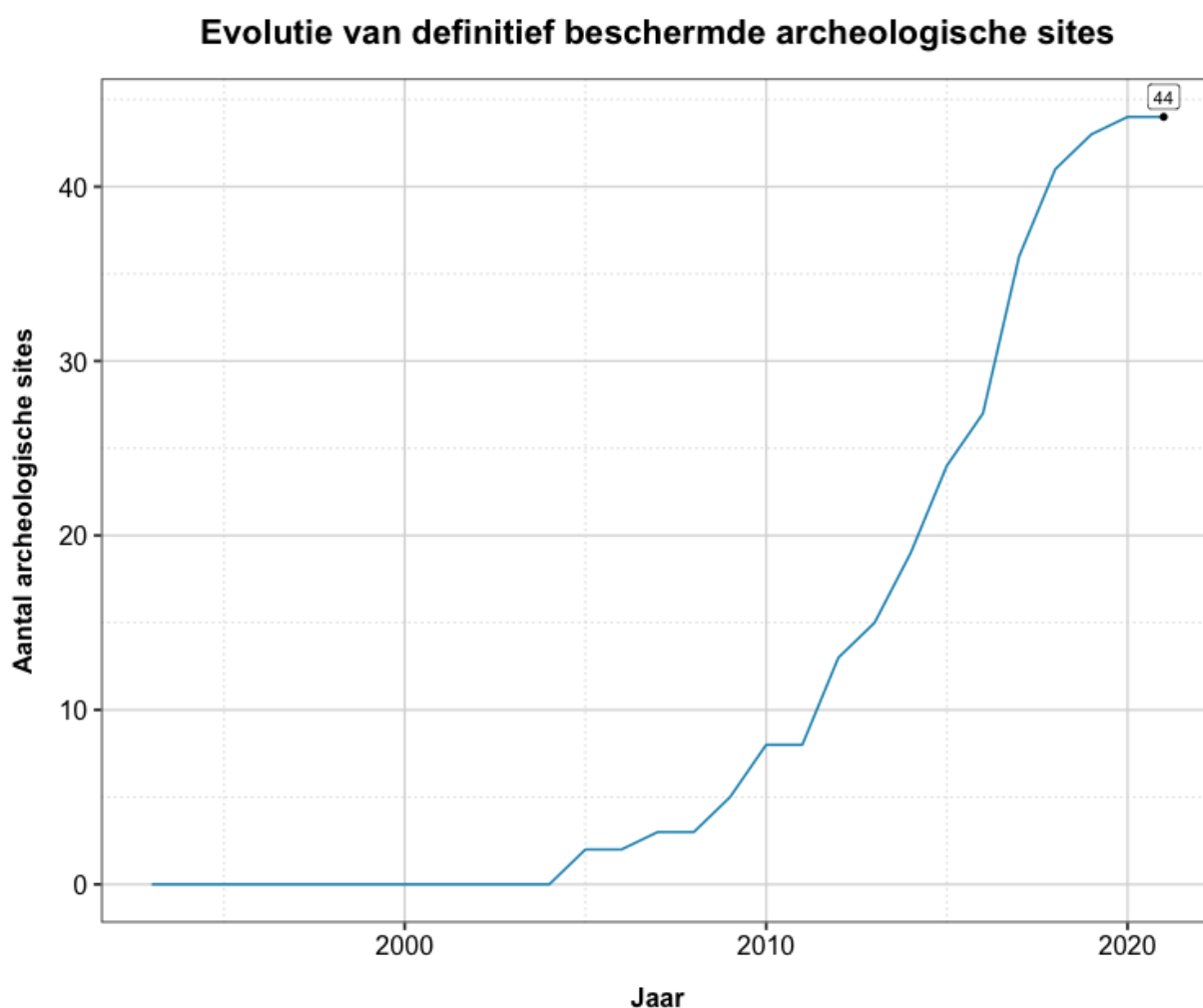
Omschrijving

De beschermde archeologische site is de opvolger van wat voor 2015 werd beschermd als archeologische zone of archeologisch monument. De rechtsgevolgen van de beschermde archeologische sites zijn decretaal ook van toepassing op de vroeger beschermde archeologische zones. In het Onroerendergoeddecreet is er sprake van een wijziging in definitie in vergelijking met het Archeologiedecreet. Bij de beschermde archeologische zone in het Archeologiedecreet moest er de mogelijke aanwezigheid zijn van archeologische resten. Om een archeologische site te beschermen volgens het Onroerendergoeddecreet moet er evenwel zekerheid zijn over die aanwezigheid, bijvoorbeeld door onderzoek dat er is uitgevoerd. De archeologische zone in de vroegere betekenis is in het kader van het Onroerendergoeddecreet verworden tot de vastgestelde inventaris van archeologische zones, met andere rechtsgevolgen. Terreinen beschermd als archeologische zone in toepassing van het Archeologiedecreet kregen bij de invoering van het Onroerendergoeddecreet automatisch het statuut beschermde archeologische site.

Op het einde van elk jaar wordt het aantal definitief beschermde archeologische sites geteld. Tegelijk tonen we de evolutie van beschermde archeologische sites doorheen de tijd.

Grafische voorstelling

Toelichting

In 2021 beschermde de minister geen archeologische sites definitief. Daarmee blijft het totale aantal op 31 december 2021 op 44 staan.

Het is wettelijk mogelijk om archeologische sites te beschermen sinds 1993. De eerste beschermde archeologische sites dateren van 2005. Deze sites zijn initieel beschermd als archeologische zone onder het Archeologiedecreet, maar het Onroerenderfgoeddecreet stelt deze oude beschermingen gelijk met een beschermde archeologische site. Voorbeelden hiervan zijn de archeologische sporen van de Chartreuse in Brugge en het kasteel en de dorpskern van Middelburg. Sinds 2005 is het aantal beschermde archeologische sites geleidelijk aan toegenomen. Deze toename lijkt de laatste jaren te stagneren.

MONITOR 24: PROSPECTIES MET INGREEP IN DE BODEM (ARCHEOLOGIEDECREET)

Indicator	Aantal toegekende vergunningen voor prospecties met ingreep in de bodem
Indicatornummer	monitor 24
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal vergunningen
Meetmethode	Telling van vergunningen

Omschrijving

Sinds 2016 bepaalt het Onroerendergoeddecreet bij welke stedenbouwkundige handelingen een archeologisch onderzoek verplicht is en regelt het de toelatingen daarvoor. Voor stedenbouwkundige handelingen waarvoor de vergunningsaanvraag gebeurde voor de invoering van het Onroerendergoeddecreet kan echter nog steeds het Archeologiedecreet van 1993 gelden. Dat bepaalt dat alle archeologische opgravingen, archeologische prospecties met ingreep in de bodem en alle graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen vergunningsplichtig zijn. Hierdoor verleent het agentschap Onroerend Erfgoed nog steeds vergunningen voor wat in het Archeologiedecreet een “prospectie met ingreep in de bodem” heet.

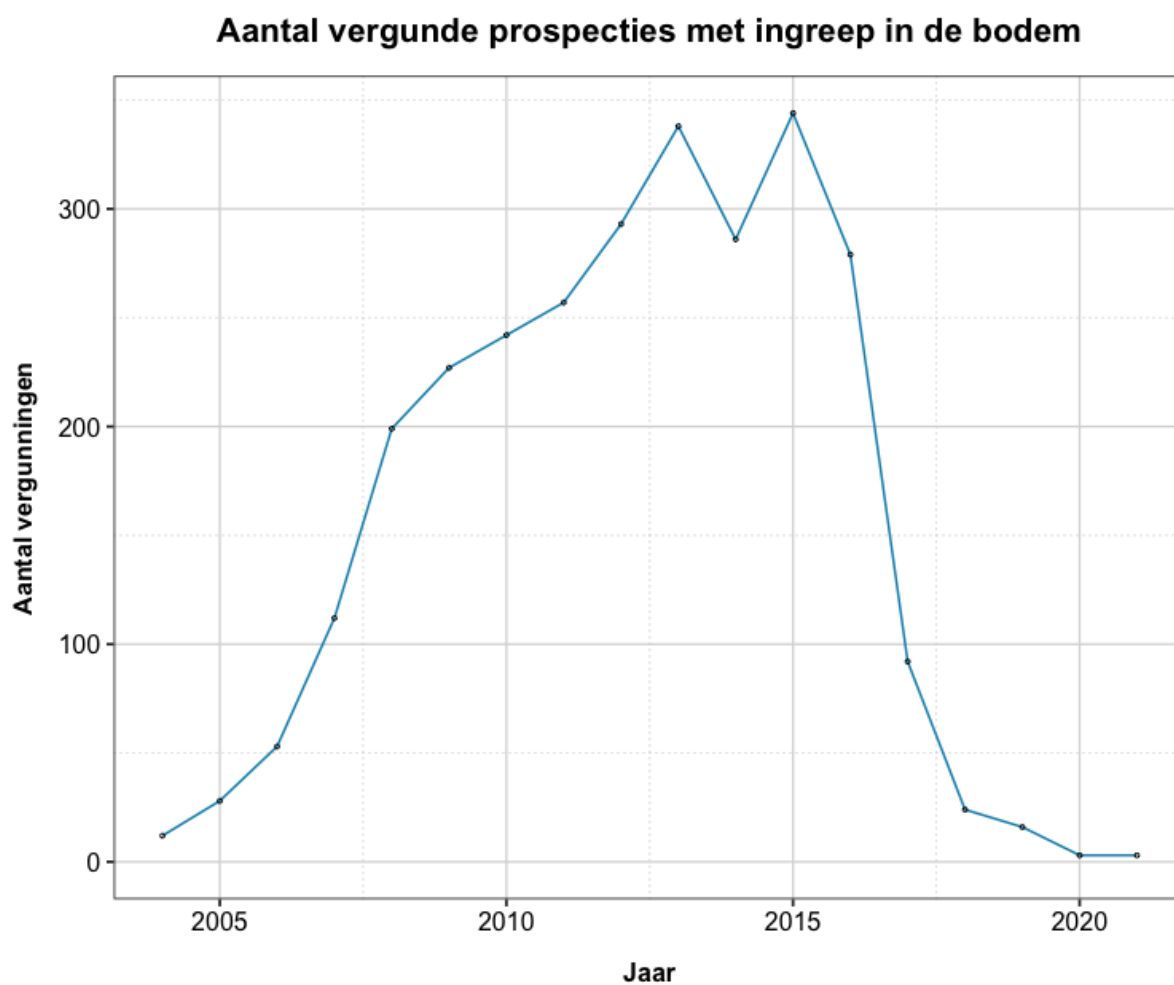
Deze indicator bevat het aantal vergunningen voor archeologische prospecties met ingreep in de bodem die het agentschap Onroerend Erfgoed verleende vanaf 1 januari tot en met 31 december van een gegeven kalenderjaar.

Noot: Vergunningen voor prospecties met ingreep in de bodem zullen stelselmatig uitdoven wanneer de toepassing van het Archeologiedecreet tot een einde komt. Een prospectie uit het Archeologiedecreet is vergelijkbaar met een archeologisch vooronderzoek zoals dit is opgenomen in het Onroerendergoeddecreet en de Code van Goede Praktijk.

Grafische voorstelling

Toelichting

In 2021 reikte het agentschap Onroerend Erfgoed net als in 2020 drie vergunningen uit voor archeologische prospecties met ingreep in de bodem.

Als gevolg van het Onroerenderfgoeddecreet, waarvan het hoofdstuk archeologie sinds 1 april 2016 in werking is getreden, dooft dit instrument geleidelijk uit.

MONITOR 25: VERGUNDE ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN (ARCHEOLOGIEDECREET)

Indicator	Aantal vergunde archeologische opgravingen conform het Archeologiedecreet
Indicatornummer	monitor 25
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal vergunningen voor opgravingen
Meetmethode	Telling van vergunningen

Omschrijving

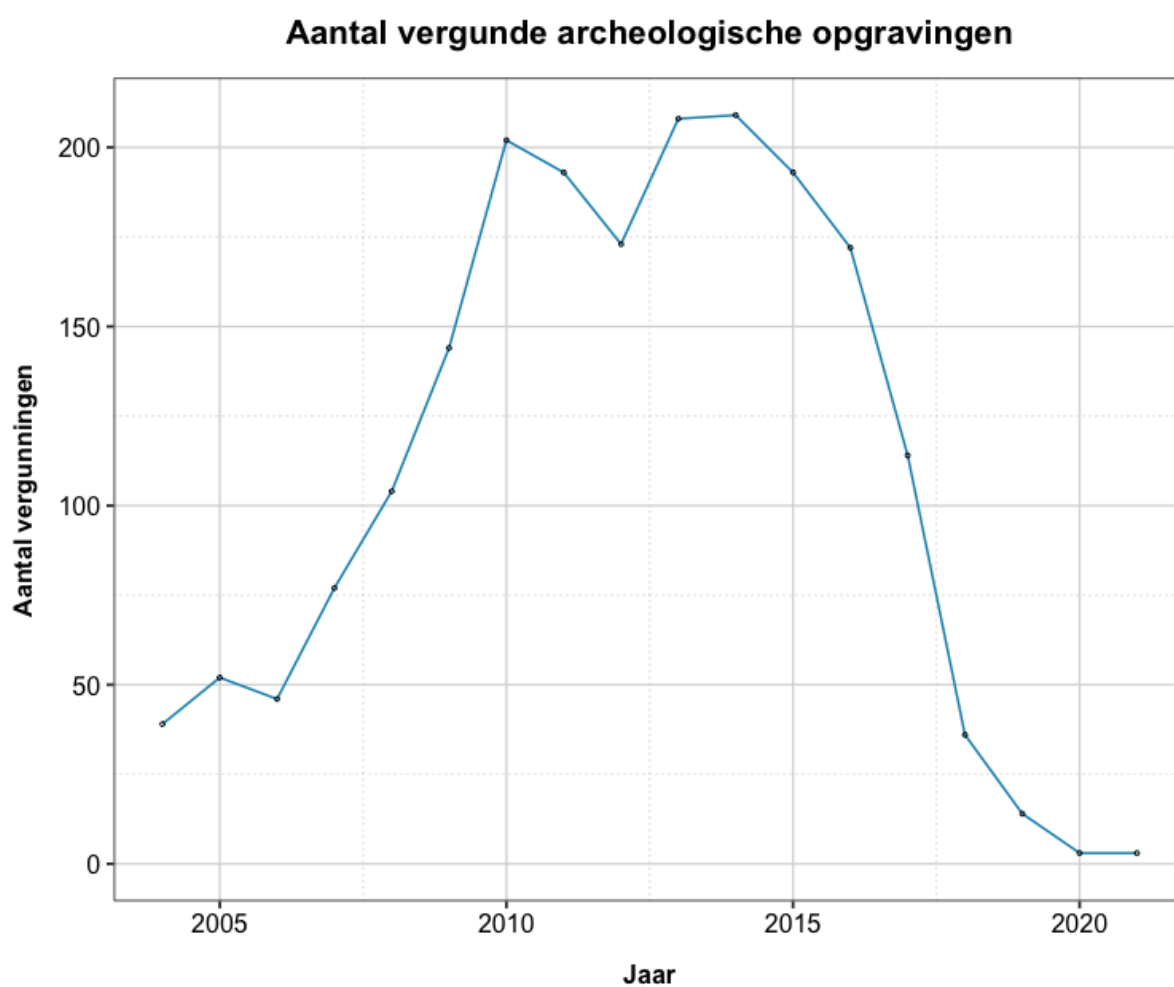
Sinds 2016 bepaalt het Onroerendergoeddecreet bij welke stedenbouwkundige handelingen een archeologisch onderzoek verplicht is en regelt het de toelatingen daarvoor. Voor stedenbouwkundige handelingen waarvoor de vergunningsaanvraag gebeurde voor de invoering van het Onroerendergoeddecreet kan echter nog steeds het Archeologiedecreet van 1993 gelden. Dat bepaalt dat alle archeologische opgravingen, archeologische prospecties met ingreep in de bodem en alle graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen vergunningsplichtig zijn. Hierdoor verleent het agentschap Onroerend Erfgoed nog steeds vergunningen voor wat in het Archeologiedecreet een “opgraving” wordt genoemd.

Noot: Vergunningen voor archeologische opgravingen zullen stelselmatig uitdoven wanneer de toepassing van het Archeologiedecreet tot een einde komt. Nieuwe archeologische opgravingen worden sinds het Onroerendergoeddecreet toegelaten via een archeologienota, nota of toelating voor opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

Deze indicator telt het aantal vergunningen voor archeologische opgravingen dat het agentschap Onroerend Erfgoed verleende conform het Archeologiedecreet vanaf 1 januari tot en met 31 december van een gegeven kalenderjaar.

Grafische voorstelling

Toelichting

In 2021 kende het agentschap Onroerend Erfgoed drie vergunningen toe voor archeologische opgravingen conform het Archeologiedecreet van 1993. Dit is eenzelfde aantal als in 2020 toen het agentschap hier ook drie vergunningen voor uitreikte.

Als gevolg van het Onroerenderfgoeddecreet, waarvan het hoofdstuk archeologie sinds 1 april 2016 volledig in werking is getreden, dooft dit instrument geleidelijk uit.

MONITOR 40: AANTAL TOEVALSVONDSTEN

Indicator	Aantal meldingen van toevalsvondsten binnen en buiten archeologische zones
Indicatornummer	monitor 40
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toevalsvondsten
Meetmethode	Telling van het aantal toevalsvondsten gemeld via het meldingsformulier toevalsvondsten

Omschrijving

Soms valt het voor dat men een archeologische site of archeologische artefacten aantreft tijdens bouwwerken waarbij voorafgaand geen archeologisch onderzoek was uitgevoerd. Dat kan gebeuren wanneer een project vrijgesteld is van de opmaak van een archeologienota, of de archeologienota geen verdere maatregelen bepaalde. De vinder is dan verplicht om de vondst binnen 3 dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en ze tijdelijk ongemoeid te laten. Dit is de zogenaamde toevalsvondst. Hierbij is geen sprake van intentioneel zoeken naar archeologische artefacten (zoals bijvoorbeeld bij metaaldetectie of veldkartering het geval is).

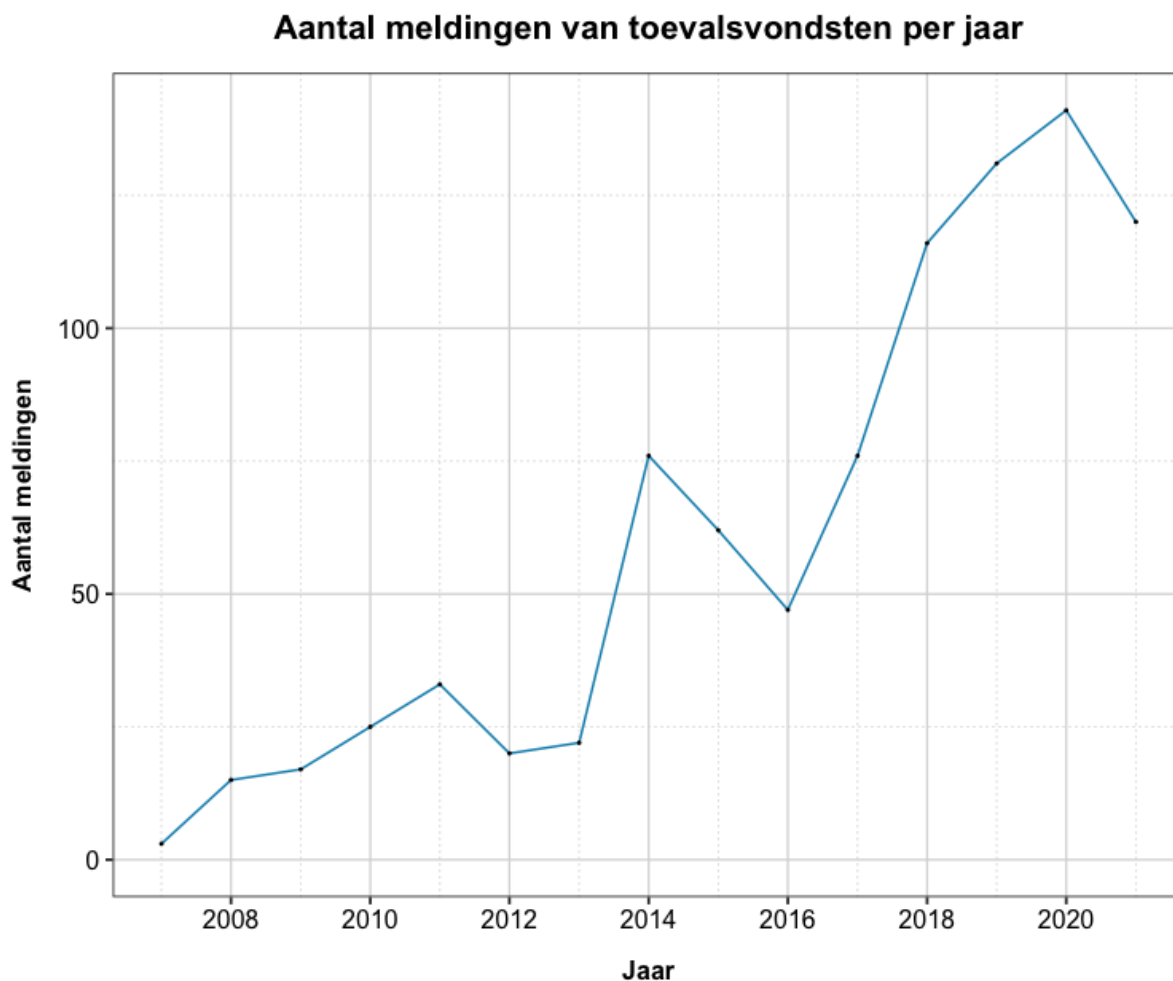
De indicator meet het aantal toevalsvondsten waarbij aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de vindplaats bevindt zich binnen de grenzen van het Vlaamse Gewest;
- de vondst gebeurt niet tijdens vergund archeologisch onderzoek;

De indicator houdt ook de locatie van de toevalsvondst bij om te onderzoeken of de vondst zich situeert binnen een archeologische zone of een beschermde archeologische site of niet.

Noot: de registratie of de toevalsvondst zich binnen een archeologische zone situeert of niet gebeurt pas sinds 1 januari 2017.

Grafische voorstelling

Toelichting

In 2021 ontving het agentschap Onroerend Erfgoed 120 meldingen van toevalsvondsten (inclusief meldingen die strikt genomen niet als toevalsvondst dienden aangemeld te worden, vb. veldkartering, ...). Dit is een daling van meldingen ten opzichte van 2020 (143 meldingen, inclusief meldingen die strikt genomen niet als toevalsvondst dienden aangemeld te worden). 22 van deze meldingen leidden tot een opgraving op het terrein onder de verantwoordelijkheid van het agentschap.

MONITOR 66: ERKENDE ONROENDERFGOEDGEMEENTEN

Indicator	Aantal en evolutie van erkende onroenderfgoedgemeenten
Indicatornummer	monitor 66
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal erkende onroenderfgoedgemeenten
Meetmethode	Telling van erkenningen per jaar

Omschrijving

Gemeenten kunnen vrijwillig een erkenning bekomen als onroenderfgoedgemeente. Erkende onroenderfgoedgemeenten kunnen aanvullend op de Vlaamse beleidsprioriteiten een eigen onroenderfgoedbeleid ontplooiën en een eigen lokale erfgoedreflex creëren. Gemeenten dienen wel te voldoen aan een aantal erkenningsvoorwaarden zoals het beschikken over een onderbouwde beleidsvisie en het innemen van een voorbeeldfunctie met betrekking tot het duurzaam behoud en beheer van het onroerend erfgoed in hun eigendom.

Als een gemeente wordt erkend als onroenderfgoedgemeente, dan neemt ze een aantal beleidsuitvoerende taken over van het agentschap Onroerend Erfgoed. Zo geven ze bepaalde toelatingen voor handelingen aan of in beschermde goederen, en behandelen ze toelatingen voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, archeologienota's en nota's.

De indicator meet het aantal nieuw erkende onroenderfgoedgemeenten in een bepaald jaar en de evolutie van de erkenningen doorheen de tijd.

Tabel

Gemeente	Provincie	Jaar erkenning
KOKSIJDE	West-Vlaanderen	2015
BAARLE-HERTOG	Antwerpen	2016
BEERSE	Antwerpen	2016
KASTERLEE	Antwerpen	2016
OUD-TURNHOUT	Antwerpen	2016
RIEMST	Limburg	2016
RIJKEVORSEL	Antwerpen	2016
TURNHOUT	Antwerpen	2016
VOEREN	Limburg	2016
VOSELAAR	Antwerpen	2016
BEERNEM	West-Vlaanderen	2017
BEKKEVOORT	Vlaams-Brabant	2017
BRECHT	Antwerpen	2017
HAACHT	Vlaams-Brabant	2017
HOLSBEEK	Vlaams-Brabant	2017
KONTICH	Antwerpen	2017
LEUVEN	Vlaams-Brabant	2017
ROTSELAAR	Vlaams-Brabant	2017
ZONNEBEKE	West-Vlaanderen	2017
KEERBERGEN	Vlaams-Brabant	2020
ROESELARE	West-Vlaanderen	2020
TREMELO	Vlaams-Brabant	2020

Toelichting

In 2021 was er geen erkenningsronde voor onroerendergoedgemeenten en bijgevolg erkende de minister geen nieuwe onroerendergoedgemeenten. Het totale aantal erkende onroerendergoedgemeenten blijft hiermee op 22 staan.

Van deze 22 onroerendergoedgemeenten maken er 19 deel uit van een erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst (IOED).

Enkel de onroerendergoedgemeenten Koksijde, Brecht en Leuven maken geen deel uit van een IOED.

MONITOR 67: ERKENDE INTERGEMEENTELIJKE ONROENDERFGOEDDIENSTEN

Indicator	Aantal erkende intergemeentelijke onroenderfgoeddiensten en het aantal gemeenten aangesloten bij een erkende intergemeentelijke onroenderfgoeddienst
Indicatornummer	monitor 67
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal erkende IOED's
Meetmethode	Telling van erkenningen

Omschrijving

Lokale besturen kunnen gezamenlijk een intergemeentelijk samenwerkingsverband oprichten en dit laten erkennen als een intergemeentelijke onroenderfgoeddienst (IOED). Hierbij ondersteunt een IOED aangesloten gemeentebesturen zowel bij hun gemeentelijk beleid als bij het uitvoeren van andere taken die uit het Onroenderfgoeddecreet voortvloeien. Een IOED kan zelf geen bestuurlijke beslissingen nemen. Dit blijft de taak van de aangesloten gemeenten (op voorwaarde dat deze gemeenten individueel erkend zijn als onroenderfgoedgemeente) of het agentschap Onroerend Erfgoed.

Een IOED bestaat uit minstens drie Vlaamse gemeenten. De aangesloten gemeenten kunnen, maar moeten niet noodzakelijk, erkend zijn als onroenderfgoedgemeente. Intergemeentelijke onroenderfgoeddiensten dienen een geïntegreerd onroenderfgoedbeleidsplan in met daarin een gemeenschappelijke visie en een plan van aanpak. Verder stimuleren ze een lokaal draagvlak voor erfgoed, ontwikkelen ze expertise over het lokaal erfgoed, ...

De indicator meet het aantal nieuw erkende IOED's in een bepaald jaar en de evolutie doorheen de tijd, aangevuld met het aantal gemeenten en onroenderfgoedgemeenten die aangesloten zijn bij een erkende IOED.

Tabel

IOED	Datum erkenning
Leiedal	2015-04-01
Erfgoed Noorderkempen	2015-04-01
RADAR	2015-04-01
WinAr	2015-04-28
PORTIVA	2015-04-28
Merode	2016-03-16
Pajottenland & Zennevallei	2016-03-16
Haspengouw West	2016-03-16
RLKM	2016-03-16
Brugge & ommeland	2016-03-16
Erfpunt	2016-03-16
IGEMO	2016-03-16
Erfgoed Voorkempen	2016-03-16
Polderrand	2016-03-16
CO7	2016-03-16
Oost-Haspengouw-Voeren	2017-03-20
Meetjesland	2017-03-23
Zuidrand	2017-03-23
k.ERF	2017-03-23
Berg en Nete	2017-03-23
Schelde-Durme	2017-03-23
Lage Kempen	2017-03-23
Viersprong	2017-03-23
Zuid-Hageland	2017-03-23
Land van Nete en Aa	2017-03-23
Denderland	2020-05-08
Rupelstreek	2020-05-08
Vlaamse Ardennen	2020-05-08
Leie Schelde	2020-05-08
Bosland	2020-05-08

Toelichting

Op 31 december 2021 telde Vlaanderen 30 erkende intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, net als op 31 december 2020.

Van één erkende dienst wijzigde het werkingsgebied. In 2021 trad Zwijnaarde toe tot IOED Erfpunt. In totaal zijn in Vlaanderen 209 gemeenten lid van één van de 30 erkende IOED's.

MONITOR 68: ERKENDE ONROENDERFgoedDEPOTS

Indicator	Aantal en evolutie van erkende onroenderfgoeddepots
Indicatornummer	monitor 68
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal erkenningen
Meetmethode	Telling van het aantal erkenningen per jaar

Omschrijving

Het Onroenderfgoeddecreet introduceerde de erkenning van onroenderfgoeddepots. Die moeten de optimale bewaring van archeologische ensembles helpen garanderen.

Om erkend te worden als onroenderfgoeddepot dient een organisatie met rechtspersoonlijkheid een aanvraag in en moet ze aan meerdere voorwaarden voldoen. Voorbeelden daarvan zijn dat het onroenderfgoeddepot publiek toegankelijk moet zijn op geregelde en welbepaalde tijdstippen en dat het oplossingen aanbiedt voor erfgoed dat door omstandigheden tijdelijk of permanent niet meer op zijn oorspronkelijke plaats kan blijven. Het depot voorziet hiervoor voldoende middelen, personeel en een degelijke infrastructuur. De infrastructuur moet in het Vlaamse Gewest liggen.

In de monitor maken we volgend onderscheid:

- Privaatrechtelijke onroenderfgoeddepots, opgericht door een vzw of bedrijf;
- Publiekrechtelijke onroenderfgoeddepots, opgericht door een openbaar bestuur.

Jaarlijks wordt een telling uitgevoerd van het aantal erkende onroenderfgoeddepots.

Tabel

Datum erkenning	Onroerenderfgoeddepot	Statuut
2015-01-01	Archeologisch depot Onroerend Erfgoed	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Provinciaal Archeologisch depot Antwerpen	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Tram 41	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Archeodepot pam Velzeke	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	De Zwarte Doos	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Onroerenderfgoeddepot Provinciaal Erfgoedcentrum Ename	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	SOLVA Archeologisch depot	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Onroerenderfgoeddepot Waasland	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant	Publiekrechtelijk erkend
2015-07-01	De Pakhuizen	Publiekrechtelijk erkend
2016-07-01	Onroerenderfgoeddepot Mechelen	Publiekrechtelijk erkend
2016-07-01	Onroerenderfgoeddepot stad Antwerpen	Publiekrechtelijk erkend
2016-07-01	Onroerenderfgoeddepot Agilas	Privaatrechtelijk erkend
2018-07-18	Depot Potyze	Publiekrechtelijk erkend
2019-06-07	Trezoor	Publiekrechtelijk erkend
2021-06-01	GAZO	Publiekrechtelijk erkend

Toelichting

In 2021 erkende Vlaanderen één nieuw onroerenderfgoeddepot in Sint-Truiden, GAZO. Het totale aantal erkende onroerenderfgoeddepots komt daarmee op 16 te staan.

Het depot van het agentschap Onroerend Erfgoed is van rechtswege erkend overeenkomstig artikel 3.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet. Daarnaast zijn er 14 andere onroerenderfgoeddepots erkend met een publiekrechtelijk statuut. Er is één onroerenderfgoeddepot dat erkend is met een privaatrechtelijk statuut.

EVARCH 01 – 02: ERKENDE ARCHEOLOGEN

Indicator	Het aantal erkende archeologen en de evolutie van het aantal erkende archeologen verdeeld volgens natuurlijk persoon, rechtspersoon en erkenningstype
Indicatornummer	evarch 01 - evarch02
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Telling van het aantal erkende archeologen
Meetmethode	Query op databank actoren

Omschrijving

Archeologische onderzoeken in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet staan onder leiding van een erkende archeoloog. De Vlaamse Regering kan een natuurlijk persoon of rechtspersoon aanduiden als erkende archeoloog wanneer hij voldoet aan enkele voorwaarden (bijvoorbeeld in het bezit zijn van een diploma archeologie, opgravingservaring hebben, beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel). Na erkenning ontvangt de archeoloog een erkenningsnummer en wordt zijn erkenning gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

De erkenning als archeoloog bestaat in twee types:

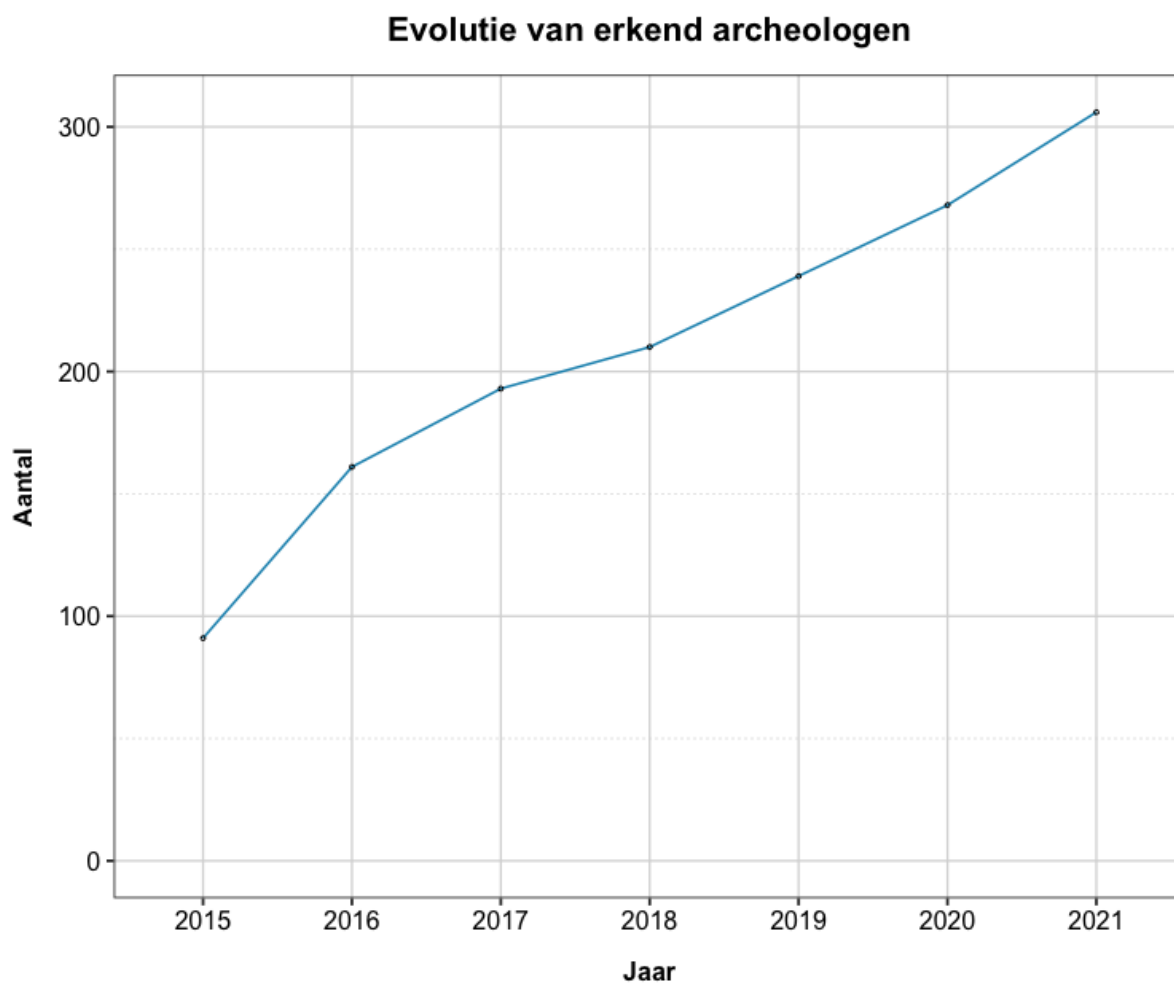
- Archeoloog type 1 die alle vormen van archeologisch onderzoek kan uitvoeren;
- Archeoloog type 2 die enkel vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan uitvoeren.

Natuurlijk personen en rechtspersonen kunnen zich laten erkennen volgens één van deze types. Universiteiten en het agentschap Onroerend Erfgoed zijn van rechtswege erkend als archeoloog type 1 voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

De indicator telt jaarlijks op 31 december het totaal aantal erkende archeologen en het aantal nieuwe erkenningen.

Grafische voorstelling

Tabel

Type	Aard	Aantal archeologen
Type 1	Natuurlijk persoon	243
Type 1	Rechtspersoon	31
Type 2	Natuurlijk persoon	30
Type 2	Rechtspersoon	2

Toelichting

Eind 2021 tellen we in totaal 306 erkende archeologen. Van deze 306 zijn er 243 archeologen type 1 natuurlijk persoon, 31 type 1 rechtspersoon, 30 archeologen type 2 natuurlijk persoon en twee archeologen type 2 rechtspersoon.

EVARCH 03 – 04: ERKENDE METAALDETECTORISTEN

Indicator	Het aantal erkende metaaldetectoristen per jaar en de evolutie van het aantal erkende metaaldetectoristen
Indicatornummer	evarch 03 - evarch04 (monitor 70)
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Telling van het aantal erkende metaaldetectoristen
Meetmethode	Query op databank actoren

Omschrijving

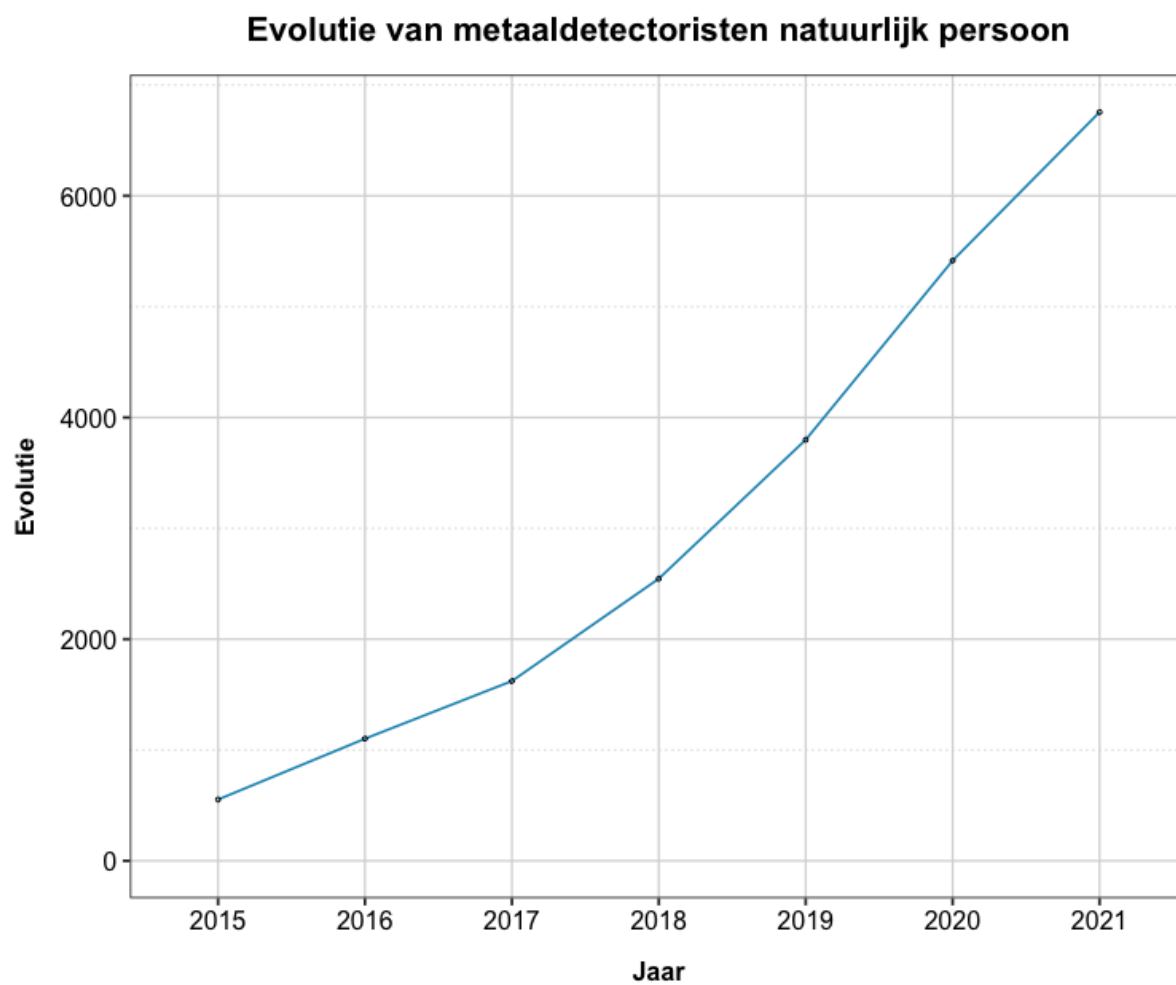
Het agentschap Onroerend Erfgoed erkent metaaldetectoristen wanneer personen een aanvraag indienen en voldoen aan de erkenningsvoorwaarden: meerderjarig zijn, vijf jaar niet schuldig bevonden zijn aan een inbreuk of misdrijf in verband met onroerend erfgoed en zich engageren om te werken volgens de voorschriften van het Onroerenderfgoeddecreet en de Code van Goede Praktijk.

Elke erkende archeoloog is van rechtswege ook erkend als metaaldetectorist. Erkende archeologen moeten geen bijkomende of afzonderlijke procedure doorlopen om ook met een metaaldetector te mogen werken.

Deze meting telt de erkenningen die het agentschap Onroerend Erfgoed uitreikt aan metaaldetectoristen. De erkende archeologen die van rechtswege ook erkend zijn als metaaldetectorist worden apart geteld. Om de cijfers van deze indicator te verkrijgen wordt op 31 december van een bepaald jaar het totaal aantal erkende metaaldetectoristen en het aantal nieuwe erkenningen geteld.

Grafische voorstelling

Toelichting

In 2021 besliste het agentschap Onroerend Erfgoed om 1352 natuurlijke personen aan te duiden als erkende metaaldetectorist. Daarnaast werden 50 erkende archeologen van rechtswege aangeduid als erkende metaaldetectorist.

In totaal zijn er op 31 december 2021 6.755 metaaldetectoristen natuurlijk persoon aangeduid, exclusief erkende archeologen.

EVARCH 08 – 09: EVALUATIE ERKENNINGEN

Indicator	Het aantal ingezette evaluaties van erkenningen, verdeeld volgens type erkenning en verdeeld naargelang de evaluatie leidt tot een schorsing of niet
Indicatornummer	evarch 08 - evarch 09
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal evaluaties
Meetmethode	Telling

Omschrijving

Een erkende archeoloog of metaaldetectorist dient zich te houden aan bepaalde erkenningsvoorwaarden om zijn activiteiten te kunnen blijven uitoefenen. Het agentschap Onroerend Erfgoed kan op eigen initiatief, op verzoek van de minister of van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE), voor elke erkende metaaldetectorist of erkende archeoloog een evaluatie van de erkenning uitvoeren. Op basis van deze evaluatie kan het agentschap overgaan tot een schorsing van de aanduiding, en dit voor een periode van maximaal 120 dagen. Na de schorsing kan de beslissing volgen om de erkenning in te trekken.

Het agentschap kan een metaaldetectorist of archeoloog schorsen als hij:

- het Onroerenderfgoeddecreet, Onroerenderfgoedbesluit of de code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren niet naleeft;
- niet meer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden;
- de voorwaarden voor de opvolging van de aanduiding niet naleeft.

Voor een erkende archeoloog gelden nog twee bijkomende redenen om zijn aanduiding tot erkenning te schorsen. Als hij:

- onvoldoende toezicht houdt op het archeologisch onderzoek;
- bij een vonnis of arrest veroordeeld is voor een misdrijf dat door de aard ervan zijn beroepsethiek als erkende archeoloog aantast.

De indicator meet het aantal ingezette evaluaties van erkenningen als archeoloog of metaaldetectorist en het aantal van deze evaluaties dat tot een schorsing van de erkenning heeft geleid.

Tabel

Erkenning	Gevolg	Aantal in 2019	Aantal in 2020	Aantal in 2021
Archeoloog type 1	Schorsing	0	0	0
Archeoloog type 1	Geen schorsing	0	0	2
Archeoloog type 2	Schorsing	0	0	0
Archeoloog type 2	Geen schorsing	0	0	0
Metaaldetectorist	Schorsing	3	4	0
Metaaldetectorist	Geen schorsing	0	0	1

Toelichting

In 2021 startte het agentschap een formele evaluatie op van 2 erkende archeologen (rechtspersoon type 1). Deze evaluaties leidden in 2021 niet tot het schorsingen of intrekkingen. In 2021 voerde het agentschap één officiële evaluatie van een erkenning van een metaaldetectorist uit. Het agentschap schorste de erkenning van deze persoon tijdelijk. Na beoordeling van een beschrijving van remediërende maatregelen door de betrokkene, hief het agentschap de schorsing weer op.

EVARCH 10 – 11: SCHORSING VAN ERKENNINGEN

Indicator	Het aantal ingezette schorsingen van erkenningen, verdeeld volgens type erkenning en verdeeld naargelang de schorsing een intrekking van de erkenning als gevolg heeft
Indicatornummer	evarch 10 - evarch 11
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal schorsingen
Meetmethode	Telling van aantal schorsingen

Omschrijving

Onroerend Erfgoed kan de erkenning van een metaaldetectorist of archeoloog een evaluatie schorsen voor maximaal 120 dagen als hij:

- Het Onroerenderfgoeddecreet, Onroerenderfgoedbesluit of de code van goede praktijk niet naleeft;
- niet meer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden;
- de voorwaarden voor de opvolging van de aanduiding niet naleeft.

Voor een erkende archeoloog gelden nog twee bijkomende redenen om zijn aanduiding tot erkenning te schorsen. Als hij:

- onvoldoende toezicht houdt op het archeologisch onderzoek;
- bij een vonnis of arrest veroordeeld is voor een misdrijf dat door de aard ervan zijn beroepsethiek als erkende archeoloog aantast.

De erkende archeoloog of metaaldetectorist kan reageren tegen de schorsing en daarbij gebruikmaken van onder meer een hoorrecht. Tijdens de schorsingsperiode kan hij schriftelijk aangeven welke acties hij zal ondernemen of heeft ondernomen om terug tegemoet te komen aan de erkenningsvoorwaarden en remediërende maatregelen uitvoeren.

Hierna kan het agentschap beslissen om de schorsing op te heffen of om de erkenning definitief in te trekken. Een archeoloog of metaaldetectorist kan ook zelf beslissen om zijn aanduiding tot erkenning te laten intrekken, bijvoorbeeld wanneer hij zijn activiteiten stopzet.

De indicator meet het aantal ingezette schorsingen van erkenningen als archeoloog of metaaldetectorist en het aantal van deze schorsingen dat tot een intrekking van de erkenning heeft geleid.

Tabel

Erkenning	Beslissing	Aantal in 2019	Aantal in 2020	Aantal 2021
Archeoloog type 1	Intrekking	0	0	0
Archeoloog type 1	Geen intrekking	0	0	2
Archeoloog type 2	Intrekking	0	0	0
Archeoloog type 2	Geen intrekking	0	0	0
Metaaldetectorist	Intrekking	0	2	0
Metaaldetectorist	Geen intrekking	3	2	1

Toelichting

In 2021 startte het agentschap een formele evaluatie op van 2 erkende archeologen (rechtspersoon type 1). Deze evaluaties leidden in 2021 niet tot het schorsingen of intrekkingen (evarch10, evarch11).

In 2021 evalueerde het agentschap de erkenning in van één metaaldetectorist. Na het nemen van afdoende remediërende maatregelen door de betrokkene hief het agentschap de schorsing weer op.

//

EVARCH 12: TOEVALSVONDSTEN DIE LEIDEN TOT ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Indicator	Het aantal toevalsvondsten dat leidt tot een archeologisch onderzoek door het agentschap Onroerend Erfgoed
Indicatornummer	evarch 12
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toevalsvondsten waaruit een opgraving volgde
Meetmethode	Query op het archeologieportaal

Omschrijving

Het agentschap Onroerend Erfgoed voert na een melding van een toevalsvondst een evaluatie uit. Daarin gaat het agentschap na wat er met de toevalsvondst moet gebeuren. Na deze evaluatie kan de beslissing volgen om geen gevolg te geven aan de toevalsvondst, wanneer deze weinig of geen archeologische waarde bevat, of kan Onroerend Erfgoed overgaan tot een archeologische opgraving.

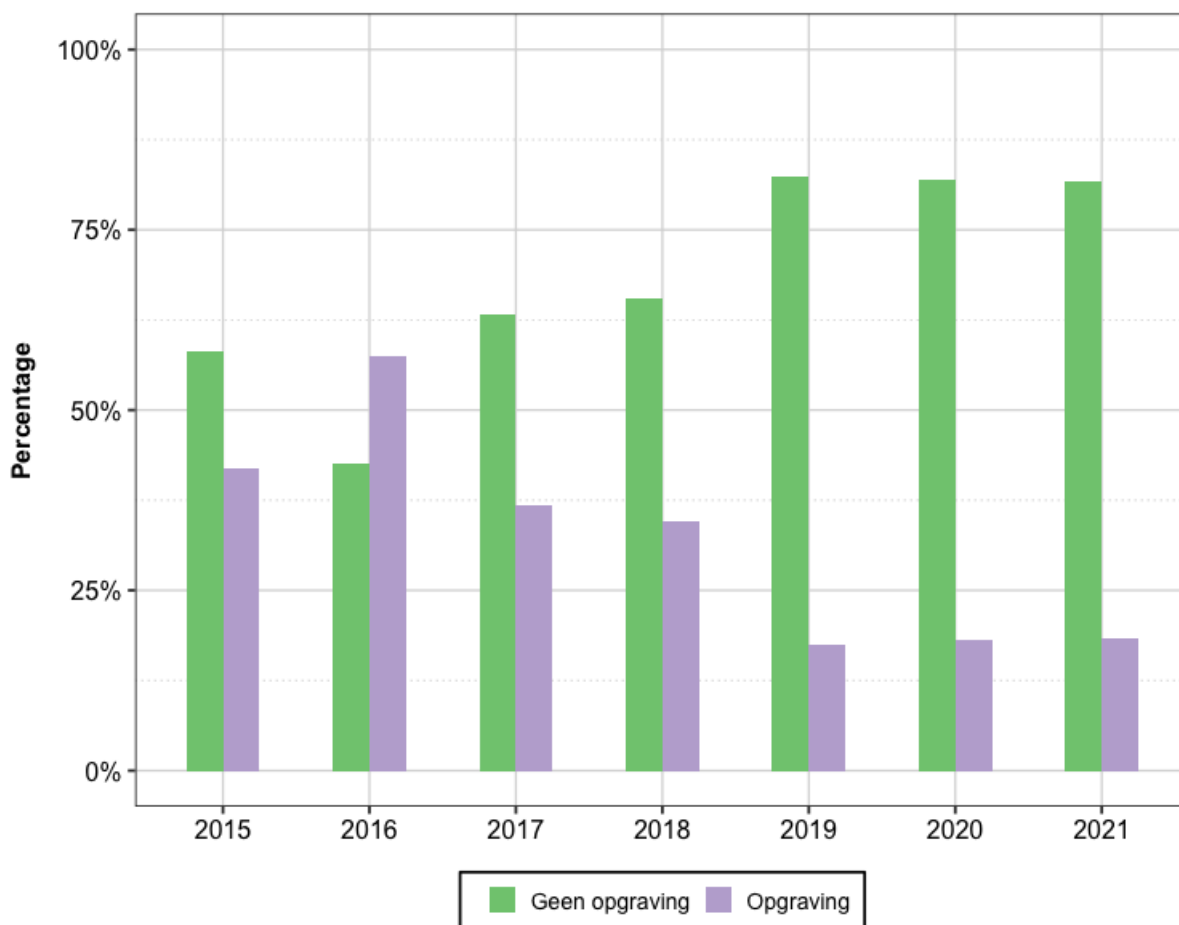
De vinder van een toevalsvondst moet die binnen drie dagen melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Tot tien dagen na de melding van de toevalsvondst zijn de zakelijkrechthouder, gebruiker en vinder van de toevalsvondst verplicht:

- ze in onveranderde toestand te bewaren;
- ze tegen beschadiging of vernieling te beschermen;
- ze toegankelijk te maken voor archeologisch onderzoek door het agentschap.

De indicator telt het aantal toevalsvondsten waarbij het agentschap na evaluatie besluit dat er een relevante archeologische site aanwezig is en overgaat tot een archeologische opgraving.

Grafische voorstelling

Percentage toevalsvondsten dat leidt tot archeologisch onderzoek

Toelichting

In 2021 voerde het agentschap 22 opgravingen uit voor het onderzoeken van toevalsvondsten. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2020 met 19 interventies.

EVARCH 13: TERMIJN TUSSEN DE MELDING VAN TOEVALSVONDSTEN EN HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Indicator	De termijn tussen de melding van de toevalsvondsten en het beëindigen van het veldwerk
Indicatornummer	evarch 13
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toevalsvondsten
Meetmethode	Telling per toevalsvondst van het aantal dagen tussen de melding en de terreinevaluatie

Omschrijving

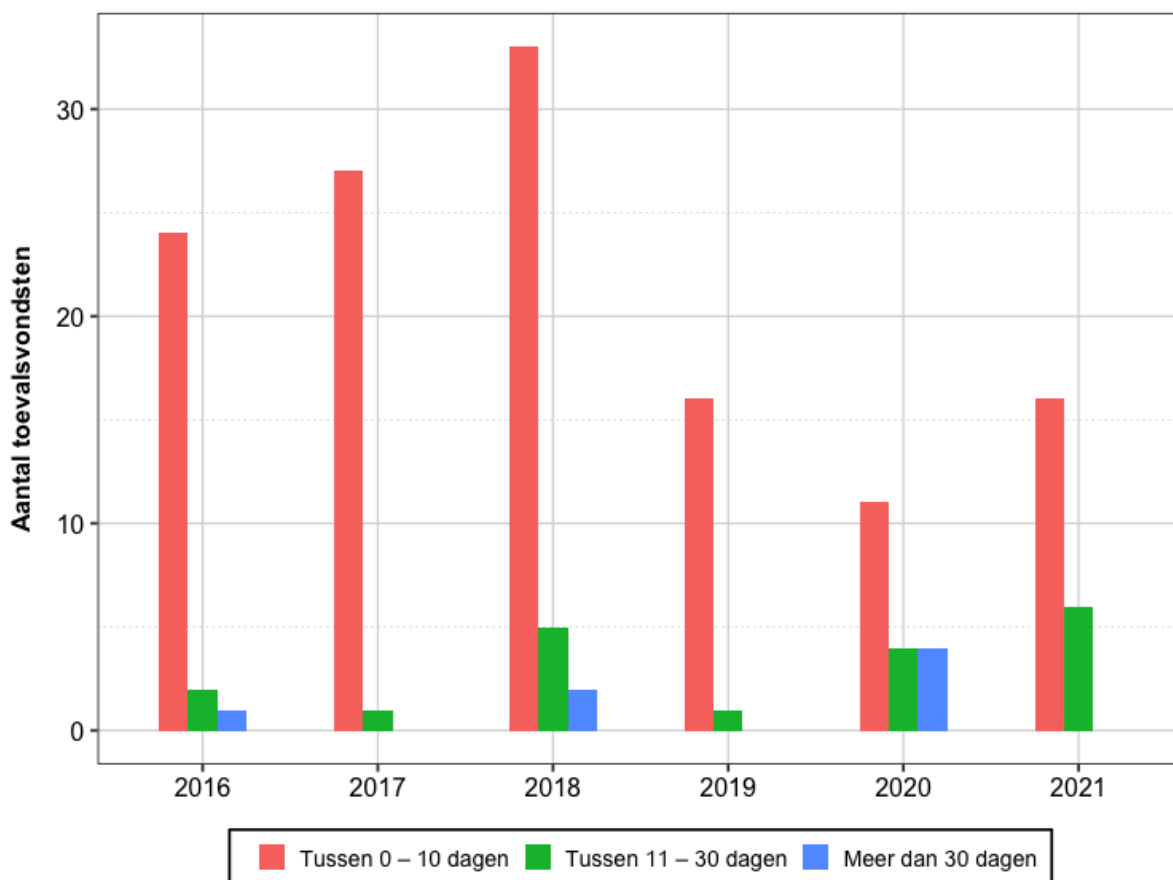
Gedurende tien dagen na de melding van een toevalsvondst kan het agentschap de nodige vaststellingen doen of laten doen om de archeologische waarde van de toevalsvondst te bepalen. Wanneer de toevalsvondst geen archeologische waarde blijkt te hebben, kan snel worden beslist om het onderzoek te beëindigen. Wanneer er wel archeologische waarde aanwezig is en er een archeologische opgraving moet volgen, kan de termijn langer zijn.

De indicator telt de termijn tussen de melding van de toevalsvondst (het moment dat het agentschap Onroerend Erfgoed officieel op de hoogte wordt gesteld) en het beëindigen van het onderzoek door het agentschap.

De termijnen worden verdeeld in 3 categorieën: minder dan tien dagen, tussen de tien en de 30 dagen en meer dan 30 dagen. De grens van 30 dagen volgt uit het recht op schadevergoeding indien het onderzoek die termijn overschrijdt.

Grafische voorstelling

Aantal archeologische onderzoeken n.a.v. een toevalsvondst naargelang de termijn waarin ze werden uitgevoerd

Toelichting

In 2021 rondde het agentschap 16 van de 22 terreininterventies met archeologisch onderzoek af binnen de tien dagen na de melding van de toevalsvondst (72,73 %).

Er waren zes onderzoeken die tussen de tien en 30 dagen in beslag namen (27,27 %). Geen enkele opgraving duurde langer dan 30 dagen.

EVARCH 16: VOORNEMEN OM EEN ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE BUITEN VLAANDEREN TE VERPLAATSEN

Indicator	Het aantal meldingen van het voornemen om een archeologisch artefact of een archeologisch ensemble buiten het Vlaamse Gewest te brengen
Indicatornummer	evarch 16
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal archeologische ensembles
Meetmethode	Telling van het aantal meldingen bij het agentschap Onroerend Erfgoed

Omschrijving

De zakelijkrechthouder die het voornemen heeft om een archeologisch artefact of archeologisch ensemble buiten Vlaanderen te verplaatsen moet dit voornemen 30 dagen voorafgaand aan de wijziging melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

De indicator telt het aantal meldingen bij het agentschap Onroerend Erfgoed van eigenaars of zakelijkrechthouders die het voornemen hebben om een archeologisch artefact of archeologisch ensemble buiten de grenzen van het Vlaamse Gewest te verplaatsen.

Noot: De meldingsplicht voor het voornemen om een archeologisch artefact of een archeologisch ensemble buiten het Vlaamse Gewest te brengen geldt niet voor artefacten of ensembles ontstaan vóór 1 januari 2016. Deze ensembles zijn vrijgesteld van deze verplichting omdat het Archeologiedecreet van 1993 geen meldingsplicht voorzag.

Tabel

Jaar	Aantal meldingen
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Toelichting

Het agentschap Onroerend Erfgoed ontving geen meldingen van het voornemen om een archeologisch ensemble buiten Vlaanderen te brengen.

EVARCH 17: GEMELDE ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

Indicator	Het aantal gemelde archeologienota's en nota's, verdeeld volgens het aantal met aktename, het aantal zonder aktename, het aantal met voorwaarden en het aantal stilzwijgende aktenames
Indicatornummer	evarch 17
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal archeologienota's en nota's
Meetmethode	Query archeologieportaal

Omschrijving

De indicator telt het aantal ingediende archeologienota's en nota's per jaar.

Hij maakt enerzijds een onderverdeling naar de instantie die de archeologienota of de nota behandelt:

- Het agentschap Onroerend Erfgoed
- Een erkende Onroerenderfgoedgemeente, wanneer de percelen waarop de archeologienota of nota betrekking heeft volledig liggen op het grondgebied van deze gemeente

Een tweede onderscheid wordt gemaakt naar beslissing:

- Aktename;
- Geen aktename;
- Aktename met voorwaarden;
- Stilzwijgende aktename.

Tabel per instantie

	Agentschap Onroerend Erfgoed			Onroerenderfgoedgemeente		
	<i>Aantal in 2019</i>	<i>Aantal in 2020</i>	<i>Aantal in 2021</i>	<i>Aantal in 2019</i>	<i>Aantal in 2020</i>	<i>Aantal in 2021</i>
Archeologienota's						
Aktename	1.233	1.019	1.130	74	80	121
Aktename voorwaarden	74	73	92	6	10	2
Stilzwijgende aktename	754	1.007	1038	61	55	70
Geen aktename	532	329	328	15	23	31
Nota's						
Aktename	411	354	409	24	41	54
Aktename voorwaarden	20	13	18	1	1	1
Stilzwijgende aktename	249	435	430	21	25	29
Geen aktename	120	101	98	3	2	4

Tabel totaal

Jaar	Notatype	Totaal aantal bekrachtigingen en dossiers met aktename
2017	Archeologienota	3.124
2017	Nota	229
2018	Archeologienota	2.080
2018	Nota	612
2019	Archeologienota	2.202
2019	Nota	726
2020	Archeologienota	2.244
2020	Nota	869
2021	Archeologienota	2.453
2021	Nota	941

Toelichting

In 2021 meldden erkende archeologen in totaal 2.813 archeologienota's. Dit is een stijging van 217 tegenover 2020 met 2.596 meldingen. Het agentschap Onroerend Erfgoed en de erkende onroerenderfgoedgemeenten namen akte van 2.453 van deze archeologienota's, of 87%. De aanvaardingsgraad blijft daarmee quasi gelijk aan deze van 2020 toen deze 86,4 % betrof.

Bij de nota's valt opnieuw een stijging waar te nemen van zowel het aantal meldingen als het aantal nota's met aktename ten opzichte van 2020. In 2020 dienden archeologen in totaal 972 nota's in, waarop bij 869 een aktename volgde. In 2021 stijgt dit naar 1054 meldingen van nota's, waarbij in 941 gevallen een aktename volgde (of 90 %). Ook hier loopt de aanvaardingsgraad quasi gelijk met die van het voorgaande jaar (89,4 %)

EVARCH 19: ARCHEOLOGIENOTA'S OF NOTA'S BINNEN EEN ARCHEOLOGISCHE ZONE OF SITE

Indicator	Aantal archeologienota's en nota's met aktename, verdeeld volgens het aantal binnen een archeologische zone, buiten een archeologische zone en in een beschermde archeologische site
Indicatornummer	evarch 19
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal archeologienota's en nota's met aktename
Meetmethode	Telling met behulp van het archeologieportaal

Omschrijving

De indicator geeft het aantal archeologienota's en nota's met aktename weer, met onderscheid naar de geografische ligging van de percelen waarover ze handelen. Voor percelen in vastgestelde archeologische zones of beschermde archeologische sites hanteert het Onroerendergoeddecreet strengere criteria dan voor percelen die buiten deze gebieden vallen. Bij archeologische zones bestaan er aanwijzingen dat er archeologisch erfgoed aanwezig is en dat dit voldoende goed bewaard is om archeologische waarde te hebben. Bij een bescherming als archeologische site is dit met zekerheid zo.

De meting baseert zich op de intekeningen van de projectgebieden van de (archeologie)nota's met aktename zoals de erkende archeoloog die invoert in het Archeologieportaal. In een GIS-omgeving wordt onderzocht welke van deze gebieden overlappen met afbakeningen van beschermde archeologische sites en vastgestelde archeologische zones. Op basis van de (gedeeltelijke of gehele) overlap – of het ontbreken daarvan – tussen de projectgebieden van de (archeologie)nota's met aktename met de beschermde archeologische sites of vastgestelde archeologische zones, worden aantallen gegenereerd. Elke (archeologie)nota komt slechts éénmaal voor in de telling en krijgt steeds een toewijzing aan de categorie met de laagste oppervlaktecriteria uit de artikels 5.4.1 en 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet. Die bepalen of het bekomen van een archeologienota verplicht is of niet.

De indicator telt:

- Het totaal aantal archeologienota's en nota's met aktename waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen binnen een archeologische zone opgenomen in de vastgestelde inventaris voor archeologische zones;
- Het totaal aantal archeologienota's en nota's met aktename waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen in een beschermde archeologische site;
- Het totaal aantal archeologienota's en nota's met aktename waarvan de percelen volledig liggen buiten een vastgestelde archeologische zone en buiten een beschermde archeologische site.

Tabel

Archeologienota	2017	2018	2019	2020	2021
Deels of volledig binnen archeologische zone	357	264	253	306	314
Deels of volledig binnen archeologische site	17	11	17	16	23
Volledig buiten archeologische zone of archeologische site	2.750	1.810	1.931	1.922	2453
Nota					
Deels of volledig binnen archeologische zone	19	73	75	81	131
Deels of volledig binnen archeologische site	2	3	3	1	5
Volledig buiten archeologische zone of archeologische site	208	538	648	787	941

Toelichting

In 2021 maakten erkende archeologen 314 archeologienota's (11,3%) en 131 nota's (12,2%) op voor een projectgebied dat is opgenomen in de inventaris van vastgestelde archeologische zones.

Daarnaast stelden ze 23 archeologienota's (0,8%) en vijf nota's (0,5%) op voor een projectgebied dat is beschermd als archeologische site.

Bij het overgrote aandeel van de archeologienota's en nota's met aktenaam ligt het projectgebied buiten een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone: respectievelijk 2453 archeologienota's (87,9%) en 941 nota's (87,4%).

EVARCH 21: OPPERVLAKTE ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S BINNEN EEN ARCHEOLOGISCHE ZONE OF SITE

Indicator	De totale oppervlakte van de binnen archeologienota's en nota's onderzochte gebieden, verdeeld volgens binnen een archeologische zone, buiten een archeologische zone of een beschermde archeologische site
Indicatornummer	evarch 21
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Oppervlakte in hectare
Meetmethode	GIS berekening van onderzochte gebieden

Omschrijving

De indicator meet de oppervlakte van de archeologienota's en nota's met aktename, met onderscheid naar de geografische ligging van de percelen waarover ze handelen. Voor percelen in vastgestelde archeologische zones of beschermde archeologische sites hanteert het Onroerenderfgoeddecreet strengere criteria dan voor percelen die buiten deze gebieden vallen. Bij archeologische zones bestaan er aanwijzingen dat er archeologisch erfgoed aanwezig is en dat dit voldoende goed bewaard is om archeologische waarde te hebben. Bij een bescherming als archeologische site is dit met zekerheid zo.

De meting gaat voort op de intekeningen van de projectgebieden van de (archeologie)nota's met aktename zoals de erkende archeoloog die invoert in het Archeologieportaal. In een GIS-omgeving wordt onderzocht welke van deze gebieden overlappen met afbakening van beschermde archeologische sites en vastgestelde archeologische zones. Op basis van de (gedeeltelijke of gehele) overlap – of het ontbreken daarvan – tussen de projectgebieden van de (archeologie)nota's met aktename met de beschermde archeologische sites of vastgestelde archeologische zones, worden aantallen gegenereerd. Elke (archeologie)nota komt slechts éénmaal voor in de telling en krijgt steeds een toewijzing aan de categorie met de laagste oppervlaktecriteria uit de artikels 5.4.1 en 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Die bepalen of het bekomen van een archeologienota verplicht is of niet.

De indicator berekent:

- De totale oppervlakte van archeologienota's en nota's waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen binnen een archeologische zone opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
- De totale oppervlakte van archeologienota's en nota's waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen in een beschermde archeologische site;
- De totale oppervlakte van archeologienota's en nota's waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen binnen een vastgestelde archeologische zone maar buiten een beschermde archeologische site;
- De totale oppervlakte van archeologienota's en nota's waarvan de percelen geheel of gedeeltelijk liggen binnen een beschermde archeologische site maar buiten een vastgestelde archeologische zone;
- De totale oppervlakte van archeologienota's en nota's waarvan de percelen volledig liggen buiten een vastgestelde archeologische zone en buiten een beschermde archeologische site.

Tabel

Archeologienota	2017	2018	2019	2020	2021
Deels of volledig binnen archeologische zone	144,4 ha	155,7 ha	72,7 ha	65,1 ha	126,13 ha
Deels of volledig binnen archeologische site	8,9 ha	9,9 ha	8,1 ha	9,1 ha	10,53 ha
Volledig buiten archeologische zone of beschermde archeologische site	9.091,7 ha	6.788,2 ha	7.268,6 ha	6.547,4 ha	7623,62 ha
Nota					
Deels of volledig binnen archeologische zone	11,3 ha	29,3 ha	6,2 ha	7,6 ha	55,49 ha
Deels of volledig binnen archeologische site	0,3 ha	1,5 ha	0,9 ha	0,1 ha	0,23 ha
Volledig buiten archeologische zone of beschermde archeologische site	432,2 ha	1.077,2 ha	1.210,4 ha	1.338,3 ha	1.800,09 ha

Toelichting

Van de archeologienota's met aktename uit 2021 lag ca. 10,53 hectare in een beschermde archeologische site. Ongeveer 126,13 hectare situeerde zich binnen een vastgestelde archeologische zone, maar buiten een beschermde archeologische site. De rest van het oppervlak dat onderwerp uitmaakte van een archeologienota, goed voor ca. 7623,62 hectare, bevond zich buiten een vastgestelde archeologische zone en buiten een beschermde archeologische site.

Voor de oppervlakte van de in de archeologienota's met aktename onderzochte gebieden is relevant. De oppervlakte van de in nota's onderzochte gebieden is immers een herneming van gebieden die reeds het onderwerp uitmaakten van een archeologisch vooronderzoek waarover de rapportering al gebeurde in de vorm van een archeologienota. Deze oppervlakte staat niet gelijk aan het aantal hectaren waarvoor het vooronderzoek volledig werd afgerond, gelet op de optie tot uitgesteld vooronderzoek. Het zegt wel iets over het aantal hectaren projectgebied waarvoor minstens een bureauonderzoek gebeurde in functie van de opmaak van een archeologienota en het aantal hectaren grondgebied waarvoor een verplicht archeologisch traject opstartte.

Bij de nota's bedraagt de oppervlakte van de onderzochte gebieden binnen een beschermde archeologische site 0,23 hectare. Binnen vastgestelde archeologische zones is dat 55,49 hectare. De andere projectgebieden, die volledig buiten een archeologische zone en buiten een beschermde archeologische site liggen, zijn goed voor ca. 1.800 hectare.

EVARCH 23: OPPERVLAKTE GGA

Indicator	De totale oppervlakte van de gebieden waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt
Indicatornummer	evarch 23
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Oppervlakte in hectare
Meetmethode	Berekening met behulp van GIS

Omschrijving

Het Onroerenderfgoeddecreet voerde de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt (GGA) in als nieuw instrument. Sinds 2017 stelt het agentschap die vast, en niet meer de minister zoals voorheen. Deze kaart bevat gebieden waar op basis van waarnemingen en onderzoek met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is. Het agentschap hanteert volgende criteria voor de opmaak ervan:

- Het gebied is eerder al archeologisch onderzocht en op basis daarvan blijkt er geen archeologisch erfgoed aanwezig of is het al opgegraven;
- Het gebied is al in die mate verstoord dat er, in combinatie met gegevens over de potentiële dikte van het bodemarchief, geen archeologisch erfgoed meer valt te verwachten.

De indicator berekent de totale oppervlakte van de gebieden die op 31 december van een bepaald jaar zijn opgenomen op de vastgestelde kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt. Het agentschap Onroerend Erfgoed stelt deze kaart meermaals per jaar vast.

Tabel

Jaar	Totale oppervlakte
2016	24.055 ha
2017	27.669 ha
2018	28.730 ha
2019	30.020 ha
2020	30.831,5 ha
2021	31.567,00 ha

Toelichting

De GGA-kaart telde eind 2021 6.250 zones en een oppervlakte van 31567 hectare. Dit is een toename van 514 nieuwe zones en 736 hectare tegenover 2020. De kaart omvat ongeveer 2,31% van het oppervlak van Vlaanderen.

In 2021 stelde het agentschap éénmaal een kaart vast met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. De nieuwe gebieden kwamen tot stand op basis van verschillende archeologische gegevensbronnen zoals archeologienota's, nota's en eindverslagen, rapporten opgeleverd in het kader van het vroegere Archeologiedecreet of gegevens aangeleverd door lokale overheden en erfgoeddiensten.

De zones van de GGA-kaart kunnen met elkaar overlappen. Hierdoor is de som van de oppervlaktes van alle afzonderlijke zones groter dan de totaalsom van het geheel van de GGA-kaart.

EVARCH 25: STATUUT INITIATIEFNEMER ARCHEOLOGISCH TRAJECT

Indicator	Het statuut van de initiatiefnemer van een vergunningsplichtige ingreep in de bodem met archeologisch traject, verdeeld volgens private ondernemers en overheden
Indicatornummer	evarch 25
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal vergunningsplichtige ingrepen, verdeeld naar initiatiefnemer
Meetmethode	Query Archeologieportaal

Omschrijving

In een archeologienota of nota vermeldt de archeoloog de hoedanigheid van de initiatiefnemer van de vergunningsplichtige ingreep, in casu de hoedanigheid van de aanvrager van de omgevingsvergunning.

De indicator geeft de hoedanigheid van de initiatiefnemers van archeologienota's weer van omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen met ingreep in de bodem waar een archeologisch traject aan verbonden is.

De initiatiefnemers worden onderverdeeld in verschillende statuten: namelijk private initiatiefnemers en overheidsinstellingen (lokale besturen, provinciale overheden of de Vlaamse overheid).

Tabel

Initiatiefnemer	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Private initiatiefnemer	803	2.444	1.697	1.902	1.887	2046
Lokaal bestuur	122	451	199	144	182	228
Provincie	21	74	52	41	47	39
Vlaamse overheid	56	155	132	115	128	140

Toelichting

Van de 2.453 archeologienota's met aktenaam uit 2021 had 2046 (83,4%) een private ondernemer als initiatiefnemer. Dit is een zeer lichte daling in vergelijking met 2020 (84%). Bij de overige 16,6% (407 archeologienota's) was dat een overheidsinstelling. Het aandeel archeologienota's opgesteld in opdracht van gemeentebesturen, provinciebesturen en de Vlaamse overheid bedraagt respectievelijk 9,3%, 1,6% en 5,7%. In 2020 was dat respectievelijk 8%, 2% en 6%.

EVARCH 26: REDENEN VOOR UITGESTELD TRAJECT

Indicator	Het aantal, in het programma van maatregelen van archeologienota's meet aktename opgenomen, uitgestelde archeologische vooronderzoeken, onderverdeeld volgens de reden van uitstel
Indicatornummer	evarch 26
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal redenen voor uitgesteld vooronderzoek opgenomen in archeologienota's
Meetmethode	Query Archeologieportaal

Omschrijving

In bepaalde gevallen is het niet mogelijk het archeologisch vooronderzoek volledig uit te voeren voorafgaand aan de vergunningsaanvraag. De initiatiefnemer kan dan opteren om een deel van het traject in een latere fase te doen.

De archeoloog vermeldt in de archeologienota duidelijk waarom er wordt gekozen voor een uitgesteld vooronderzoek. Dit kan om vier redenen:

- Fysiek onmogelijk
- Juridisch onwenselijk
- Economisch onwenselijk
- Maatschappelijk onwenselijk

De indicator meet het aantal archeologienota's met aktename dat in het programma van maatregelen een uitgesteld traject voorstelt, inclusief de reden om te kiezen voor dit traject.

Noot: Deze indicator telt niet de effectief uitgevoerde archeologische onderzoeken binnen het uitgestelde traject. De rapportering van de uitvoering van het archeologisch onderzoek binnen het uitgesteld traject is de nota. Deze vallen onder een andere indicator.

Tabel

Maatregel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fysiek onmogelijk	236	801	589	639	677	685
Juridisch onwenselijk	110	244	245	252	207	339
Economisch onwenselijk	38	268	304	409	439	378
Maatschappelijk onwenselijk	15	57	37	18	20	35

Tabel

Jaar	Totaal aantal archeologienota's met maatregel uitgesteld traject
2016	399
2017	1.370
2018	1.177
2019	1.318
2020	1.343
2021	1.437

Toelichting

In het Archeologieportaal zijn er 1.437 archeologienota's met aktename (58,6%) geregistreerd met in het programma van maatregelen een uitgesteld archeologisch vooronderzoek. Hoewel dit is in absolute aantallen een lichte stijging is ten opzichte van 2020, blijft het relatieve aandeel vrij stabiel (in 2020 60 %).

De onmogelijkheid om het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren vóór het aanvragen of verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning komt in 47,7% van de gevallen voor als motivatie om te kiezen voor het uitgesteld traject. Voorbeelden hiervan zijn het nog niet verkregen hebben van een kapvergunning of sloopvergunning, de percelen nog niet in eigendom hebben en geen toestemming hebben van de huidige eigenaar om het vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Ook het gegeven dat het perceel nog beplant is met gewassen die geoogst moeten worden valt hieronder.

Economische onwenselijkheid figureert als tweede meest aangeduide reden voor een uitgesteld traject, met een aandeel van 26,3%, een daling van 6,7% ten opzichte van 2020. Initiatiefnemers wensen vaak eerst zekerheid te verkrijgen over hun vergunning, vooraleer ze overgaan tot het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem. Niet alle initiatiefnemers zijn zich echter bewust van de mogelijke consequenties van de keuze voor het uitgestelde traject. Dit traject brengt immers vaak meer onzekerheid met zich mee voor wat betreft de timing voor uitvoering van de vergunde werken.

In vele gevallen is de praktische onmogelijkheid om een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren vóór het aanvragen of verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning dus ook een juridische onmogelijkheid. Vandaar dat deze reden de derde meest aangeduide is met 23,5%(+8,5%). Maatschappelijke onwenselijkheid haalt men tot slot in 2,4% (+1,4%) van de gevallen aan als reden voor het uitgestelde traject.

EVARCH 27 – 28 – 29: TOELATINGEN ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Indicator	Het aantal toelatingen van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem
Indicatornummer	evarch 27 - evarch 28 - evarch 29
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal aanvragen
Meetmethode	Query op het archeologieportaal

Omschrijving

De indicator meet per jaar het aantal toelatingen voor een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

De indicator splitst de toelatingen enerzijds op naar behandelaar van de aanvraag:

- Het agentschap Onroerend Erfgoed (als het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem betrekking heeft op percelen die buiten het grondgebied van een erkende onroerenderfgoedgemeente liggen, of als het project betrekking heeft op percelen die deels binnen en deels buiten een erkende onroerenderfgoedgemeente vallen);
- Een erkende onroerenderfgoedgemeente

Anderzijds gebeurt een opdeling naargelang de beslissing over de toelating:

- Goedkeuring
- Weigering
- Koppelen van voorwaarden
- Stilzwijgende goedkeuring

Tabel

Agentschap Onroerend Erfgoed	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Goedkeuring (aanvaarding)	90	201	65	55	54	45
Goedkeuring (aanvaarding) met voorwaarden	17	17	5	5	7	10
Stilzwijgende goedkeuring (aanvaarding)	0	1	2	1	0	0
Weigering	36	37	22	27	9	7
Erkende onroerenderfgoedgemeente						
Goedkeuring (aanvaarding)	0	5	4	2	1	6
Goedkeuring (aanvaarding) met voorwaarden	0	0	0	0	0	0
Stilzwijgende goedkeuring (aanvaarding)	0	2	1	1	1	1
Weigering	0	0	1	0	0	0

Toelichting

In 2021 ontving het agentschap Onroerend Erfgoed 62 toelatingsaanvragen voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem. Het keurde 55 van deze aanvragen goed (waarvan 10 met voorwaarden). Zeven toelatingsaanvragen kregen een weigering. Het percentage geweigerde vooronderzoeken met ingreep in de bodem is 11,3%, een lichte daling van 1,7% ten opzichte van 2020.

Daarnaast beoordeelden de erkende onroerenderfgoedgemeenten soeverein de toelatingsaanvragen voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem binnen hun gemeentegrenzen. De onroerenderfgoedgemeenten ontvingen zeven aanvragen van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, die ze goedkeurden.

Het totale aantal aanvragen voor een vooronderzoek met ingreep in de bodem daalt verder. In 2020 daalde dit naar 72 toelatingsaanvragen waarvan de behandelende overheden 12,5% weigerden. In 2021 daalde het aantal toelatingsaanvragen naar 69 waarvan de behandelende overheden er 10,1% weigerden. Dit komt neer op bijna evenveel verleende toelatingen als in 2020 (62 in 2021 ten opzichte van 63 in 2020).

EVARCH 30 – 31 – 39: BEROEPEN

Indicator	Het aantal beroepen ingediend tegen een administratieve beslissing omtrent een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, een archeologienota of nota of een toelating voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen
Indicatornummer	evarch 30 - evarch 31 - evarch 39
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal beroepen
Meetmethode	Telling met behulp van het archeologieportaal

Omschrijving

De indicator meet per jaar het aantal ingestelde beroepen. Het Onroerendergoeddecreet heeft vier beroepsprocedures voorzien die men kan inzetten tegen verschillende administratieve beslissingen van het agentschap Onroerend Erfgoed of, indien van toepassing, een erkende onroerendergoedgemeente over uiteenlopende aspecten van een archeologisch traject. Men kan beroep indienen tegen:

- De weigering van het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of het koppelen van voorwaarden daaraan;
- De weigering van de aktename van een archeologienota of het koppelen van voorwaarden daaraan;
- De weigering van de aktename van een nota of het koppelen van voorwaarden daaraan;
- De weigering van de toelating voor een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of een archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen of het koppelen van voorwaarden daaraan.

Tabel

Beroep tegen	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Geweigerde toelating vooronderzoek wetenschappelijke vraagstellingen	0	0	0	0	0	0
Geweigerde toelating opgraving wetenschappelijke vraagstellingen	0	0	0	0	0	0
Koppelen van voorwaarden aan toelating vooronderzoek met ingreep in de bodem	0	0	0	0	0	0
Weigering van toelating vooronderzoek met ingreep in de bodem	0	0	0	0	0	0
Aktename archeologienota of nota	0	0	0	0	1	2
Koppelen van voorwaarden aan archeologienota of nota	0	0	0	0	0	0
Geen aktename van archeologienota of nota	1	1	1	1	2	4

Toelichting

In 2021 stelden personen zesmaal een beroep in tegen een beslissing over een archeologisch vooronderzoek. Drie maal stelden personen beroep in tegen een negatieve beslissing over een archeologienota en één maal over een nota. Voor deze vier gevallen volgde een nieuwe indiening van de archeologienota of nota gevolgd door aktename waardoor het beroep zonder gevolg werd. Tweemaal stelde een persoon een beroep in tegen een aktename van een archeologienota. Ook in deze gevallen volgde een herindiening en aktename waardoor het beroep zonder gevolg werd.

EVARCH 32: ARCHEOLOGIERAPPORTEN

Indicator	Aantal ingediende archeologierapporten
Indicatornummer	evarch 32
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal archeologierapporten
Meetmethode	Telling van ingediende archeologierapporten

Omschrijving

Een erkende archeoloog maakt een archeologierapport op na het afronden van:

- Een archeologische opgraving na een vergunningsplichtige ingreep in de bodem
- Een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Dit kan zowel een archeologisch vooronderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen zijn als een opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Ook archeologische onderzoeken na een toevalsvondst vallen hieronder.

De erkende archeoloog bezorgt het archeologierapport binnen de twee maanden na het beëindigen van het onderzoek of de opgraving aan het agentschap. In dit rapport beschrijft de archeoloog bondig de uitgevoerde werken en de eerste resultaten ervan. Hij beschrijft ook de verdere aanpak van wat er nog moet gebeuren en een voorstel over het bewaren of deponeren van het archeologisch ensemble.

De indicator telt per jaar het aantal ingediende archeologierapporten. Erkende archeologen hebben twee maanden de tijd na het beëindigen van het veldwerk van de opgraving om een archeologierapport in te dienen. Daarom zal het aantal ingediende archeologierapporten per jaar niet overeenkomen met het aantal vooronderzoeken of opgravingen waarvoor veldwerk gebeurde of voltooid raakte in datzelfde jaar.

De indicator maakt een onderscheid binnen archeologierapporten naargelang de aanleiding van het archeologisch onderzoek.

Tabel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Opgraving vergunningsplichtige ingreep	0	25	122	201	214	201
Onderzoek wetenschappelijke vraagstellingen	1	28	51	59	65	73
Totaal	1	53	173	260	279	274

Toelichting

In 2021 dienden erkende archeologen in totaal 274 archeologierapporten in. Dit is een daling van 5 tegenover 2020.

201 van de 274 archeologierapporten volgden uit omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen of een verkaveling waarbij een archeologienota of een nota met aktenaam een archeologische opgraving verplichtte.

73 archeologierapporten kaderden in een toelating voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen (inclusief toevalsvondsten).

EVARCH 33 -34: OPPERVLAKTE OPGEGRAVEN GEBIEDEN

Indicator	De totale oppervlakte van de in jaar x opgegraven gebieden
Indicatornummer	evarch 33 - evarch 34
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Oppervlakte in hectare
Meetmethode	Berekening met behulp van GIS

Omschrijving

Een erkende archeoloog maakt een archeologierapport op na het afronden van:

- Een archeologische opgraving na een vergunningsplichtige ingreep in de bodem
- Een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Dit kan zowel een archeologisch vooronderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen zijn als een opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Ook archeologische onderzoeken na een toevalsvondst vallen hieronder.

De erkende archeoloog bezorgt het archeologierapport binnen de twee maanden na het beëindigen van het vooronderzoek met ingreep in de bodem of de opgraving. In het archeologierapport vermeldt de archeoloog de locatie en omvang van de gebieden waar er daadwerkelijk een ingreep in de bodem heeft plaatsgevonden en die effectief werden opgegraven.

De indicator meet de totale oppervlakte van de gebieden vermeld in de archeologierapporten die in een bepaald jaar zijn ingediend waar een erkende archeoloog effectief een bodemingreep of opgraving uitvoerde. De indicator maakt daarbij een onderscheid naargelang de aanleiding van het archeologisch onderzoek.

Tabel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Opgraving vergunningsplichtige ingreep	0	19,9 ha	111,8 ha	326,0 ha	238,9 ha	126,10 ha
Onderzoek wetenschappelijke vraagstellingen	0,7 ha	160,5 ha	30,2 ha	126,2 ha	59,1 ha	71,62 ha
Totale oppervlakte	0,7 ha	180,4 ha	142,0 ha	452,2 ha	297,9 ha	197,72

Toelichting

In 2021 ontving het agentschap Onroerend Erfgoed archeologierapporten voor 71,62 hectare areaal dat erkende archeologen blootlegden bij vooronderzoek met ingreep in de bodem en opgravingen vanuit wetenschappelijke vraagstelling.

Ongeveer 126 hectare kaderde in een verplicht uit te voeren opgraving naar aanleiding van maatregelen in een archeologienota of nota. Dit is 63,78% van het totaal. In 2020 lag de totale oppervlakte areaal bij opgravingen ruim 112 ha hoger dan in 2021.

EVARCH 35 – 36: EINDVERSLAGEN

Indicator	Aantal ingediende archeologische eindverslagen
Indicatornummer	evarch 35 - evarch 36
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal eindverslagen
Meetmethode	Telling van ingediende eindverslagen

Omschrijving

De laatste stap bij een archeologische opgraving en bij vooronderzoek met ingreep in de bodem vanuit wetenschappelijke vraagstellingen is het opleveren van een eindverslag. De erkende archeoloog dient dit document in bij het agentschap ten laatste twee jaar na het beëindigen van de archeologische opgraving.

Het eindverslag bouwt voort op het eerder ingediende archeologierapport. Alleen bevat het nu de definitieve en verder uitgewerkte resultaten van het onderzoek. Het is het definitieve eindpunt van een archeologische opgraving met verwerking van de vondsten en het neerschrijven van de wetenschappelijke kenniswinst die de opgraving heeft opgeleverd.

De erkende archeoloog publiceert het eindverslag en bezorgt het digitaal aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap stelt de eindverslagen digitaal publiek beschikbaar.

De indicator telt per jaar het aantal eindverslagen ingediend bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Hij maakt een onderscheid tussen eindverslagen opgemaakt na:

- Een archeologische opgraving na een vergunningsplichtige bodemingreep;
- Een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Dit kan zowel een archeologisch vooronderzoek zijn als een opgraving. Ook archeologische onderzoeken na een toevalsvondst vallen hieronder.

Naast het type van archeologisch onderzoek meet de indicator ook de termijn waarin de eindverslagen werden ingediend. Daarbij wordt van het jaarlijkse aantal ingediende eindverslagen onderzocht welke hiervan tijdig werden ingediend en welke de termijn van twee jaar na afronden van de archeologische opgraving overschreden.

Tabel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Opgraving vergunningsplichtige ingreep	0	1	16	86	146	182
Onderzoek wetenschappelijke vraagstellingen	2	9	12	26	43	41
Totaal	2	10	28	112	189	237

Toelichting

In 2021 maakte het agentschap Onroerend Erfgoed 237 eindverslagen van archeologisch onderzoek openbaar. Dit is een stijging van 48 ten opzichte van 2020.

We tellen 182 eindverslagen in 2021 van volledig afgeronde opgravingen die volgen uit een verplicht opgemaakte archeologienota of nota. Dat is een stijging van 36 eindverslagen tegenover vorig jaar.

Voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen (vooronderzoek en opgraving) dienden erkende archeologen in 2021 alles bij elkaar 41 eindverslagen in.

Het agentschap Onroerend Erfgoed voltooide 14 eindverslagen naar aanleiding van een onderzochte toevalsvondst.

216 eindverslagen zijn ingediend in 2021 na het beëindigen van een opgraving in 2019, in 2020 of in 2021. Bij 21 eindverslagen situeerde de einddatum van de opgraving zich voor 1 januari 2019.

EVARCH 37 – 38: TOELATINGEN ONDERZOEK MET HET OOG OP WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLINGEN

Indicator	Het aantal verleende en geweigerde toelatingen, verdeeld volgens toelatingen voor archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem en toelatingen voor archeologische opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen
Indicatornummer	evarch 37 - evarch 38
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toelatingen
Meetmethode	Query op het Archeologieportaal

Omschrijving

Erkende archeologen kunnen archeologisch vooronderzoek of archeologische opgravingen uitvoeren met het oog op weloverwogen en gedocumenteerde wetenschappelijke vraagstellingen. Bij een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen is de zakelijkrechthouder van de betrokken gronden niet altijd degene die het initiatief neemt om een archeologisch onderzoek te voeren. De erkende archeoloog sluit met de zakelijkrechthouders van de betrokken onroerende goederen een overeenkomst die de vergoeding voor eventuele schade, de bestemming van het archeologisch ensemble en de verwachte duur van het onderzoek regelt, behalve als het onderzoek in het kader van een toevalsvondst gebeurt.

Om een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of een archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen uit te voeren, moet vooraf een toelating worden aangevraagd aan het agentschap Onroerend Erfgoed. In deze aanvraag wordt ook gemotiveerd waarom het wetenschappelijk onderzoek met bodemingreep dient te gebeuren en waarom de keuze wordt gemaakt voor een behoud ex situ. Het verdrag van Valletta streeft naar een behoud in situ.

De indicator telt het aantal verleende en geweigerde toelatingen voor archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem en archeologische opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

Het archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen gaat niet enkel over academisch onderzoek. Het omvat ook enkele onderzoeken die kaderen in vergunningsplichtige handelingen die nog voortkomen uit de overgang van het Archeologiedecreet naar het Onroerenderfgoeddecreet. Na 1 april 2016 konden prospectie- en opgravingsvergunningen volgens het Archeologiedecreet alleen nog maar worden aangevraagd als er een verleende stedenbouwkundige vergunning voorhanden was met daarin een voorwaarde over archeologie opgenomen. Deze vergunning moest aangevraagd zijn voor 1 juni 2016. Wanneer een initiatiefnemer in die situaties toch proactief vooronderzoek wilde uitvoeren voorafgaand aan het verlenen van de vergunning (nog geen vergunning voorhanden en dus geen grond voor een prospectievergunning volgens de vroegere regelgeving), dan gebeurde dit via een toelating voor vooronderzoek uit wetenschappelijke vraagstellingen.

Bij beschermd onroerend erfgoed kunnen vanuit het beschermingsbesluit direct werkende normen gelden die archeologische flankerende maatregelen noodzakelijk maken. Wanneer handelingen gebeuren aan dit erfgoed die niet vergunningsplichtig zijn, of die dat wel zijn maar door hun

bepaktere omvang niet in het reguliere archeologische traject terecht komen, gebeurt het nodige onderzoek via de procedure voor wetenschappelijke vraagstellingen.

Tabel

Vooronderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toelating	7	8	10	16	13	13
Toelating met voorwaarden	5	3	0	1	1	2
Weigering	0	2	4	1	6	5
Opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen						
Toelating	14	36	65	56	69	64
Toelating met voorwaarden	2	1	10	7	1	3
Weigering	0	0	5	9	5	10

Toelichting

In 2021 vroegen erkende archeologen in totaal 97 toelatingen aan voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. 82 van deze aanvragen verkregen een toelating, 15 stuitten op een weigering.

Van de 97 toelatingen die het agentschap Onroerend Erfgoed verleende, waren er 15 voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. 67 andere, waarvan drie met voorwaarden, golden voor archeologische opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen, inclusief opgravingen in het kader van een toevalsvondst.

EVARCH 43: OPGESTARTE VOORONDERZOEKEN MET INGREEP IN DE BODEM

Indicator	Het aantal archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem, waarvan het veldwerk is opgestart
Indicatornummer	evarch 43
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal meldingen vooronderzoek
Meetmethode	Query Archeologieportaal

Omschrijving

De erkende archeoloog meldt aan het agentschap Onroerend Erfgoed wanneer hij het veldwerk van het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zal starten.

De indicator telt jaarlijks het aantal meldingen van aanvang van archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem. De vooronderzoeken worden onderverdeeld in:

- Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bij vergunningsplichtige handelingen;
- Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

Tabel

Jaar	Totaal aantal meldingen van aanvang (vooronderzoek)
2016	85
2017	494
2018	736
2019	871
2020	988
2021	1009

Toelichting

In 2021 meldden erkende archeologen 1009 keer de aanvang van een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: 1000 keer in het kader van de opmaak van een archeologienota of nota en 9 keer naar aanleiding van een archeologisch vooronderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

Bij de vergunningsplichtige vooronderzoeken met ingreep in de bodem is dit ten opzichte van 2020 een stijging van 26 meldingen (van 974 naar 1000). Bij de vooronderzoeken met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen is er een lichte daling van 5 meldingen merkbaar ten opzichte van 2020 (van 14 naar 9).

Het aantal meldingen ligt in praktijk hoger dan het aantal gestarte vooronderzoeken. Meerdere meldingen voor eenzelfde vooronderzoek zijn mogelijk: omdat het vooronderzoek gebeurt in verschillende fases met langere tussentijd of omdat de aanvang alsnog uitgesteld wordt naar een latere datum en opnieuw gemeld wordt.

EVARCH 44: OPGESTARTE OPGRAVINGEN

Indicator	Het aantal opgravingen waarvan het veldwerk is opgestart
Indicatornummer	evarch 44
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal meldingen van opgravingen
Meetmethode	Query Archeologieportaal

Omschrijving

Na het archeologisch vooronderzoek kan een archeoloog in de archeologienota of, in het geval van een uitgesteld vooronderzoek een nota, opnemen dat een archeologische opgraving noodzakelijk is. Deze opgraving gebeurt dan door een erkende archeoloog na het verlenen van de omgevingsvergunning maar voor het uitvoeren van de bouw- of verkavelingswerken.

De indicator telt jaarlijks het aantal meldingen van aanvang van archeologische opgravingen. De erkende archeologen doen deze melding bij het agentschap Onroerend Erfgoed. De indicator maakt een onderscheid tussen:

- Archeologische opgravingen bij een vergunningsplichtige bodemingreep;
- Opgravingen bij een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Archeologische opgravingen als gevolg van een toevalsvondst vallen hier ook onder.

Noot: Archeologisch erfgoed blijft het beste waar het is, namelijk onder de grond. Het verdrag van Malta schrijft daarom voor om zo veel mogelijk behoud in situ na te streven. Dit om onnodige versterking van het bodemarchief zoveel mogelijk te vermijden. Daarom beperkt een archeologische opgraving zich tot de zones die door de ingreep in de bodem, de bouwwerken of aanlegwerken effectief worden verstoord.

Tabel

Jaar	Totaal aantal meldingen van aanvang (opgraving)
2016	34
2017	90
2018	251
2019	266
2020	306
2021	306

Toelichting

In 2021 ontving het agentschap Onroerend Erfgoed 306 meldingen van de aanvang van archeologische opgravingen.

We noteren 256 meldingen van de aanvang van opgravingen in het kader van een vergunningsplichtige ingreep in de bodem. Hier komen nog 50 opgravingen bij in het kader van wetenschappelijke vraagstellingen. 22 hiervan betreffen toevalsvondsten, de overige 28 handelen over andere opgravingen met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen.

EVARCH 46: WERKDAGEN VOOR BEKOMEN (ARCHEOLOGIE)NOTA

Indicator	Aantal werkdagen, gepresteerd om een archeologienota of nota op te stellen
Indicatornummer	evarch 46
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal werkdagen
Meetmethode	Query op het archeologieportaal

Omschrijving

De indicator meet het aantal werkdagen dat nodig is om een archeologienota of een nota op te stellen. De erkende archeoloog voert deze data in het Archeologieportaal in.

Tabel

Notatype	Minimum	Mediaan	Gemiddelde	Maximum	Totaal aantal archeologienota's en nota's
Archeologienota	1	5	5,5	200	2.280
Archeologienota beperkte samenstelling	1	3	3,0	7	167
Nota	1	6	8,6	192	941

Toelichting

Bij de weergave van de verdeling van de werkdagen van de archeologienota's met aktename en bij het berekenen van het gemiddelde en de mediaan werden de meest extreme waarden uit de berekening gehouden. Het gaat om een zeer beperkt aantal archeologienota's waarbij de ingevoerde data na controle foutief bleek te zijn.

Voor de helft van de 2.280 archeologienota's met aktename (zonder archeologienota's met beperkte samenstelling) geven de erkende archeologen vijf werkdagen of minder aan. De gemiddelde tijd uitgedrukt in werkdagen die een erkende archeoloog nodig heeft voor het opmaken van een archeologienota ligt op 5,5 werkdagen.

De archeologienota beperkte samenstelling bestaat sinds 1 januari 2017. Deze archeologienota komt veel minder voor dan de gewone archeologienota (167 met aktename in 2021). De mediaan en de gemiddelde duur in werkdagen nodig om een archeologienota met beperkte samenstelling op te stellen, ligt lager dan voor het opmaken van een archeologienota met volledige samenstelling. De mediaan en het gemiddelde liggen op drie werkdagen. De maximumwaarde is één archeologienota met beperkte samenstelling die 7 werkdagen in beslag nam. De meerderheid, namelijk 70% van deze 167 archeologienota's nam drie werkdagen of minder in beslag.

De nota's nemen gemiddeld het meest tijd in beslag (8,6 werkdagen), met een mediaanwaarde van zes. Dit komt omdat bij een uitgesteld vooronderzoek vaker een tijdsintensiever archeologisch onderzoek met proefsleuven plaatsvindt of een combinatie van verschillende onderzoeksmethoden. 48% van de nota's duurt maximum vijf dagen. 35% neemt tussen de vijf en tien werkdagen in beslag. Slechts 17% neemt meer dan 10 dagen in beslag. De maximumwaarde is een nota die 192 werkdagen in beslag nam.

EVARCH 51: GOEDGEKEURDE MAATREGELN VOORONDERZOEK

Indicator	Aantal goedgekeurde maatregelen, verdeeld volgens behoud in situ, behoud ex situ, uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, geen maatregelen of een combinatie van maatregelen
Indicatornummer	evarch 51
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal voorgestelde maatregelen geregistreerd door erkende archeologen en goedgekeurd door het agentschap Onroerend Erfgoed
Meetmethode	Query op archeologieportaal

Omschrijving

In de archeologienota geeft de archeoloog aan wat hij concludeert uit het archeologisch vooronderzoek en welke maatregelen er nodig zijn. In dit programma van maatregelen geeft de archeoloog een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij een bodemingreep, beschrijft de aard daarvan en de uitvoeringswijze van deze eventuele maatregelen.

De archeoloog kan volgende maatregelen voorstellen:

- Geen verdere maatregelen noodzakelijk. De archeoloog kan dit besluiten wanneer er geen archeologische site of artefacten aanwezig blijken op het onderzoeksterrein, dat de werken geen bedreiging vormen voor eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, of dat de site onvoldoende kennispotentieel bevat;
- Een behoud in situ van de aanwezige archeologische site of artefacten, waarbij de initiatiefnemer de plannen of uitvoeringswijze actief aanpast aan de aanwezige archeologische resten;
- Een archeologische opgraving met daaraan verbonden een behoud ex situ van de archeologische artefacten en onderzoeksdocumenten;
- Een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem waarbij in de archeologienota is opgenomen hoe het vooronderzoek met ingreep in de bodem later uitvoering moet krijgen en de reden waarom het vooronderzoek moet worden uitgesteld tot na het aanvragen of verkrijgen van de omgevingsvergunning;
- Verdere verwerking: wanneer de uitgevoerde onderzoekshandelingen van het vooronderzoek (bijvoorbeeld proefsleuven) reeds een archeologisch ensemble opleveren dat volstaat om het kennispotentieel van de archeologische site te realiseren, zonder bijkomende inzameling van informatie door middel van een opgraving. Enkel het opgeleverde ensemble hoeft dan verder te worden onderzocht en verwerkt;
- Een combinatie van maatregelen, bijvoorbeeld deels behoud in situ en een gedeeltelijke opgraving.

De indicator telt jaarlijks het aantal maatregelen die erkende archeologen voorstellen in archeologienota's en nota's met aktenaam. Bij de indiening van de archeologienota of nota geeft de erkende archeoloog aan of en welke verdere maatregelen noodzakelijk zijn.

Tabel

Archeologienota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Behoud in situ	7	5	7	7	8	8
Uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	393	1.349	1.159	1.306	1.331	1436
Archeologische opgraving	50	139	79	76	92	103
Combinatie van maatregelen	9	22	26	22	14	18
Geen maatregelen nodig	543	1.605	805	785	796	902
Verdere verwerking	nvt	4	4	6	3	3
Nota						
Behoud in situ	0	3	11	5	20	17
Archeologische opgraving	0	43	123	139	158	158
Combinatie van maatregelen	0	1	8	3	0	16
Geen maatregelen nodig	4	178	461	564	677	747
Verdere verwerking	nvt	4	9	15	14	19

Toelichting

In de meerderheid van de projecten stelt de archeoloog in de archeologienota of nota dat geen verdere maatregelen noodzakelijk zijn. In 2021 bevatten 902 (36,8%) archeologienota's en 747 (79,3%) nota's dit voorstel.

Een tweede veelvoorkomende maatregel is het uitgesteld vooronderzoek. 1.436 (58,5% van alle archeologienota's waarvan akte werd genomen bevatten deze maatregel. Dit aantal blijft bijzonder hoog. In 2021 is dit aandeel quasi hetzelfde als in 2020.

In acht (0,3 %) archeologienota's en 17 (1,8 %) nota's met aktenaam stelt de erkent archeoloog een behoud in situ voor.

In 103 (4,2%) van de archeologienota's met aktenaam en 158 (16,8%) nota's concludeert de archeoloog dat een archeologische opgraving noodzakelijk is. Bij de nota's zien we een lichte afname van deze maatregel (16,8% in 2021 ten opzichte van 18,2 % in 2020)

In 2021 bevatten drie archeologienota's en 19 nota's als maatregel verdere verwerking. Dit is 0,6% van het totaal.

34 (1%) archeologienota's en nota's met aktenaam bevatten een combinatie van verschillende maatregelen.

EVARCH 52: FINANCIËLE IMPLICATIES ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Indicator	De financiële implicaties van het archeologisch onderzoek en de werking van het archeologisch solidariteitsfonds
Indicatornummer	evarch 52
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Bedrag in euro
Meetmethode	Query op het archeologieportaal

Omschrijving

Het uitvoeren van een archeologisch onderzoek kost geld. Het uitgangspunt is dat de kosten van het archeologisch vooronderzoek en de archeologische opgraving worden gedragen door de aanvrager van de omgevingsvergunning, de initiatiefnemer. Omdat het Onroerenderfgoeddecreet ervan uitgaat dat het archeologisch vooronderzoek plaatsvindt voorafgaand aan de aanvraag van de omgevingsvergunning, kan de aanvrager van de vergunning zich al een beeld vormen van de kostprijs van het archeologisch onderzoek. Op die manier wil de regelgeving vermijden dat pas na vergunning duidelijk is of archeologisch (voor)onderzoek nodig is, wat dit gaat kosten en hoe lang het gaat duren. Zo kan de initiatiefnemer beter rekening houden met het archeologische aspect bij zijn planning en uitvoering, en vermijdt hij vertraging en onverwachte kosten.

Deze indicator maakt een onderverdeling tussen verschillende uitgavenposten:

- De totale kost voor de opmaak van archeologienota's met aktename. De opmaak van een archeologienota gebeurt door een erkende archeoloog, de kosten zijn voor de aanvrager van de omgevingsvergunning, in navolging van het verstoordersprincipe uit het Verdrag van Malta;
- De totale kost voor de opmaak van nota's met aktename. Een nota wordt opgemaakt door een erkende archeoloog, de kosten zijn voor de aanvrager van de omgevingsvergunning;
- De totale kost voor archeologische opgravingen. Deze opgravingen gebeuren door een erkende archeoloog, de kosten zijn voor de aanvrager van de omgevingsvergunning. Deze post omvat enkel verplichte opgravingen die volgen uit archeologienota's en nota's.
- De totale kost van archeologisch onderzoek na een toevalsvondst. De Vlaamse overheid draagt de kosten voor archeologisch onderzoek na een toevalsvondst;
- Het totale bedrag voor schadevergoedingsplicht bij toevalsvondsten. De zakelijkrechthouder kan een schadevergoeding vorderen voor schade ten gevolge van verplichtingen die verbonden zijn aan het voor onderzoek bewaren van een toevalsvondst. De vergoeding wordt berekend op basis van de aangetoonde schade die is ontstaan vanaf de eenendertigste dag na de aangifte van de toevalsvondst bij het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Het totale bedrag voor subsidiëring van archeologische solidariteitsfondsen. Een erkend archeologisch solidariteitsfonds ontvangt van de Vlaamse overheid een toelage voor zijn werking, naast de bijdragen van de leden van het fonds. In deze indicator wordt het totale bedrag van de subsidiëring in de vorm van toelagen aan deze fondsen in rekening gebracht.

De indicator maakt per jaar een schatting van de financiële gevolgen van archeologisch onderzoek in Vlaanderen. Daarbij wordt een onderverdeling gemaakt tussen een aantal uitgavenposten waarvan de kostprijs bekend is.

Tabel

Archeologisch onderzoek	Bedrag (euro)
2016	
Archeologienota's	€ 3.220.247
Nota's	€ 35.800
Onderzoek na toevalsvondst	€ 179.650
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
2017	
Archeologienota's	€ 10.082.213
Nota's	€ 1.529.634
Onderzoek na toevalsvondst	€ 228.154
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
2018	
Archeologienota's	€ 6.302.866
Nota's	€ 4.550.390
Onderzoek na toevalsvondst	€ 691.188
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
2019	
Archeologienota's	€ 6.302.866
Nota's	€ 5.135.583
Onderzoek na toevalsvondst	€ 862.023
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
2020	
Archeologienota's	€ 5.976.082
Nota's	€ 6.531.088
Onderzoek na toevalsvondst	€ 1.459.758
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
Archeologische opgravingen	€ 5.541.844
2021	
Archeologienota's	€ 6.625.291
Nota's	€ 6.669.635
Onderzoek na toevalsvondst	€ 863.045
Bedrag schadevergoeding na toevalsvondst	€ 0
Toelage archeologisch solidariteitsfonds	€ 0
Archeologische opgravingen	€ 6.740.646

Toelichting

De kosten voor archeologienota's stegen 649.209 euro ten opzichte van 2020. Dit is een stijging met bijna 10,9%. Het aantal archeologienota's steeg met 9,3%. Bij de nota's is de stijging beperkter met 138.547 euro (2,1 %). Dit terwijl het aantal nota's stijgt met 8,3%. De kosten voor toevalsvondsten daalden met 596.713 euro, voornamelijk door het uitblijven van grootschalige onderzoeken. De kost voor opgravingen bedroeg in 2021 6.740.646 euro (+ 21,6%). Deze stijging is te wijten aan het feit dat de opgravingen 5 jaar na inwerkingtreding van het decreet volop in beeld komen.

EVARCH 53: BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN

Indicator	Aantal toegekende premies voor buitensporige opgravingskosten
Indicatornummer	evarch 53
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toegekende premies
Meetmethode	Registratie team premies

Omschrijving

Het Onroerenderfgoeddecreet introduceert een premie voor buitensporige opgravingskosten om de directe kosten van een archeologische opgraving zoals opgenomen in een archeologienota of nota deels te compenseren.

Een premie voor buitensporige opgravingskosten wordt enkel toegekend aan:

- Natuurlijke personen;
- Kleinschalige ondernemingen of verenigingen: ondernemingen of verenigingen die minder dan tien personen tewerkstellen en die een jaarlijkse omzet van minder dan vijf miljoen euro hebben.

De indicator meet op het einde van elk jaar het aantal toegekende premies voor buitensporige opgravingskosten.

Tabel

Jaar	Aantal toegekende premies
2016	0
2017	0
2018	5
2019	3
2020	8
2021	15

Toelichting

In 2021 kende het agentschap Onroerend Erfgoed 15 premies toe voor buitensporige opgravingskosten in het kader van archeologische opgravingen. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van het jaar voordien.

EVARCH 54: BEDRAG BUITENSPORIGE OPGRAVINGSKOSTEN

Indicator	Bedrag, vastgelegd voor premies buitensporige opgravingskosten
Indicatornummer	evarch 54
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Bedrag in euro
Meetmethode	Query in Orafin

Omschrijving

Het Onroerenderfgoeddecreet introduceert een premie voor buitensporige opgravingskosten om de directe kosten van een archeologische opgraving zoals opgenomen in een archeologienota of nota met aktenaamdeels te compenseren.

De indicator meet per jaar het totale bedrag vastgelegd voor premies voor buitensporige opgravingskosten.

De formule voor het berekenen van een premie voor buitensporige opgravingskosten is vastgelegd in een ministerieel besluit:

$$\{[12123 + (a * 353,1) + (b * 3296,5) + (c * 37) + (d * 56,9) - (e * 921) - (f) - (g) - (h)] - 1500\} * 0,80$$

- De forfaitaire basiskosten voor de berekening van de premie bedragen 12.123 euro;
- a = Het aantal mensdagen dat tijdens de opgraving is gepresteerd, uitgedrukt in voltijdsequivalenten, met factor 353,1;
- b = Het aantal complexe spoorcombinaties dat werd opgegraven, met factor 3.296,5 euro;
- c = Het aantal antropogene spoorcombinaties dat werd opgegraven, met factor 37 euro;
- d = Het aantal natuurlijke spoorcombinaties en verstoringen dat werd opgegraven, met factor 56,9 euro;
- e = Het aantal archeologische structuren, met factor - 921 euro;
- f = Het gegeven dat het een site zonder complexe verticale stratigrafie betreft, met factor -339,8;
- g = Het gegeven dat de opgraving is uitgevoerd als een werfbegeleiding, met factor - 6.284,3;
- h = Het gegeven dat geen bemaling werd toegepast voor de opgraving, met factor - 4.326,3;
- De franchise, of de niet-betoelaagbare eerste schijf van de kosten van de verplicht uit te voeren archeologische opgraving, bij de premie bedraagt 1500 euro;
- Van de forfaitair bepaalde kostprijs wordt 80% uitbetaald als premie.

Tabel

Jaar	Totaal toegekend bedrag
2016	€ 0
2017	€ 0
2018	€ 34.664,0
2019	€ 72.724,8
2020	€ 262.937,8
2021	€ 332.945,8

Toelichting

In 2021 legde het agentschap Onroerend Erfgoed 332.945,8 euro vast voor premies buitensporige opgravingskosten. Dat is 70.008 euro meer dan in 2020.

EVARCH 55: KOSTPRIJS ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NA TOEVALSVONDST

Indicator	De totale kostprijs van archeologisch onderzoek, uitgevoerd door het agentschap Onroerend Erfgoed, na een toevalsvondst
Indicatornummer	evarch 55
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Bedrag in euro
Meetmethode	Registratie personeels- en werkingskosten

Omschrijving

Het Vlaamse Gewest draagt alle kosten die verbonden zijn aan een onderzoek na een toevalsvondst. Het agentschap Onroerend Erfgoed is erkend als archeoloog van rechtswege specifiek om archeologische onderzoeken die het gevolg zijn van een toevalsvondst uit te voeren. Het agentschap kan ook beslissen om een opgraving na een toevalsvondst deels uit te besteden aan andere erkende archeologen of archeologische bedrijven. De eindverantwoordelijkheid blijft dan bij het agentschap liggen.

De kostprijs wordt bepaald aan de hand van drie groepen van uitgavenposten:

- De kostprijs van personeel omvat de prijs voor een archeoloog en ander personeel zoals een landmeter of technisch assistent;
- De werkingskosten omvatten uitgaven voor de aanschaf van technisch materiaal, software, verplaatsingskosten, ...;
- De kosten voor uitbestedingen worden bepaald door de raamcontracten die het agentschap afsluit met erkende archeologen (archeologische bureaus) of bedrijven om ondersteuning te bieden bij het onderzoek van een toevalsvondst.

De indicator meet per jaar de totale kostprijs in euro van archeologisch onderzoek, uitgevoerd door het agentschap na een toevalsvondst of gelijkaardige situatie. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen diverse uitgavenposten.

Tabel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kost personeel	€ 134.500	€ 167.449	€ 487.257	€ 382.998	€ 617.449	€ 139.398
Kost werking	€ 35.150	€ 12.200	€ 57.216	€ 15.655	€ 1.793	€ 0
Kost uitbesteding	€ 10.000	€ 48.505	€ 146.715	€ 463.370	€ 840.516	€ 723.647
Totaal	€ 179.650	€ 228.154	€ 691.188	€ 862.023	€ 1.459.758	€ 863.045

Toelichting

In 2021 hebben 22 toevalsvondsten aanleiding gegeven tot een opgraving.

De kostprijs van deze onderzoeken kan als volgt worden verdeeld:

- Personeel op het terrein: € 139.398
- Uitbesteding: € 723.647 euro
- Werking: € 0

De totale kost van archeologisch onderzoek, in 2021 uitgevoerd door het agentschap na een toevalsvondst of gelijkaardige situatie, bedraagt € 863.045. Dit is een aanzienlijke daling ten opzicht van 2020 toen dit 1.459.758,5 € bedroeg. Deze daling is hoofdzakelijk te wijten aan het uitblijven van grootschalige toevalsvondsten.

De kosten voor werking zijn herleid tot nul omdat de posten hierin zoals huren van werfketen, toiletten en andere diensten nu ondergebracht zijn bij de post uitbesteding.

De kost voor uitbesteding is gedaald omdat het agentschap in 2021 niet te maken kreeg met grote projecten. Het aantal toevalsvondsten dat aanleiding heeft gegeven tot een interventie op het terrein door of voor het agentschap is lichtjes gestegen maar de omvang van de interventies bleef beperkt..

EVARCH 56: BEDRAG SCHADEVERGOEDINGSPLICHT TOEVALSVONDSTEN

Indicator	Het totale bedrag vastgelegd voor schadevergoedingsplicht bij toevalsvondsten
Indicatornummer	evarch 56
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Bedrag in euro
Meetmethode	Query in Orafin

Omschrijving

De vinder van een toevalsvondst is verplicht dit te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en ze tijdelijk ongemoeid te laten. Gedurende een initiële periode van tien dagen na de melding van de toevalsvondst doet het agentschap Onroerend Erfgoed de nodige vaststellingen en onderzoekt het de potentiële erfgoedwaarde van de vondst. Waar nodig gebeurt dit in de vorm van een opgraving. Het agentschap kan deze termijn inkorten, wanneer geen verder onderzoek nodig is of het onderzoek beëindigd is, of deze termijn verlengen, wanneer meer tijd nodig blijkt voor het onderzoek. De zakelijkrechthouder en gebruiker van de toevalsvondst moeten voldoen aan een aantal verplichtingen inzake de archeologische artefacten en de vindplaats:

- ze in onveranderde toestand bewaren;
- ze beschermen tegen beschadiging en vernietiging;
- ze toegankelijk maken voor onderzoek door het agentschap.

De kosten die voortvloeien uit deze verplichtingen zijn voor rekening van de eigenaar of zakelijkrechthouder van de toevalsvondst. Toch kan deze persoon een schadevergoeding vorderen wanneer de schade voortvloeit uit de verlenging van de termijn van tien dagen voor zover de totale termijn 30 dagen overschrijdt en op voorwaarde dat de vondst correct gemeld en in stand gehouden werd.

De zakelijkrechthouder of gebruiker legt een raming van de kosten voor aan het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap beslist over de toekenning van de schadevergoeding.

De indicator meet het bedrag dat het agentschap Onroerend Erfgoed jaarlijks toekent voor het betalen van schadevergoedingen om te voldoen aan de schadevergoedingsplicht bij toevalsvondsten.

Tabel

Jaar	Bedrag in euro voor schadevergoedingen bij toevalsvondsten
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Toelichting

Geen enkel onderzoek nam meer dan 30 dagen in beslag in 2021.

EVARCH 57: ARCHEOLOGISCHE SOLIDARITEITSFONDSEN

Indicator	Het aantal en de evolutie van erkende archeologische solidariteitsfondsen
Indicatornummer	evarch 57
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Telling van erkenningen
Meetmethode	Query Belgisch Staatsblad

Omschrijving

Het Onroerenderfgoeddecreet maakt het mogelijk om een archeologisch solidariteitsfonds op te richten en te erkennen. Archeologische solidariteitsfondsen vergoeden hun leden, mits betaling van een bijdrage, voor een deel van de kosten van alle archeologische opgravingen waartoe zij verplicht worden. Het is een soort van georganiseerde solidariteit tussen de leden van het fonds, bijvoorbeeld publieke of private bouwheren, die door hun bouwactiviteiten een grotere kans hebben om te worden geconfronteerd met archeologische verplichtingen en de daaraan verbonden kosten.

De indicator telt jaarlijks het aantal erkende archeologische solidariteitsfondsen. Een archeologisch solidariteitsfonds is pas erkend wanneer deze erkenning wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Tabel

Jaar	Aantal archeologische solidariteitsfondsen
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Toelichting

Er zijn geen archeologische solidariteitsfondsen opgericht.

EVARCH 59: ARCHEOLOGIENOTA'S BEPERKTE SAMENSTELLING

Indicator	Aantal archeologienota's met beperkte samenstelling
Indicatornummer	evarch 59
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal archeologienota's
Meetmethode	Query databank archeologie

Omschrijving

Een archeoloog kan in bepaalde gevallen beslissen een archeologienota met beperkte samenstelling op te maken.

Dit is mogelijk wanneer op basis van de confrontatie tussen de geplande werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit het landschappelijk, historisch of archeologisch luik van het bureauonderzoek evident is dat geen verdere maatregelen nodig zijn. Dit kan omdat er geen archeologisch erfgoed aanwezig is, de werken geen verstoring betekenen voor het aanwezige erfgoed, of er geen kenniswinst valt te boeken bij een opgraving van het terrein.

In dergelijke gevallen zijn er geen bijkomende maatregelen meer nodig waardoor de rapportering van het archeologisch onderzoek (steeds beperkt tot een bureauonderzoek) veel beperkter kan. Dit concept werd geïntroduceerd in de herziene uitgave van de code van goede praktijk van 2017.

De indicator meet per jaar het aantal ingediende archeologienota's met beperkte samenstelling. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt naargelang de beslissing:

- Aktename
- Geen aktename
- Aktename met voorwaarden
- Stilzwijgende aktename

EVARCH 60: REDENEN BEPERKTE SAMENSTELLING

Indicator	Aantal redenen gegeven bij archeologienota's met aktename met beperkte samenstelling
Indicatornummer	evarch 60
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal redenen
Meetmethode	Query Archeologieportaal

Omschrijving

Een archeologienota met beperkte samenstelling is van toepassing indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende argumenten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat:

1. Er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein;
2. De toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed;
3. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

De indicator meet op het einde van elk jaar het aantal archeologienota's met aktename met beperkte samenstelling, onderverdeeld naargelang de reden waarom voor de optie beperkte samenstelling wordt gekozen.

Tabel

Reden beperkte samenstelling (Code van Goede Praktijk)	2017	2018	2019	2020	2021
Geen archeologisch erfgoed aanwezig	41	41	30	42	49
Geen impact op het aanwezige archeologisch erfgoed	61	34	43	37	50
Geen kenniswinst	112	80	65	61	54
Combinatie van redenen	55	24	31	23	34

Toelichting

De reden 'geen kenniswinst' komt in 32,3% van de gevallen voor als enige reden.

In 29,9% van de gevallen geeft de archeoloog als reden dat de werkzaamheden door hun aard met hoge waarschijnlijkheid geen verstorend zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed.

In 29,3% van de gevallen kan de archeoloog reeds met hoge waarschijnlijkheid aantonen dat er geen archeologisch erfgoed op het onderzochte terrein aanwezig is.

In 34 dossiers (of 20,4%) motiveerde de archeoloog de beperkte samenstelling vanuit een combinatie van twee of drie van de mogelijke criteria uit de Code van Goede Praktijk. 22 van die 34 archeologienota's bevat als één van de redenen 'geen kenniswinst'.

EVARCH 61: VASTGESTELDE INVENTARIS ARCHEOLOGISCHE ZONES

Indicator	Aantal goederen opgenomen in de vastgestelde inventaris voor archeologische zones
Indicatornummer	evarch 61
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal vastgestelde archeologische zones
Meetmethode	Query op beschermingsdatabank

Omschrijving

Op basis van de wetenschappelijke inventarissen kunnen onroerende goederen worden vastgesteld. Dit kan wanneer het goed één of meerdere erfgoedwaarden bezit en voldoende goed is bewaard. Voor het vaststellen van een inventaris ontwikkelde het agentschap een inventarismethodologie.

De minister kan vijf inventarissen geheel of gedeeltelijk vaststellen. In deze indicator gaat het enkel over de inventaris van archeologische zones. De inventaris van archeologische zones is bedoeld als instrument voor de zorg van het in situ bewaard gebleven archeologisch erfgoed.

Voorafgaand aan de vaststelling van een inventaris wordt een openbaar onderzoek georganiseerd waar iedereen opmerkingen kan formuleren of bezwaren indienen. Na afloop hiervan kan de inventaris worden vastgesteld. Goederen opgenomen in een vastgestelde inventaris krijgen een juridisch statuut.

De indicator telt op het einde van elk jaar het aantal onroerende goederen die in dat jaar zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris voor archeologische zones en het totaal aantal goederen die op het einde van dat jaar in deze vastgestelde inventaris staan.

Tabel

Jaar	Status	Aantal goederen vastgestelde inventaris archeologische zones
2015	Geschrap	0
2015	Nieuw	0
2016	Geschrap	0
2016	Nieuw	58
2017	Geschrap	1
2017	Nieuw	1
2018	Geschrap	0
2018	Nieuw	12
2019	Geschrap	0
2019	Nieuw	0
2020	Geschrap	0
2020	Nieuw	0
2021	Geschrap	0
2021	Nieuw	0

Toelichting

In 2021 kwamen er geen nieuwe vastgestelde archeologische zones bij en werden er ook geen geschrap. Het aantal vastgestelde archeologische zones blijft 70.

EVARCH 62: OPPERVLAKTE VASTGESTELDE INVENTARIS ARCHEOLOGISCHE ZONES

Indicator	Oppervlakte goederen opgenomen in de vastgestelde inventaris voor archeologische zones
Indicatornummer	evarch 62
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Oppervlakte in hectare
Meetmethode	Berekening met behulp van GIS

Omschrijving

Op basis van de wetenschappelijke inventarissen kunnen onroerende goederen worden vastgesteld. Dit kan wanneer het goed één of meerdere erfgoedwaarden bezit en voldoende goed is bewaard. Voor het vaststellen van een inventaris ontwikkelde het agentschap een inventarismethodologie. De minister kan vijf inventarissen geheel of gedeeltelijk vaststellen. In deze indicator gaat het enkel over de inventaris van archeologische zones. De inventaris van archeologische zones is bedoeld als instrument voor de zorg van het in situ bewaard gebleven archeologisch.

Voorafgaand aan de vaststelling van een inventaris wordt een openbaar onderzoek georganiseerd waar iedereen opmerkingen kan formuleren of bezwaren indienen. Na afloop hiervan kan de inventaris worden vastgesteld. Goederen opgenomen in een vastgestelde inventaris krijgen een juridisch statuut.

De indicator berekent op het einde van elk jaar de oppervlakte van onroerende goederen die in dat jaar zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris voor archeologische zones en de totale oppervlakte van alle goederen die op het einde van dat jaar in deze vastgestelde inventaris zijn opgenomen.

Tabel

Jaar	Oppervlakte
2015	0 ha
2016	6.207 ha
2017	6.209 ha
2018	9.535 ha
2019	9.535 ha
2020	9.535 ha
2021	9.535 ha

Toelichting

In 2021 stelde de minister geen archeologische zones vast en schraptte er ook geen. De totale oppervlakte van vastgestelde archeologische zones blijft daarom dezelfde als in 2020 met 9.535 hectare.

EVARCH 63: OPPERVLAKTE ARCHEOLOGISCHE SITES

Indicator	Oppervlakte definitief beschermde archeologische sites
Indicatornummer	evarch 63
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Oppervlakte in hectare
Meetmethode	Berekening met behulp van GIS

Omschrijving

De indicator meet de totale oppervlakte van alle definitief beschermde archeologische sites. Verder wordt ook de evolutie van de oppervlakte doorheen de tijd gemeten.

Tabel

Jaar	Totale oppervlakte
2015	696,8 ha
2016	730,7 ha
2017	1.093,7 ha
2018	1.142,4 ha
2019	1.180,8 ha
2020	1.185,5 ha
2021	1.185,5 ha

Toelichting

In 2021 kwam er geen beschermde archeologische site bij. Het totaaloppervlak van het beschermd areaal blijft 1.185,5 hectare.

EVARCH 64: AANTAL PREMIES TOEGEKEND VOOR ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Indicator	Aantal premies toegekend voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (pvmi)
Indicatornummer	evarch 64
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Aantal toegekende premies
Meetmethode	Registratie team premies

Omschrijving

Sinds 2019 kunnen particulieren, kleinschalige ondernemingen en kleinschalige verenigingen een premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem verkrijgen. Deze is bedoeld voor deze doelgroepen wanneer zij in een archeologisch vooronderzoek worden geconfronteerd met een ingreep in de bodem.

De berekening van de premie gebeurt op forfaitaire wijze op basis van een formule, en de kosten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem blijven voor rekening van de initiatiefnemer. Die kan de premie aanvragen zodra er een aktename is van de archeologienota of nota van het vooronderzoek die de ingreep in de bodem afsluit. Gebeurt het vooronderzoek in meerdere fases, bijvoorbeeld bij grotere ontwikkelingen, dan moet de initiatiefnemer wachten tot alle vooronderzoeken zijn afgerond.

De indicator telt op 31 december het aantal premies toegekend aan premienemers voor het ondersteunen van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Tabel

Jaar	Aantal premies
2019	8
2020	43
2021	47

Toelichting

In 2021 kende het agentschap 47 premies toe voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

EVARCH 65: BEDRAG VASTGELEGD VOOR PREMIES ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Indicator	Het bedrag vastgelegd voor toegekende premies voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (pvmi)
Indicatornummer	evarch 65
Frequentie	Jaarlijks
Meeteenheid	Bedrag in euro
Meetmethode	Registratie team premies

Omschrijving

Sinds 2019 kunnen particulieren, kleinschalige ondernemingen en kleinschalige verenigingen een premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem verkrijgen. Deze is bedoeld voor deze doelgroepen wanneer zij in een archeologisch vooronderzoek worden geconfronteerd met een ingreep in de bodem.

De berekening van de premie gebeurt op forfaitaire wijze op basis van een formule, en de kosten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem blijven voor rekening van de initiatiefnemer. Die kan de premie aanvragen zodra er een aktenaam is van de archeologienota of nota van het vooronderzoek die de ingreep in de bodem afsluit. Gebeurt het vooronderzoek in meerdere fases, bijvoorbeeld bij grotere ontwikkelingen, dan moet de initiatiefnemer wachten tot alle vooronderzoeken zijn afgerond.

De premie bedraagt 80% van de forfaitair berekende kostprijs van het vooronderzoek met ingreep in de bodem.

De indicator telt op 31 december het bedrag vastgelegd voor premies van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Tabel

Jaar	Bedrag vastgelegd
2019	€ 40.513
2020	€224.014
2021	€217.329

Toelichting

In 2021 legde het agentschap 217.329 euro vast voor premies voor archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem.

EVALUATIE ARCHEOLOGIE 2021

Bijlage 2 / analyses

INHOUD

VOORSTELLINGSWIJZE GRAFIEKEN	3
ANALYSE 1: WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK VAN ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S, MET ONDERSCHEID NAAR BENUTTE ONDERZOEKSMETHODE	4
ANALYSE 3: WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK VAN ARCHEOLOGIENOTA'S, MET ONDERSCHEID TUSSEN VOLLEDIGE SAMENSTELLING EN BEPERKTE SAMENSTELLING	10
ANALYSE 4: WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK VAN ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S, MET ONDERSCHEID TUSSEN VOORAFGAAND VOORONDERZOEK EN UITGESTELD VOORONDERZOEK	12
ANALYSE 5: VERHOUDING TUSSEN VOORGESTELDE MAATREGELEN EN DE HOEDANIGHEID VAN DE INITIATIEFNEMER	14
ANALYSE 8: ONDERSCHEID KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S VERSUS NOTA'S	16
ANALYSE 9: KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S IN RELATIE TOT HET AANTAL WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK ERVAN	18
ANALYSE 10: KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S MET BEPERKTE SAMENSTELLING AFGEZET TEGEN ARCHEOLOGIENOTA'S MET VOLLEDIGE SAMENSTELLING	20
ANALYSE 11: KOSTPRIJS ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK IN RELATIE TOT BENUTTE ONDERZOEKSMETHODES	22
ANALYSE 13: KOSTPRIJS ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK IN RELATIE TOT STATUUT VAN DE INITIATIEFNEMER	26
ANALYSE 14: KOSTPRIJS VOORONDERZOEK IN RELATIE TOT OMVANG PROJECTGEBIED	28
ANALYSE 16: AANTAL MELDINGEN VOORAFGAAND AAN DE AKTENAME	31
ANALYSE 17: RELATIE TUSSEN OPPERVLAK VAN HET PROJECTGEBIED EN VOORGESTELDE MAATREGELEN	33
ANALYSE 18: TIJD VERSTREKEN TUSSEN INDIENING ARCHEOLOGIENOTA EN DAAROPVOLGENDE NOTA	36
ANALYSE 19: AANTAL ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S MET AKTENAME PER ERKENDE ARCHEOLOOG, NATUURLIJK PERSOON	39
ANALYSE 20: AANTAL ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S MET AKTENAME PER ERKENDE ARCHEOLOOG, RECHTSPERSOON	41
ANALYSE 21: VOORONDERZOEKEN ZONDER AKTENAME ERKENDE ARCHEOLOGEN	43
ANALYSE 22: BEHANDELDE ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S PER ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTE EN IOED	49
ANALYSE 23: OPPERVLAKTE PROJECTGEBIEDEN ARCHEOLOGIENOTA'S	52
ANALYSE 30: AANTAL ARCHEOLOGIERAPPORTEN PER ERKENDE ARCHEOLOOG, NATUURLIJK PERSOON	54
ANALYSE 31: AANTAL ARCHEOLOGIERAPPORTEN PER ERKENDE ARCHEOLOOG, RECHTSPERSOON ...	56
ANALYSE 32: OPPERVLAKTE PROJECTGEBIEDEN ARCHEOLOGIERAPPORTEN	58
ANALYSE 33: KOSTPRIJS OPGRAVINGEN 2020	60
ANALYSE 34: KOSTPRIJS OPGRAVINGEN TEGENOVER RAMING KOSTPRIJS OPGRAVING UIT VOORAFGAANDE VOORONDERZOEK	62
ANALYSE 35: VERDELING EINDVERSLAGEN 2021 NAAR JAAR AKTENAME ARCHEOLOGIENOTA	65
ANALYSE 36: ONDERZOEKSMETHODES VOORONDERZOEK	66
ANALYSE 37: GEBRUIKTE ONDERZOEKSMETHODES IN AANLOOP NAAR EINDVERSLAG	70
ANALYSE 38: BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCHE ENSEMBLES	72
ANALYSE 39: MELDINGEN METAALDETECTIE	73

VOORSTELLINGSWIJZE GRAFIEKEN

Boxplot

Een boxplot geeft vijf elementen weer: het minimum, het eerste kwartiel, de mediaan (tweede kwartiel), het derde kwartiel en het maximum. De afstand tussen deze elementen geeft een indicatie van de spreiding van de waarden. Het eerste kwartiel is de onderzijde (of linkerzijde) van de box, de mediaan de lijn in de box, en het derde kwartiel de bovenzijde (of rechterzijde) van de box.

Densiteitsgrafiek

Een densiteitsgrafiek is een voorstellingswijze om twee groepen van sterk verschillende omvang toch visueel te kunnen vergelijken. De Y-as stelt een frequentie voor en geen aandeel of aantal.

Gestapelde staafdiagram

In een gestapelde staafdiagram geeft de totale lengte van de staaf aan wat de waarde van de gehele groep is. Binnen de staaf tonen delen in verschillende kleuren hoe de groep nader verdeeld is in subcategorieën (verhouding). Dit laat toe om de onderverdeling van verschillende groepen met mekaar te vergelijken.

Histogram

Een histogram geeft de frequentieverdeling van gegevens in klassen weer. Elke kolom staat voor een klasse met een onder- en bovengrens. De klassen sluiten bij mekaar aan en hebben normaliter een zelfde bereik. Elke staaf geeft de omvang van de klasse aan.

Lijndiagram

Bij een lijndiagram verbindt een lijn verschillende waarden. Veelal geeft die een evolutie of frequentie aan. Meerdere categorieën kunnen voorkomen in de grafiek, voorgesteld door lijnen in verschillende kleuren.

Lollipop chart

Een lollipop chart geeft waarden aan door middel van een lijn, waarbij de lengte van de lijn gelijk staat aan de waarde van het item. Een bol aan het einde van de lijn benadrukt de totale waarde. Dit type grafiek is vooral aangewezen bij het voorstellen van veel verschillende individuele waarden.

Spreidingsdiagram

In een frequentiegrafiek komt elke individuele waarde voor als een stip. Die bevindt zich op een positie bepaald door waarden op de X- en Y-as. De verdeling en spreiding van de stippen over het grafiekgebied kunnen tendensen tonen.

Staadtdiagram

In een staafdiagram geeft de lengte van de staven de waarde van de categorie aan. Meerdere groepen kunnen naast mekaar voorkomen zodat onderlinge vergelijking van verschillende groepen binnen eenzelfde categorie mogelijk is, net als vergelijking van de verschillende categorieën.

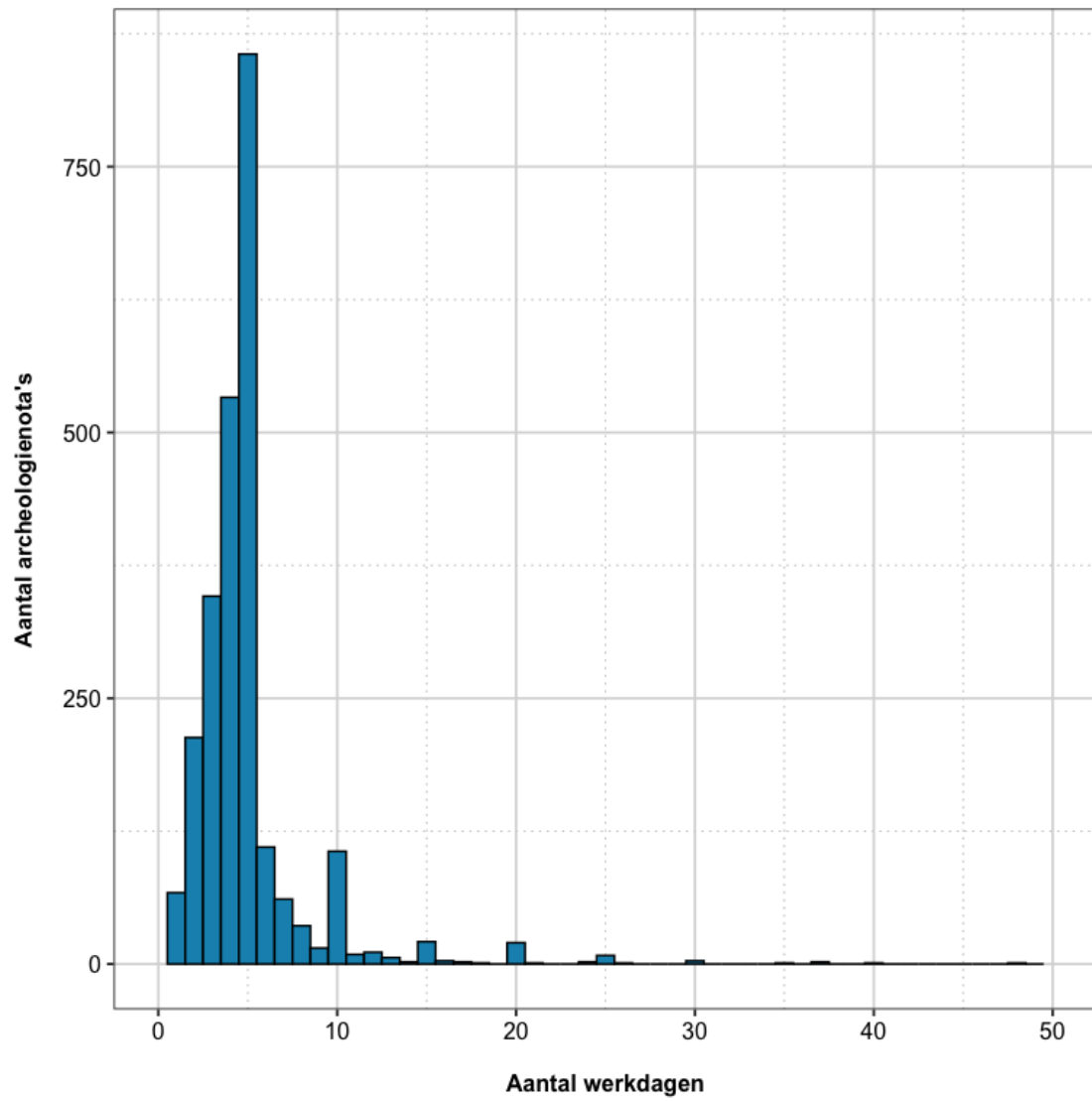

ANALYSE 1: WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK VAN ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S, MET ONDERSCHIED NAAR BENUTTE ONDERZOEKSMETHODE

Onderwerp	Aantal werkdagen dat de erkende archeoloog nodig heeft voor de opmaak van archeologienota's en nota's, algemeen en met nader onderscheid naar benutte onderzoeksmethodes
Gegevens	Aantal werkdagen, benutte onderzoeksmethodes
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Histogram, boxplot
Opmerkingen	De erkende archeoloog vult zelf het aantal werkdagen in wanneer hij archeologienota's en nota's meldt in het archeologieportaal. Werkdagen staan niet gelijk met kalenderdagen (de werkdagen hoeven niet aaneensluitend gepresteerd te zijn), noch met mensdagen (gedurende één werkdag kunnen meerdere mensen aan de slag zijn met dezelfde archeologienota of nota).

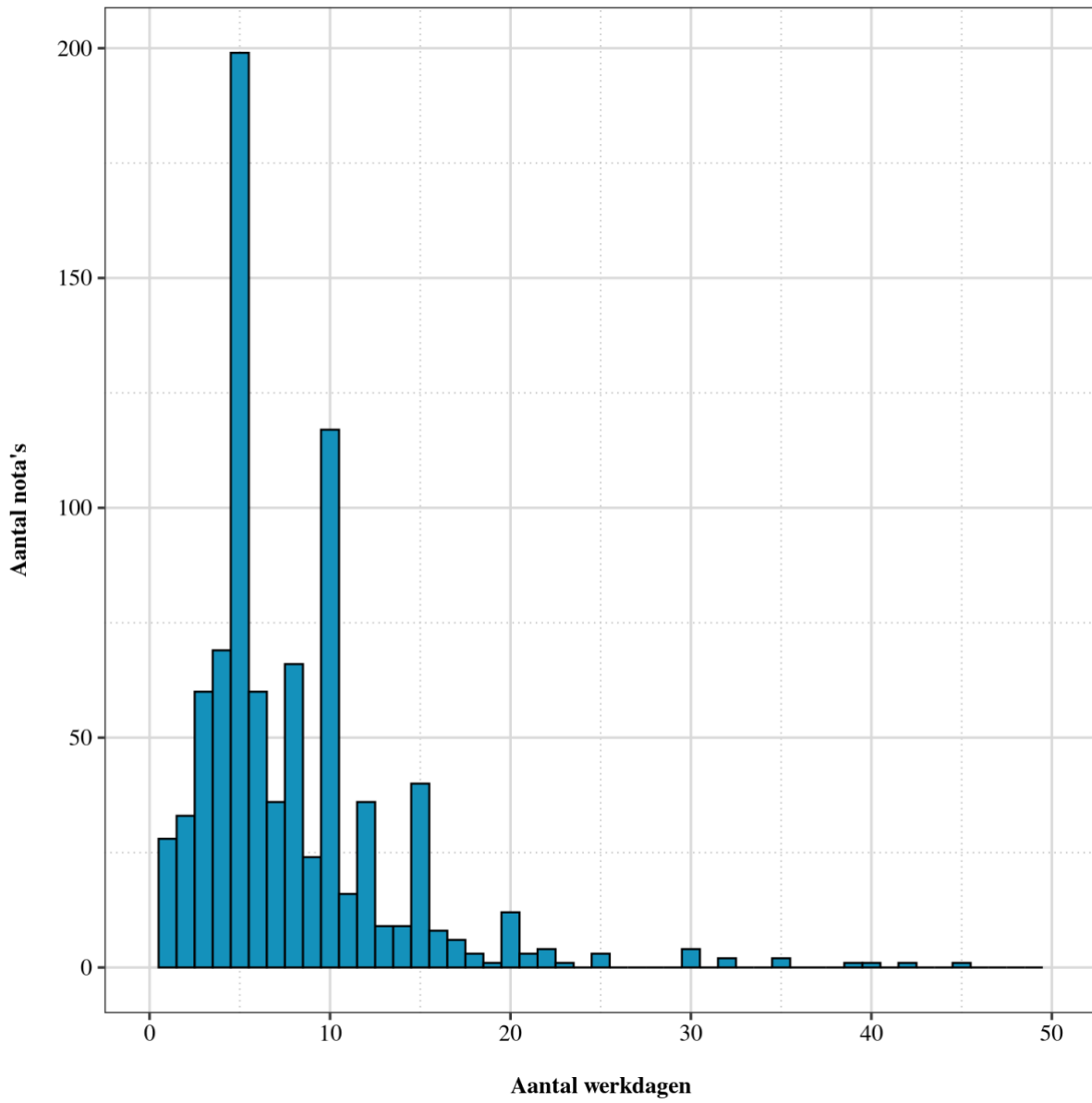

WERKDAGEN ARCHEOLOGIENOTA'S (TOTALE GROEP)

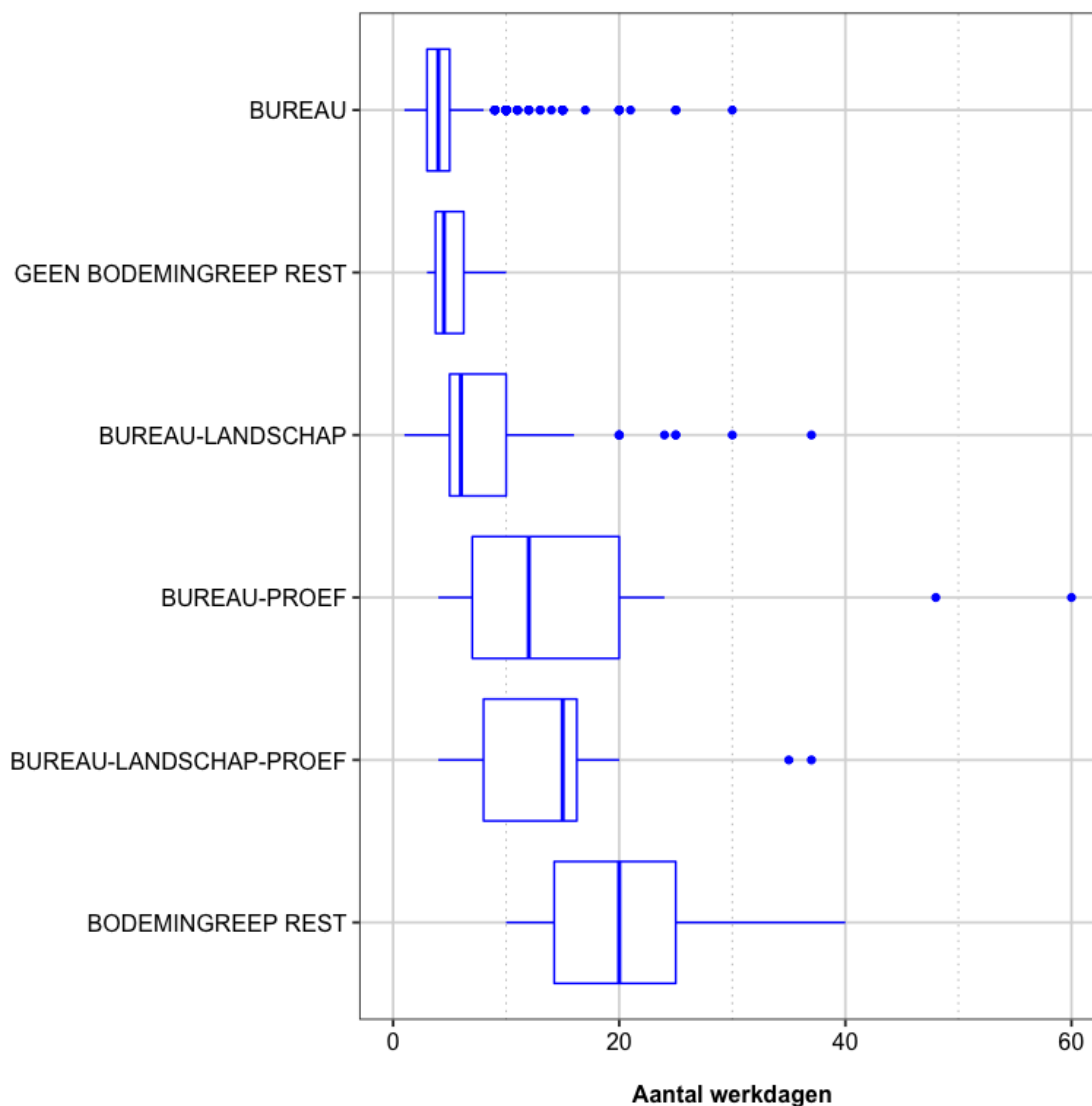

////////////////////////////////////

WERKDAGEN NOTA'S (TOTALE GROEP)

WERKDAGEN ARCHEOLOGIENOTA'S NAAR ONDERZOEKSMETHODE

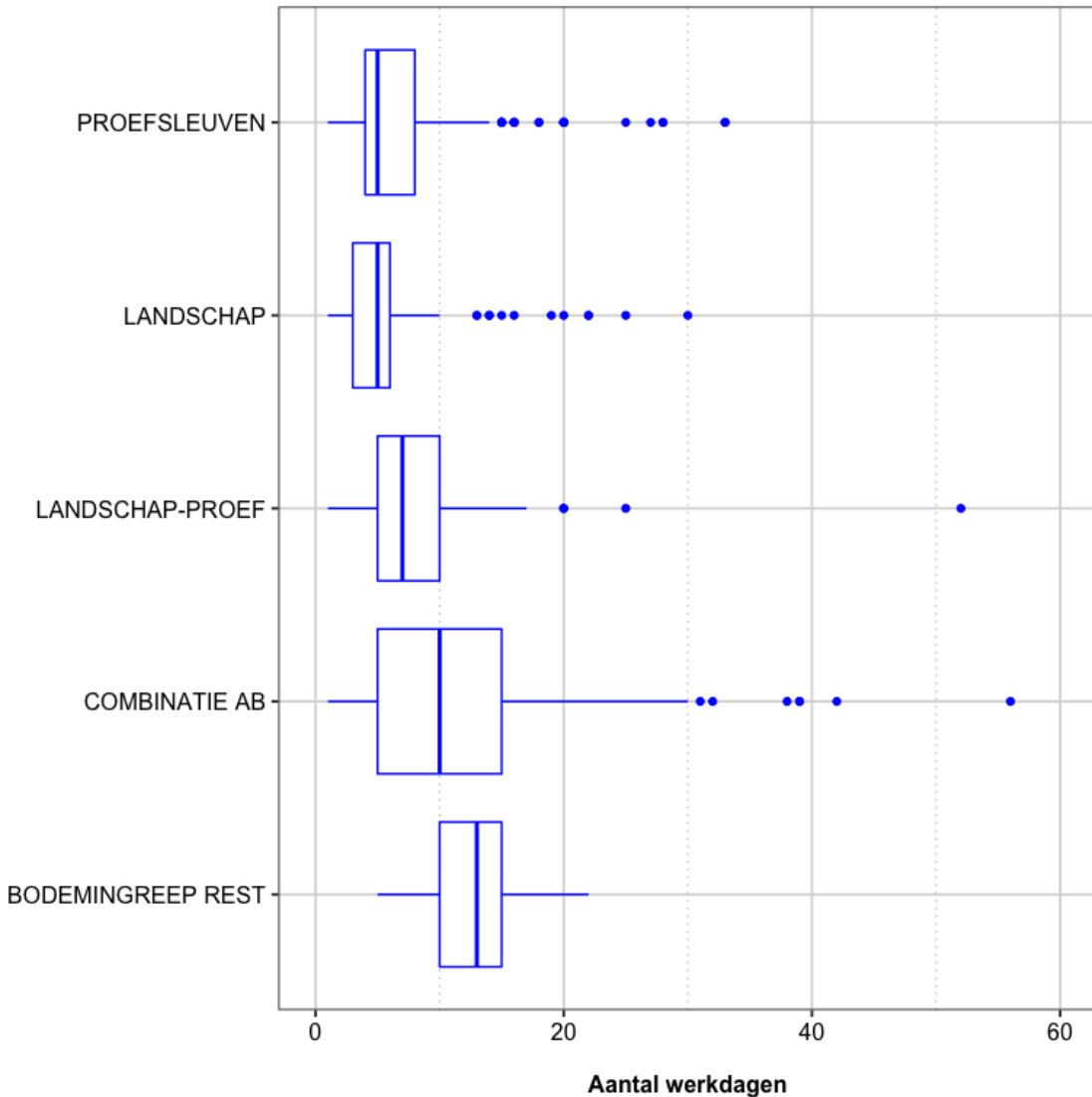

Duiding legende boxplot:

- BUREAU = Archeologienota's met enkel bureauonderzoek;
- BUREAU - LANDSCHAP = Archeologienota's met bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek;
- GEEN BODEMINGREEP REST = Archeologienota's met een bureauonderzoek en een andere onderzoeksmethode waarbij geen ingreep in de bodem gebeurt zoals veldkartering of geofysisch onderzoek;
- BUREAU-PROEF = Archeologienota's met bureauonderzoek en proefsleuven/proefputten;
- BUREAU-LANDSCHAP-PROEF: Archeologienota's met bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten;

- BODEMINGREEP REST = Archeologienota's met andere onderzoekscombinaties met ingreep in de bodem zoals verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek of proefputten voor steentijdsites.

WERKDAGEN NOTA'S NAAR ONDERZOEKSMETHODE

Duiding legende boxplot:

- LANDSCHAP = Nota's met landschappelijk bodemonderzoek;
- PROEFSLEUVEN = Nota's met proefsleuven/proefputten;
- LANDSCHAP-PROEF: Nota's met landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten;

- COMBINATIE AB: Onderzoeksmethodes waarbij verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek wordt uitgevoerd, al dan niet in combinatie met landschappelijk bodemonderzoek, proefsleuven of andere onderzoeksmethodes.
- BODEMINGREEP REST = Nota's met andere onderzoekscombinaties met ingreep in de bodem zoals proefsleuven gecombineerd met veldkartering of geofysisch onderzoek, proefputten in functie van prehistorische artefactensites,...

ANALYSE 4: WERKDAGEN NODIG VOOR DE OPMAAK VAN ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S, MET ONDERSCHIED TUSSEN VOORAFGAAND VOORONDERZOEK EN UITGESTELD VOORONDERZOEK

Onderwerp	Effect van het uitstellen van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem op het aantal werkdagen nodig voor het uitvoeren ervan, inclusief rapportering, in vergelijking met een gelijkaardig vooronderzoek dat volledig voorafgaand aan de vergunningsaanvraag plaatsvindt
Gegevens	Aantal werkdagen, koppeling archeologienota-nota, onderzoeksmethode
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Tabel
Opmerkingen	<p>De analyse vertrekt vanuit vooronderzoeken op basis van de combinatie bureauonderzoek en proefsleuvenonderzoek. Een deel van de groep voerde beide onderzoeksmethodes aansluitend uit voorafgaand aan de vergunningsaanvraag, wat uitmondde in een archeologienota. Bij een ander deel gebeurde enkel het bureauonderzoek voor de vergunningsaanvraag, met als resultaat een archeologienota, en vond het proefsleuvenonderzoek plaats na de verlening van de vergunning, wat resulteerde in een nota. De gehanteerde methodes zijn dezelfde, maar in het ene geval gebeurden ze aaneensluitend en in het andere geval opgesplitst.</p> <p>De erkende archeoloog vult zelf het aantal werkdagen in wanneer hij archeologienota's en nota's indient in het archeologieportaal. Werkdagen staan niet gelijk met kalenderdagen (de werkdagen hoeven niet aaneensluitend gepresteerd te zijn), noch met mensdagen (gedurende één werkdag kunnen meerdere mensen aan de slag zijn met dezelfde archeologienota of nota).</p>

WERKDAGEN VOORONDERZOEK IN ÉÉN KEER UITGEVOERD

Onderzoeksmethode voorafgaand (archeologienota)	Mediaan werkdagen	Gemiddelde werkdagen	Aantal archeologienota's
Bureauonderzoek met landschappelijk bodemonderzoek	6	7,8	158
Bureauonderzoek met proefsleuven/proefputten	12	21	22
Bureauonderzoek met landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten	15	18,7	21

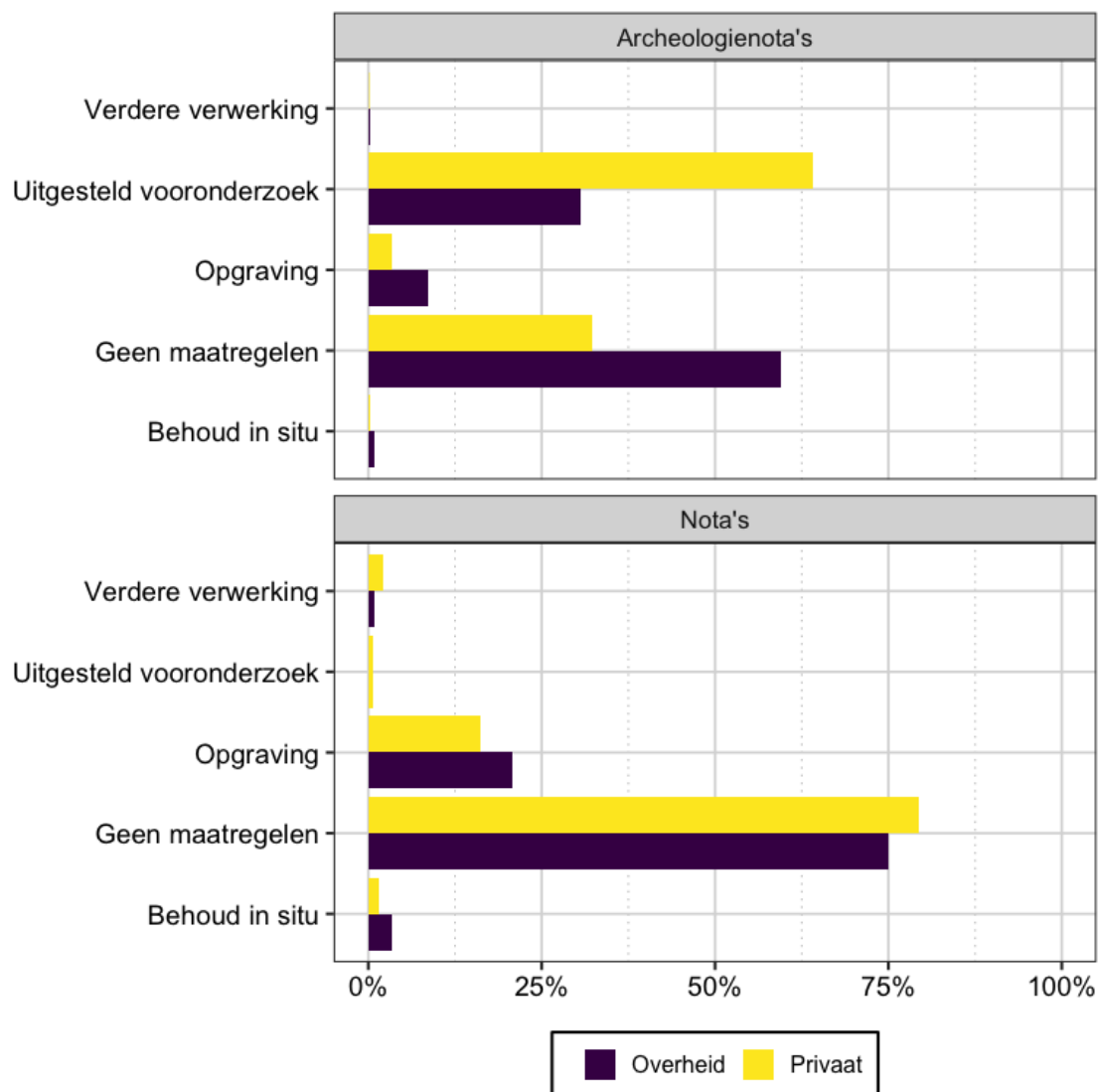
WERKDAGEN VOORONDERZOEK IN UITGESTELD TRAJECT

Onderzoeksmethode uitgesteld (nota)	Mediaan werkdagen	Gemiddelde werkdagen <i>inclusief voorafgaande archeologienota</i>	Aantal nota's
Landschappelijk bodemonderzoek	10	25,1	139
Proefsleuven/proefputten	10	11,6	315
Landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten	12	17,5	315
Combinatie Archeologisch boren	18	27,4	143
Andere combinatie	15	15,9	26

ANALYSE 5: VERHOUDING TUSSEN VOORGESTELDE MAATREGELEN EN DE HOEDANIGHEID VAN DE INITIATIEFNER

Onderwerp	Verhouding van de voorgestelde maatregelen in archeologienota's en nota's naargelang de hoedanigheid van de initiatiefnemer (privaat, publiek)
Gegevens	Voorgestelde maatregelen, hoedanigheid initiatiefnemer
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Staafdiagram
Opmerkingen	De erkende archeoloog registreert de hoedanigheid van de initiatiefnemer in het archeologieportaal. Het is niet duidelijk waar erkende archeologen semi-overheidsinstanties zoals intercommunales, autonome gemeentebesturen of nutsmaatschappijen onderbrengen.

GRAFIEK

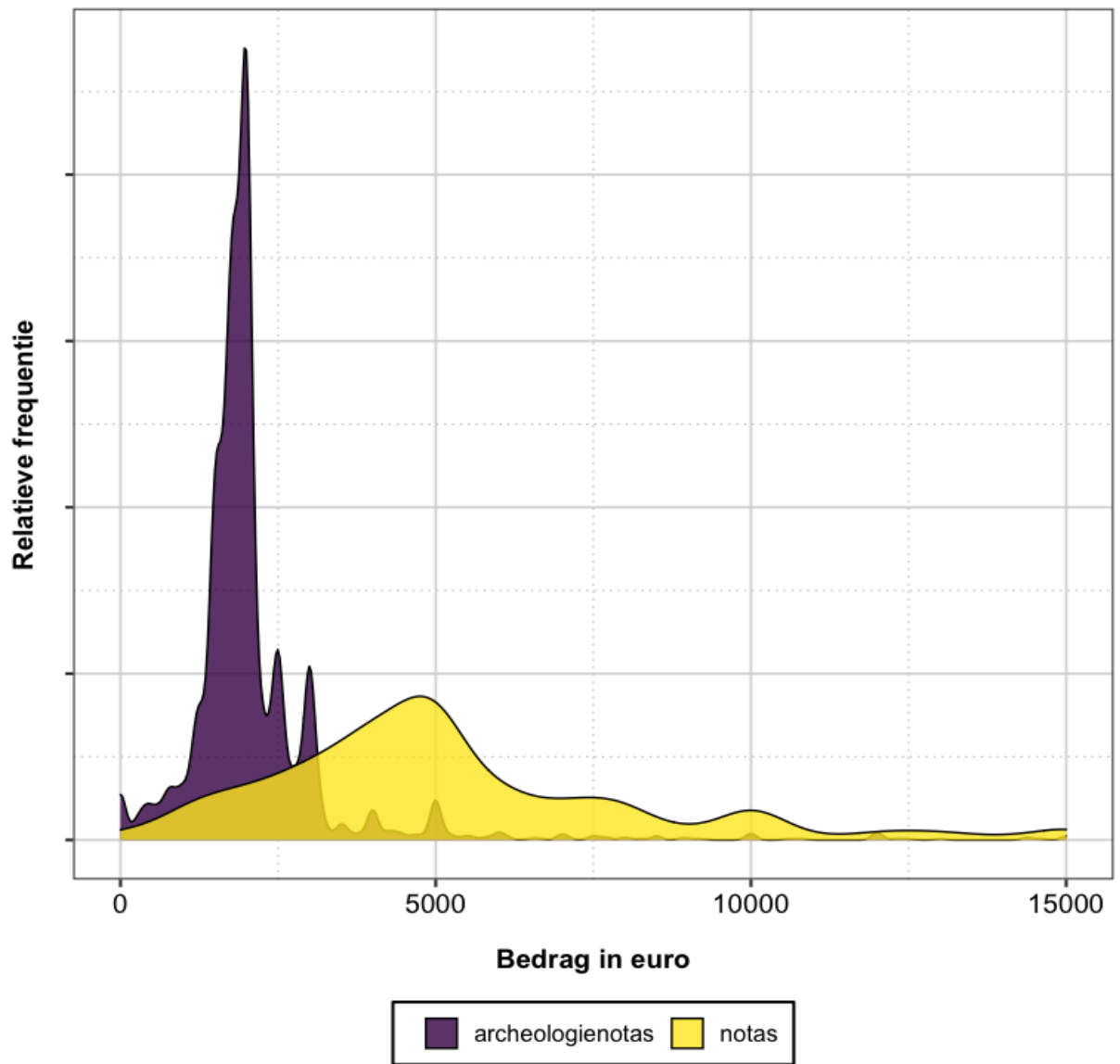
ANALYSE 8: ONDERSCHIED KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S VERSUS NOTA'S

Onderwerp	Kostprijs van archeologienota's vergeleken met kostprijs nota's
Gegevens	Kostprijs, type archeologienota/nota
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Densiteitsgrafiek
Opmerkingen	De erkende archeologen voeren de kostprijs van de archeologienota's en nota's in wanneer zij deze indienen in het archeologieportaal. Het betreft in principe kostprijzen exclusief BTW, en enkel kosten specifiek voor het archeologisch vooronderzoek en de rapportering erover. De analyse laat extreem afwijkende waarden buiten beschouwing.

TABEL

	25%	Mediaan	Gemiddelde	75%
Archeologienota's	€ 1.700	€ 2.000	€ 2.780,8	€ 2.300
Nota's	€ 3.500	€ 5.000	€ 7168,5	€ 7.000

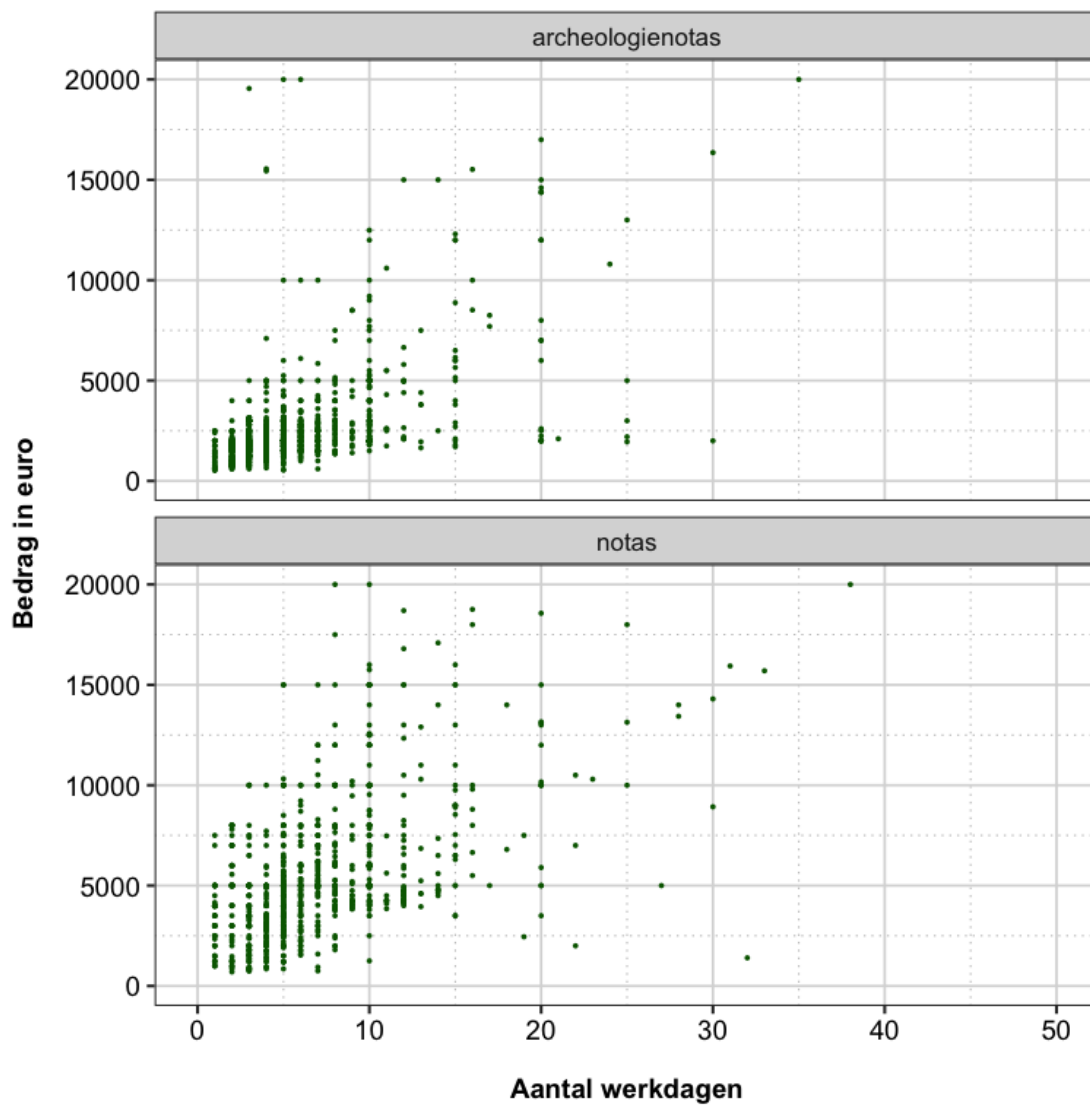
GRAFIEK

GRAFIEK

////////////////////////////////////

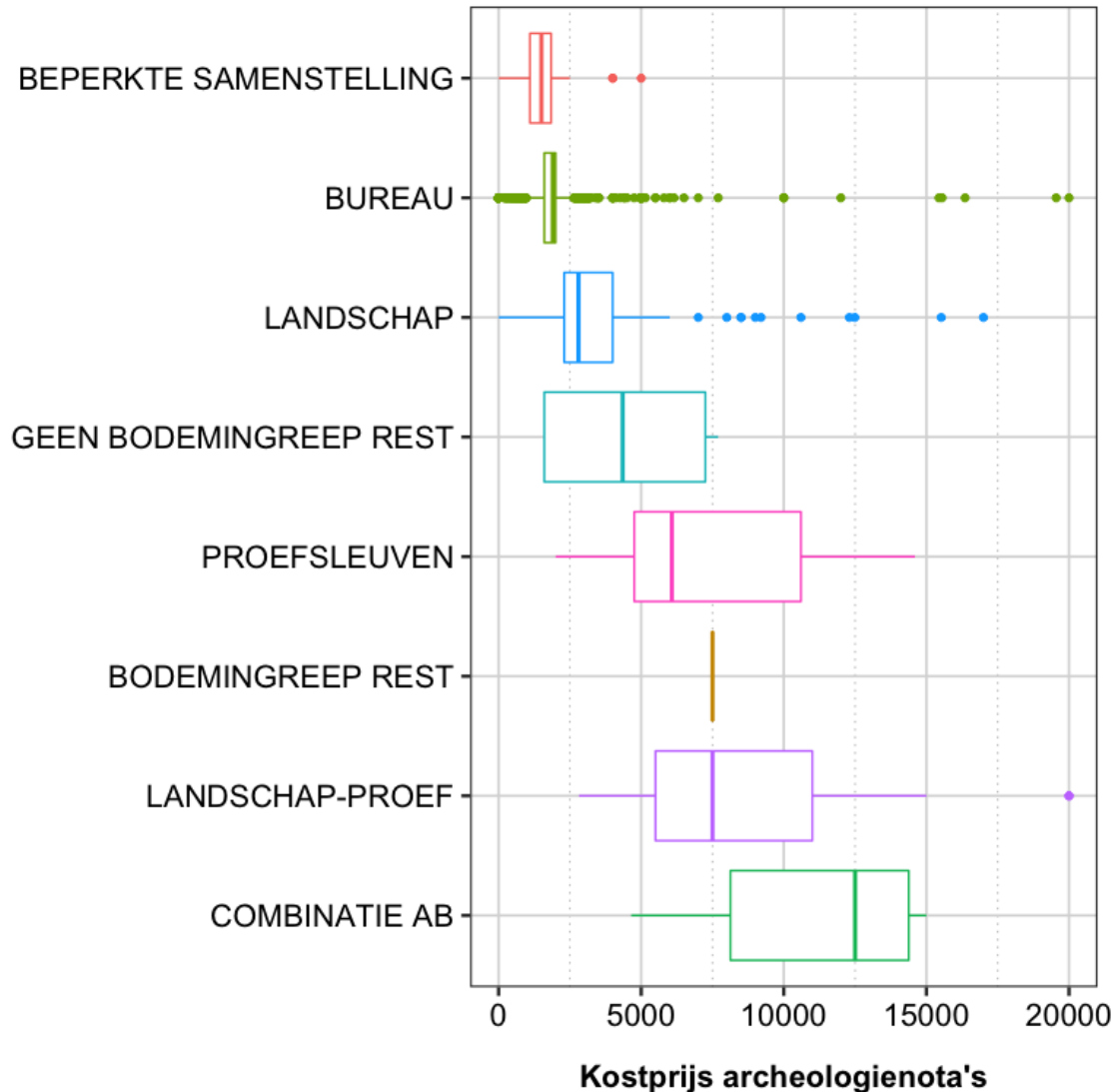
ANALYSE 10: KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S MET BEPERKTE SAMENSTELLING AFGEZET TEGEN ARCHEOLOGIENOTA'S MET VOLLEDIGE SAMENSTELLING

Onderwerp	Kostprijs van archeologienota's op basis van enkel bureauonderzoek: vergelijking tussen archeologienota met beperkte samenstelling en archeologienota met volledige samenstelling
Gegevens	Kostprijs, beperkte samenstelling
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Boxplot
Opmerkingen	De erkende archeologen voeren de kostprijs van de archeologienota's en nota's in wanneer zij deze indienen in het archeologieportaal. Het betreft in principe kostprijzen exclusief BTW, en enkel kosten specifiek voor het archeologisch vooronderzoek en de rapportering erover. De analyse laat extreem afwijkende waarden buiten beschouwing.

KOSTPRIJS ARCHEOLOGIENOTA'S PER ONDERZOEKSMETHODE: BOXPLOT

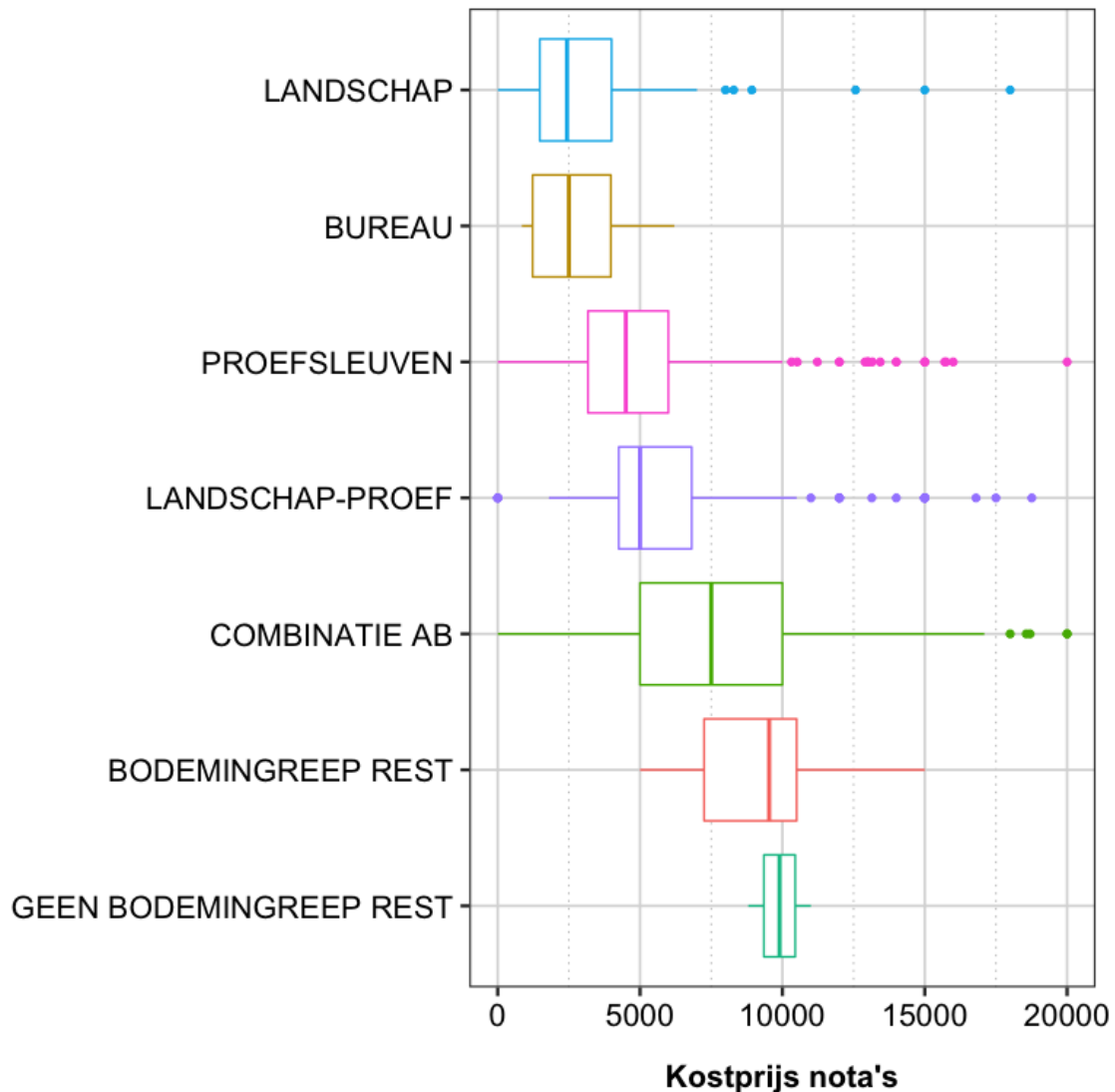
Duiding legende

- BEPERKTE SAMENSTELLING = Archeologienota's met beperkte samenstelling (bureauonderzoek);
- BUREAU = Archeologienota's met enkel bureauonderzoek;
- LANDSCHAP = Archeologienota's met bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek;
- GEEN BODEMINGREEP REST = Archeologienota's met een bureauonderzoek en veldkartering of geofysisch onderzoek, al dan niet in combinatie met landschappelijk bodemonderzoek;
- PROEFSLEUVEN = Archeologienota's met bureauonderzoek en proefsleuven/proefputten;
- LANDSCHAP-PROEF: Archeologienota's met bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten;

- COMBINATIE AB: Archeologienota's waarbij verkennend archeologisch booronderzoek of waarderend archeologisch booronderzoek is uitgevoerd, opzichzelfstaand of in combinatie met andere onderzoeksmethodes;
- BODEMINGREEP REST = Archeologienota's met andere onderzoekscombinaties met ingreep in de bodem, maar zonder verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek.

KOSTPRIJS NOTA'S PER ONDERZOEKSMETHODE: BOXPLOT

Duiding legende

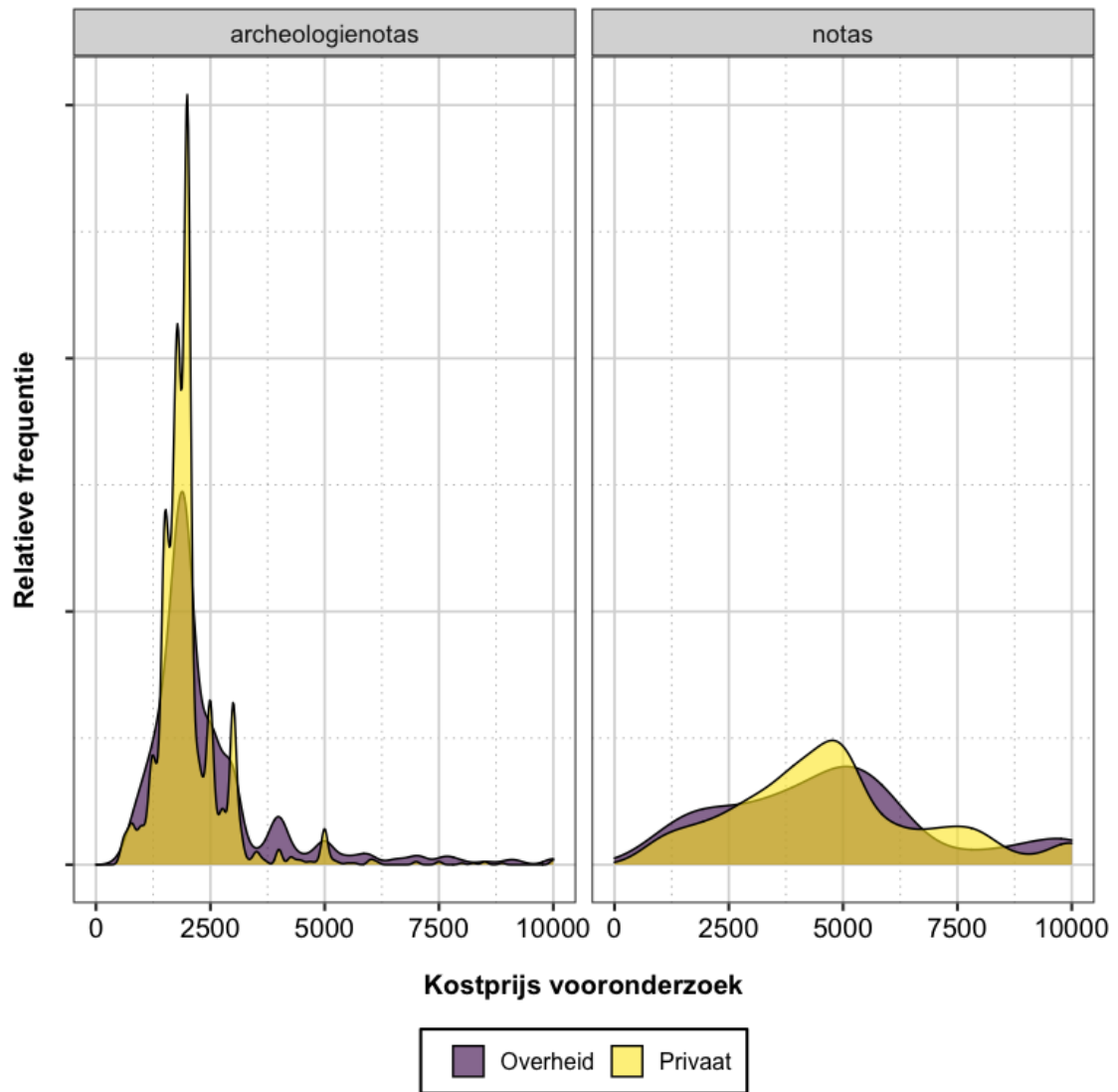
- BUREAU = Nota's met enkel bureauonderzoek;
- LANDSCHAP = Nota's met landschappelijk bodemonderzoek;
- GEEN BODEMINGREEP REST = Nota's met veldkartering of geofysisch onderzoek, al dan niet in combinatie met landschappelijk bodemonderzoek;
- PROEFSLEUVEN = Nota's met proefsleuven/proefputten;
- LANDSCHAP-PROEF: Nota's met landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten;
- COMBINATIE AB: Nota's waarbij verkennend archeologisch booronderzoek of waarderend archeologisch booronderzoek is uitgevoerd, opzichzelfstaand of in combinatie met andere onderzoeksmethodes;
- BODEMINGREEP REST = Nota's met andere onderzoekscombinaties met ingreep in de bodem, maar zonder verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek.

ANALYSE 13: KOSTPRIJS ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK IN RELATIE TOT STATUUT VAN DE INITIATIEFNER

Onderwerp	Relatie tussen de kostprijs van archeologienota's en nota's en het statuut van de initiatiefnemer (privaat, publiek)
Gegevens	Kostprijs, statuut initiatiefnemer
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Densiteitsgrafiek
Opmerkingen	<p>De erkende archeologen voeren de kostprijs van de archeologienota's en nota's in wanneer zij deze melden in het archeologieportaal. Het betreft in principe kostprijzen exclusief BTW, en enkel kosten specifiek voor het archeologisch vooronderzoek en de rapportering erover. De analyse laat extreem afwijkende waarden buiten beschouwing.</p> <p>De erkende archeoloog registreert de hoedanigheid van de initiatiefnemer in het archeologieportaal. Het is niet duidelijk waar erkende archeologen semi-overheidsinstanties zoals intercommunales, autonome gemeentebedrijven of nutsmaatschappijen onderbrengen.</p>

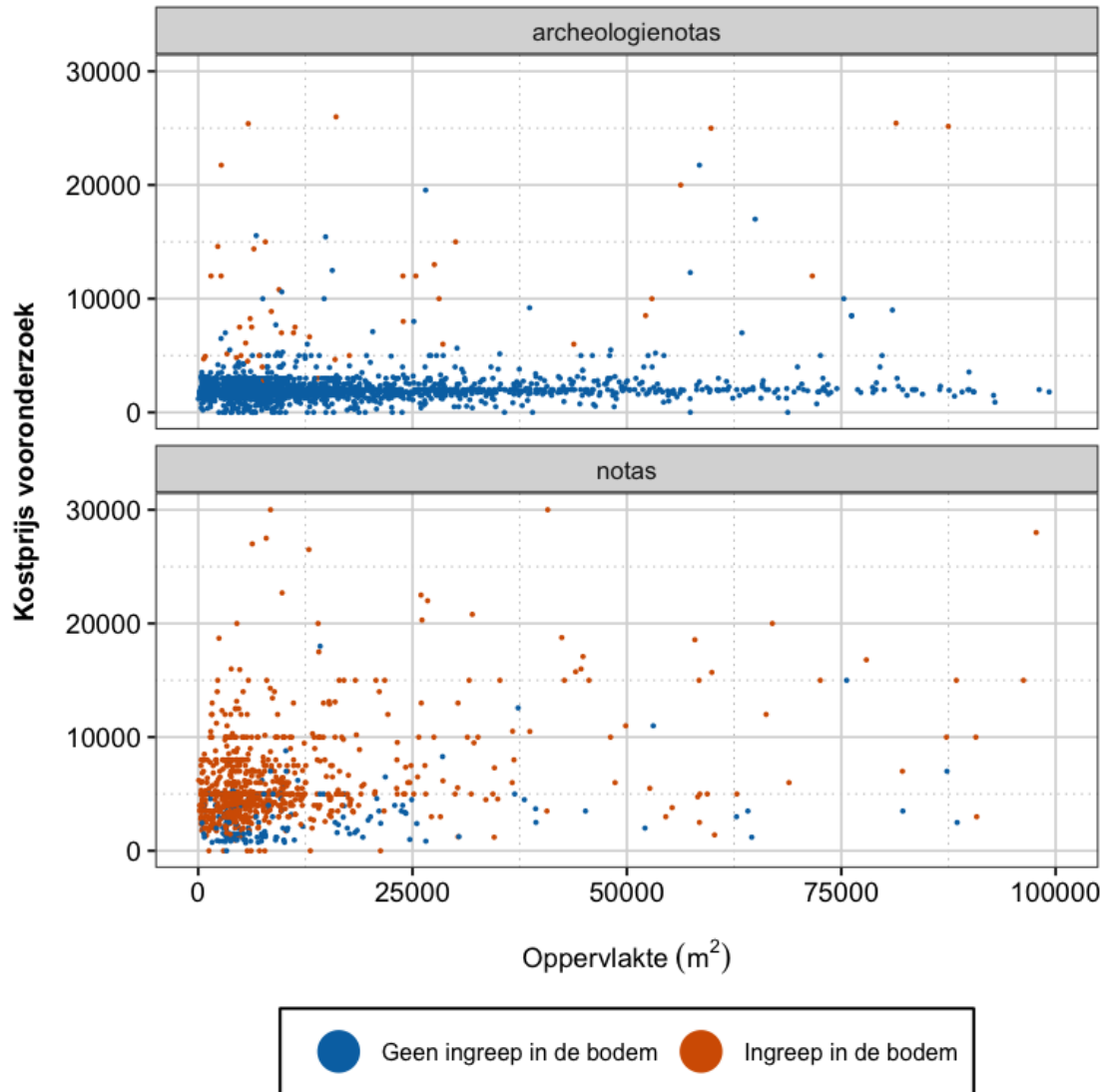

GRAFIEK

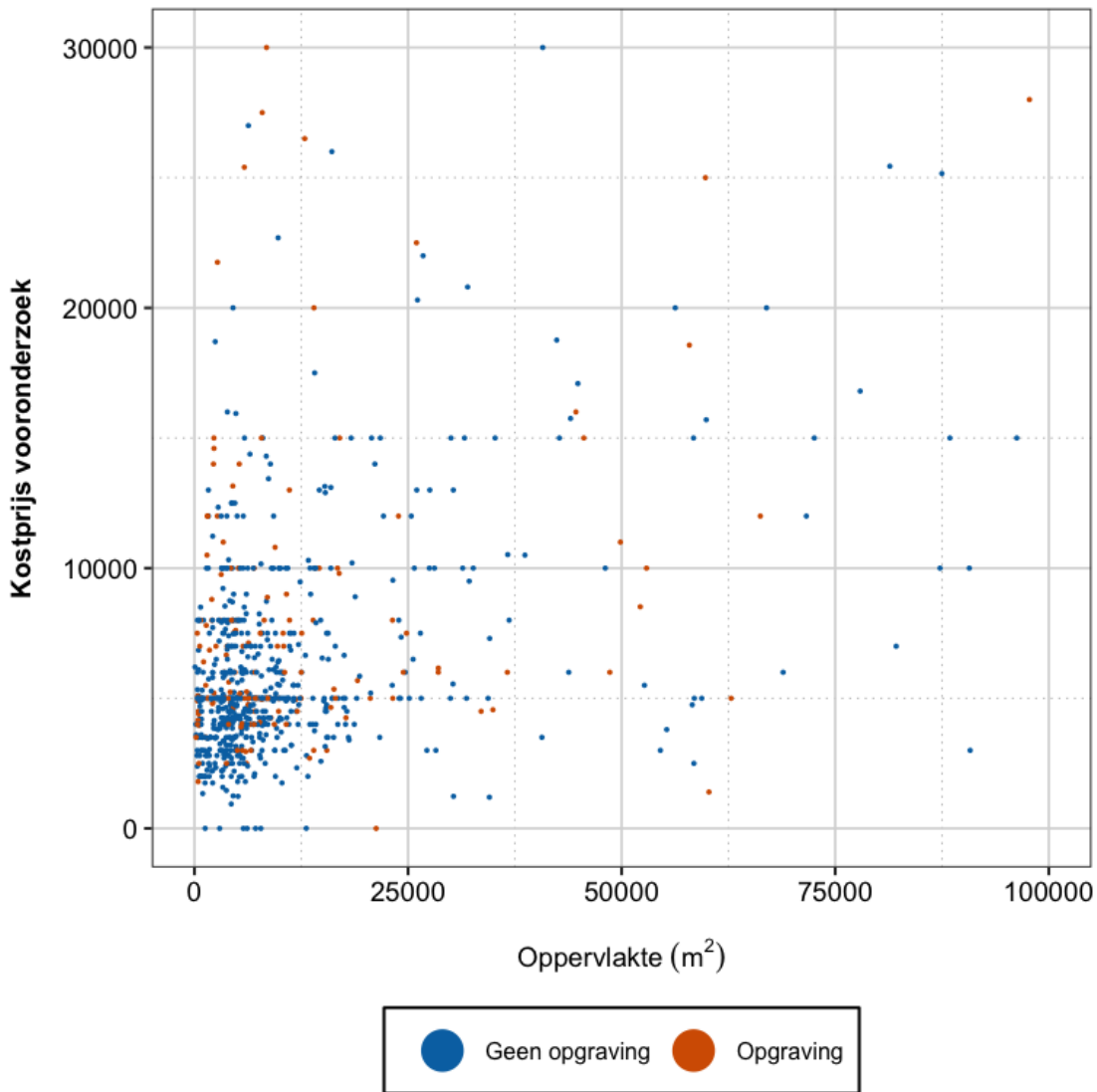

KOSTPRIJS VERSUS OPPERVLAKTE VOORONDERZOEK, MET ONDERSCHEID NAAR INGREEP IN DE BODEM

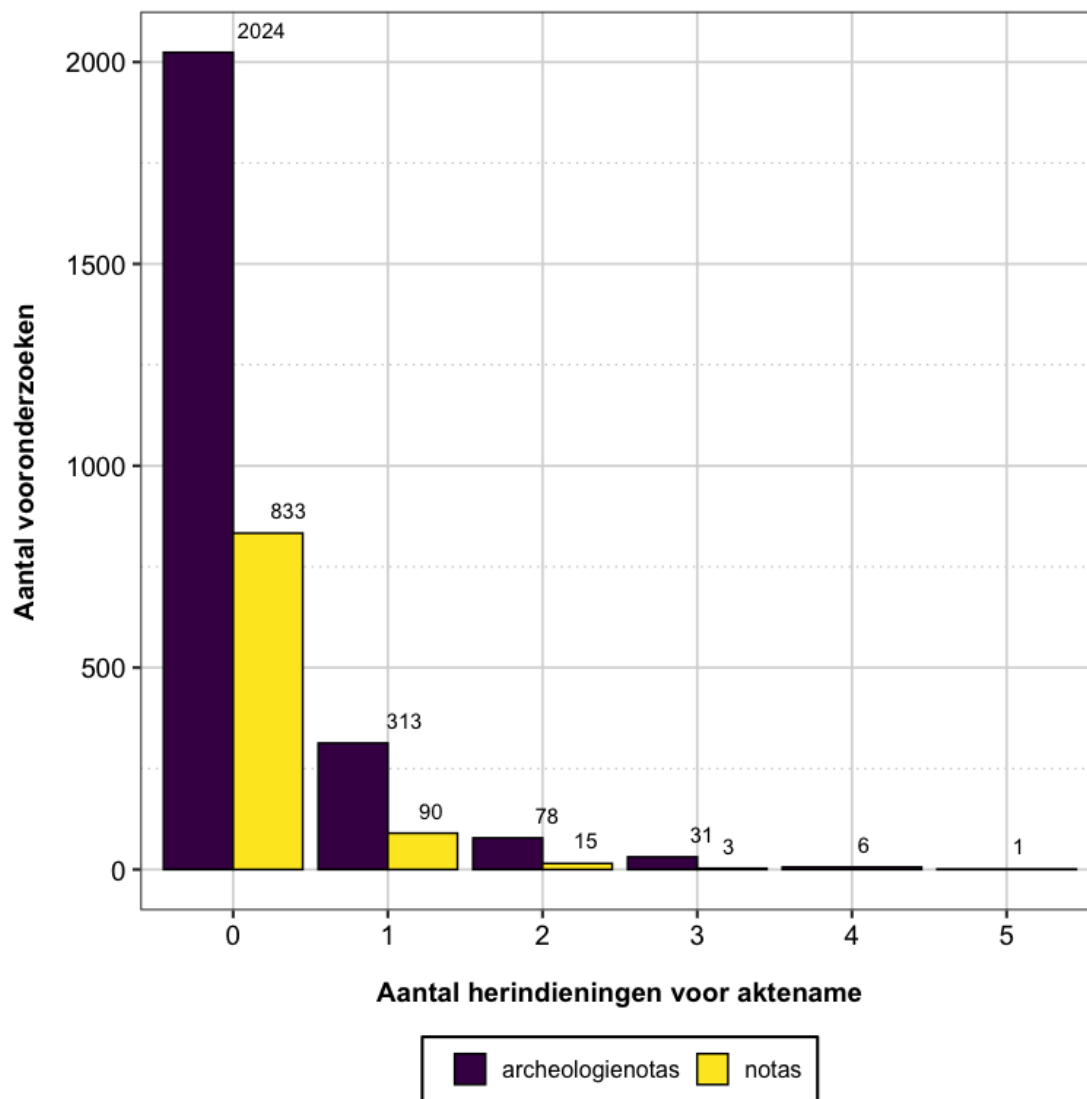

KOSTPRIJS VERSUS OPPERVLAKTE VOORONDERZOEK MET
INGREEP IN DE BODEM, MET ONDERSCHIED NAAR
MAATREGELEN

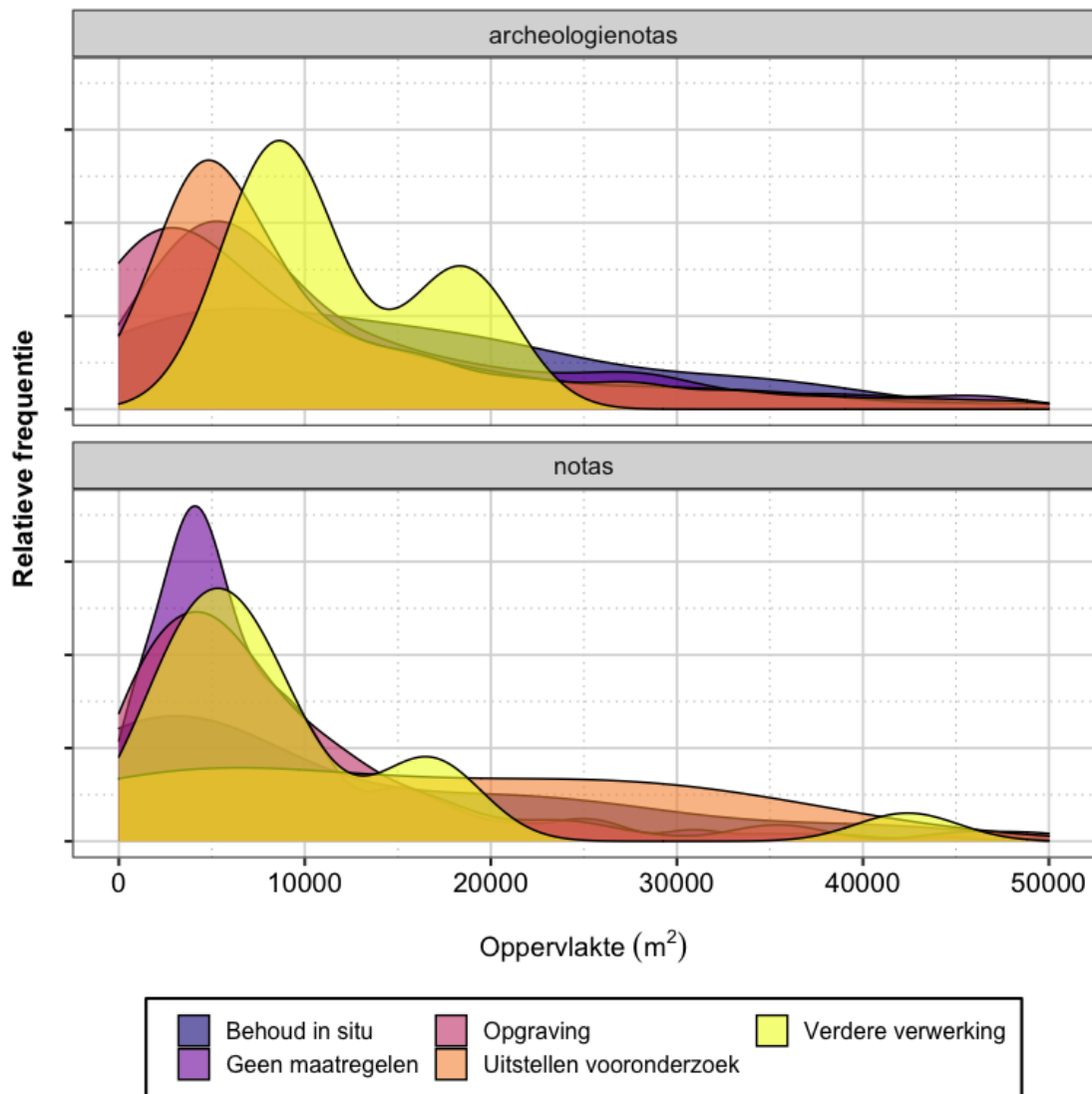
GRAFIEK

////////////////////////////////////

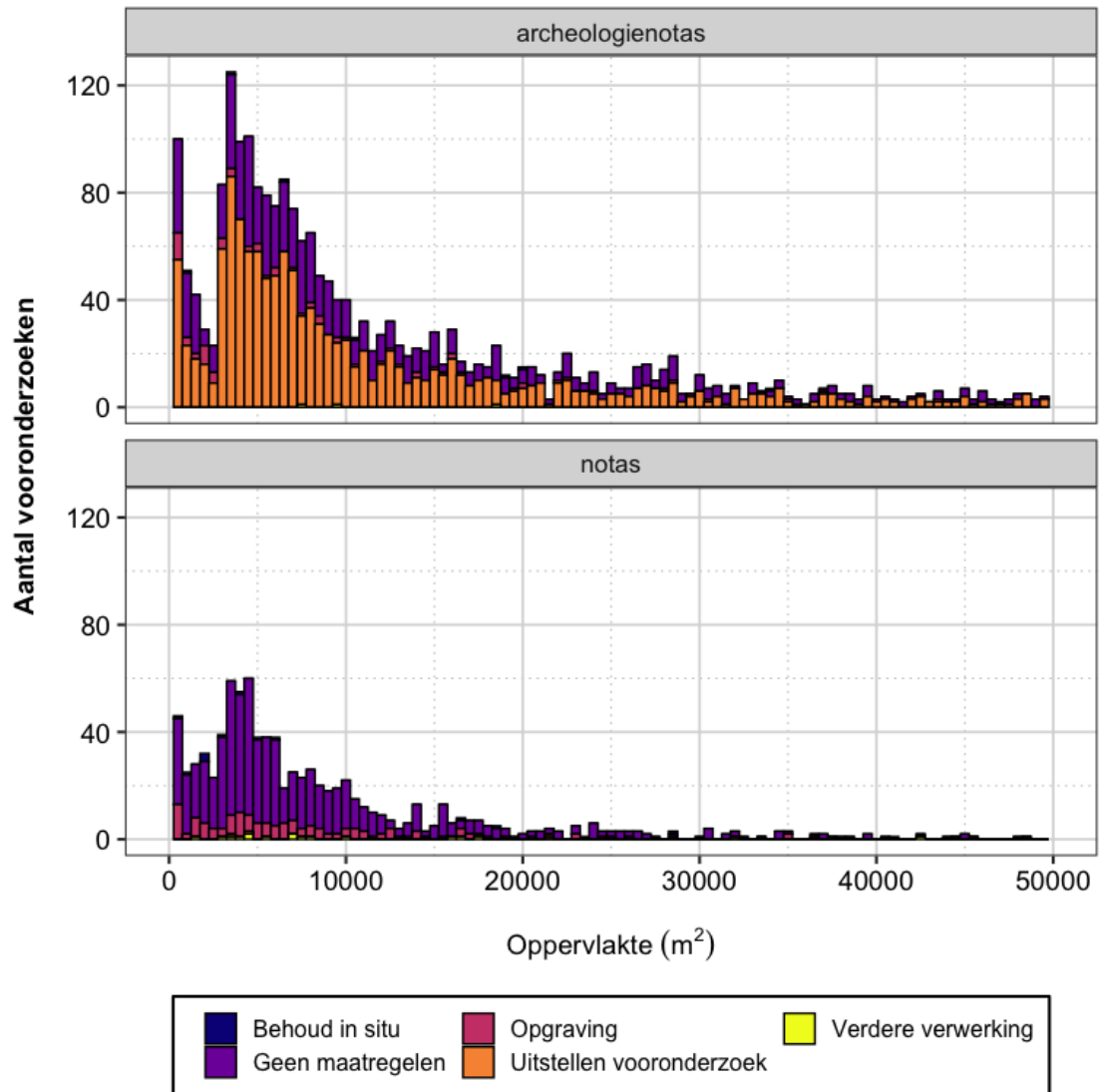

OPPERVLAKTE PROJECTGEBIEDEN NAAR PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: DENSITEIT

OPPERVLAKTE PROJECTGEBIEDEN NAAR PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: VERDELING

ANALYSE 18: TIJD VERSTREKEN TUSSEN INDIENING ARCHEOLOGIENOTA EN DAAROPVOLGENDE NOTA

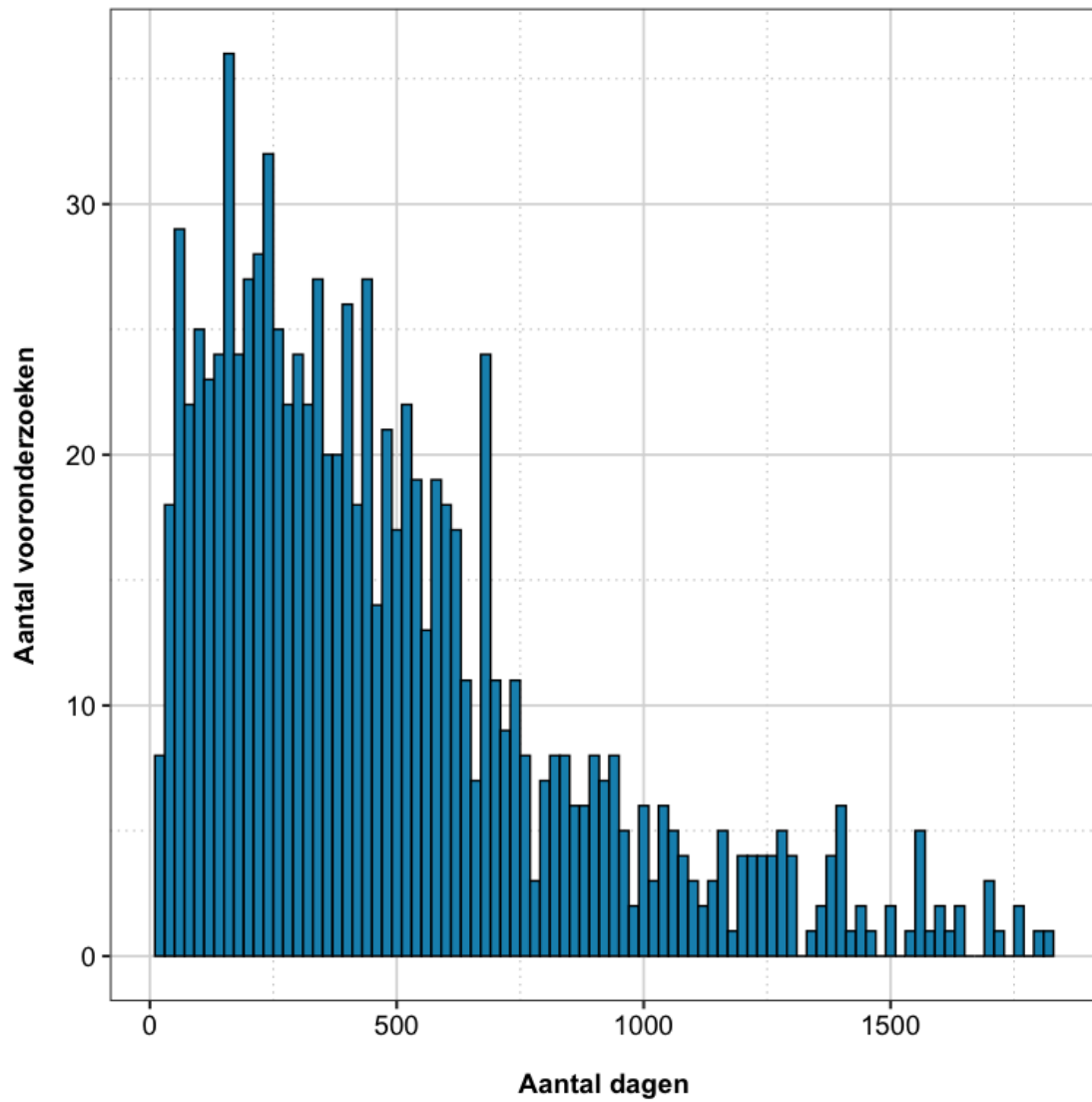
Onderwerp	De tijd, gerekend in kalenderdagen, die verstrijkt tussen de melding van een archeologienota met maatregel uitgesteld vooronderzoek, en de melding van de nota die volgt op de uitvoering daarvan
Gegevens	Datum melden, koppeling opeenvolgende archeologienota's, maatregelen
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Histogram
Opmerkingen	De analyse houdt rekening met de datum van melden van de archeologienota met aktename (niet de datum van beslissing) en gaat voorbij aan eventuele eerdere archeologienota's zonder aktename die aan de aktename voorafgingen. Het verband tussen archeologienota en daaropvolgende nota is bepaald door de koppeling die de erkende archeoloog moet leggen bij het melden van de nota in het archeologieportaal met de archeologienota die de aanleiding vormde voor het uitgestelde vooronderzoek.

VERDELING NOTA'S 2020 NAAR JAARTAL VOORAFGAANDE ARCHEOLOGIENOTA: TABEL

Jaar archeologienota	Aantal aansluitende nota's gemeld in 2021	Aandeel van nota's 2021
2016	11	1,2%
2017	39	4,2%
2018	83	8,8%
2019	206	21,9%
2020	403	42,9%
2021	196	21 %

////////////////////////////////////

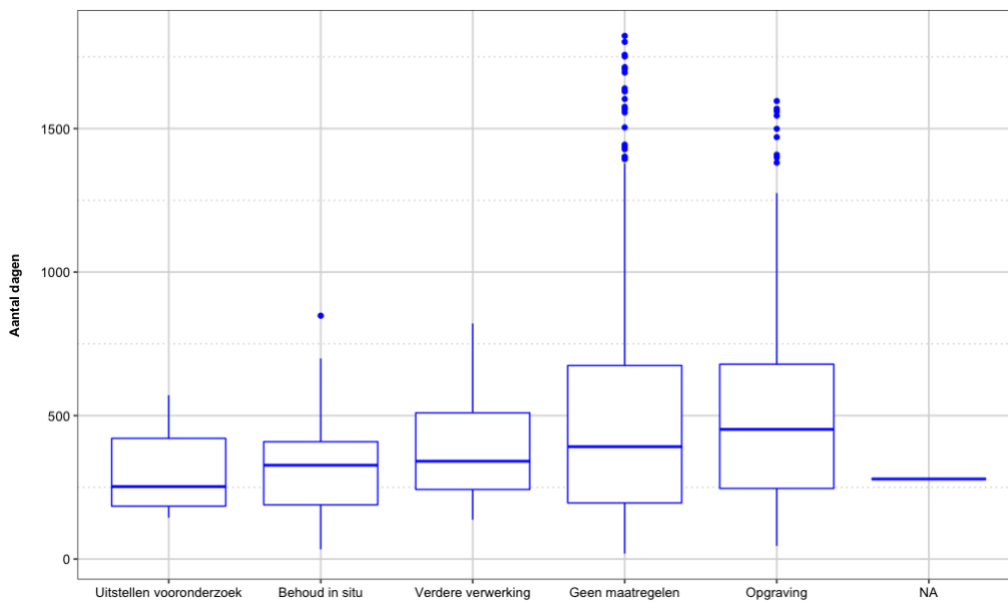
TIJD TUSSEN MELDEN ARCHEOLOGIENOTA EN BIJBEHORENDE
NOTA: HISTOGRAM

TIJD TUSSEN MELDEN ARCHEOLOGIE NOTA EN BIJBEHORENDE NOTA: TABEL

	25%	Mediaan	Gemiddelde	75%
Tijdsverschil (dagen)	210	396	488	664

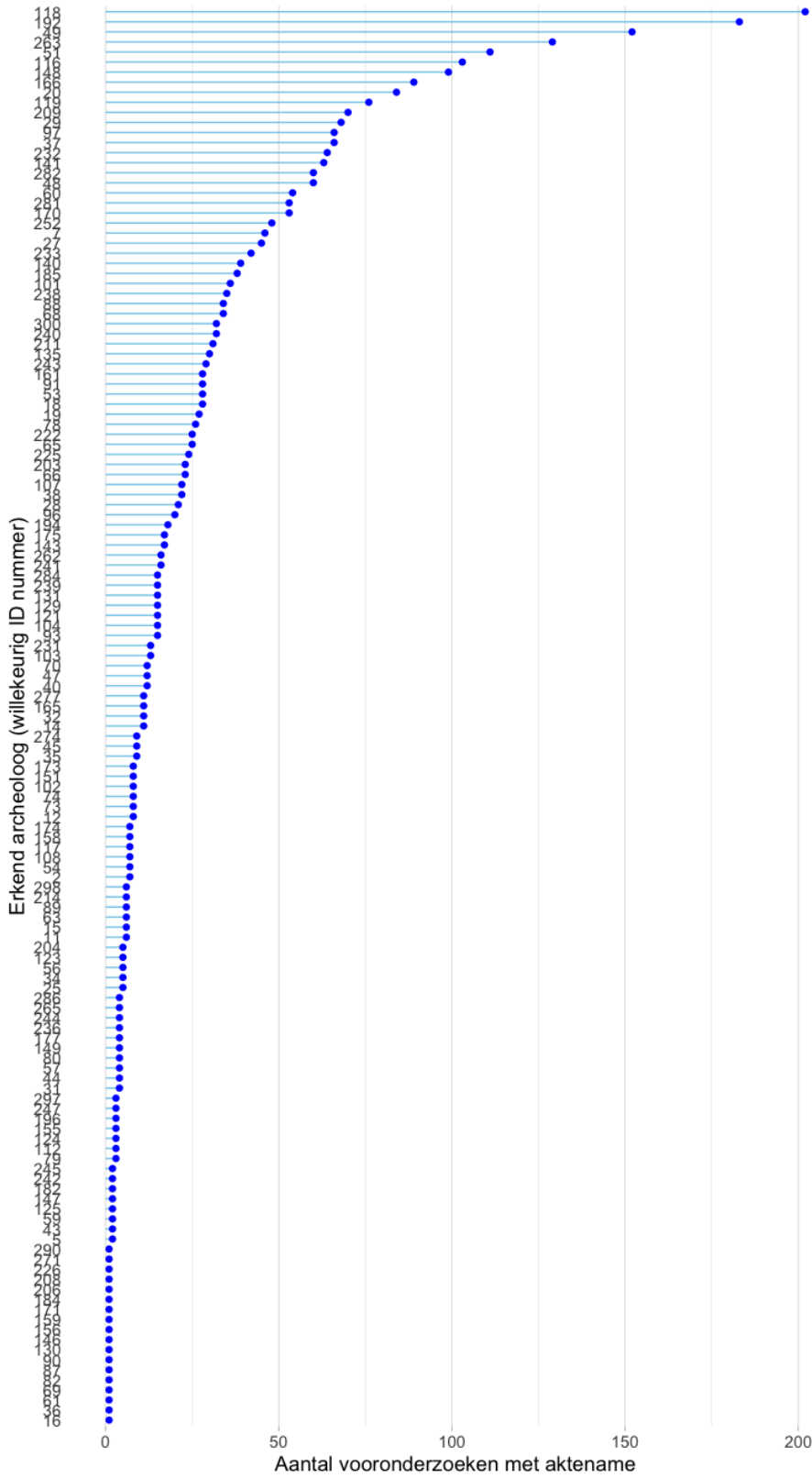
TIJD TUSSEN MELDEN ARCHEOLOGIE NOTA EN BIJBEHORENDE NOTA NAARGELANG PROGRAMMA VAN MAATREGELEN: BOXPLOT

//

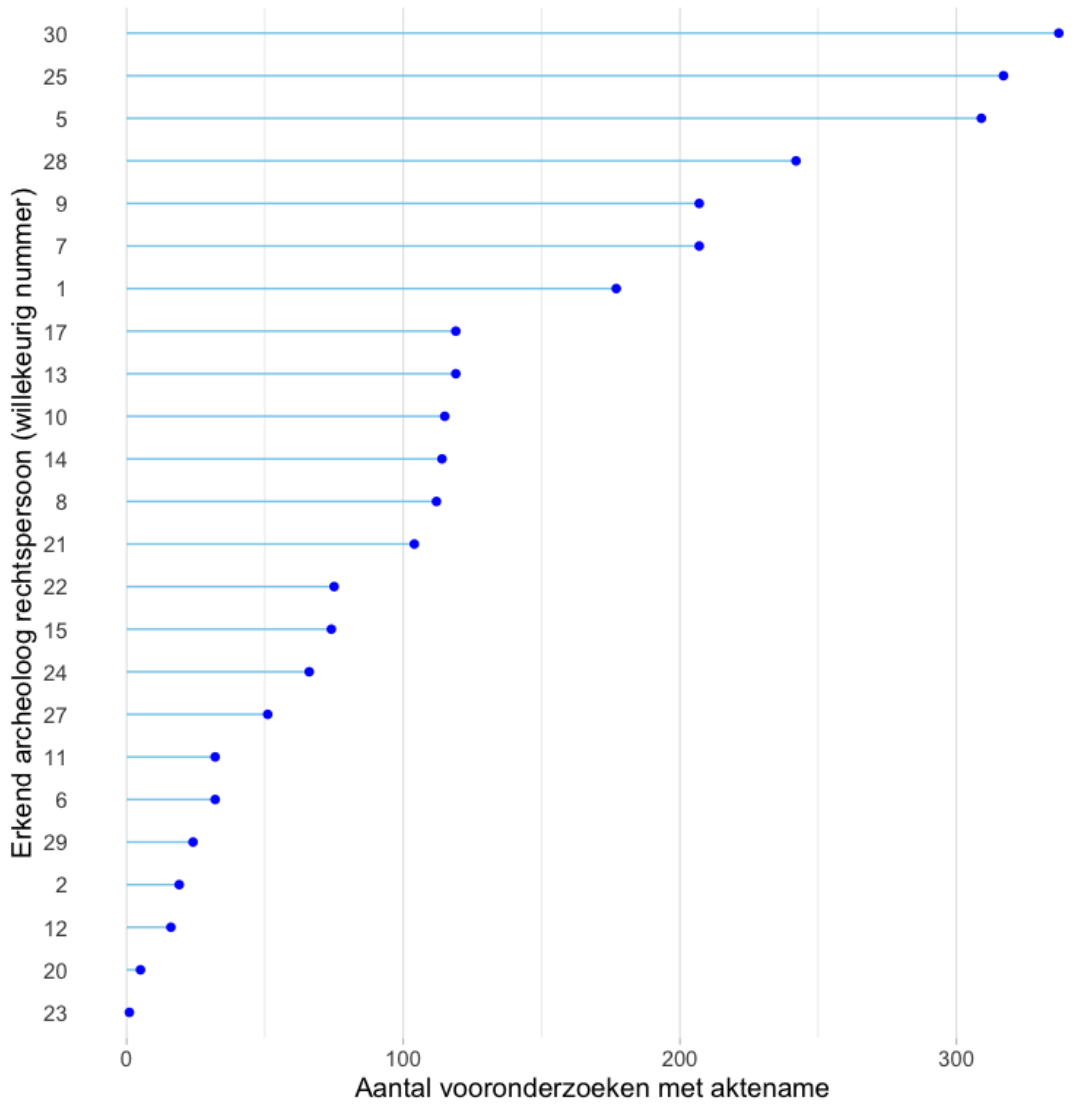

LOLLIPOP CHART

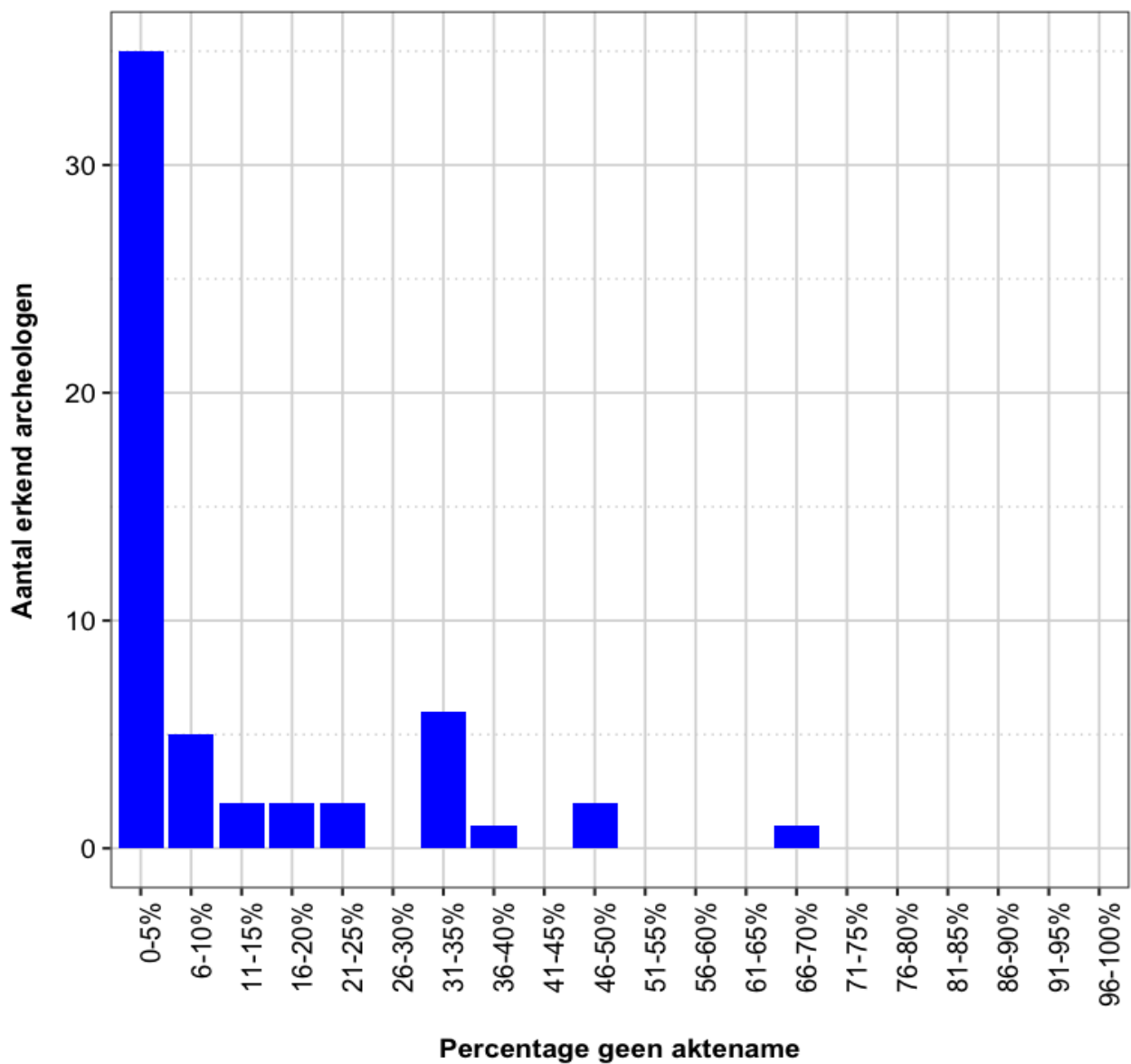
LOLLIPOP CHART

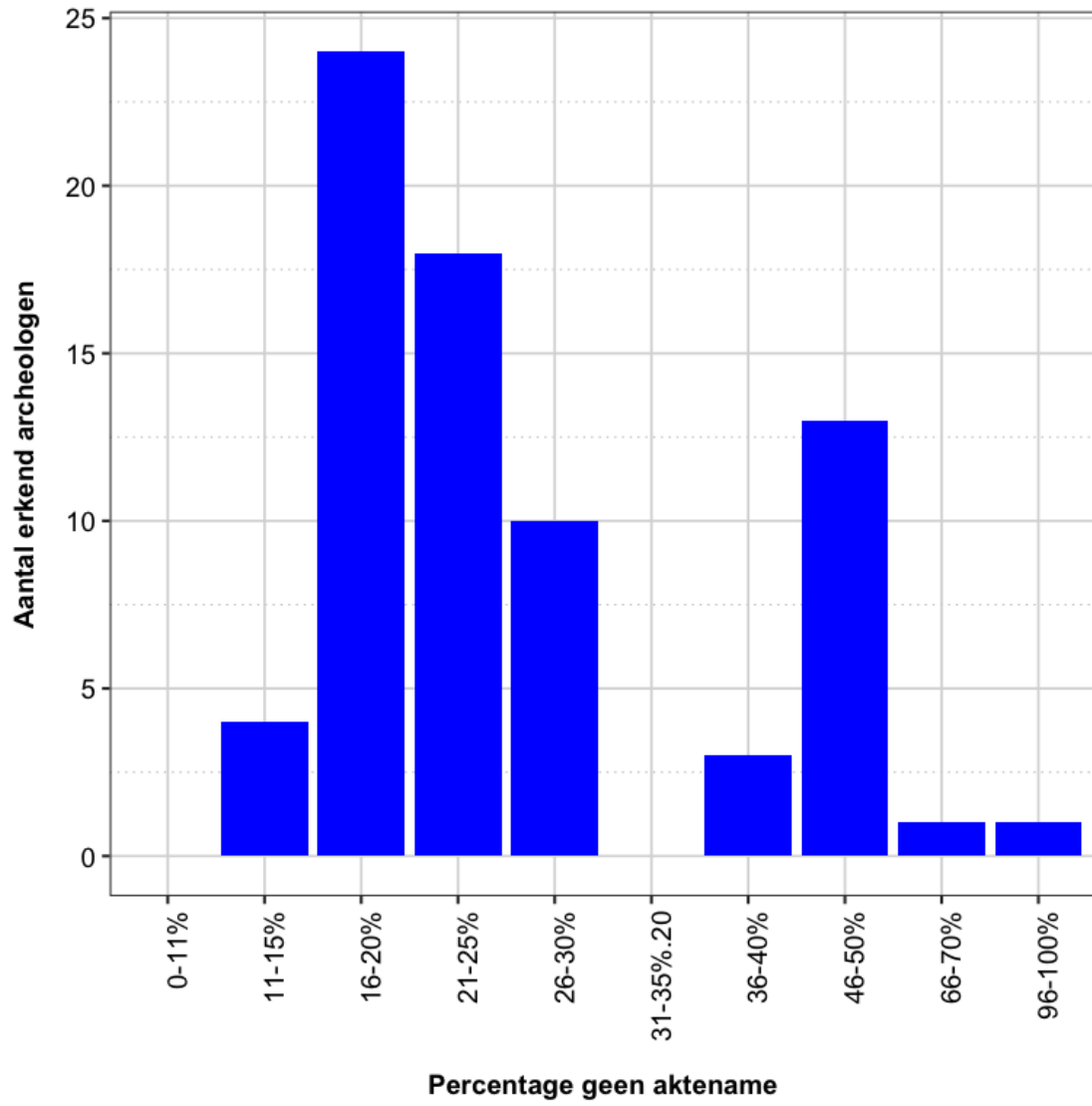

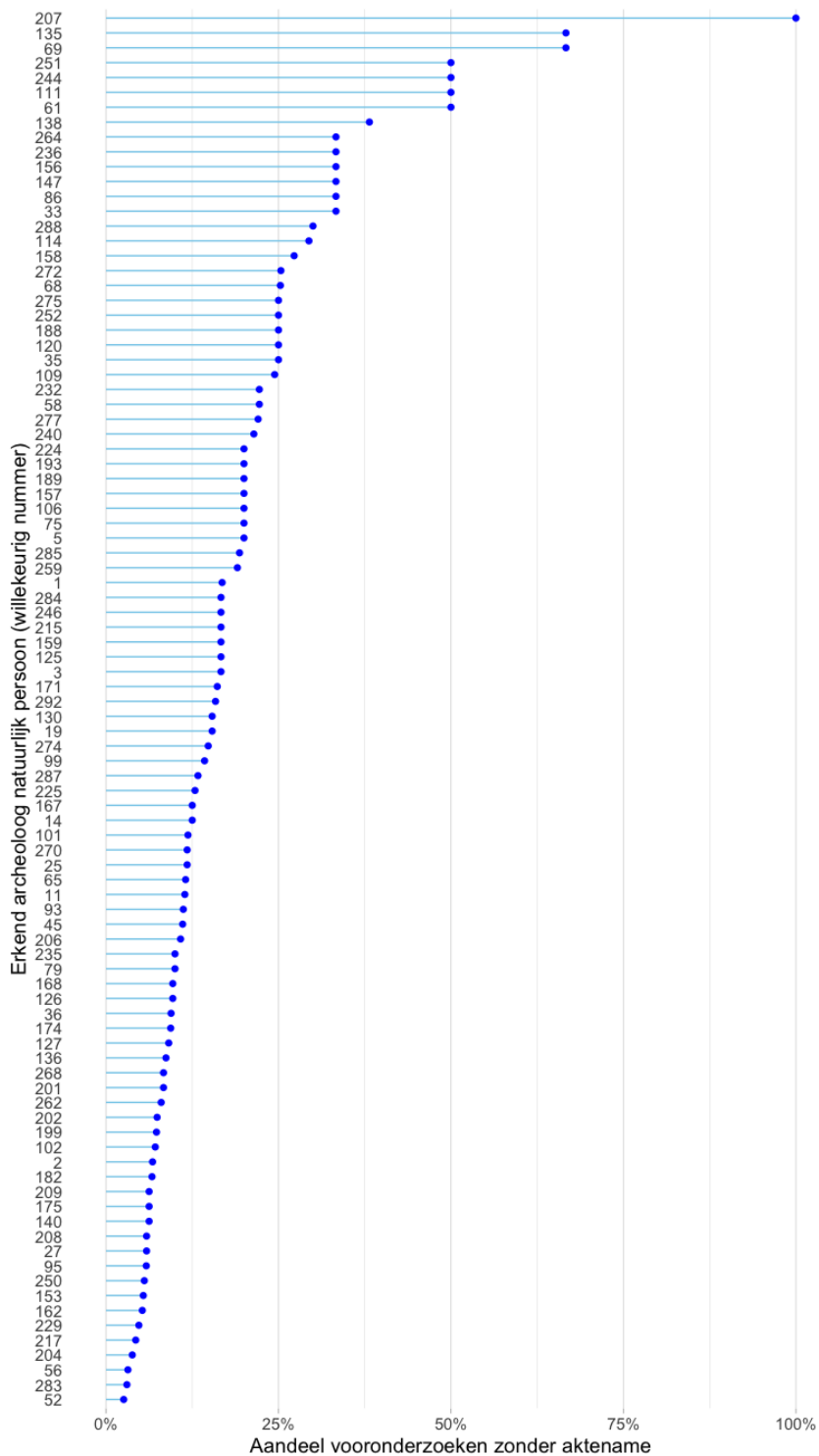

VOORONDERZOEKEN ZONDER AKTENAME PER ERKENDE
ARCHEOLOG - NATUURLIJK PERSOON: HISTOGRAM

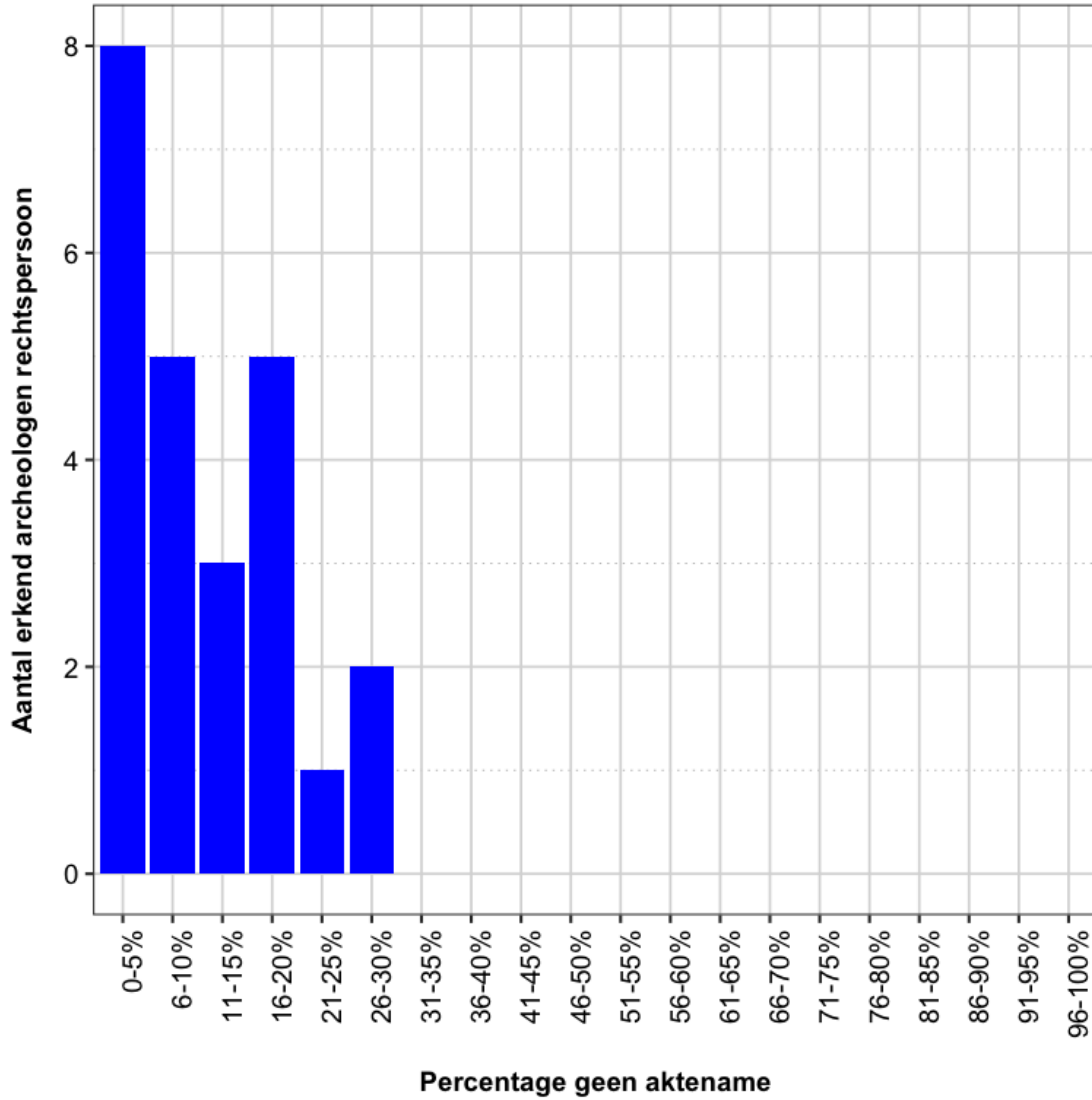

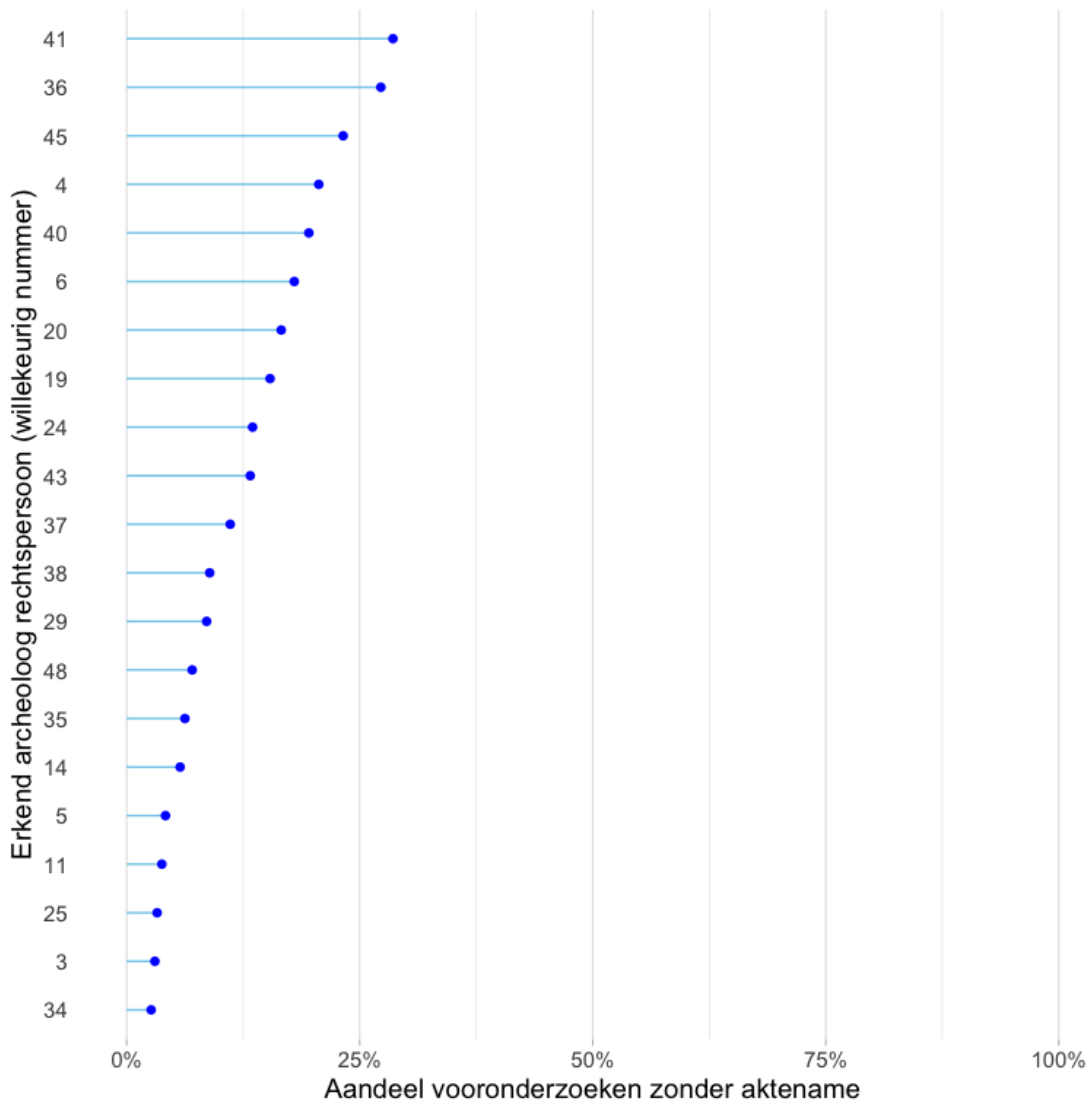
VOORONDERZOEKEN ZONDER AKTENAME PER ERKENDE ARCHEOLOG - NATUURLIJK PERSOON: LOLLIPOP CHART

VOORONDERZOEKEN ZONDER AKTENAME PER ERKENDE
ARCHEOLOOG - RECHTSPERSOON: HISTOGRAM

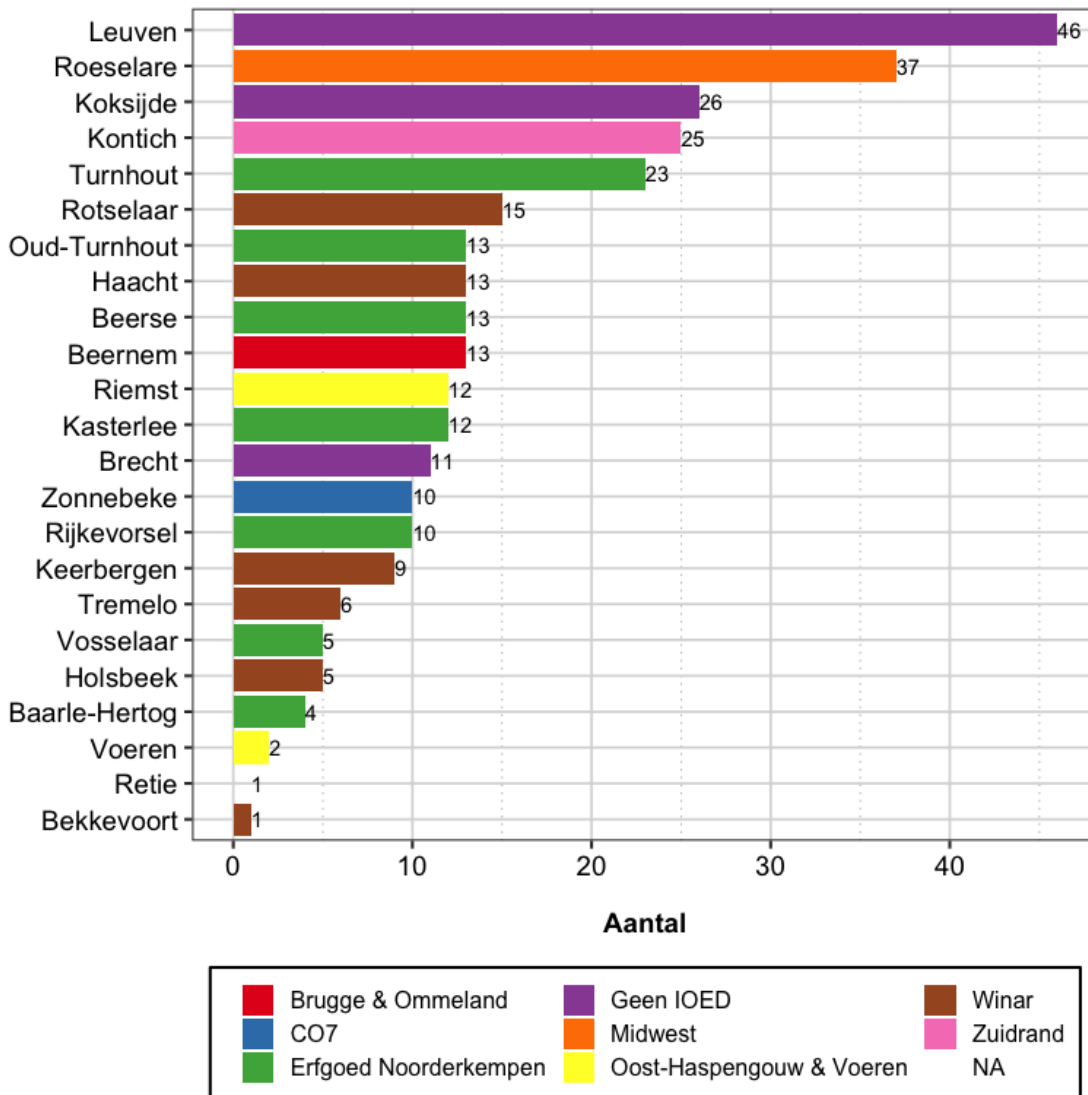

VOORONDERZOEKEN ZONDER AKTENAME PER ERKENDE ARCHEOLOOG - RECHTSPERSOON: LOLLIPOP CHART

GRAFIEK

////////////////////////////////////

ANALYSE 30: AANTAL ARCHEOLOGIERAPPORTEN PER ERKENDE ARCHEOLOOG, NATUURLIJK PERSOON

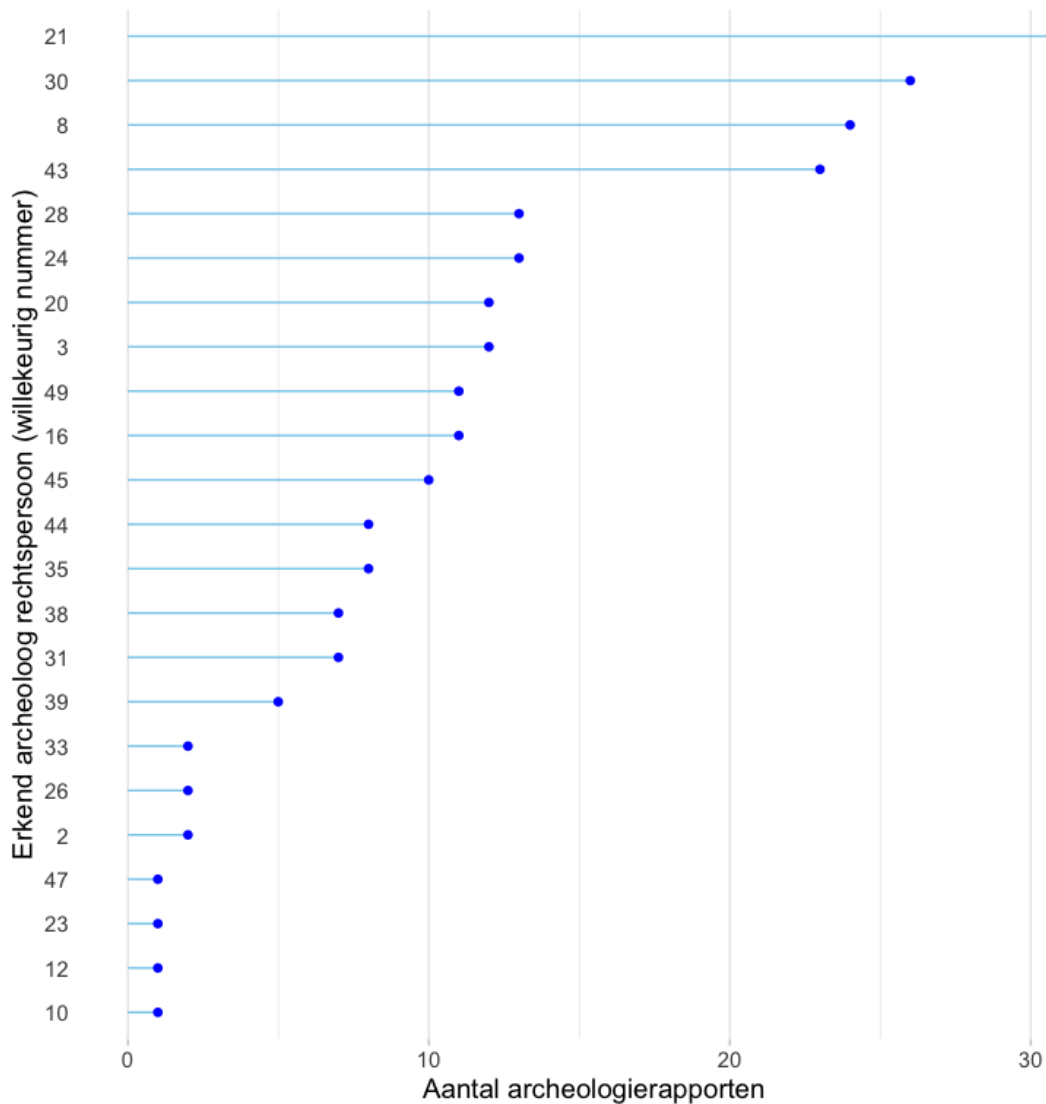
Onderwerp	Het aantal ingediende archeologierapporten per erkende archeoloog, natuurlijk persoon
Gegevens	ID indiener, archeologierapporten
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Lollipop chart
Opmerkingen	De analyse telt per erkende archeoloog, natuurlijk persoon, het aantal archeologierapporten dat deze indiende. De ID's in de grafiek zijn volstrekt willekeurig toegekend. Er bestaat geen verband met de erkenningsnummers van de erkende archeologen, noch met de volgorde van erkenning. Dit om anonimiteit te garanderen.

//

LOLLIPOP CHART

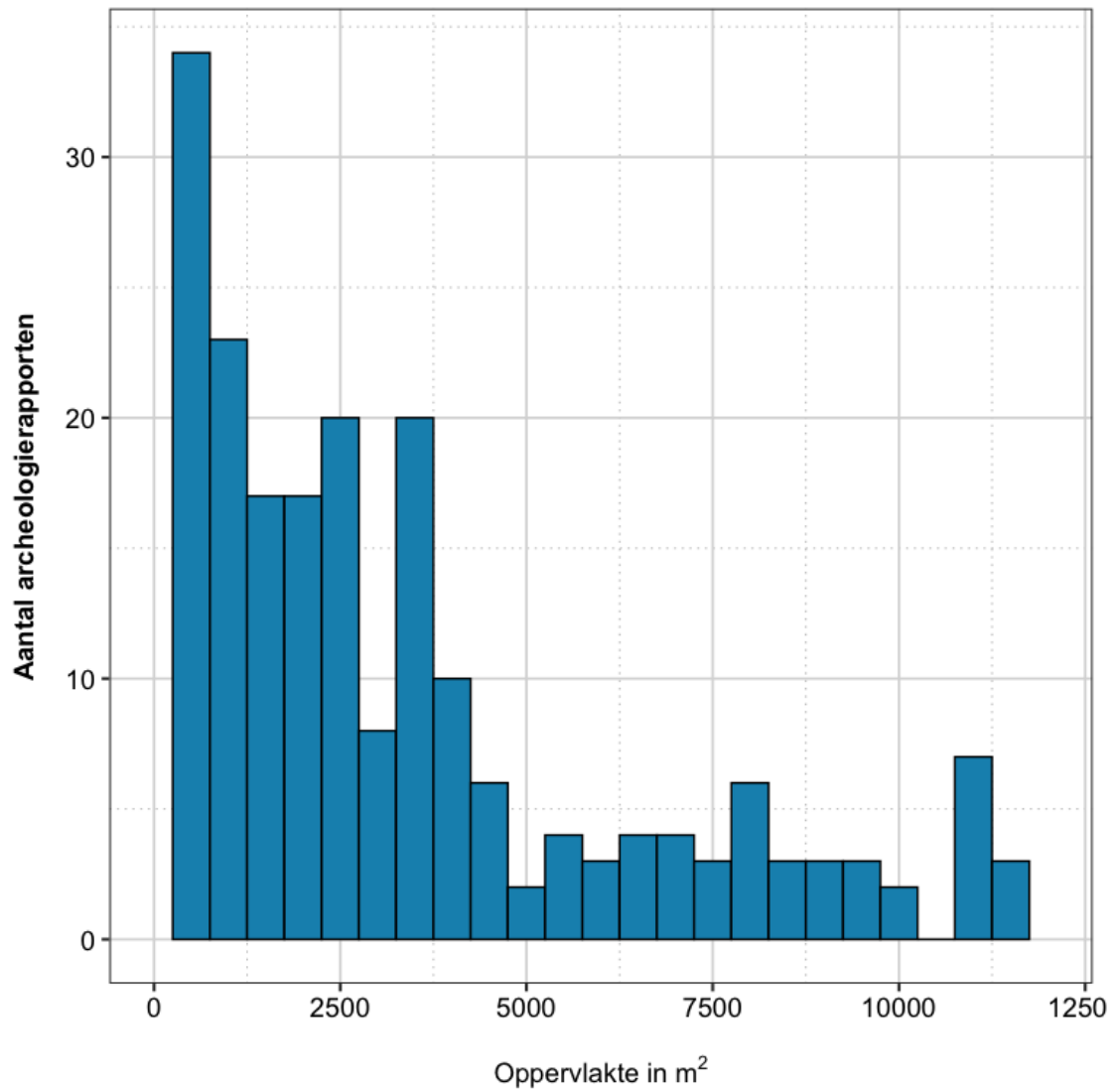

ANALYSE 32: OPPERVLAKTE PROJECTGEBIEDEN ARCHEOLOGIERAPPORTEN

Onderwerp	Oppervlakte van de projectgebieden van de ingediende archeologierapporten
Gegevens	Oppervlakte (in m ²)
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Histogram, tabel
Opmerkingen	De grafiek geeft de verdeling weer van de oppervlakte van de projectgebieden van archeologierapporten van opgravingen in het kader van vergunningsplichtige ingrepen in de bodem. Rapporten opgemaakt door het agentschap Onroerend Erfgoed naar aanleiding van toevalsvondsten en rapporten opgemaakt na een archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen zijn niet meegenomen.

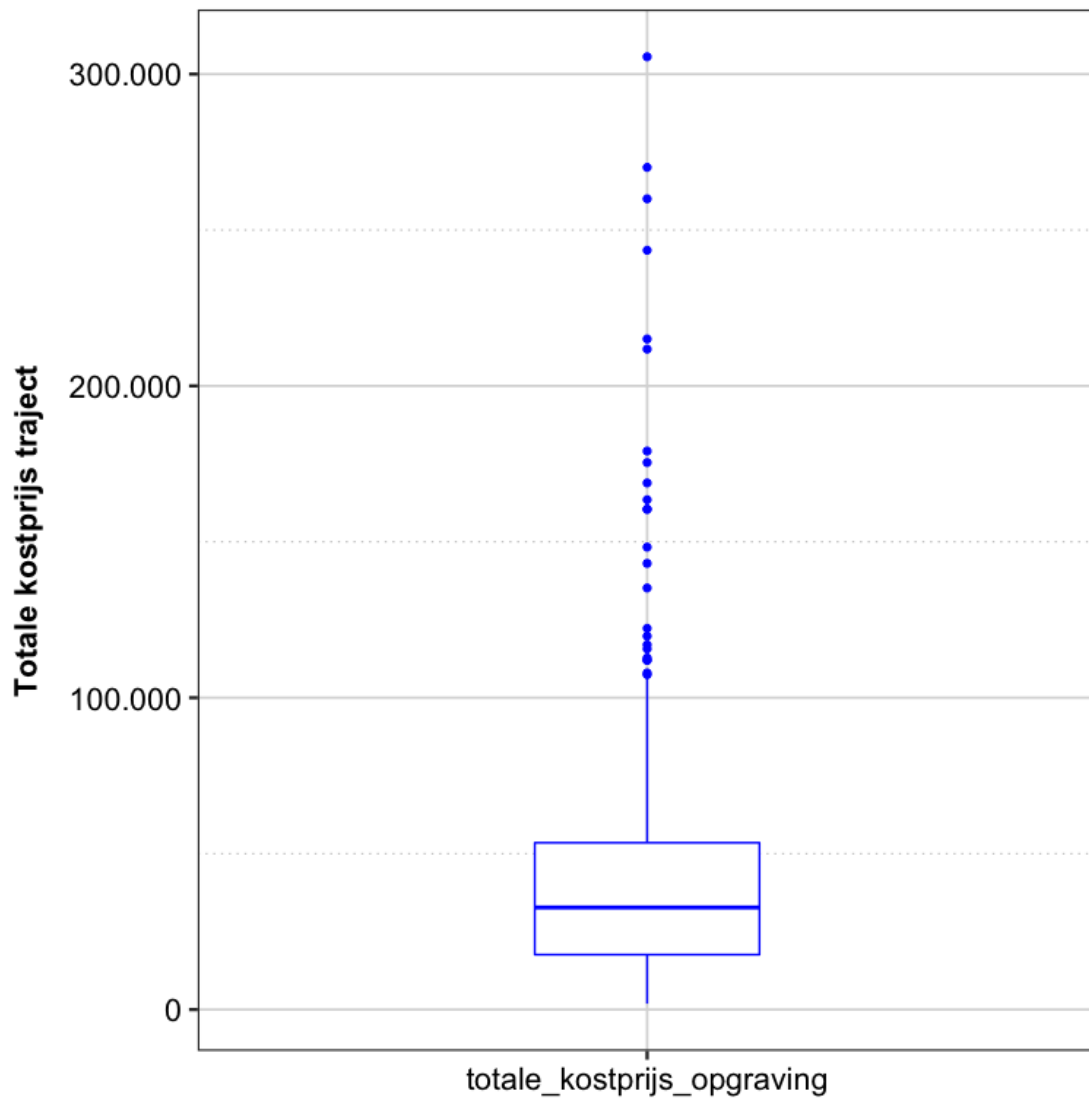
GRAFIEK

ANALYSE 33: KOSTPRIJS OPGRAVINGEN 2020

Onderwerp	Kostprijs van opgravingen waarvoor archeologen een eindverslag indienden in 2021
Gegevens	Kostprijs
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Boxplot, tabel
Opmerkingen	De erkende archeologen voeren de kostprijs van de opgravingen in wanneer zij het eindverslag indienen in het archeologieportaal. Het betreft in principe kostprijzen exclusief BTW, en enkel kosten specifiek voor de archeologische opgraving en de rapportering erover. De kostprijs van de opgravingen wordt gerekend in het jaar waarin het eindverslag is ingediend, ook als een deel van die kost al in eerdere jaren gefactureerd is.

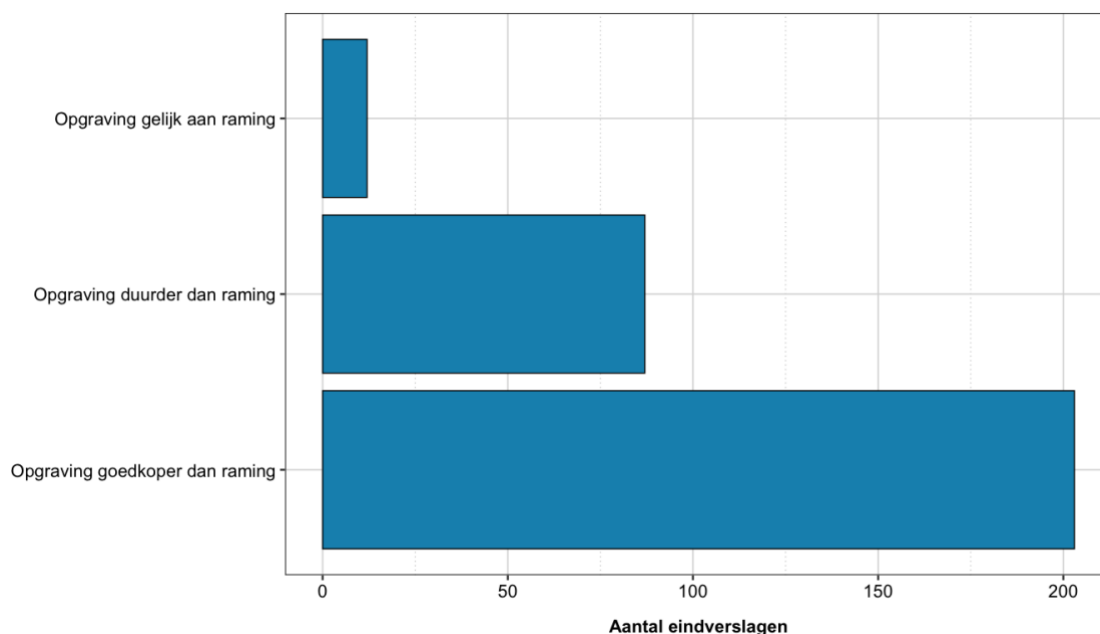
GRAFIEK

ANALYSE 34: KOSTPRIJS OPGRAVINGEN TEGENOVER RAMING KOSTPRIJS OPGRAVING UIT VOORAFGAANDE VOORONDERZOEK

Onderwerp	Kostprijs van opgravingen waarvoor archeologen een eindverslag indienden in 2021, afgezet tegen de geraamde kost daarvan in de archeologienota of nota
Gegevens	Kostprijs
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Staafdiagram, tabel
Opmerkingen	<p>De erkende archeologen nemen in de archeologienota of nota een raming op voor de kosten van de opgraving die ze daar als maatregel in opnemen.</p> <p>De erkende archeologen voeren de kostprijs van de opgravingen in wanneer zij het eindverslag indienen in het archeologieportaal. Het betreft in principe kostprijzen exclusief BTW, en enkel kosten specifiek voor de archeologische opgraving en de rapportering erover. De kostprijs van de opgravingen wordt gerekend in het jaar waarin het eindverslag is ingediend, ook als een deel van die kost al in eerdere jaren gefactureerd is.</p>

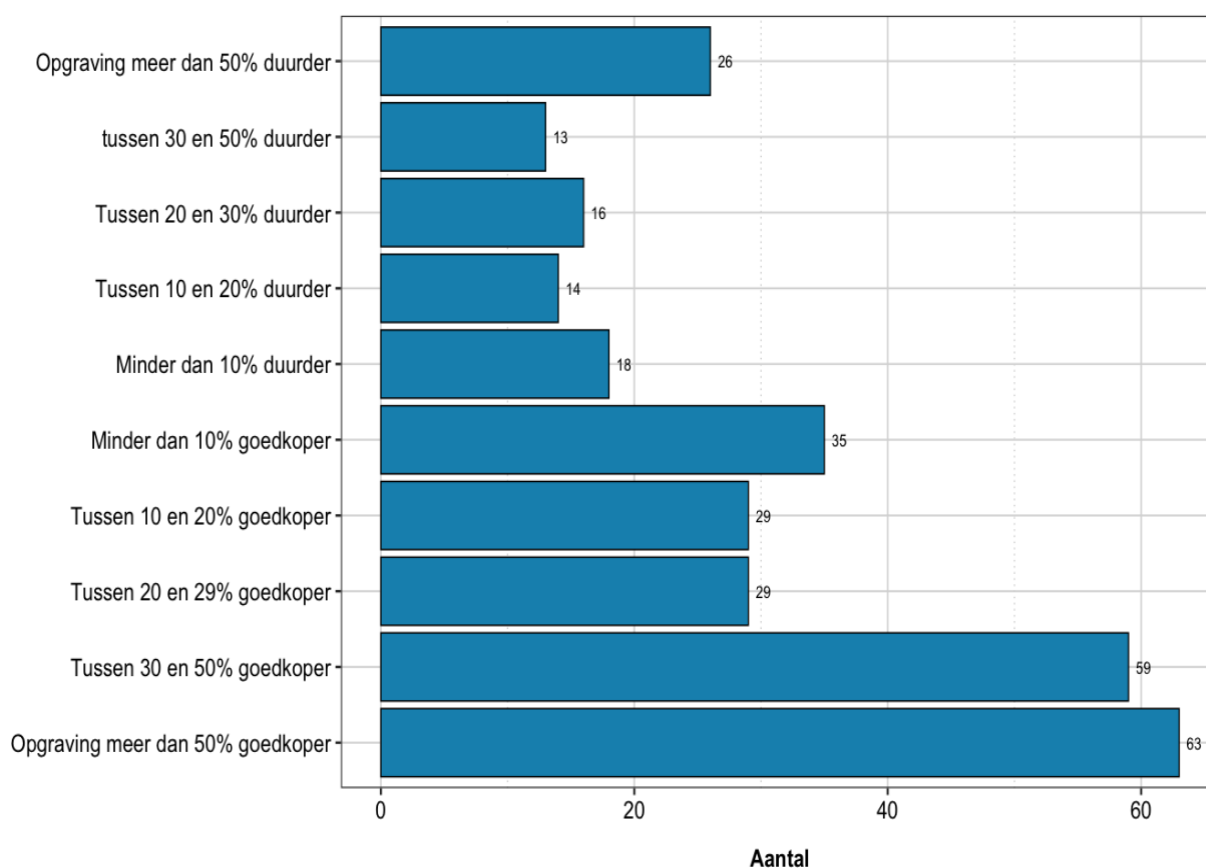
KOSTPRIJS OPGRAVING TEGENOVER RAMING: GRAFIEK

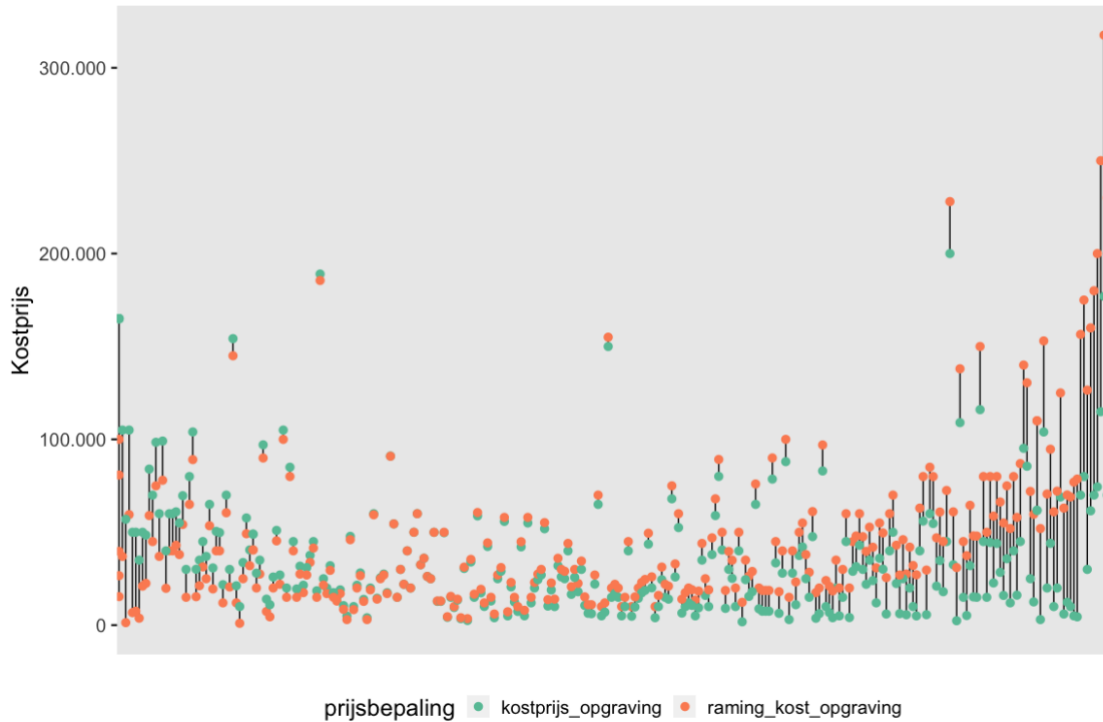
KOSTPRIJS OPGRAVING TEGENOVER RAMING: TABEL

	Aantal	Aandeel
Opgraving duurder dan raming	87	28,8%
Opgraving gelijk aan raming	12	4,0 %
Opgraving goedkoper dan raming	203	67,2 %

RELATIEF PRIJSVERSCHIL TUSSEN KOSTPRIJS EN RAMING OPGRAVING: GRAFIEK

ABSOLUUT PRIJSVERSCHIL TUSSEN KOSTPRIJS EN RAMING OPGRAVING: GRAFIEK

Duiding grafiek

De plaatsing van de opgravingen in de grafiek gebeurde in functie van de afstand tussen raming en kostprijs. Links staan opgravingen waarvan de kostprijs het hoogste boven de raming uitkomt, centraal de projecten waarbij raming en kost bij mekaar aansluiten, en rechts de opgravingen waar de kostprijs het verst beneden de raming ligt. Er bestaat geen verband met datum van indiening, noch met id. Dit om anonimiteit te garanderen.

ANALYSE 36: ONDERZOEKSMETHODES VOORONDERZOEK

Onderwerp	Onderzoeksmethodes vooronderzoek 2021 en maatregelen per onderzoeksmethode
Gegevens	Onderzoeksmethode
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Tabel
Opmerkingen	<p>De analyse meet de frequentie van onderzoeksmethodes uit archeologienota's en uit nota's, zowel individueel als in unieke combinaties.</p> <p>Bij de meting van individuele methodes komt het totaal aantal hoger uit dan het aantal archeologienota's of nota's. In eenzelfde archeologienota of nota kunnen namelijk meerdere methodes voorkomen.</p> <p>Bij de unieke combinaties komt elke archeologienota of nota maar één keer voor. De verdeling naar maatregelen gebeurt per combinatie.</p>

ARCHEOLOGIENTOTA'S: FREQUENTIE PER ONDERZOEKSMETHODE

Onderzoeksmethode	aantal	aandeel
Bureauonderzoek	2.453	100%
Landschappelijk bodemonderzoek	220	8,9%
Proefsleuven	55	2,2%
Verkennd archeologisch booronderzoek	16	0,6%
Waarderend archeologisch booronderzoek	8	0,1%
Proefputten i.f.v. prehistorische artefactensite	6	0,3%
Geofysisch onderzoek	6	0,2%
Veldkartering	1	0,04%

NOTA'S: FREQUENTIE PER ONDERZOEKSMETHODE

Onderzoeksmethode	aantal	aandeel
Proefsleuven	767	81,5%
Landschappelijk bodemonderzoek	534	56,7%
Verkennd archeologisch booronderzoek	139	14,8%
Waarderend archeologisch booronderzoek	25	2,7%
Proefputten i.f.v. prehistorische artefactensite	9	0,9%
Veldkartering	7	0,7%
Geofysisch onderzoek	6	0,6%

NOTA'S: (COMBINATIES VAN) ONDERZOEKSMETHODES EN VERDELING MAATREGELEN

Onderzoeksmethode	Aantal	Aandeel	Maatregelen	
Proefsleuven	367	38,7%	GM	75,7%
			OPG	17,7%
			BIS	2,5%
			VV	1,4%
			BIS+OPG	2,7%
Landschappelijk bodemonderzoek + proefsleuven	275	29%	GM	78,5%
			OPG	17,1%
			BIS	0,4%
			BIS+OPG	0,7%
			VV	3,3%
Landschappelijk bodemonderzoek + verkennend archeologisch booronderzoek + proefsleuven	81	8,5%	GM	80,3%
			OPG	16%
			BIS	1,2%
			VV	2,5%
Landschappelijk bodemonderzoek	141	15%	GM	92,9%
			OPG	3,6%
			BIS	2,1%
			BIS+OPG	0,7%
			VV	0,7%
Verkennend archeologisch booronderzoek + proefsleuven	15	1,6%	GM	86,6%
			OPG	13,4%
			BIS	0%
			VV	0%
Landschappelijk bodemonderzoek + verkennend archeologisch booronderzoek	14	1,5%	GM	85,7%
			OPG	7,1%
			BIS	0%
			VV	7,1%
Landschappelijk bodemonderzoek + verkennend archeologisch booronderzoek + waarderend archeologisch booronderzoek + proefsleuven + proefputten i.f.v. prehistorische artefactensites	6	0,6%	GM	66,7%
			OPG	33,3%
			BIS	0%
			VV	0%
Landschappelijk bodemonderzoek + veldkartering + proefsleuven	1	0,1%	GM	100%
			OPG	0%
			BIS	0%
			VV	0%
Landschappelijk bodemonderzoek + verkennend archeologisch booronderzoek + waarderend archeologisch booronderzoek + proefsleuven	8	0,8%	GM	75%
			OPG	0%
			BIS	12,5%

////////////////////

			BIS+OPG	12,5%
			VV	0%
Andere	33	3,5%	GM	66,7%
			OPG	24,2%
			BIS	6,1%
			VV	3%

Legende tabel

- GM = Geen maatregelen
- OPG = Opgraving
- UIT = Uitgesteld vooronderzoek
- BIS = Behoud in situ
- VV = Verdere verwerking

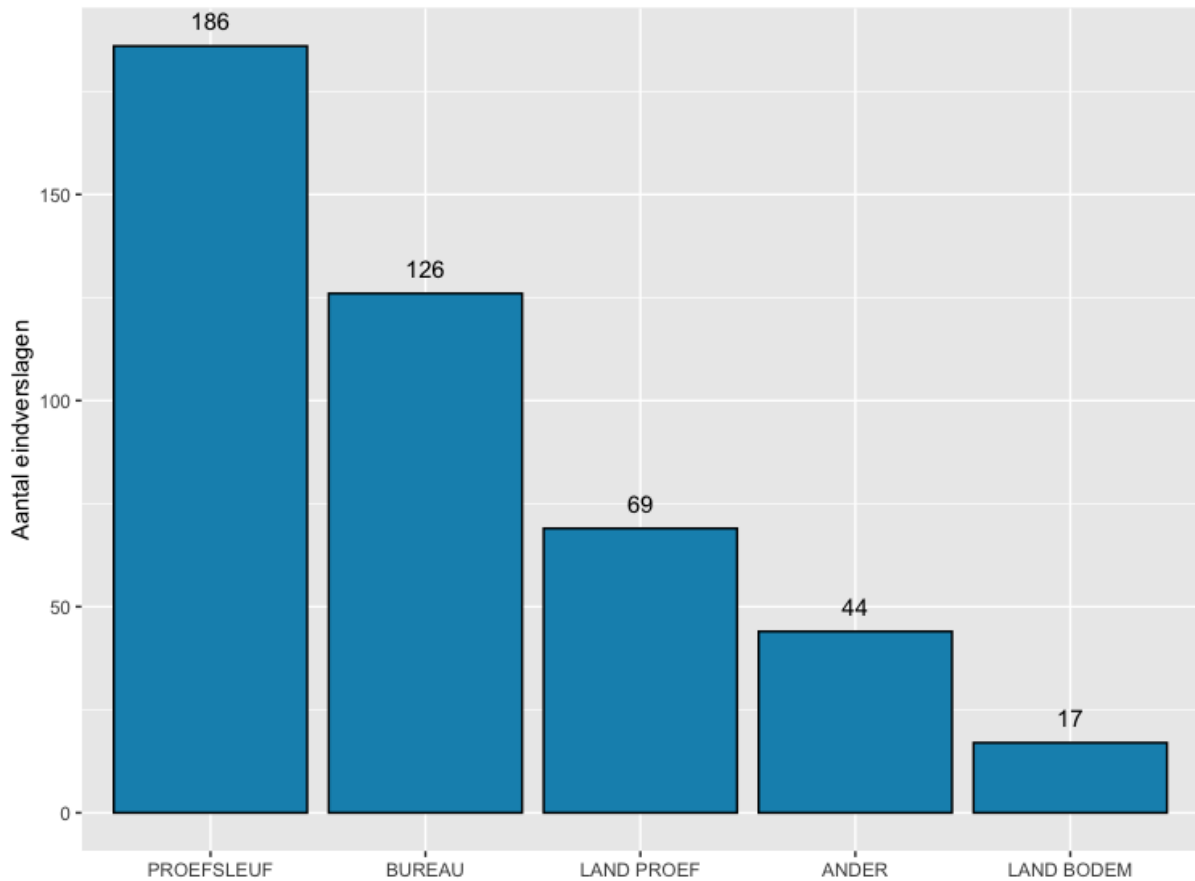

ANALYSE 37: GEBRUIKTE ONDERZOEKSMETHODES IN AANLOOP NAAR EINDVERSLAG

Onderwerp	Onderzoeksmethodes bij het vooronderzoek dat aanleiding gaf tot een eindverslag
Gegevens	koppeling archeologienota-nota-archeologierapport, onderzoeksmethode
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Staafdiagram
Opmerkingen	Een eindverslag is het eindpunt van een archeologisch traject, dat initieel startte met een archeologienota. De analyse gaat voor de eindverslagen uit 2021 na welke onderzoeksmethodes gebruikt zijn bij het vooronderzoek dat leidde tot de opgraving.

////////////////////////////////////

GRAFIEK

Legende

PROEFSLEUF = Vooronderzoek met bureauonderzoek en enkel proefsleuven/proefputten

BUREAU= Vooronderzoek met enkel bureauonderzoek

LAND PROEF = Vooronderzoek met bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuven/proefputten

LAND BODEM = Vooronderzoek met bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek

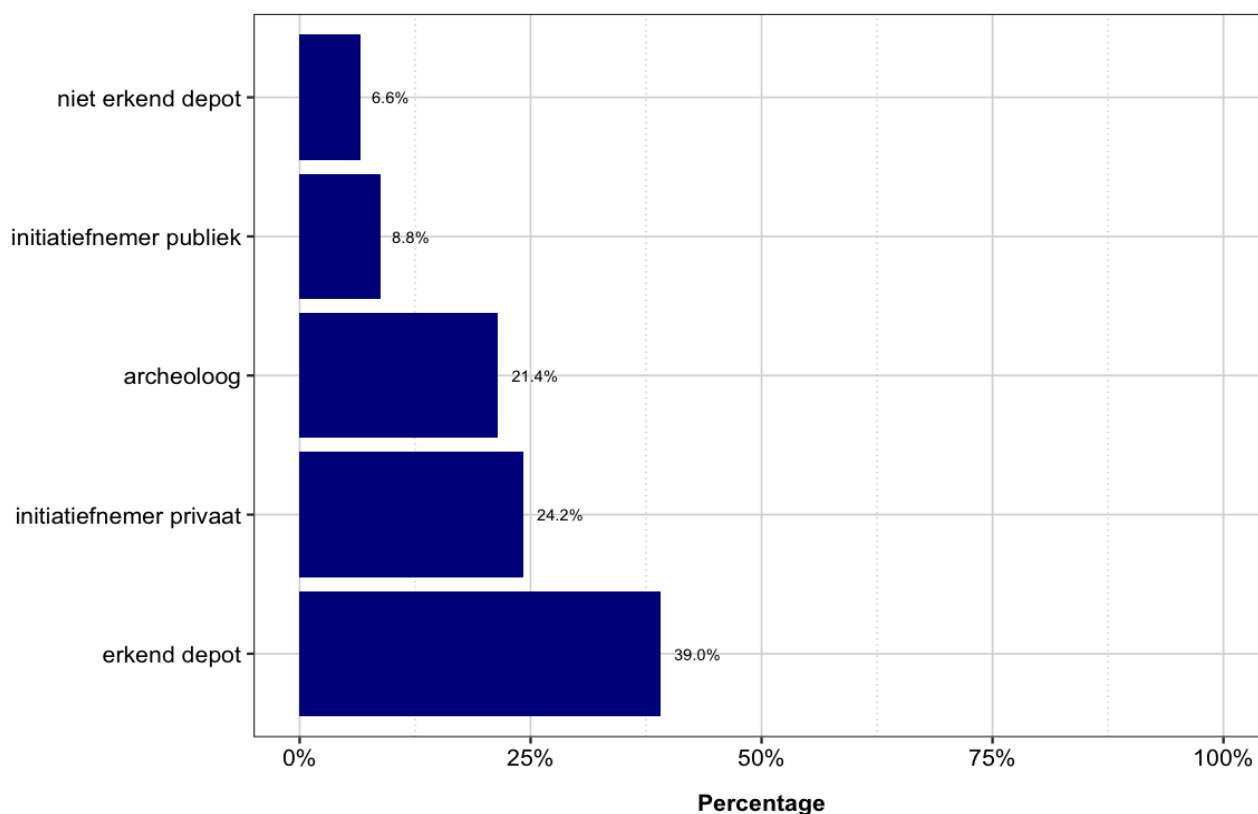
ANDER: Vooronderzoek met andere onderzoekscombinaties, bijvoorbeeld bureauonderzoek, veldkartering en proefsleuven/proefputten, of bureauonderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek en proefsleuven/proefputten.

ANALYSE 38: BEWAARPLAATS ARCHEOLOGISCHE ENSEMBLES

Onderwerp	Vooropgestelde bewaarplaats van archeologische ensembles die resulteren uit opgravingen
Gegevens	bewaarplaats archeologisch ensemble
Bronnen	Archeologieportaal
Voorstellingswijze	Staafdiagram
Opmerkingen	Erkende archeologen geven bij het indienen van het eindverslag aan waar het archeologisch ensemble van de opgraving bewaard zal worden.

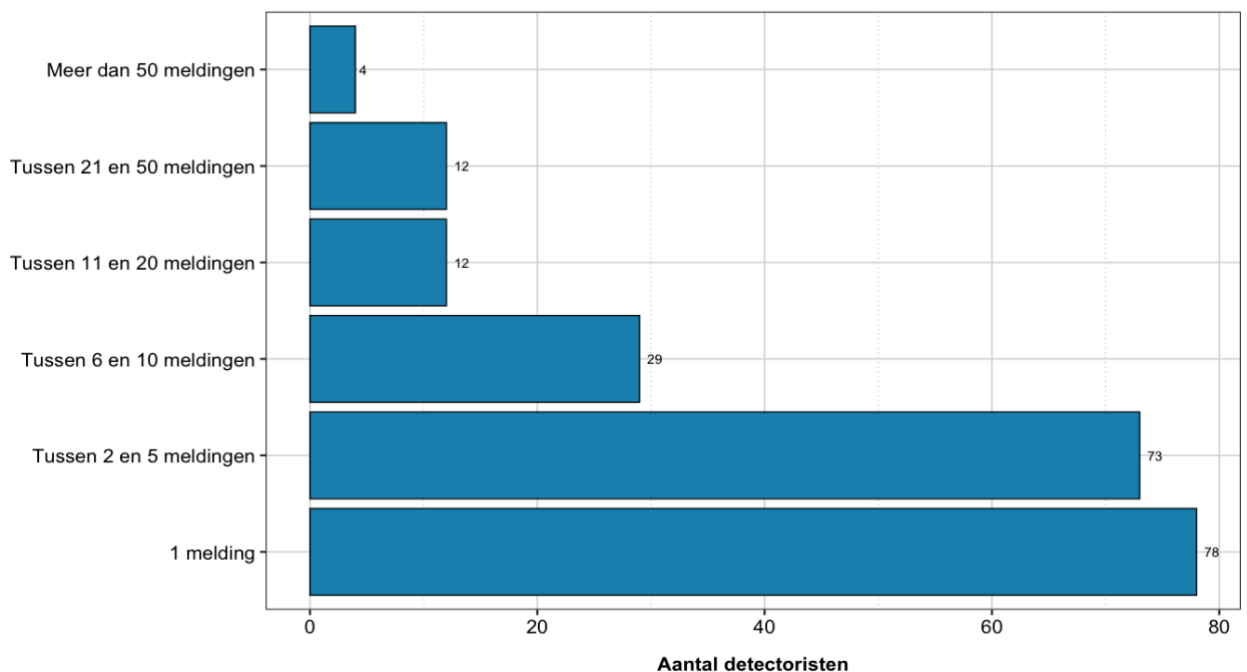
GRAFIEK

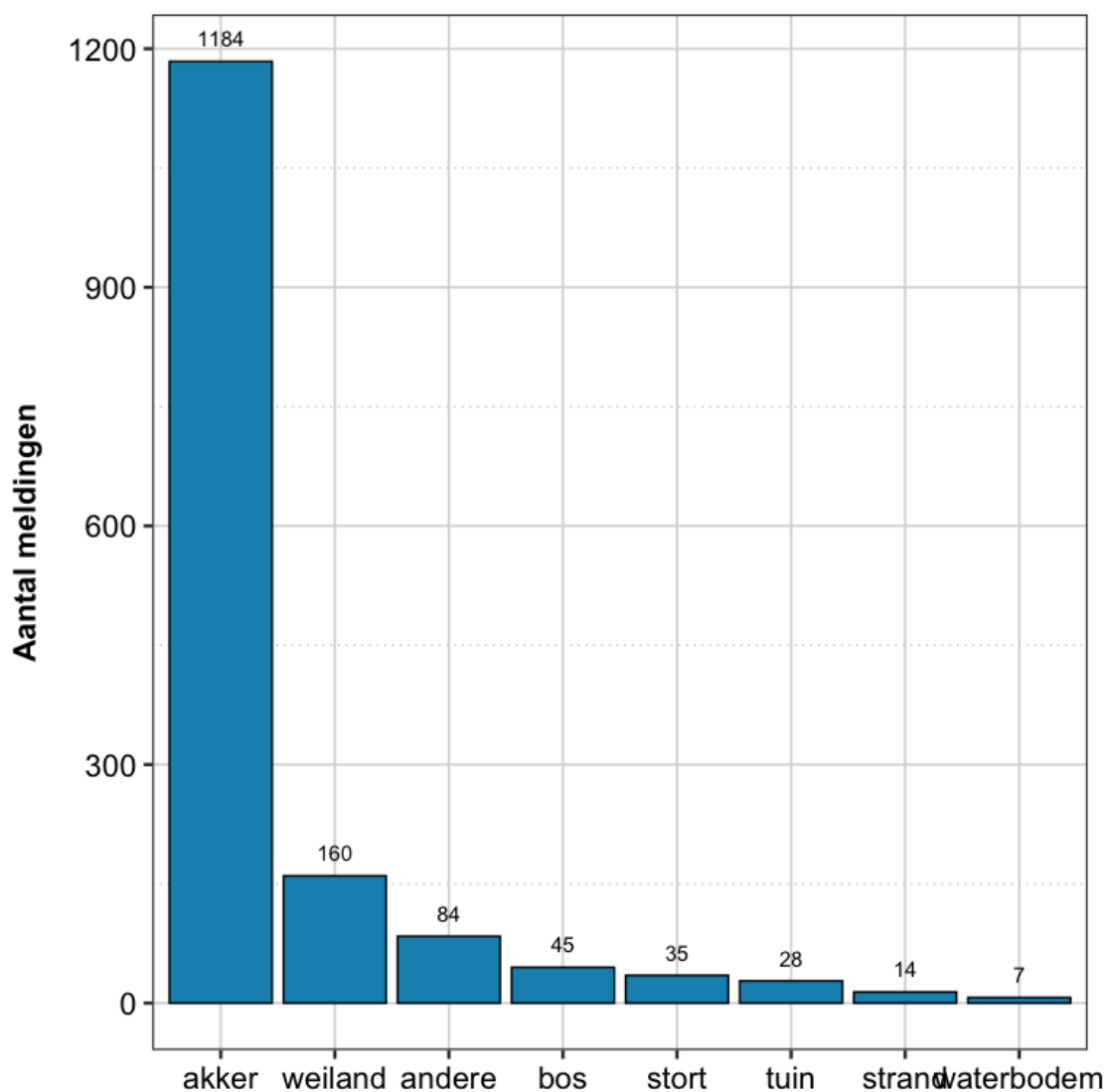
ANALYSE 39: MELDINGEN METAALDETECTIE

Onderwerp	Meldingen door erkende metaaldetectoristen
Gegevens	Datum melding, erkende metaaldetectorist, grondgebruik
Bronnen	Metaaldetectie vondstmeldingsformulier
Voorstellingswijze	Staafdiagram, histogram
Opmerkingen	<p>De analyse telt het aantal meldingen per metaaldetectorist die in 2021 meldde (231 individuen). De analyse gaat voorbij aan metaaldetectoristen die geen meldingen deden.</p> <p>De erkende metaaldetectorist geeft bij de melding waarvoor het terrein waar hij de vondsten opspoorde gebruik wordt.</p>

AANTAL MELDINGEN PER METAALDETECTORIST: GRAFIEK

GEMELDE DETECTIEVONDSTEN: BODEMGEBRUIK TERREINEN

MELDINGEN METAALDETECTIE PER MAAND VOLGENS MELDINGSDATUM

